

T. C

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
İSLAM HUKUKU BİLİM DALI

ÇİN'DE İSLAM HUKUKU İLE İLGİLİ YAPILAN AKADEMİK
ÇALIŞMALAR ÜZERİNE BİR ANALİZ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Saikena PIERDONG

BURSA - 2019

T. C

**BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
İSLAM HUKUKU BİLİM DALI**

**ÇİN'DE İSLAM HUKUKU İLE İLGİLİ YAPILAN AKADEMİK
ÇALIŞMALAR ÜZERİNE BİR ANALİZ**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Saikena PIERDONG

**Danışman:
Prof. Dr. Ali KAYA**

BURSA - 2019

TEZ ONAY SAYFASI

T. C.

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

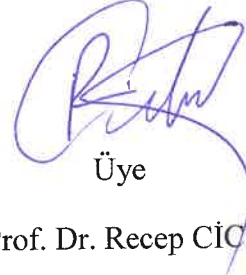
Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı, İslam Hukuku Anabilim Dalı'nda, 701623043 numaralı **Saikena PIERDONG** hazırladığı “**Çin’de Yapılan İslam Hukuku İle İlgili Akademik Çalışmalar Üzerine Bir Analiz**” konulu Yüksek Lisans çalışması ile ilgili tez savunma sınavı, 04/10/ 2019 günü **11:00** - **12:00** saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin/çalışmasını... **başarılı** ..... (başarılı/başarısız) olduğuna **oybirliği**.....(oybirliği/oy çokluğu) ile karar verilmiştir. **oybirliği** (oybirliği/oy çokluğu) ile karar verilmiştir.

Üye

(Tez Danışmanı ve Sınav
Komisyonu Başkanı)

Prof. Ali KAYA

Üye

Prof. Dr. Recep CİCİ

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

Üye

Dr. Salih KUMAŞ

Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Akademik Unvanı, Adı Soyadı

Üniversitesi

04./10./2019

**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS İNTİHAL YAZILIM RAPORU**

**ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA**

Tarih: 28/08/2019

Tez Başlığı / Konusu: “İslam Hukuku ile ilgili “Çin’de Yapılan İslam Hukuku İle İlgili Akademik Çalışmalar Üzerine Bir Analiz” Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 165 sayfalık kısmına ilişkin, .28/08/2019 tarihinde şahsım tarafından Turnitinadlı intihal tespit programından (Turnitin)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 3 ‘tür.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç/dâhil
- 3- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları’nı inceledim ve bu Uygulama Esasları’nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

28/08/2019

Adı Soyadı:

Saikena PIERDONG

Öğrenci No:

701623043

Anabilim Dalı:

Temel İslam Bilimleri

Programı:

İslam Hukuku Yüksek Lisans

Statüsü:

Y.Lisans Doktora

Danışman

28/08/2019

Prof. Dr. Ali KAYA

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde gerçekleştirildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Adı Soyadı: **Saikena PIERDONG**

Öğrenci No: **701623043**

Anabilim Dalı: **Temel İslam Bilimleri**

Programı: **İslam Hukuku Yüksek Lisans**

Statüsü: **Y.Lisans** **Doktora**

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans / Doktora tezi olarak sunduğum “Çin’de Yapılan İslam Hukuku İle İlgili Akademik Çalışmalar Üzerine Bir Analiz” başlıklı çalışmamın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntıların kaynaklarının usulüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

28/08/2019

Adı Soyadı: **Saikena PIERDONG**
Öğrenci No: **701623043**
Anabilim Dalı: **Temel İslam Bilimleri**
Programı: **İslam Hukuku Yüksek Lisans**
Statüsü: **Y.Lisans** **Doktora**

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı	: Saikena PIERDONG
Üniversitesi	: Bursa Uludağ Üniversitesi
Enstitü	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	: Temel İslam Bilimleri
Bilim Dalı	: İslam Hukuku
Tezin Niteliği	: Yüksek Lisans
Sayfa Sayısı	: xvi+166
Tez Danışmanı	: Prof. Dr.Ali KAYA

Çin’de İslam Hukuku ile ilgili Yapılan Akademik Çalışmalar Üzerine Bir Analiz

Çin uzun tarihi geçmişe sahip olan, farklı etnik gruplardan oluşan Müslümanların yaşadığı bir ülkedir. İslam araştırmaları 1960’lardan başlayarak farklı akademisyenler tarafından yapılmaktadır. Bu sırada Çin’in reform ve dışa açılım politikasından sonra ele alınmaya başlayan İslam hukuk araştırmaları da günümüze kadar yapılan farklı akademik çalışmaları ile özel ve ayrı öneme sahip olmaktadır.

Bu çalışmada Çin’de 1980’den bu yana yapılan tezler, akademik dergi makaleleri, kitaplar ve sempozyumbildirilerinden oluşan bilimsel araştırmaları tespit edip değerlendirmeye çalışılmaktadır. Ulaştığımız bilgileri konulara göre gruplandırdık. Ele alınan eserlerin konu, müellif, yayım yeri, tarihi, yayınevi gibi bilgi vermekle yetinilmiştir. Sonuç olarak Çin’de İslam hukuku ile ilgili 100 den fazla tez, 800 den fazla akademik makale, 30 adet kitabın yayınlandığı ve bu çalışmaların düzenli şekilde artarak devam ettiği görülmektedir.

Anahtar Sözcükler:

Çin, İslam Hukuku, Fıkıh, Müslüman, Şeriat

ABSTRACT

Name and Surname : Saikena PIERDONG
University : Bursa Uludağ University
Institution : Social Science Institution
Field : Basic Islamic Sciences
Branch : Islamic Law
Degree Awarded : Thesis of Master
Page Number : xvi+166
Degree Date :
Supervisor : Prof. Dr.Ali KAYA

Analysis of Academic Studies on Islamic Law in China

China is a country where a significant number of Muslims from various ethnic groups with a long history. Different scholars have handled Islamic studies since the 1960s. Islamic law studies, which began to be dealt with after China's reform and outward expansion policy, have unique and distinct importance with their different academic studies.

In this study, it has been tried to identify and evaluate the scientific researches that consist of theses, academic journal articles, books, and symposium reports on Islamic law since 1980 in China. The studies which we achieved grouped according to the subjects. We also mentioned in literature which we selected personally, topics, authors, in which journal they were published, place and date of publication, etc. As a result, In China, more than 100 thesis, and 800 academic journal articles, 30 books on Islamic law have been published, and these studies have continuously increased in China.

Keywords: China, Islamic Law, Fiqh, Muslim, Sharia

ÖNSÖZ

Müslümanların 8.yüzyıldan itibaren yaşamaya başladığı dünyanın en kalabalık ülkesi Çin'de gerçek anlamda İslam araştırmalarının 1960.yıllarından itibaren başladığı bilinmektedir. Çin'de İslami araştırmalar üçe ayrılmaktadır: 1. Din çalışmaları açısından İslam dini üzerine yapılan araştırmalar(The Study of İslamic Religion). Bunlar genel olarak İslam klasikleri, akâid, fıkıh, mezhepler ve İslam kültürü, tarihi, felsefesi ve edebiyatı üzerine yapılan çalışmaları içermektedir. 2. Çin İslam araştırmaları(The Study of Chinese İslam). Bu tür araştırmalar İslam'ın Çin'de yayılması, özellikleri, yerel mezhepler, Çince çeviri eserler, medrese eğitimi, din toplum ilişkisi, ünlü din adamları ve hatta Çin'de yaşayan Hui, Uygur ve Kazak gibi Müslüman azınlıklar üzerine yapılan çalışmaları kapsamaktadır. 3. Modern İslam dünyası ve İslam meseleleri üzerine yapılan araştırmalar(The İslamic Studies). Esas olarak İslam dünyasının genel durumu, yani düşünce, hareket ve örgütler üzerine yapılan çalışmalar; Batı Asya, Kuzey Afrika, Orta Asya, Güney Asya ve Güney Doğu Asya'daki İslam ülkelerinin siyasi, ekonomi, kültür, toplum ve uluslararası ilişkiler gibi konuları ele alan çalışmalardır. Bu araştırmalar 1960'larda Çin'de kurulan Dünya Din Araştırma Merkezi, Batı Asya ve Afrika Araştırma Merkezi, Pekin Üniversitesi Asya-Afrika Araştırma Merkezi, Kuzeybatı Çin İslam Araştırma Merkezi, YünNan Üniversitesi Güneybatı Araştırma Merkezi ve birkaç üniversitenin Arap dili bölümlerinde gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla bu sırada İslam hukuku araştırmalarının da yer aldığı bilinmektedir. Özellikle Çin'in Kuzeybatısında Müslüman azınlıkların inanç sistemi, örf ve adetleri kaynağı olan bu hukuk sistemini incelemek ve son dönemlerde Çin'in ekonomik gelişiminin yükselmesine takiben uluslararası düzeyde Arap İslam ülkeleri ile ticari ilişkilerin etkisi nedeniyle bu alanda birçok araştırma ortaya çıkmıştır. Ancak 1980'lerde başlayan İslam hukuk çalışmaları, araştırma dilinin Çince olması sebebiyle Türk akademisi tarafından bilindiği söylenemez. Bu nedenle çalışmada tezler, makaleler, kitap ve sempozyum bildirileri gibi çalışmaları tanıtmak ve Çin İslam hukuk çalışmaları hakkında bilgi verilmesi hedeflenmektedir.

Bu tez çalışması, toplam üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Çin'de İslam araştırmaları özellikle İslam hukuku araştırmalarının tarihi tanıtılmaktadır. Ayrıca bu alan üzerine yapılan farklı çalışmaların ulaştığımız istatistik bilgilerine dayanarak

üzerine genel bir değerlendirme ve yorum yapılmaktadır. İkinci bölümde önce ulaşabildiğimiz doktora ve yüksek lisans tezleri konulara göre gruplandırılıp ele alarak hakkında detaylı şekilde bilgi verilmektedir. Ardından İslam hukuku ile ilgili kitaplar ve sempozyum bildirileriyle ilgili bilgiler sunulmaktadır. Üçüncü bölümde farklı akademik dergilerde yayınlanan akademik dergi makaleleri yine konulara göre genel bir yorum yapılarak incelenmektedir.

Bu çalışmam boyunca desteği, teşviki ve yardımlarını esirgemeyen ve tez konumu belirlemede yardımcı olan kıymetli danışman hocam Prof. Dr. Ali KAYA ve Prof. Dr. Recep CİCİ'ye sonsuz saygılarımı sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI.....	ii
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	iii
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ.....	iv
YÜKSEK LİSANS İNTİHAL YAZILIM RAPORU	iv
YEMİN METNİ	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
ÖNSÖZ.....	viii
İÇİNDEKİLER	x
KISALTMALAR	xvi
GİRİŞ	1
I. KONUNUN ÖNEMİ	1
II. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	1
III. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ	2
IV. ARAŞTIRMADA YARARLANAN KAYNAKLAR	2

BİRİNCİ BÖLÜM

ÇİN'DE İSLAM HUKUKU ALANINDA YAPILAN AKADEMİK ÇALIŞMALARIN KISACA TARİHİ VE İSTATİSTİKSEL DEĞERLENDİRMELERİ

I. ÇİN'DE İSLAM HUKUKU ALANINDA YAPILAN AKADEMİK ÇALIŞMALARIN TARİHİNE KISA BİR BAKIŞ	4
A. İSLAMİ ARAŞTIRMALARIN TARİHİ	5
B. İSLAM HUKUKU ARAŞTIRMALARININ TARİHİ	5
II. ÇİN İSLAM HUKUKU ARAŞTIRMALARI ÜZERİNE İSTATİSTİKSEL DEĞERLENDİRME VE YORUM	8
A. İSTATİKSEL ANALİZ	8
B. DERGİLER.....	14
C. YAZARLAR.....	17

1. WU YunGui (吴云贵).....	17
2. GAO HongJun (高鸿钧)	18
3. CONG EnLin (从恩霖)	18
.4 MA MingXian (马明贤)	18
.5 HA BaoYu (哈宝玉)	19
6. Lü YaoJun (吕瑶军)	19
7. LIU Tian Ming; MA YuXiu(刘天明, 马玉秀)	20

İKİNCİ BÖLÜM

ÇİN'DE İSLAM HUKUKU İLE İLGİLİ YAPILAN TEZ, KİTAP VE BİLDİRİLER

I. ÇİN'DE İSLAM HUKUK ALANINDA YAZILAN SEÇİLMİŞ LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ÖZETİ	24
A. İSLAM HUKUK TARİHİ	24
1. Yuan Zhiyong, “Qingdai Huijiang Falü JiQi Shiyong” (Çing Hanedanı “ HuiJiang” Hukuku ve Uygulaması Üzerine Bir İnceleme”, Yüksek lisans tezi,46s, Xinan (Güneybatı) Siyaset ve Hukuk Bilimleri Üniversitesi,2002	24
2. Ma WenTao, “ ShaLiya Zai CiShi de XingZou- Yi Aiji Duli JiQi Zhengti YanJin Wei ShiJiao” (Mısır’ın Bağımsızlığı ve Siyasi Gelişimi açısından İslam Hukuku üzerine Bir İnceleme), Yüksek Lisans Tezi, 62s, Kuzeybatı Çin Normal Üniversitesi, 2016	25
3. Mohamed Elsayed Ibrahim Abdou, “Shaliya DafaShi JiQi Zai Hua de Yanhua FaZhan YanJiu” (Şeriatın Tarihi ve Çin’deki Evrimsel Gelişimi), Yüksek Lisans Tezi, 54s, Şangay Normal Üniversitesi, 2017	26
4. Ma Mingxian, “Jin Xian Dai Yi Si Lan Fa Yan Jiu” (Modern İslam Hukuku Üzerine Bir İnceleme),Doktora Tezi, 137s, Kuzeybatı Çin Üniversitesi, 2005	27
5. Liu Yan Bing, “20 ShiJi ZhongDong YiSiLan GuoJia De FaLü BianGe_ Yi TuErQi, AiJi, YiLang Yü ShaTeALaBo Si Guo Wei AnLi” (20. Yüzyıl Ortadoğu İslam Ülkelerin Hukuku Reformun İncelenmesi_ Türkiye, Mısır, İran Ve Suudi Arabistan’ın Örneğiyle), Doktora Tezi, 131s, Kuzeybatı Üniversitesi, 2015.....	30
B. İSLAM HUKUK FELSEFESİ.....	32
1. Zhao Juanjuan, “ BulaiEn Sitanli Tena De Yisilan FaZheXue SiXiang Yanciu”(Bryan Stanley Turner’in İslam Hukuku Felsefesi Üzerine Bir Çalışma),Yüksek Lisans tezi, 68s, NingXia Üniversitesi, 2017.....	32
C. CEZA HUKUKU	33

1. Cheng Xiujian, “YiSilanJiao yu FanZui KongZhi” (İslam Dini ve Suçun Önlemesi), Yüksek lisans tezi,26s, Çin Siyaset ve Hukuk Bilimleri Üniversitesi, 2009	33
2. FengYao, “QianYinXing ShiJiao Xia YiSiLan XingFaYanJiu” (Zaruret Hali Açısından İslam Ceza Hukuku üzerine Bir İnceleme), Yüksek Lisans Tezi, 38s, GanSu Siyaset ve Hukuk Bilimleri Enstitü, 2015	34
3. NiuXiao, “ YiSiLanJiao Dui FanZui de YinZhi – Yi GanSu LinXia ZiZhiZhou MuSiLin Wei DiaoYan Dui Xiang” (İslam’da Suçun Önlenmesi: Gansu Eyaleti, Linxia Hui Özerk İli’nde Müslümanların Araştırma örneğiyle), Yüksek Lisans tezi, 36s, Kuzeybatı Çin Normal Üniversitesi, 2016	35
D. MEDENİ HUKUK.....	36
1. Zhong Yan, “YiSiLanFa HunYin ZhiDu ChuTan” (İslam Hukuk Evlilik Sistemi üzerine Bir Bakış), Yüksek lisans tezi, 44s, Şangay Normal Üniversitesi, Şangay,2010.....	36
2. Zhang Kezhen, “QuanTong YiSiLan HunYin ZhiDu YaJiu_Yi Dui WoGuo DangDai HuiZu HunYin XiGuanFa De YingXiang WeiLi” (Geleneksel İslam Evlilik Sistemi Üzerine Bir Araştırma – Çağdaş Çin’de Huilerin Evlilik Örf Ve Adet Hukukuna Etkisi” , Yüksek lisans tezi 64s, Kuzeybatı Normal Üniversitesi, 2016	37
3. YangYang, “YiSiLanFa Zhongde CaiQuan Zhidu YanJiu”(İslam Hukuku Mülkiyet Hakları üzerine Bir İnceleme),Yüksek lisans tezi, 37s, LiaoNing Üniversitesi,2013	39
E. TİCARET HUKUKU	40
1. WangJing , “ShiLiZhiZui yu XingZhe de ShenZhan- Lun YiSiLanJiaoFa Zhong de LiXi JinLin” (İslam Hukukunda Faizin yasaklanması), Yüksek lisans tezi,57s,Çin Siyaset ve Hukuk Bilimleri Üniversitesi,2010	40
2. Rasha Khalil, “YiSiLan ShangFa Zhong de HeTong FenXi yu Yingyong” (İslam Ticaret Hukukunda Sözleşmenin Analizi ve Uygulaması), Doktora tezi, 144s, ÇongÇing Üniversitesi,2018.....	41
3. Ma Lianlu, “ HuiJiao BaoXian FaZhan YanJiu” (İslami Sigortacılığın Gelişimi üzerine Bir Çalışma), Yüksek lisans tezi, FuDan Üniversitesi, 2011	42
F. İSLAM EKONOMİSİ VE FİNANSI.....	43
1. Li Yanchi, “YiSilan Jinrong Jigou YanJiu” (İslami Finans Kurumları üzerine Bir İnceleme), Yüksek lisans tezi, 46s, Kuzeybatı Çin Üniversitesi,2004	43
2. Wang ZhengWei, “YiSiLan JingJi ZhiDu LunGang” (İslam Ekonomisi Taslağı”), Doktora Tezi, 239s, Merkezi Milletler Üniversitesi,2003	44

3. Chen Yuyuan, “YiSilan JingRong JianGuan MoShi yu WoGuo de Xuanze” (İslami Finansın Düzenleme Modeli ve Çin’in Seçimi), Yüksek lisans tezi, 49s, Çin Petrol Üniversitesi, 2013	47
G. ÇİN İSLAMİ ÖRF VE ADET HUKUKU	49
1. Mi Zhen, “Hui Zu Yi Si Lan Xi Guan Fa De Chuan Cheng yu Bian Qian – Yi Si Shui Hui Zu Wei li” (Huilerin İslami Örf ve Adet Hukukunun Oluşumu ve Dönüşümü- Hui Shui Huilerini Örnek Alarak), Yüksek Lisans Tezi, 39s, QuFu Normal Üniversitesi,2014.....	49
2. ChenJin, “XinJiang MuSilin XiGuanFa Zhong de CaiChanQuan”(Xinjiang Müslümanlarının Örf ve Adet Hukukundaki Mülkiyet Hakları), Yüksek lisans tezi,44s, JiLin Üniversitesi,2013	50
H. DiĞER TEZLER.....	51
1. ChengYang, “AnNaYiMu RenQuan SiXiang YanJiu” (Abdullah Ahmet An Naim’in İnsan Hakları Düşüncesi Üzerine), Yüksek lisans tezi, 49s, NingXia Üniversitesi, 2015	51
2. Feng Wensi, “YiSiLanFa Yu XianDai NüQuan Yanjiu” (İslam Hukuku ve Modern Zaman Kadın Hakları üzerine Bir İnceleme) , Yüksek Lisans Tezi, 23s, Çin Sosyal Bilimler Araştırma Enstitüsü,2017	52
II.ÇİN’DE İSLAM HUKUK İLE İLGİLİ OLARAK YAYINLANAN KİTAPLAR VE SEMPOZYUM BİLDİRİLERİN TANITIMI.....	55
A. KİTAPLAR.....	55
1. ÇEVİRİ ESERLER	55
2. ÇİN’CE KİTAPLAR.....	61
B. SEMPOZYUM BİLDİRİLERİ.....	69
1. ULUSLARARASI SEMPOZYUM.....	69
2. ULUSAL SEMPOZYUM	70

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇİN’DE İSLAM HUKUKU İLE İLGİLİ OLARAK YAPILAN AKADEMİK DERGİ MAKALELERİ

I. İSLAM HUKUK TARİHİ	73
II. İSLAM HUKUK METEDOLOJİSİ	84
III. İBADETLER.....	87
IV. KAMU HUKUKU	90
A. Anayasa ve Siyaset.....	91

B. Ceza Hukuku	98
C. Yargılama Hukuku	101
D. Savaş Hukuku.....	103
V. ÖZEL HUKUK	105
A. Medeni Hukuk	105
B. Aile Hukuku	106
C. Miras Hukuku.....	109
D. Ticaret Hukuku.....	110
E. Vakıf.....	112
VI. İSLAM EKONOMİSİ VE FİNANSI	113
VII. ÇİN İSLAMİ ÖRF VE ADET HUKUKU	129
VIII. DİĞER ÇALIŞMALAR.....	134
A. İslam Hukukunu Tanıtmaya Yönelik Çalışmalar	134
B. İslam Hukuk Reformu	138
C. İnsan Hakları	142
D. Karşılaştırmalı Hukuk	144
E. Helal Gıda.....	147
F. Muhtelif Konular	149
SONUÇ.....	157
KAYNAKÇA	160
EKLER.....	161
LİSANSÜSTÜ TEZLERİN TOPLU LİSTESİ	161
A. Doktora Tezleri	161
B. Yüksek Lisan Tezleri	162

TABLULAR

Tablo 1. Çin İslam hukuku araştırmalarının yıllara göre dağılımlı (YiSiLanJiaoFa) (CNKI'dan değiştirenerek alınmıştır).....	8
Tablo 2. Çin İslam hukuku araştırmalarının yıllara göre dağılımlı (YiSiLanFa) (CNKI'dan değiştirenerek alınmıştır).....	9
Tablo3. Çin İslam hukuku araştırmalarının yapılan alanlara göre dağılımlı (YiSiLanJiaoFa) (CNKI'dan değiştirenerek alınmıştır).....	10
Tablo 4. Çin İslam hukuku araştırmalarının yapılan alanlara göre Dağılımlı (YiSiLanFa) (CNKI'dan değiştirenerek alınmıştır).....	11
Tablo 5. Çin İslam hukuku lisansütü tezlerin yıllara göre dağılımlı (CNKI'dan değiştirenerek alınmıştır).....	13

KISALTMALAR

- a.g.e. : adı geçen eser
a.g.m. : adı geçen makale
Bkz. : bakınız
s. : sayfa
s.a.s. : sallallâhü aleyhi ve sellem

GİRİŞ

I. KONUNUN ÖNEMİ

19. yüzyılın 80' li yıllarından bu yana İslam Hukuku üzerine dünyanın her köşesinde farklı uluslarca, farklı düzeylerde, sayılamayacak kadar çok çalışmalar yapılmıştır. Çin'in 1978'de reform ve dışı açılım politikasından sonra meydana gelen hızlı bir ekonomik ve sosyal değişime takiben gerek Orta-Doğu ve gerekse diğer Müslüman ülkelerle ticari ve diğer faaliyetlerin gerektirmesi ve bir azınlık grubu oluşturan Müslümanların inanç sistemlerinin ve yaşam tarzının kaynağını teşkil eden dini ve onun hukuk sistemini ortaya çıkarmak amacıyla üniversiteler ve diğer akademik kurum ve kuruluşlarında İslam Hukuku ile ilgili birçok araştırma ve inceleme nitelikli çalışmalar yapılmaktadır. Ancak yapılan çalışmaların birçoğunun Çince olması sebebiyle bu tür çalışmaların Çin haricindeki ülkelerin akademisyenleri tarafından çok iyi bilindiği söylenemez. Bu çalışmaların bir kısmını Türkiye akademisine tanıştırmak ve bu boşluğu doldurmada ilk ve çok önemli katkı sağlayacağını düşünerek böyle bir konuyu çalıştık.

II. ARAŞTIRMANIN AMACI

Yukarıda bahsettiğimiz gibi hakkında yeterince bilgi sahibi olmadığımız Çince yapılan söz konusu çalışmaları Türkiye'ye tanıtmayı amaç ettik. Konumuzla ilgili çalışmaların çok fazla olması sebebiyle, her türlü çalışmaya ulaşmasak bile, bu tür araştırmalarının Çin'deki gelişimi ve durumundan haberdar etmek istedik. Ayrıca bu konuyla ilgi duyan akademisyenler için başvuru kaynağı mahiyetindeki bu tezimizin faydalı olacağını düşündük. 1980 yılından sonra bu alanda yapılan güncel araştırmaları kısaca tanıtarak ve değerlendirerek bundan sonra yapılacak Çin ile ilgili İslam Hukuku çalışmaları için yeni bir kapı açmayı hedefledik.

III. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

Çin’de 1980 yılından bugüne kadar yapılan çalışmalar tezler, makaleler ve kitaplar olmak üzere ulaşabildiğimiz tüm alıŐmara yer vermeye çalıştık. İlk önce yaptığımız çalıŐmamızın daha kolay bir Şekilde anlaşılması için Çin’deki İslam hukuku araştırmalarının kısaca tarihinden bahsettik. Bu alan üzerine yapılan farklı çalışmaların ulaştığımız istastik bilgilerideğerlendirdik. Ondan sonra sırayla tezler, sonra kitaplar ve en son da dergi makaleler olmak üzere ele aldık. Çalışmada tezler konularına göre içeriği hakkında detaylı bilgi verilerek, makaleler ise konulara göre toplu bir Şekilde değerlendirilerek tanıtılmıŐtır. Ancak kitaplara gelince bazı sebeplerden dolayı ulaŐma imkânımız olmadığı için ulaşabildiğimiz kadar kısaca bilgi vermekle yetindik. Çalışmada, 1980’den günümüze kadar yapılan çalışmalar sistematik Şekilde gruplandırılan her konu altında en eskiden günümüze kadar tarihi kronolojik sıralamaya göre verilmektedir.

IV. ARAŞTIRMADA YARARLANAN KAYNAKLAR

Çin’de İslam hukuku alanında yapılan çalışmalara ulaŐabilmek için Çin’in en büyük ve en kapsamlı Entegre Bilgi Kaynakları Sistemi olan CNKI (China National Knowledge Infrastructure, 中国知网)’ye başvurarak istifade edilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

**ÇİN'DE İSLAM HUKUKU ALANINDA YAPILAN AKADEMİK
ÇALIŞMALARIN KISACA TARİHİ VE İSTATİSTİKSEL
DEĞERLENDİRMELERİ**

I. ÇİN'DE İSLAM HUKUKU ALANINDA YAPILAN AKADEMİK ÇALIŞMALARIN TARİHİNE KISA BİR BAKIŞ

Çin'de İslam Hukuku üzerine yapılan araştırmalar uzun zamandır, bu alanda araştırma yapacak akademisyenlerin yetersizliği ve akademik materyallerin sınırlı olmasından dolayı tam adıyla uzun zamana kadar akademik bir başarıya ulaşamamıştır. Ancak 1980'den günümüze kadar olan 38 yıllık uzun araştırma süreci sonunda, Çin'de ileriye dönük, bilimsel ve çağdaş İslam Hukuku çalışmaları yapılmış ve böylece İslam araştırmalarındaki büyük ve önemli boşluğu doldurarak başlangıç başarıyı elde etmiştir. Bu süreçte kapsamlı İslam Hukuku araştırmaları için çok değerli akademik materyaller toplanmıştır.

Çin tarihinde halk arasında “Jiao Zhi Fa, Fa Zhi Jiao” (din yasadır, yasa da dindir) anlayışı hâkimi idi. İslamiyet'in Çin topraklarında bahsedilmeye başladığı zaman Tang ve Song Hanedanı Dönemi'ne rastlamaktadır. Bu dönemde İslam dini ilk kez “ Da Shi Fa” olarak adlandırılmıştır. Burada “Da Shi” Farsça'da “ Ta Zi” diye okunan, Farslar'ın Arap kabilelerine verilen ismi ifade etmektedir. Sonraki “Fa” sözcüğü ise Çince'de Hukuk anlamına gelen kelimedir. Bu iki sözcüğü birleştirdiğimizde Arap kabilelerinin Hukuku anlamını vermektedir. Tang Sülalesi döneminde Du You tarafından yazılan “Tong Dian” adlı kitabın 193'üncü cildinden aktarılan “Jing Xing Ji “Çin tarihi kaydından yukarıda ismi zikredilen “ Da Shi Fa” sözcüğü ile “Da Çin Fa” diye isimlendirilen Roma Hukuku bir arada dile getirilmektedir. Burada “ Da Shi Fa” ya inananların domuz, köpek, at ve eşek gibi hayvanların etlerini yemedikleri, krala tapınmadıkları, ebeveynlere saygılı oldukları, her haftanın bir gününde alışveriş ve ödemedede bulunmadıkları ve şarap içmedikleri dile getirilmektedir.¹Çin'in İslam Hukuk araştırmalarının tarihini daha iyi açıklamamız için öncelikle Çin'de İslami ilimlere dair araştırmaların tarihine göz atmamız gerekmektedir.

---

¹ Li Lin, “Dangdai ZhongGuo YiSiLanJiaoFa YanJiu de WenTi Yu FanSi_JianYi YiSiLanJiaoFa YanJiu de Liang DaXueShu Chuan Tong[Çağdaş Çin İslam Hukuku Araştırmaları Üzerine Düşünceler_Ayrıca İslam Hukukunun İki Araştırma Geleneği Üzerine Bir İnceleme]”, Pekin, *ShiJie ZongJiao WenHua [Dünya Din Kültürü AraştırmaDergisi]* 5(2013), s.12

A. İSLAMİ ARAŞTIRMALARIN TARİHİ

Çinli akademisyenlerin yaptığı çalışmalara göre Çin’de İslami İlimler araştırmalarının Tang Hanedanı (M.S. 618-907) döneminde başladığından bahsetmektedir. Tang Hanedanı’ndan Yuan ve Song Hanedanlığı’n’a kadar olan dönemi Çin İslam araştırmalarının ilk dönemi olarak kabul edilmektedir ve Çin klasik tarih kitaplarında yer alan İslam ile ilgili parça metinler bu dönemin çalışmalarına örnek olarak dile getirilmektedir. Ming ve Çing Hanedanı’nda ise bir kaç İslami eserin Çince çevirisinin ortaya çıkması nedeniyle önceki dönemlere göre daha verimli sonuçların elde edildiği söylenmektedir. Örneğin, Taftazâni-Saadettin’in “Şerhu'l-Akâid”in Çince’ye çevrilmiş ve Çin medreselerinde önemli bir ders kitabı olarak okutulmuştur. Ardından gelen 20. yüzyılın başlarından 1949’a kadar yarım asırlık bu süreci ise Çin’de gerçek anlamda İslami ilimler araştırmalarının meydana geldiği dönem olarak ifade etmek mümkündür. Ancak 1949’da Çin Halk Cumhuriyeti’nin kuruluşundan bu yana çeşitli siyasi hareketlerin müdahalesi nedeniyle “Kültür Devrimi”nin sonuna kadar gerçek anlamda araştırma yürütmek imkânsız hale gelmiştir.² Dolayısıyla ilmi araştırmalarda uzun bir durgunluk dönemi ortaya çıkmıştır. Çin’in reform ve dışa açılım politikasından sonra ise İslam ilmi araştırmaları yeniden canlanmaya başlamış ve nitelikli İslam Hukuku çalışmaları da meydana gelmeye başlamıştır.

B. İSLAM HUKUKU ARAŞTIRMALARININ TARİHİ

Çin’de İslam Hukuku alanında yapılan akademik çalışmaların tarihi, araştırmaların karakteristik özellikleri ve gelişimine bağlı olarak aşağıdaki gibi üç döneme ayrılabilir:

Birinci dönem (1930-1950): Bu dönem Çin İslam Hukuku araştırmalarının başlangıcı olarak kabul edilebilir. Ancak bu dönemde İslam Hukuku alanında çok az

---

² Li Lin, “ DangDai ZhongGuo YiSiLanJiaoYiXue YanJiu de WenTi Yu FanSi” [Çağdaş Çin İslam Kelam İlmi Araştırmaları üzerine Bir Düşünce], Pekin, *ZhongGuo MuSiLin [Çin Müslümanları]* 3 (2011) s.18,19

sayıda çeviri eser ortaya çıkmıştır. Wang Zhengzhai tarafından 1931’de birincisi, 1935’te ikincisi olmak üzere “Şerhu’l Vikaye”³ iki cilt halinde tercüme edilmiştir. İslam’ın beş şartını konu alan “Ou Mu Lai”⁴ kitabı, “ Hanyi Yilai Shade”⁵, “HuiJiao JiChengFa yu Qita JiChengFaZhi BiJiao”⁶ “HuiJiao FaXueShi”⁷ gibi eserler bu dönemde kaleme alınmıştır. Bu dönemde yapılan çalışmaların çoğu yabancı eserlerin çevirisi ya da derlemesidir. Çevirmenlerin çoğu Müslüman din adamlarıdır. Temel olarak yapılan çalışmalarla ülkedeki Müslümanlar’ın dini hayatının pratik ihtiyaçlarının karşılanması amaçlanmıştır. Bu dönemin çalışmaları genel olarak geleneksel İslam Hukuku’nun klasik eserlerinin tercümesi ve bu eserlerdeki bilgilerin derlenmesi şeklinde olmak üzere iki kısımdır. Söz konusu dönemde Çin’de gerçek anlamda özgün İslam Hukuku araştırma sisteminin tamamlanmadığı ve başlangıç seviyesinde bir başarının sağlandığı söylenebilir. Ayrıca bu çalışmaların Müslüman topluluk içerisinde yaygınlık kazanmış olmasına rağmen henüz akademik platformlara taşınmadığını ifade etmek gerekir.⁸

Ancak yukarıda baelirttiğimiz gibi 1950’den 1980’ne kadar olan bu süreç içerisinde çeşitli siyasi hareketlerden dolayı akademik araştırmaları yürütmek imkânsız hale gelmiştir. Bu nedenle İslam hukuku araştırmaları için de uzun bir durgunluk dönemi ortaya çıkmıştır.

İkinci Dönem(1980-2000): 1980’lerden sonra, Çin’deki İslam Hukuku araştırmaları yeniden canlanmış ve zaman içinde olgunluğa ulaşmıştır. Bu dönemde Çin

---

³Wang Jinjai(Çev), “WeiGaye [Vikaye]” , Tianjin; *Tianjin YiGuangYue BaoShe [Tiençin YiGuangYue Yayınevi]*.1931,1935. (Bu kitap 1986 Ma Sai Bei tarafından tekrar düzeltilerek *Tianjin Gudian ChubanShe [Tianjin Antik Kitap yayınevi]*’nden tekrar yayınlanmıştır).

⁴Ding YunHui (Çev), “Ou Mu Lai”, Tianjin: *Tianjin Qingzhen Nansi Yayını [Tianjin Güney Camisi, Taşbaska]*.1934.

⁵Mu ChuFan, Mu “QingZi (Çev), “Hanyi YileiShade [İlşadın Çince Çevri]”, Pekin: *Beipin Qingzhen Shu BaoShe [Pekin İslami Kitap Yayınevi]*.1934.

⁶Lin XinZhi(Çev), “HuiJiao JiChengfa yu Qita JiChengFa zhi BiJiao [İslam Miras Hukukunun Diğer Miras Hukuklarıyla Mukayesesı]”.Şangay;*ShangWu YinShuGuan [Ticari Kitap Yayıncılık]*.1946

⁷ Pang Shiqian Ahun (Çev), “Huijiao FaXueshi” [İslam Hukuk Tarihi]”.Pekin: *Yuehua Wenhua FuWuShe [Yuehua Kültür Merkezi]*”. 1950.

⁸ a.g.m, s.13

İslam Hukuku alanında önemli akademik çalışmalar yapılmıştır. Din ve Sosyal Bilimler ile ilgili yayınlanan çeşitli uluslararası ve ulusal akademik dergilerde öncelikle İslam Hukuku ile ilgili yabancı dilde yazılan makalelerin Çince çevirilerinin yayınlanmasıyla başlanmıştır. Ardından araştırmacılar özgün çalışmalarını ortaya koymuşlardır. Bu çalışmalar daha çok İslam Hukuku ile ilgili genel teorik bilgilere odaklanmıştır. Başlangıçta bu çalışmalar Müslüman araştırmacılar tarafından yürütülmekte iken zamanla Wu YunGui, Gao HongJun gibi Çinli araştırmacıların dahi olmasıyla söz konusu çalışmalar sadece Müslümanlar'a değil toplumun tamamını hitap edecek niteliğe kavuşmuştur.

Üçüncü dönem (2000-2019): 21.yüzyıla gelindiğinde, Çin'de İslam Hukuk araştırmaları bir “gelişim ve dönüşüm” dönemine adım atmıştır. Bu dönemde, teorik derinliğe sahip ve zamanın özelliklerini taşıyan yeni ve çeşitli çalışmalar ortaya çıkarmıştır. Yapılan çalışmaları dört kategoriye ayırabiliriz: Birincisi, İslam Hukuku'nun kaynakları, içeriği ve özellikleri gibi kendisi ile ilgili teorik tartışmaları konu alan çalışmalar. Bu dönemde yapılan çalışmaların büyük bir kısmı bu kategoriye aittir. İkincisi, İslam Hukuku ile ilgili teorik ve pratik konulara odaklanan çalışmalar. Bu çalışmaların çoğu modern zamanda İslam Hukuku'nun reformu ve modernleşmesini ele almaktadır. Üçüncüsü kategori Çin toplumunda İslam Hukuku'nun yerleşme sürecini inceleyen ve İslam Hukuku'nun etkisi nedeniyle meydana gelen Çin'de Müslüman azınlıklara ait olan İslami Örf ve Adet Hukuku üzerine yapılan çalışmalardır. Dördüncüsü, 2009 yılında Çin NingXia Bankası'nda İslami Finans'ın yola koyulması ve 2013 yılında “Bir Kuşak Bir Yol” girişiminin etkisi nedeniyle meydana gelen İslam Ekonomisi ile ilgili çalışmaların yapılması bu dönemin en belirgin özelliklerinden biridir. Bunun dışında Zhang Binmin tarafından düzenlenen “İslam Hukuk Felsefesi”⁹ ve Wu Yungui'ün “Çağdaş İslam Hukuku”¹⁰ kitaplarıyla bu döneme iyi bir başlangıç yapmışlardır. Ancak aradan 10 yıl geçtikten sonra Ha Baoyu'nun “ İslam Hukuku: Klasik Gelenek ve Modern Yorumu”¹¹, Ma Mingxian'in “ İslam Hukuku: Gelenek ve

---

⁹ Zhang Binmin, Bkz, a.g.e, s. 142

¹⁰ Wu Yungui, Bkz, a.g.e, s.143

¹¹ Ha Baoyu, Bkz, a.g.e, s.145

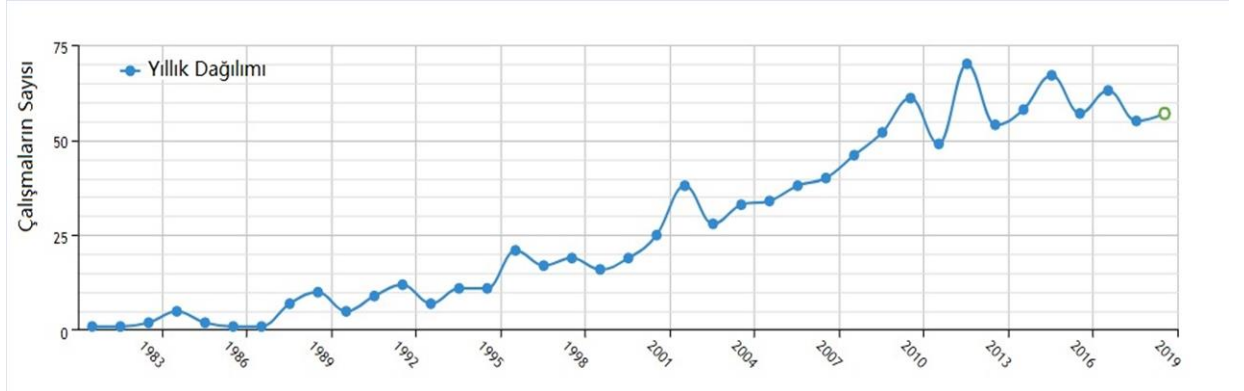

Modernleşme”¹² kitaplarının aynı anda yayınlanmasıyla İslam Hukuku alanında eser telifi tekrar hareketlenmiştir. Bundan başka bu dönemde Çin’deki İslam Hukuku araştırmalarına genel bir değerlendirme sunan üç önemli makalenin yayınlanması ve Üniversitelerde İslam Hukuku alanında yüksek lisans ve doktora düzeyinde yapılan tezlerin meydana gelmesi de bu dönemin başarıları arasında zikredilebilir.

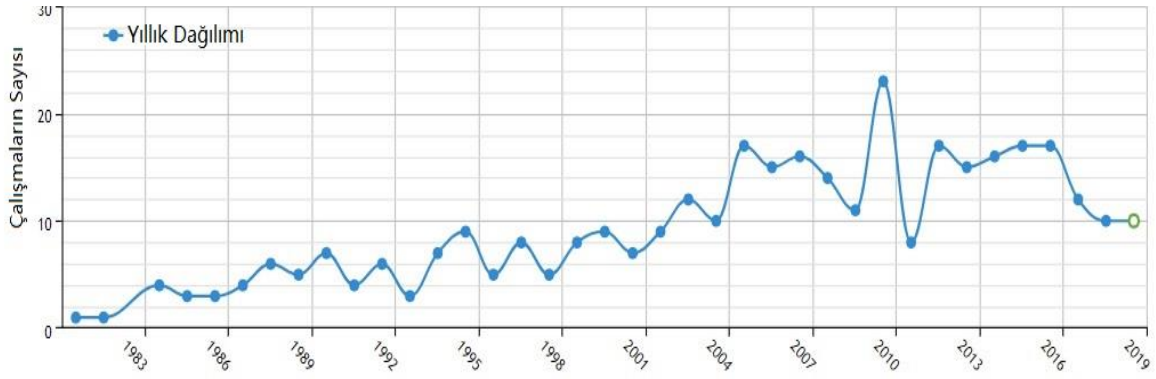
II. ÇİN İSLAM HUKUKU ARAŞTIRMALARI ÜZERİNE İSTATİSTİKSEL DEĞERLENDİRME VE YORUM

A. İSTATİKSEL ANALİZ

Çin’de İslam Hukuk araştırmaları 1980’lerden sonra yabancı araştırmacıların çalışmalarını çevirerek başlamıştır. Ancak bu süreçte yapılan çalışmalar diğer ülke ya da Batı’daki oryantalist çalışmalar gibi çok derin ve kapsamlı olmasa da, günümüze kadar artarak devam etmektedir. Bu süreçte yapılan tez, akademik makale ve kitaplar olmak üzere her akademik yönde belirgin sonuçları elde etmektedir. Aşağıda CNKI’den ulaştığımız Çin İslam Hukuku araştırmalarının yıllara göre dağılımı, yapılan alana göre dağılımı ve lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımına ilişkin istatistik sonuçlar verilmektedir. Bu çalışmaları araştırırken kullandığımız terimler Çince’de genel olarak İslam Hukuku anlamını veren “ YiSiLanJiaoFa” (Şeriat) ve “ YiSiLanFa” (İslamhukuku) dir.

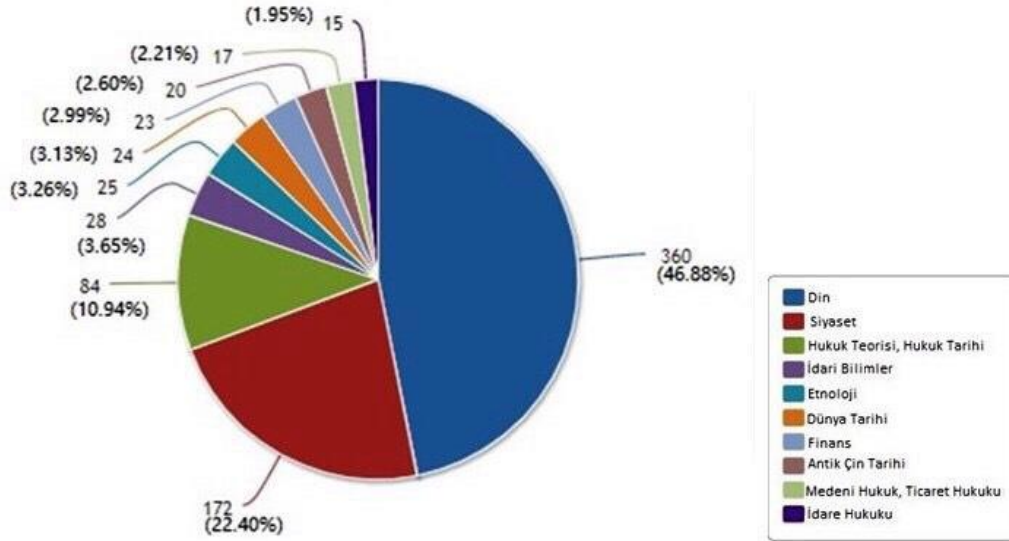
Tablo 1. Çin İslam Hukuku araştırmalarının yıllara göre dağılımı (YiSiLanJiaoFa) (CNKI’den değiştirilerek alınmıştır)

Tablo2. Çin İslam Hukuku araştırmalarının yıllara göre dağılımları (YiSiLanFa) (CNKI'dan değiştirenle alınmıştır).

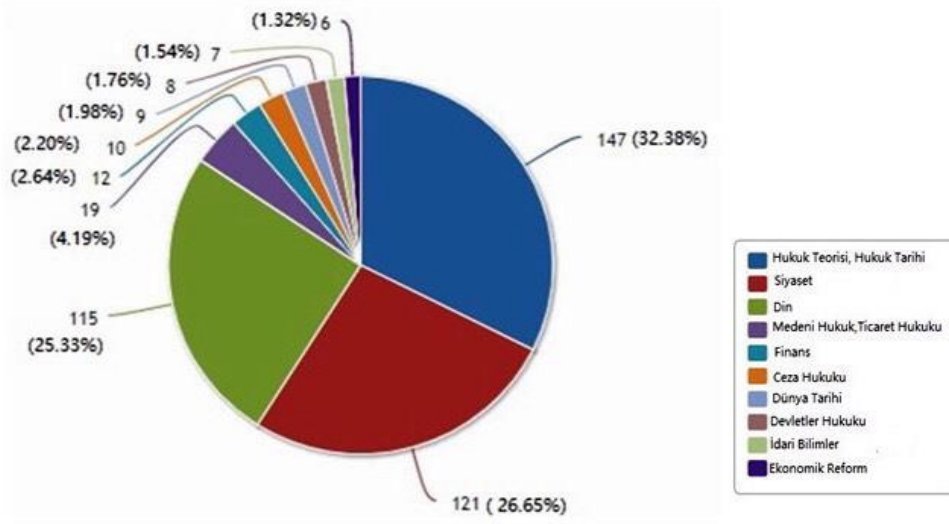
Yukarıdaki tabloya göre, kitaplar hariç, Çin'de 1980'den bu yana her yılı düzenli olarak İslam Hukuku ile ilgili bilimsel çalışmalar yapıldığı bilinmektedir. Özellikle 2000 yılından başlayarak bugüne kadar yapılan çalışmaların 80 ve 90'lı yılların araştırmalarına göre daha büyük artış gösterdiği gözlemlenmektedir. Tablo1'de gösterildiği gibi en fazla akademik çalışmaların 2012 yılında yapıldığı tespit edilmektedir. Ancak Tablo2'ye göre 2010 yılında en çok araştırma yapıldığı gösterilmektedir. Araştırdığımız bilgilere göre her iki araştırma sonucunda Çin'de İslam Hukuku ile ilgili tez çalışmalarının 2000 yılından başlandığı bilinmektedir. Dolayısıyla yayımlanan akademik dergi makaleleri ile lisansütu tez çalışmalarının sayısı arasında büyük bir fark meydana gelmektedir. 2000 yılından sonra Çin'de İslam Hukuku çalışmalarının hızlı bir biçimde artması ilk olarak kaynak ve araştırmacı yok sayıda yetersiz olan bu alanın önceki 20 sene içerisinde araştırmacıların çabasıyla çok değerli Çince materyallerin toplamıdır ve daha çok araştırmacıların dikkatini çekmiştir. İkinci olarak İslam Ekonomisi'nin yükselmesi ve İslami Finans'ın Çin'de de geliştirilmesiyle İslam İktisatı ve Ekonomisi üzerine yapılan araştırmalar doğal olarak ortaya çıkmıştır. Üçüncü olarak son dönemlerde yurt dışındaki " İslam" adı altında meydana gelen siyasi hareketler ve terör eylemleri ve Çin müslümanlarına etkisi nedeniyle İslam siyaseti ve felsefesi ile ilgili daha fazla ve derinlemesine incelenen araştırmalar yapılmıştır. Dördüncü olarak Çin'de yaşayan azınlık Müslümanlar'ın dini

örf ve adetleri ilgili çalışmalarının daha fazla ele alınmıştır. Son olarak Çin Ekonomisi'nin büyümesi ve “ Bir Kuşak, Bir Yol” girişimine takiben İslam ülkeleri ile ticari ilişkilerin artması gibi sebeplerden kaynakladığı düşünülmektedir. 2000'den sonra yapılan bu çalışmalar ilk dönemlere göre Çince ve İngilizce kaynaklar ile sınırlanmayıp Arapça kaynaklardan da istifade ederek yazılan çok fazla çalışma ortaya çıkmaktadır. 1 ve 2'deki iki çeşit araştırma sonucunu karşılaştırdığımızda, Tablo 1'de 2010'dan sonra her sene düzenli çalışmalar yapılarak artış gösterse de, Tablo 2¹³ 'de çalışmaların sayısında dalgalı bir azalma meydana gelmektedir. “ YiSiLanJiaoFa” terimi ile taranan makalelerin kapsamında son dönemler de en fazla ele alınan İslam Siyaseti ile ilgili çalışmaların yer almasından kaynaklanmaktadır.

Tablo3. Çin İslam Hukuku araştırmalarının yapılan alanlara göre dağılımı (YiSiLanJiaoFa) (CNKI'dan değiştirilerek alınmıştır).

¹³<http://kns.cnki.net/kns/Visualization/VisualCenter.aspx>

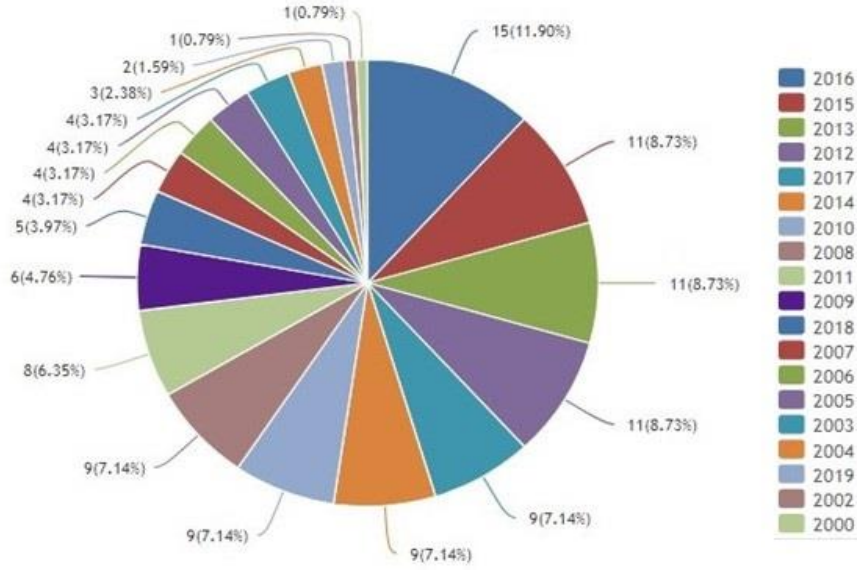
Tablo 4. Çin İslam Hukuku araştırmalarının yapılan alanlara göre dağılımı (YiSiLanFa) (CNKI'dan değiştirenerek alınmıştır).

Yukarıdaki tablo 3¹⁴ ve 4¹⁵'de gösterildiği gibi iki çeşit araştırma sonucunda günümüze kadar kitaplar hariç, söz konusu akademik araştırmaların CNKI'nin konulara göre dağılım istatistiği gösterilmektedir. Tablo 3'de "YiSiLanJiaoFa" terimi kullanarak tarayan çalışmaların alanlara göre dağılımında, din araştırmaları alanında 46.88 % ile en fazla İslam Hukuku çalışmalarını geekleştirdiği gösterilmektedir. Yapılan bu çalışmalar doğrudan İslam Hukuku'nu konu eden araştırmaların dışında, İslam İktisatı, İslam Felsefesi ve İslam kültürü üzerine yapılan çalışmaları da içermektedir. zellike son dönemlerde yapılan İslami aşırıcılık ile yapılan çalışmalar da bu alana dâhil edilerek istatistik yapılmaktadır. Tablo 3'n ortaya çıkardığı sonuçlara göre, hukuk teorisi ve hukuk tarihi alanı ilk sırada gelerek, %32.38 İslam Hukuku çalışmalarını elde ettiğini gösterilmektedir. Tablo 3 ve 4 ' deki araştırma sonuçlarına göre sırayla %22.40 ve %26.65 ile ikinci sırada siyaset alanı yer almaktadır. Siyaset diye kısaltarak adlandırdığımız bu alan aslı kyanakta Çin siyaseti ve uluslararası siyaset olarak geçmektedir. Bu alanda ele alınan konulardan İslam siyasetinden başka, kısmen Ortadoğu alışmaları, "İslam Devleti", terör üzerine yapılan araştırmaları da içermektedir. Tablo1'de üçüncü sırada 10.94% hukuk teorisi ve hukuk tarihi alanı yer almaktadır. Tespit ettiğimiz bilgilere göre bu alanda İslam Hukuk tarihi ve teorisi

¹⁴http://kns.cnki.net/k法&korder=&sel=1ns/brief/Default_Result.aspx?code=CIDX&kw=伊斯兰教 (13.08.2019)

¹⁵http://kns.cnki.net/kns/brief/Default_Result.aspx?code=CIDX&kw=%e4%bc%8a%e6%96%af%e5%85%b0%e6%b3%95&korder=&sel=1 (13.08.2019)

konusu dışında Çin tarihinde özellikle Çin İslami Örf ve Adet Hukuku ve Qing hanedanı dönemi İslam Hukuku'nu konu alan çalışmalar da bulunmaktadır. Ondan sonra %3.65 ve %3.26 ile idari bilimler ve etnoloji alanı gösterilmektedir. Bu alında ele alınan çalışmalar daha çok Çin'in Müslüman azınlıklar yaşayan bölgelerdeki İslam ve İslam Hukuk kültürü ve etkisi gibi konulara odaklanmaktadır. %3.02 nisbetle dünya tarihi alanında yapılan İslam hukuku çalışmaları ise İslam ülkelerinde İslam Hukuku ve reformu konu eden araştırmalara yer vermektedir. İki araştırma sonucu farklı nisbette çalışma sunan finans alanını göstermektedir. Ancak bu sayının bizim tespit ettiğimiz bilgilerden daha az olduğuna dikkat etmemiz gerekmektedir. Tablo 3'den finans alanından sonra sırayla antik Çin tarihi, medeni hukuk ve ticaret hukuku, idare hukuku alanlarında yapılan İslam hukuku çalışmalarının sayısı gösterilmektedir. Bu alandaki çalışmalar Çin tarihinde Müslüman azınlıklar ve hukuk kültürü, İslam aile hukuku gibi konuları ele almaktadır. Hatırı sayılı miktar gösterilen Tablo 4'deki ceza hukuku, idari bilimler, devletler hukuku ve ekonomik reform alanında ele alan çalışmalarda bize farklı konuları içeren İslam hukuku çalışmalarını sunmaktadır. Yukarıdaki tabloda oranı verilen çalışmaların hepsi olmasa da tez amacımızı doğrudan ilgilendiren çalışmaların birçoğu konu ve türe ayırarak yaptığımız listelerde yer almaktadır. Çin'de İslam Hukuk araştırmaları her açıdan dağınık ve karşık bir durumda olduğu nedeniyle yukarıda verilen şekil tam adıyla İslam Hukuku araştırmaları hakkında bilgi veremezse de, İslam Hukuku araştırmaların hangi dergiler, araştırma merkezleri ve kurumlarda, üniversitelerin hangi bölümlerinde ele alındığı hususunda genel bir bakış açısı sunmaktadır.

Tablo5. Çin İslam Hukuku lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı (CNKI'dan değiştirilerek alınmıştır).

Yukarıda söylediğimiz gibi, Çin'de yapılan İslam Hukuku ile ilgili tez çalışmaları 2000. yılından başlayarak yazılmaya başlamıştır. Tez çalışmalarının diğer akademik dergi makalelerine göre sayısının azlığı ve tezler bölümünde sadece esas olarak hukuk, tarih, ekonomi alanlarında yazılan tezleri esas alarak sınırlı bilgi verdiğimiz için, burada tezlerin yıllara göre dağılımına bağlı olarak genel bilgi vermek istedik. Tablo 5¹⁶'de gösterildiği gibi bugüne kadar sadece 2001 yılı hariç her sene düzenli olarak lisansüstü tez çalışmalarının yapıldığı gösterilmektedir. İlk dönemlere göre sayı açısından artış gösterdiği, fakat 1tane doktora tezi ve 14 tane yüksek lisans tezi olmak üzere 15 tane çalışma ile 2016'yılında en fazla tez çalışmasının gerçekleştirdiği tespit edilmektedir. Tezler üniversitelerin hukuk, tarih, ekonomik fakülterin dışında siyaset, sosyoloji ve felsefe fakültelerinde de ele alınmaktadır. Kuzeybatı Çin (XiBei) Üniveritesi başta olmak üzere, buna takiben XiangTan Üniversitesi, Lan Zhou Üniveritesi ve Çin Sosyal Bilimler Araştırma Enstitü Lisansüstü Merkezi gibi kurumlar bu alanda en çok tez çalışmalarını gerçekleştirmiştir. Kuzey Batı Çin Üniversitesi bugüne kadar söz konusu alanda toplam 19 tane tezi orataya çıkarmıştır. Son dönemlerde lisansüstü araştırmalarda Müslüman ülkelerden gelen öğrencilerin bu alanda yazdığı tez çalışmalarının çok ayrı katkı sağladığı bilinmektedir.

¹⁶<http://kns.cnki.net/kns/Visualization/VisualCenter.aspx> (13.08.2019)

Yukarıdaki İsttastitka toplam 126 tane lisansüstü tezine dayanarak ortaya koyulmuştur. Bu çalışmaların 39'u doktora tezi, 87'sinin ise yüksek lisans tezi olduğu tespit edilmiştir.

B. DERGİLER

Akademik Dergi Makaleleri (1981-2019)

Yıl	Makale Sayısı	Uluslararası Hakemli	Ulusal Hakemli	Hakemsiz	Yıl	Makale Sayısı	Uluslararası Hakemli	Ulusal Hakemli	Hakemsiz
1981	3	3	-	-	2001	17	9	8	-
1982	3		3	-	2002	20	15	5	-
1983	1		1	-	2003	14	11	1	2
1984	5	4	1		2004	27	17	8	-
1985	3	3	-	-	2005	21	11	8	2
1986	3	2	1	-	2006	23	11	7	5
1987	6	6	-	-	2007	29	25	1	3
1988	6	4	2	-	2008	23	11	6	6
1989	11	9	2	-	2009	32	16	9	7
1990	9	8	1	-	2010	44	26	8	10
1991	9	6	3	-	2011	36	15	12	9
1992	9	4	5	-	2012	54	20	19	12
1993	13	5	8	-	2013	29	11	10	6
1994	13	8	5	-	2014	45	17	12	16
1995	10	6	4	-	2015	46	16	12	18
1996	8	6	2	-	2016	24	6	4	14
1997	15	7	3	2	2017	22	10	4	8
1998	10	6	4	-	2018	47	27	6	14
1999	13	12	-	1	2019	6	3	1	2
2000	15	8	4	3	Toplam	724	384	200	140

Tablo 6. Çin'deki üç çeşit akademik dergide İslam hukuku ile ilgili makallerinin yıllara göre yayın sayısı (Tez'deki makaleler listesinde kullanılan makalelere dayalı)

Yukarıdaki tabloda, bu tez çalışmasında yer verilen akademik dergi makalelerini uluslararası hakemli ve ulusal hakemli ve hakemsiz olmak üzere farklı akademik dergilerde yıllara göre yayınlama sayısı gösterilmektedir. Tabloda gösterildiği gibi, İslam Hukuku alanındaki akademik dergi makalelerinin daha çok uluslararası ve ulusal hakemli dergilerde yer alarak yayımlandığı tespit edilmektedir. Akademik dergilerde bu konu üzerine yapılan makalelerin yayımlanmasının artarak devam ettiği gösterilmektedir. Dergiler sosyal bilimler, din, siyaset, hukuk alanlarında araştırma yapan dergileri içermektedir. Son dönemlerde İslam ekonomisi konusunun daha sık ele alınmasına takiben birçok sadece ekonomik alanda yayın yapan dergiler de bu sıradan yer almaktadır. Buradaki uluslararası hakemli dergiler daha çok araştırma merkezlerin ve bazı üniversitelerin yürüttüğü dergileri içermektedir. Bu alanda en çok yayın yapan uluslararası ve ulusal hakemli dergiler aşağıda gösterilmektedir:

1. **“ShiJie ZongJiao YanJiu” (Dünya Dinleri Araştırmaları):** 1979 yılında yapılmıştır. Çin Sosyal Bilimler Akademisi yöneten, Çin Sosyal Bilimler Enstitüsü Dünya Dinler Araştırma Merkezi tarafından düzenlenen akademik dini çalışma dergisidir.¹⁷
2. **“ ShiJie Zongjiao WenHua” (Dünya Din kültürü Araştırma Dergisi”:** 1980 yılında yayın yapmış. Çin Sosyal Bilimler Akademisi Dünya Dinler Araştırma Merkezi tarafından yapılan, yurtiçi ve yurt dışında kamu dağıtımına yönelik kapsamlı bir akademik teorik yayındır.¹⁸

---

¹⁷世界宗教研究 (Studies in World Religions),

<https://baike.baidu.com/item/%E4%B8%96%E7%95%8C%E5%AE%97%E6%95%99%E7%A0%94%E7%A9%B6> (15.08.2019)

¹⁸世界宗教文化 (The Religious Cultures in the World),

<https://baike.baidu.com/item/%E4%B8%96%E7%95%8C%E5%AE%97%E6%95%99%E6%96%87%E5%8C%96> (15.08.2019)

3. **“Xiya FeiZhou” (Batı Asya ve Afrika):** 1980 yılında yapılan, Çin Sosyal Bilimler Akademisi Batı Asya ve Afrika Araştırma Merkezi tarafından düzenlenen kapsamlı akademik araştırma dergisidir.¹⁹
4. **“Alabo Shi Jie YanJiu” (Arap Dünyası Araştırmaları):** 1978 yılında Şangay Uluslararası Çalışmalar Üniversitesi Ortadoğu Araştırma Merkezi tarafından düzenlenen akademik dergidir.²⁰
5. **“ZhongGuo MuSiLin” (Çin Müslümanları):** 1957 yılında yayınlanmıştır. “ZhongGuo YiSilanJiao SheHui “ [Çin İslam Birliği] tarafından düzenlenen Kapsamlı bir dergidir.²¹
6. **“Huizu YanJiu” (Hui Milleti Araştırmalar Dergisi):** 1991 yılında yayın yapmıştır. Ningxia Sosyal Bilimler Akademisi tarafından düzenlenen akademik araştırma dergisidir.²²
7. **“Xibei Minzu DaXue XueBao” (Kuzeybatı Çin Milletler Üniversitesi Dergisi):** “Guojia Minzu ShiWu WeiYuanHui” [Çin Ulusal Etnik İşler Komisyonu] yöneten, Kuzeybatı Milletler Üniversitesi tarafından düzenlenen akademik dergidir.²³
8. **“NingXia SheHui Ke Xue” (Ningxia Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi”:** NingXia Sosyal Bilimler Akademisi tarafından düzenlenen akademik dergidir.²⁴
9. **“XinJiang SheHui KeXue” (Sincan Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi):** Sincan Sosyal Bilimler Akademisi tarafından düzenlenen Akademik dergidir.²⁵

---

¹⁹西亚非洲 (West Asia and Africa),

<https://baike.baidu.com/item/%E8%A5%BF%E4%BA%9A%E9%9D%9E%E6%B4%B2>
(15.08.2019)

²⁰阿拉伯世界研究 (Arab World Studies),

<https://baike.baidu.com/item/%E9%98%BF%E6%8B%89%E4%BC%AF%E4%B8%96%E7%95%8C%E7%A0%94%E7%A9%B6> (15.08.2019)

²¹中国穆斯林 (Majallah al-Muslim al-Sini),

<https://baike.baidu.com/item/%E4%B8%AD%E5%9B%BD%E7%A9%86%E6%96%AF%E6%9E%97> (15.08.2019)

²²回族研究(Journal of Hui Muslim Minority Studies),

<https://baike.baidu.com/item/%E5%9B%9E%E6%97%8F%E7%A0%94%E7%A9%B6> (15.08.2019)

²³西北民族大学学报 (Journal Of Northwest University For Nationalities)

<https://baike.baidu.com/item/%E8%A5%BF%E5%8C%97%E6%B0%91%E6%97%8F%E5%A4%A7%E5%AD%A6%E5%AD%A6%E6%8A%A5/3599781> (15.08.2019)

²⁴宁夏社会科学 (Social Sciences in Ningxia),

<https://baike.baidu.com/item/%E5%AE%81%E5%A4%8F%E7%A4%BE%E4%BC%9A%E7%A7%91%E5%AD%A6> (15.08.2019)

Tespit ettiğimiz bilgiler ve yukarıda gösterildiği gibi ulusal din ve kültür araştırma merkezlerin yürüttüğü dergiler hariç, bölge olarak söz konusu alanda en çok yayın yapan dergilerin Çin'in Müslümanların çoğunluğu yaşayan kuzeybatı bölgesindeki sosyal bilimler araştırma merkezlerinin ve üniversitelerin dergilerine yoğunlaştığı bilinmektedir.

C. YAZARLAR

Çin'de 1980'den başlayarak gelişen İslam Hukuku çalışmaları, aralarında az sayıda din adamının bulunduğu çoğu akademisyen olan mülüman ve gayri mülüm araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiştir. Bunların içinde alanın gelişiminde önemli katkıda sağlayan araştırmacıları şöyle sıralayabiliriz:

1. WU YunGui (吴云贵)

Wu Yungui, Çin İslam Hukuku araştırmalarında en önde gelen isimlerden biridir. 1939 doğumlu, 1964 yılı LiaoNing yabancı dil edebiyatı fakültesinden mezun olmuştur. Aynı yıl Çin Sosyal Bilimler Araştırma Merkezi'nin bir üyesi olmuştur. Esas çalışma alanı din ve İslam dini araştırmalarıdır. Bu araştırma merkezinin ilk araştırmacılarından biridir. 1981'den 1983'e kadar, Londra Üniversitesi Asya ve Afrika Çalışmaları Merkezi'nde İslam Hukuku ve Orta Doğu tarihi konusunda uzmanlaşmıştır. 1989'un ikinci yarısında Harvard Üniversitesi Dünya Dini Araştırmalar Merkezi'nde eğitim almıştır. Uzun zamandır İslam'ın teorisi, mevcut durumu ve tarihi gibi konuları ele almıştır. Özellikle İslam ve İslam hukuku üzerine yoğun olarak araştırma yapmıştır. Bugüne kadar yaptığı çalışmalardan, bireysel tamamladığı eserlerden 6 tane, ortak olarak yazdığı eserlerden 6 tane, 5 tane çeviri eser, baş editörlüğü yapan 12ciltli bir eser, 50 ten fazla makale yayımlamıştır. Bu eserlerin hepsi İslam üzerine yapılan çalışmalardır. Bunların içinde bireysel çalışmalardan üç tane, çeviri eserlerden bir

---

²⁵新疆社会科学 (Social Sciences in XinJiang),
<https://baike.baidu.com/item/%E6%96%B0%E7%96%86%E7%A4%BE%E4%BC%9A%E7%A7%91%E5%AD%A6> (28.08.2019)

tane ve 10'dan fazla akademi makale ise İslam hukuku üzerine yapılan çalışmalardır. O araştırmalarında teorik ile pratiğin birleşmesine çok önem vermektedir.²⁶

2. GAO HongJun (高鸿钧)

Gao Hongjun, Çin İslam hukuku araştırmalarını yabancı hukuku tarihi ve karşılaştırma hukuk açısından araştıran, Çin'de İslam anayasası ile bilgileri ilk olarak ele alan araştırmacıdır. 1955 doğumlu, GaoHongjun, TshingHua Üniveritesi Hukuk Fakültesi profesörü. İslam Hukuku zerine yapılan çalışmalarından bir tane kitap, yedi tane akademik dergi makalesi ve bir tane eviri makale bulunmaktadır.²⁷

3. CONG EnLin (从恩霖)

Cong Enlin, Hui milletinden olan Müslüman araştırmacı, din adamı, Çin İslam Birliği ve Çin İslam Araştırma Enstitüsü başkan yardımcısı. Bugüne kadar İslam Hukuku ile ilgili 30'dan fazla akademik dergi makalesi yayımlamıştır. Diğer araştırmacılardan farklı olarak çalışmalarını daha çok fikihi açıdan, fikihi bilgilere dayanarak ele almaktadır.

4. MA MingXian (马明贤)

Ma Mingxian,1961 doğumlu Hui milletinden olan Müslüman araştırmacı, LanZhou Üniversitesi Hukuk Fakültesi profesörü. İslam Hukuku ile ilgili bir tane kitap ve 8 tane akademik dergi makalesi yayımlandığı bilinmektedir. Yukarıda gösterdiğimiz gibi yazdığı doktora tezi de İslam hukukunu konu almıştır. Çok iyi derecede Arapça bildiği için diğer araştırmacılara göre çalışmalarında daha zengin kaynaklara başvurarak ele

---

²⁶<https://baike.baidu.com/item/%E5%90%B4%E4%BA%91%E8%B4%B5> (28.08.2019)

²⁷<https://baike.baidu.com/item/%E9%AB%98%E9%B8%BF%E9%92%A7/68807> (28.08.2019)

almaktadır. Araştırmalarında İslam Hukuku'nun modernleşmesi ve içtihat konularına daha fazla odaklanmaktadır.

5. HA BaoYu (哈宝玉)

Ha Baoyu, 1967 doğumlu, Hui milletinden olan Müslüman araştırmacı, ShanXi Normal Üniversitesi Kuzeybatı Çin Etnik Araştırma Merkezi profesörü. Arapça ve din bilgisine sahiptir. Çalışmalarını din ve tarih açısından ele almaktadır. Yaptığı çalışmaları içinde İslam tasavvuf araştırmaları çok önemli yer tutmaktadır. İslam Hukuku üzerine yaptığı çalışmalarda özellikle Ebu Hanife'nin hayatı ve Hanefi mezhebi ve Çin'e yayılması, Çin tarihinde İslam Hukuku konularını ilk olarak ele almış ve Çin akademisine tanıtmıştır. Bugüne kadar İslam Hukuku alanında bireysel olarak iki tane kitap, ortak çalışmadan bir tane ve 7'den fazla akademik makalesi yayımlamıştır.²⁸

6. Lü YaoJun (吕瑶军)

Lü Yaojun, Ningxia Üniversitesi Siyaset ve Hukuk Bilimleri Fakültesi'nin profesörü Din Sosyolojisi araştırmacıdır. Araştırmalarında esas olarak Orta Doğu insan hakları ve sosyal düşünce eğilimlerine odaklanmaktadır. Özellikle onun İslam insan hakları üzerine yazılan birçok makalesi bulunmaktadır. Bugüne kadar İslam Hukuku ile ilgili yaklaşık 13 tane dergi makalesi yayımlamıştır. Yukarıda bahsi geçen "İslam Hukuku Felsefesi" adlı eserin İslam insan hakları bölümünü ele almıştır. İslam insan hakları üzerine yazılan bir tane kitabı bulunmaktadır. Bunun dışında 2007 yılında Ningxia Üniversitesi tarafından yürütülen "YiSiLanFaXue ShiGang" (İslam Hukuku'nun ana hatları) (SK200709) sosyal bilimler fon projesini yönetmiştir. 2009 yılında Ningxia Hui Özerk Bölgesi tarafından yürütülen "YiSiLan RenQuan ZheXue YanJiu" (İslam İnsan Hakları Felsefesi Araştırmaları) (09NXBZJ01) ve Çin Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen "ChuanQiuHua BeiJingXia de YiSiLan RenQuan Ji XianZhuang YanJiu" (Küreselleşme Bağlamında İslam İnsan Hakları Düşüncesi ve Şimdiki Durumu Üzerine Araştırmalar) (09YJC730004) adlı sosyal bilimler fon

²⁸<https://baike.baidu.com/item/%E5%93%88%E5%AE%9D%E7%8E%89> (28.08.2019)

projesini de yönetmiştir.2012 yılında devlet tarafından yürütülen “DangDai YiSiLan LiLunFaZhan YanJiu” (Çağdaş İslam İnsan Hakları Teorisinin Gelişimi Üzerine Araştırmalar) (12XZJ011) adlı fon projesini yönetmiştir.²⁹

7. LIU Tian Ming; MA YuXiu(刘天明, 马玉秀)

Liu TianMing, 1960 doğumlu, NingXia Sosyal Bilimler Akademisi'nin araştırmacısıdır. Önemli olan, İslam Ekonomik düşüncesi, sistemi ve gelişimi konusu üzerinde araştırma yapılmasıdır. Yukarıda belirtildiği üzere bu alanda bireysel olarak iki tane kitabı ve 3'ten fazla akademik dergi makaleleri yayımlamıştır. Çin Bilimler Akademisi'nde İslam İktisatı ve Ekonomisi'nin tanıtılması ve araştırılmasında önemli katkısı bulunmaktadır.³⁰

Ma Yuxiu, Hui milletinden olan Şangay Sosyal Bilimler Akademisi'nin Müslüman araştırmacısıdır. Araştırmalarında esas olarak İslam İktisatı üzerine odaklanmaktadır. Yaptığı çalışmalardan bir tane kitap ve 4'ten fazla akademik makale yayımladığı bilinmektedir. Yaptığı çalışmalar İslami ekonomik ve iktisat düşüncesinin Çin'de derinlemesine incelenmesinde önemli katkı sağlamaktadır.³¹

Sonuç olarak, 1981'den günümüze kadar yapılan Çin İslam Hukuku akademik araştırmaları, sayı açısından, yapılan araştırmalar, akademik dergiler, makaleler, tezler ve kitaplar olmak üzere her yıl düzenli biçimde araştırma yaparak dalgalanmalı artış göstermektedir. Ancak bu alan üzerine yayınlanan kitapların görece azlığı ve tez çalışmalarının diğer çalışmalara göre çok geç başlamasıyla üç çeşit çalışmanın sayısında bir dengesizlik meydana gelmiştir. Bu açıdan akademik dergi makalelerinin İslam Hukuku üzerine yapılan çalışmalar içinde en fazla bulunduğu tespit edilmektedir. Konu açısından, yapılan araştırmaların İslam Hukuku'nu tanıtmaya amaçlı temel ve genel bilgilere odaklandığı, İslam Hukuku'nun aile, miras, ceza, yargılama, metodoloji, ticaret

²⁹ <https://baike.baidu.com/item/%E5%90%95%E8%80%80%E5%86%9B/879046> (29.08.2019)

³⁰ <https://baike.baidu.com/item/%E5%88%98%E5%A4%A9%E6%98%8E/1000242> (29.08.2019)

³¹ <https://baike.baidu.com/item/%E9%A9%AC%E7%8E%89%E7%A7%80> (29.08.2019)

gibi özel konularında akademik dergi makalelerine göre tez ve kitap çalışmalarının bulunmadığı bilinmektedir. Son dönemlerde diğer İslam Hukuku konularına göre İslam ekonomisi ile ilgili akademik makale, tez ve kitap çalışmalarının daha fazla olması ayrı bir başarı olarak sayılmaktadır. Bunun dışında Çin İslami Örf ve Adet Hukuku çalışmaları İslam Hukuku'nun Çin'deki küçük bir değişim başarısı olarak çok fazla ele alınmaktadır. İslam siyaseti ile ilgili çalışmalarda Çin'de en fazla ele alınan konulardan biridir. Kaynak açısından yapılan çalışmalar içerisinde Arapça kaynaklara göre İngilizce ve Çince kaynaklara başvurarak ortaya çıkan çalışmalar çok fazla bulunmaktadır. Bu da bu alanda araştırma yapan araştırmacıların Arapça bilgisinin yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. Çin'de yapılan araştırmalar araştırma alanına göre sırayla siyaset, hukuk, din, tarih ve ekonomi alanlarında araştırma yapan araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmektedir.

Araştırmacılara göre, İslam Hukuk araştırmaları dâhil olmak üzere Çin'de İslam ilmi araştırmalarında birtakım sorunlar bulunmaktadır. Birincisi, bu alandaki araştırmacıların sayısının görece azlığı bilinmektedir. Batı ülkeleri ile karşılaştığımızda, araştırmacıların içinde çok iyi derecede Arapça ve bu alanda uzmanlaşan araştırmacının çok az sayıda olduğu tespit edilmektedir. Üniversitelerde ise Batı ülkelerinde olduğu gibi bağımsız ve müstakil “Orta Doğu ve İslam Araştırma” dersi bulunmamaktadır. İkincisi, akademik değişimin yeterli olmadığını söylemektedir. Ülkedeki ilgili araştırma kurumları arasındaki bağlantıların yeterince yakın olmadığı, iş birliği ve iş bölümünün ideal olmadığını ortaya koymaktadır. Ayrıca, akademik topluluk ile medya, devlet daireleri ve dini topluluklar arasında bir bağlantı eksikliğinin olduğunu bildirmektedir. Müslüman araştırmacılar ve gayrimüslim araştırmacılar arasındaki akademik iletişimde çok büyük gelişim boşluğu bulunmaktadır. Üçüncüsü, bu tür akademik çalışmaların dışlanma sorununu ortaya koymaktadır. Uzun süredir İslami çalışmaların hassas konular olarak kabul edilmesi nedeniyle, ilgili idareler kontrol konusunda çok katı davranmıştır. Dergiler ve yayınevleri de bu tür konulardan kaçınmıştır. (Xiao Xian, 2010, 50) Dolayısıyla bu alandaki araştırmaların yapılmasını ve yayımlanmasını zorlaştırmıştır.

Son olarak, Çin İslam Hukuku akademik araştırmaları ahenkli bir toplum ve ahenkli etnik ilişki inşa etme ihtiyacı ve uluslararası alanda etkinliğini sũrdũrmek amacıyla artarak ve derinlemesine devam etmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

**ÇİN'DE İSLAM HUKUKU İLE İLGİLİ YAPILAN TEZ, KİTAP VE
BİLDİRİLER**

I. ÇİN'DE İSLAM HUKUK ALANINDA YAZILAN SEÇİLMİŞ LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ÖZETİ

Çin'de İslam Hukuku ile ilgili lisansüstü tez çalışmalarının 2003 yılında ZhongYang Minzu DaXue (Merkezi Milletler Üniversitesi) 'nde yapılan İslami Finans'ı konu alan doktora tezi ile başladığını söyleyebiliriz. Bu tarihten günümüze kadar doğrudan İslam Hukuku ile ilgili 40 üzerinde yüksek lisans ve 8 doktora tezi hazırlanmıştır. Tezler bir ingilizce doktora tezi hariç, Çinli, Müslüman ve Müslüman ülkelerden gelen konuk öğrenciler tarafından Çince yazılmıştır. Lisansüstü tezleri başta Hukuk Fakültesi olmak üzere tarih, siyaset, ekonomi ve felsefe gibi farklı alanlardaki öğrenciler tarafından rastlanmıştır. Konu açısından İslam ekonomisi, aile hukuku ve Çin İslami örf ve adet hukuku ile ilgili çalışmalar daha çok ele alınmıştır. Bölge açısından çalışmaların çoğu Çin'deki Müslüman topluluğun çoğunluğunun yaşadığı kuzeybatı bölgesindeki üniversitelerde yapıldığı bilinmektedir.

A. İSLAM HUKUK TARİHİ

1. **Yuan Zhiyong, “Qingdai Huijiang Falü JiQi Shiyong” (Çing Hanedanı “ HuiJiang” Hukuku ve Uygulaması Üzerine Bir İnceleme”, Yüksek lisans tezi,46s, Xinan (Güneybatı) Siyaset ve Hukuk Bilimleri Üniversitesi,2002**

Elimizdeki Yüksek Lisans Tezi, Güneybatı Çin Siyaset ve Hukuk Bilimleri Üniversitesi Hukuk Fakültesi hukuk tarihi anabilim dalında yüksek lisans düzeyinde yapılmış olan bir çalışmadır. Yazarın asıl amacı ulusal hukuk tarihi üzerine araştırma yaparak tarihteki azınlıkların geleneksel hukuku ile devlet hukuku arasındaki ilişkiyi ortaya koyarak bugünkü hukuk çalışmaları için bir ilham kaynağı sunmaktır. Ancak yazarın çalışmasından “ HuiJiang Ze Li” olarak adlandırılan, Qing Hanedanı döneminde bugünkü XinJiang Uygur özerk bölgesinin güney ve doğu tarafında yürütülüşte olan İslam hukukundan bahsederek bize Çin tarihinde İslam hukuku, Uygurlar ve İslam hukuku ile ilgili çok yararlı tarihi bilgiler sunmaktadır.

Bu çalışma dört ana bölümden oluşmaktadır. Yazar birinci bölümde ulusal devlet hukukunun çerçevesini çizerek, onun HuiJiang (altı şehir) bölgesindeki uygulamasını incelemektedir ve ulusal devlet hukukunun bu dönemde ağır ceza davaları üzerinde kontrol ve yetkiye sahip olduğunu göstermektedir. İkinci bölümde söz konusu bölgenin yerli kanun olan “ HuiJiang Jiu Li”nin temeli mahiyetinin İslam Hukuku olduğunu göstermektedir. Böylelikle İslam Hukuku üzerine kısaca tanıtım yaparak onu “HuiJiang JiuLi” ile karşılaştırarak ele almaktadır. Bölgede İslam şeriatının geleneksel adli kurumu olan şeriat mahkemesinin bulunduğunu dikkate alarak, İslam Hukuku'nun toplumun daha çok özel hukuk davalarında yargı gücüne sahip olduğunu belirtmektedir. Üçüncü bölümde ise iki hukuk sistemi arasındaki etkileşim açısından yola çıkarak, o dönemde, bu bölgedeki ceza hukuku alanının bir “ Ara alan” olduğunu ve onun bu şekilde mevcut olma sebebinin ise toplumun kontrolü, geleneksel hukuk ve ulusal kanun arasında tamamlayıcı olduğu sonucuna ulaşmaktadır.

Son olarak yazar, çağdaş toplumun ikili hukuk sistemini karşılaştırarak inceleme yapmaktadır ve azınlık bölgeler de hukukun üstünlüğünün gerçekleşmesinde Qing Hanedanı dönemindeki bu hukuk sisteminin ilham kaynağı olabileceğini belirtmektedir. Çalışmada 44 Çince kaynaktan istifade etmiştir.

2. Ma WenTao, “ ShaLiya Zai CiShi de XingZou- Yi Aiji Duli Jiqi Zhengti YanJin Wei ShiJiao” (Mısır’ın Bağımsızlığı ve Siyasi Gelişimi açısından İslam Hukuku üzerine Bir İnceleme), Yüksek Lisans Tezi, 62s, Kuzeybatı Çin Normal Üniversitesi, 2016

Elimizdeki çalışma, Kuzeybatı Çin Normal Üniversitesi Hukuk Fakültesi Batı Hukuk Düşünce Tarihi bilim dalında Yüksek Lisans düzeyinde ele alınan tezdır. Bu Çalışmanın temel tartışma konusu İslam hukuk geleneğinin modernleşmesidir. Bunu incelemek için üç ana bölümü bulunan çalışmayı oluşturmuştur. Çalışmanın birinci bölümünde İslam hukukunun özgünlüğü, zorlukları ve Osmanlı imparatorluğunun yıkılmasını açıklayarak, Bütün İslam’ı bütünüyle detaylı bir şekilde anlatmaktadır. Ardından İkinci bölümde Osmanlı İmparatorluğu'nun Rus-Türk savaşında tamamen

yenilmesinden sonra, yeni kurulan egemen ulus-devlet Mısır'ın muhalefet içinde olduğunu göstermektedir. Arap ve sömürücülüğe karşı olarak Mısırın anayasa ve medeni kanunda yaptığı reformları dile getirmektedir. Üçüncü bölümde ise şeriat geleneğindeki Türkiye, İran ve Mısır'ın Reform ve Modernleşmeleri üzerine çok detaylı bilgi vermektedir.

Yazar Mısır'ın İslam Hukuku'nun modernleşmesinin Türkiye ve İran'a göre uzun zaman İslam Hukuku geleneğinin altında kalması nedeniyle çok başarılı olmadığını belirtmektedir. İslam Hukuku'nun modernleşme sorunlarının teorik alanda uzun vadeli araştırılacak, yüksek bir akademik değere sahip önemli bir çalışma olduğunu ortaya koymaktadır. Tez sonunda Mısır'ın modernleşme çabalarının zor olsa da sonunda bir başarıyı elde edeceğini söylemektedir. Çalışmada İngilizce ve Çince toplam 34 kaynaktan istifade etmiştir.

3. Mohamed Elsayed Ibrahim Abdou, “Shaliya DafaShi JiQi Zai Hua de Yanhua FaZhan YanJiu” (Şeriatın Tarihi ve Çin'deki Evrimsel Gelişimi), Yüksek Lisans Tezi, 54s, Şangay Normal Üniversitesi, 2017

Yukarıda kısa künyesi yazılı olan tez, Şangay Normal Üniversitesi Eski Ortaçağ Dünya Tarihi bilim dalında yüksek lisans düzeyinden bir Mısırlı konuk öğrenci tarafından yapılan çalışmadır. Bu çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır. Yazar, İlk bölümde şeriatın oluşumu ve gelişimini altı küçük başlık altında incelemektedir. İkinci bölümde şeriatın Çin'deki gelişimi ve değişimine göz atarak Çin'in Tang, Song, Yuan, Ming, Qing Hanedanları ve Cumhuriyet'ten sonraki dönemlerdeki Şeriatı çok değerli Çince tarihi kaynaklar ile anlatmaktadır. Üçüncü bölümde ise İslam Hukuku'nun Çin'de yerleşmesi sonucunda meydana gelen Çin İslami örf ve adet hukukunun oluşumu, içeriği, özellikleri ve işlevinden bahsetmektedir. Sonuç olarak Çin İslami örf ve adet hukukun ulusal devlet hukuku ile bütünlüğünün önemini vurgulamaktadır.

Çalışma tarih alanında yapılan tez olması nedeniyle hukuki konulara fazla değinmemektedir. Ancak bu çalışma İslam Hukuku'nun kendi oluşum ve gelişimini ve

aynı anda Çin'deki tarihi sürecini çok detaylı şekilde bir akademik tez çalışmasında bulundurarak çok önemli bir boşluğu doldurmuştur.

Yazar, çalışmasında Çince eski tarihi materyaller, Çince, Arapça ve İngilizce olmak üzere toplam 98 kaynaktan istifade etmiştir.

4. Ma Mingxian, “Jin Xian Dai Yi Si Lan Fa Yan Jiu” (Modern İslam Hukuku Üzerine Bir İnceleme),Doktora Tezi, 137s, Kuzeybatı Çin Üniversitesi, 2005

Yukarıda kısa künyesi yazılı olan tez, Kuzeybatı Üniversitesi Tarih Fakültesi'nde doktora düzeyinde yapılmış olan bir çalışmadır. Bu çalışma yedi bölümden oluşmaktadır.

Yazar, çalışmada ilk önce İslam Hukuk Tarihini, Peygamber devri, Hulefâ-i râşidin devri, Emevîler devri, Abbâsîler devri ve istikrar devri diye beşe ayırarak İslam Hukuku'nun doğuşu ve gelişimi ile ilgili bilgi vermektedir. İslam hukukçularının kimlere göre dogmatik düşüncelerin geri kalması düşüncelerin olması (!), İslam Hukuku'nun Batı hukukundan faydalanmasını iç sebepler ve İslam hukukunun dayandığı sosyal temelin bozulması ve Batı hukukunun İslam dünyasına olan etkisini dış sebep olarak ortaya koymaktadır. Böylece modern İslam hukukunun gelişimi ve evriminin sosyal tarihi arka planını örneklerle açıklamaktadır. Ardından Osmanlı Devleti'nin dağılmasından sonra, Batı'nın İslam dünyasında planlı, adım adım, çok yönlü bir “Batılılaşma Hareketi” nedeniyle İslam ülkelerinin yasal statüsünde meydana gelen değişimlerini incelemektedir. Örnek olarak Suudi Arabistan Krallığı ve Mısır Arap Cumhuriyeti'nin kuruluşundan bugüne kadar olan politik sistemleri, yargı ve yasama sistemleri ile ilgili bilgileri detaylı bir şekilde ele alarak İslam ülkelerinde modern İslam Hukuku'nun durumu ve rolünü açıklamaya çalışmaktadır.

Yazar, çalışmada tarihi ilkeler üzerinde hukukun tarihi süreç içindeki değişimini araştırarak incelemektedir. Bu incelemede tarihsel, mantıksal yöntemlere başvurmuştur. Yazar, geleneksel hukukun modernleşmesine örnek olarak İslam Hukuku'nda kanunlaştırma olgusunu açıklamaktadır. İlk önce İslam Hukuku'nun

tarihteki normatif biçimlere uygun olarak kanunlaştırma sebepleri ile başlayarak, İslam Hukuku'nun kanunlaştırma sürecini dört aşamada anlatmaktadır. 1.Bir mezhebin fikhî görüşlerini ülkenin geçerli kanunu olarak belirleme. 2.Bir mezhebin farklı fikhî görüşlerini birleştirerek kanunlaştırma. 3.Batı hukuku normlarına uygun olarak derlenen tüm ülke için geçerli kanunlaştırma. 4.Farklı mezheplerin fikhî görüşlerini birleştirerek kanunlaştırma. Yazar, her bir tarihi süreci meydana gelen kanunlaştırma örnekleri ile ilgili bilgi açıklamaktadır. Ayrıca, Arap Birliği, Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi, İslam İşbirliği Teşkilatı gibi Çağdaş İslam ve Arap örgütleri ve topluluklarında yapılan kanunlaştırma faaliyetlerinden de örneklerle bahsetmektedir.

Yazar, İslam Hukuk tarihinde İslam Hukuku'ndaki içtihatla ilgili bilgiler üzerinde durmaktadır. Önce içtihadın anlamı, kapsamı ve değeri hakkında bilgi vermektedir. Ardından, içtihat kapısının kapatılması ile ilgili İslam âlimleri arasında oluşan tarihi tartışmalardan bahsederek, içtihadın nevelerini açıklamaktadır. Zamanın gereksinimlerini karşılamak için toplu içtihat fikrini ortaya koyarak ilgili görüşleri örneklerle ortaya koymaktadır.

İslam Hukuku tarihindeki insan hakları kavramını ele almaktadır. Yazar, İslam Hukuku'nun insan hakları anlayışı hakkında batı modern siyasal özgürlük teorisi tarafından savunulan “doğal haklar” ile mukayese ederek bilgi vermektedir. İslam'da insan haklarının korunması konusunda, Kur'an ve ondan meydana gelen İslam Hukuku'nun toplu yaşamının normu ve sosyal güvenliği olduğunu belirterek, Kur'an'dan ilgili ayetlerle genel bilgileri açıklamaktadır. İslam'da bireysel haklar ile sosyal hakların birliğinden yola çıkarak, İslam'a göre sınıflandırılan hakları açıklayıp, İslam'da bireysel haklar ile sosyal hakların hukuki ilişkisi hakkındaki görüşleri ortaya koymaktadır.

Yazar, son kısımda önce İslam'ın 18. ve 19. yüzyıldaki tarihi geçmişine bakarak, ilgili hadisler ve İslam Hukuku'nda bulunan taklîd, içtihat ve müçtehit kavramlarını açıklayarak İslam'da uyanış ve reformun meşruiyetini kanıtlamaktadır. İslam hukukunun yeniden canlanması konusundaki iddiayı devlet üstünlüğü ve hukuk üstünlüğünün İslamlaştırılması ve devlet gücünün İslamlaşmasından ibaret birbiriyle iç içe ve karşılıklı uyumlu olan iki noktaya toplayarak bunları örneklerle ayrı ayrı

açıklamaktadır. Modern İslam Hukuku'nun uyanışı ve reformun ideolojik temelleri ile ilgili bilgi vermektedir. İctihat kapısının tekrar açılmasında başka hukukçuların toplumu anlaması, içtihadın gerçeği dikkate alması, hukuk araştırmalarında karşılaştırmalı yöntemlerin kullanılması, modern İslam Hukuku Ansiklopedisi'nin derlenmesi ve geleneksel fıkıh kitapların tekrar gözden geçirilip yorumlanması ve yayınlanması gibi İslam Hukuku'nda yapılan birtakım çalışmalarını İslam Hukuku'nda uyanış ve reformun ana tezahürleri olarak belirlemektedir.

Yazarın araştırmada elde ettiği sonuçlar:

Modern İslam Hukuk tarihinin gelişiminin özellikleri aşağıdaki gibidir:

Birincisi, özel değer sistemine ve gelişim türleri olan kanun değişikliği modeline sahiptir. İslam Hukuku'nun gelişimi İslam ülkesinin gelişimi ile uyumludur. Devlet ile hukuk arasında oluşan böylesine birleşik ve ayrılmaz ilişki onun bu özelliği taşımasına neden olmuştur. İkincisi, Modern İslam ülkelerinin hukuki sistemi ve yargısı, tarihten geriye kalan çoğulcu sistemin etkisi altında yürütölmektedir. Politik ve dini ilişkinin farklı olmasına göre tarihi sebeplerden dolayı farklı İslam ülkelerinde İslam Hukuku ile beraber Kıta Avrupası hukuk sistemi ve Anglosakson hukuk sistemleri kullanılmaktadır. Üçüncüsü, Batı hukukunun absorpsiyonu ve Batı hukukuna nüfuz edilmesi İslam dünyasındaki yasal gelişmenin son derece zorlaşmasına yol açmıştır. Batı hukuku her ne kadar mükemmel olursa olsun, İslam topluluğun değerleri ve yaşam alışkanlıkları ile çatışması nedeniyle, İslam dünyasında ya da kanun ruhu ve bilinci açısından gerçek anlamda “Hukukun batılaştırılması” vukua gelmemiştir. Dördüncüsü, Geleneksel İslam Hukuku'nu yeniden düzenleyerek modern bir sistem kurmak gerekir. Batı hukuk sistemi ile İslam hukuk sistemi arasında niteliksel bir fark vardır. Batı hukuku Batı ülkelerinin belirli tarihinin bir ürünü olup sadece Batı toplumunu temsil etmektedir. Evrensel bir hukuk sistemi değildir. Bu nedenle İslam hukukçuları tarafından “Fıkıh” olarak adlandırılan İslam Hukuku, Kur'an ve onun ruhunu kendilerine rehber ederek, rasyonel akıl yürütme yöntemlerini kullanarak İslam toplumunun yaşamındaki tüm sorunları çözebilecek geniş ve zengin bir yapıya getirmek için çalışmaktadırlar. Beşincisi, İslam Hukuku, İslam ülkelerinin hukuk sisteminin modernleşmesinde giderek daha da belirleyici rol oynamaktadır.

Yazar, çalışmasında 40'ı Arapça, 45'i Çince ve Çince'ye tercüme edilen olmak üzere toplam 85 kaynaktan istifade etmektedir.

- 5. Liu Yan Bing, “20 ShiJi ZhongDong YiSiLan GuoJia De FaLü BianGe_ Yi TuErQi, AiJi, YiLang Yü ShaTeALaBo Si Guo Wei AnLi” (20. Yüzyıl Ortadoğu İslam Ülkelerin Hukuku Reformun İncelenmesi_ Türkiye, Mısır, İnan Ve Suudi Arabistan'ın Örneğiyle), Doktora Tezi, 131s, Kuzeybatı Üniversitesi, 2015**

Yukarıda kısa künyesi yazılı olan tez, Kuzeybatı Üniversitesi Ortadoğu Araştırma Merkezinde doktora düzeyinde yapılmış olan bir çalışmadır. Bu çalışma beş ana bölümden oluşmaktadır.

Yazar birinci bölümde İslam Hukuku'nun doğuşu ve gelişimi, temel kaynağı olan Kur'an ve sünneti açıklamak suretiyle ortaya koymaktadır. Ayrıca gelişme sürecinde taşıdığı özellikler ve bu süreçte önemli rol oynayan dört büyük fıkıh mezheplerinin oluşması hakkında bilgi vermektedir. İkinci bölümde önce erken dönem İslam Hukuku'nun Arap örf ve adet hukuku, Yahudi hukuku, Hristiyan hukuku ve Roma hukukundan etkilendiğinden bahsetmektedir. Sonra Osmanlı'nın “Tanzimat dönemi” hukuk reformuna odaklanmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk anayasası, medeni hukuk ve ticaret hukuku gibi önemli yasaları batı hukuk yöntemleri biçiminde ilan ettiğini, böylelikle kanunlaştırma çağını başlattığını ve Ortadoğu İslam ülkelerinin batı hukukunu naklederek hukukun modernleşmesine yol açtığını ortaya koymaktadır. Üçüncü bölümü modern Ortadoğu İslam ülkelerinin hukuk reformu kısmi olarak ele almaktadır. Türkiye'nin anayasa, medeni hukuk ve ticaret hukuku reformu, Mısırın anayasa, ticaret, aile, ceza ve medeni hukuk üzerine yapılan reformunu tanıtmaktadır. Sonra, Türkiye medeni kanununu ve Mısır medeni kanununu örnek alarak, bunlar arasındaki farklılıklar ve bu farklılıkların nedenlerini karşılaştırarak analizler yapmaktadır. Bölümün son kısmında ise İran'ın anayasa devriminden Rıza Han reformuna kadar olan ticaret, ceza ve medeni hukuk reformlarını tanıtmaktadır. Dördüncü bölümü çağdaş İslam ülkelerinin hukuk reformu diye adlandırarak, İran İslam Devrimi'nden önce ve sonra büyük bir değişim gösteren hukuk reformu esas olarak

tanıtmaktadır. Ardından sırayla Türkiye’de anayasa hukuku, medeni hukuk, ticaret ve ceza hukuku ve Mısır’da anayasa, aile hukuku ve adli dava sistemi üzerine yapılan hukuk reformundan bahsetmektedir. Son kısımda Suudi Arap Krallığın ticaret, iş ve adli sistemi dâhil eden hukuk reformu analiz etmektedir. Beşinci bölümde 20. yüzyıl Ortadoğu İslam ülkelerinin hukuk reformunun sebebi, özellikleri ve etkisi hakkında bilgi vermektedir. Küreselleşme bağlamında gelenek ve modernliğin mantıklı olarak nasıl görülebileceği ve yerel hukuk ile yabancı hukukun birleşiminin nasıl gerçekleşebileceği sorularını kendi görüşleri ile cevaplamaktadır.

Yazar, çalışmasında İslam Hukuku’nun reform tarihini hukuki açıdan araştırarak incelemektedir.

Yazarın elde ettiği sonuçlar:

20. yüzyıl Ortadoğu’daki İslam ülkeleri farklı ulusal koşullara sahip olduğundan dolayı, hukuk reformunda bazı farklılıklar da meydana gelmektedir. Yazar, Türkiye’nin bütünüyle Batı hukuk yöntemini kopyalama modelini benimsediğini düşünmektedir. Mısır’ın ise bu tür tek modlu modeli tercih etme yerine, bir yandan Batı hukuk yöntemlerini aktif olarak nakletse bile, İslam Hukuku’nun ilkelerinin önemli mevzuat kaynağı olarak vurguladığını söylemektedir. Böylece İslam Hukuku’nu kendi ulusal şartlarına göre Batı hukuk yöntemleriyle bağdaştırma, geleneği modernize ile dengeleme ve eklektik bir hukuk reform yolunu seçtiğini göstermektedir. İran’da ise reformun ilk aşmasında kademeli olarak kısmi batılılaşmadan bütünüyle batılılaşmaya yönelik reformun İslam devriminden sonra sona erdiği ve İslam Hukuku’nun tamamıyla canlandığını ortaya koymaktadır.

İslam Hukuku kültürünün ağır bir dini gelenek taşıması nedeniyle, Ortadoğu’daki İslam ülkelerin hukukun batılılaşma reformunun zorlaştığını, ancak bugüne kadar hukukun bu modernleşme reformunun durgunlaştığını veya başarısız olduğunu söylemek için bir kanıt olmadığını düşünmektedir.

Yazar, Ortadoğu İslam ülkelerinin hukuk reform yolunda çeşitli zorluklardan modernize, sonra hepsinin orta yolu tercih ettiğini düşünmektedir. Hukuk reformunda gelenek ve yabancı hukuk kültürü ve yerel hukuk kaynakları arasındaki ilişkiyi iyi

derecede idare etmenin önemini vurgulamaktadır. Ortadoğu İslam ülkelerinin hukuk reformunda İslam hukukundaki “içtihat” kapısının tekrar açılması gerektiğini, böylece İslam hukukunun zamana ayak uydurabileceğini ortaya koymaktadır.

Yazar, çalışmasında İngilizce ve Çince olmak üzere toplam 100 kaynaktan istifade etmektedir.

B. İSLAM HUKUK FELSEFESİ

- 1. Zhao Juanjuan, “ BulaiEn Sitanli Tena De Yisilan FaZheXue SiXiang Yanciu”(Bryan Stanley Turner’in İslam Hukuku Felsefesi Üzerine Bir Çalışma),Yüksek Lisans tezi, 68s, NingXia Üniversitesi, 2017**

Yukarıda, Kısa künyesi yazılan tez NingXia Üniversitesi Felsefe dalında yüksek lisans düzeyinde kaleme alınan bir çalışmadır. Bu Tez çalışması dört ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Turner’in İslam Hukuku Felsefesi’nin Teorik Temeli’ni onun hayatı ve yaptığı çalışmaları detaylı bir şekilde ele alarak incelemektedir. Önce onun hukuk felsefesi düşüncesinin temelini İngiliz felsefesi ve batı sosyal felsefe teorisinin mirasçısı olduğunu belirterek ortaya koymaktadır. Ardından söz konusu düşüncenin doğrudan kaynağının Alman düşünür Max Weber’in İslam teorisi ve sosyal felsefe teorisi olduğunu göstermektedir. “Vücut ve Toplum”, “Şeriat Sosyolojisi Teorisi” gibi çalışmalarını Turner’in İslam Hukuk Felsefesi’nin başlangıç noktası olarak görmektedir. İkinci bölümde Turner’in İslam Hukuk Felsefesi’ni İslam Hukuku ve çoğulculuk, İslam hukuku ve otorite teorisi, İslam hukuku ve kadın, vücut ve toplumun İslam Hukuku pratiği gibi dört başlık altında birinci bölümde bahsettiği iki çalışmasından örnek alarak tek tek incelemektedir. Üçüncü bölümde Turner’in İslam Hukuk Felsefesi’nin etik çağırışımı araştırmaktadır. Bu konuları araştırırken İslam Hukuku’nun İslam ahlakındaki rehberlik rolünün altını çizerek İslam Hukuku’nun anladığımız modern hukuk sisteminden daha geniş konu içerdiğini örnekler ile sosyoloji ve felsefe açısından incelemektedir. Turner’in İslam Hukuk sistemini birçok bilim adamı gibi mevcut duruma yanıt verebilen ve vermekte olan açık bir hukuk sistemi

olarak kabul ettiğini vurgulamaktadır. Bunun dışında İslami bütünleşmenin etik değerini siyasi ve ekonomi açıdan açıklayarak İslam Hukuku'nun İslami toplumun modernleşmesinde etkili rol oynadığı ve oynamakta olduğunu söylemektedir. Ayrıca İslam ve rasyolleşmenin üzerinde durarak İslam Hukuku'nun rasyonel özelliklerinden bahsetmektedir ve bununla birlikte Turner'in Max Weber'den farklı olan Kadı'nın adaletinin irrasyonel olmadığı görüşünü açıklamaya çalışmaktadır. Dördüncü bölümde ise Turner'in İslam Hukuku Felsefesi'nin modern zamandaki uygulamasını İslam Hukuk Felsefe teorisinin gelişimindeki zorluklar ve Turner'in İslam Hukuk Felsefesi'nin modernleşme ile uyumunu farklı düşünürlerin ilgili fikirlerini karşılaştırarak incelemektedir.

Yazar, Sonuç olarak Turner'in İslam'a birebir ilgisinin, çağdaş İslam araştırmalara çok önemli teorik ve pratik rehberlik sağladığını bununla birlikte birçok özel noktada onunla analiz etmek kolay olduğu için çok fazla eleştiri çektiğini belirterek ve bu eleştirileri sebebini kendi düşünceleri ile kısaca özetleyerek anlatmaktadır. Turner'in İslam Hukuk Felsefe araştırmalarının, ciddi şekilde yürütülen sosyal bilimler araştırmaları ve politika oluşturma çalışmalarında analistler, sosyal bilimciler ve hukuk uzmanları için vazgeçilmez kaynağı olacağını ve bugünün şartlarında olumlu değerini oynayacağını göstermektedir.

Yazar, çalışmasında İngilizce ve Çince toplam 48 kaynaktan istifade etmektedir.

C. CEZA HUKUKU

1. Cheng Xiu Jian, “ YiSilanJiao yu FanZui KongZhi” (İslam Dini ve Suçun Önlemesi), Yüksek lisans tezi,26s, Çin Siyaset ve Hukuk Bilimleri Üniversitesi, 2009

Elimizdeki bu çalışma, Çin Siyaset ve Hukuk Bilimleri Üniversitesi Ceza hukuk alanında Yüksek Lisans düzeyinde yazılan tez çalışmasıdır. Bu çalışma altı ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde cinayet kavramı ve suçun önlenmesini ele almaktadır. İkinci bölümde din ve dinin toplumsal işlevinden bahsetmektedir. Üçüncü bölümde İslam'ın oluşum ve gelişim sürecindeki İslam ve devlet ilişkisi, Çin tarihinde

devletin İslam ve Müslümanlarla olan ilişkisini analiz etmektedir. Dördüncü bölümde İslam'ın sosyal kontrolü ve suçun önlenmesindeki rolü üzerine araştırma yapmaktadır. Bu araştırmayı İslam Ahlak Eğitimi ve Suçun önlenmesi, İslam ile laik Politika ve Suç önlenmesi arasındaki ilişki, İslam'ın insan doğası ve suça bakışı, İslam, İslam Hukuku'nda suç cezaları, İslami köktencilik ve terör suçu gibi konularla açıklamaya çalışmaktadır. Beşinci bölümde Modern dönemden bu yana Çin'de dini politikalar, İslam ve Çin Müslümanları'nın toplumsal değişimini incelemektedir. Son bölümde ise gelecekte, Çin sosyal kontrolünde hukuk ve İslam dini üzerine kendi görüşlerini sunmaktadır.

Yazar, İslam'ın sosyal kontroldeki rolünü temel olarak üç yönden yansıtılmaktadır: Birincisi, ahlaki eğitimin kontrol işlevidir. İkincisi, sosyal düzen ve sosyal güçteki kontrol işlevidir. Üçüncüsü, dinin doğrudan yasal bir hüküm haline gelerek kontrol ettiğini söylemektedir. Çalışmada sadece Çince olmak üzere toplam 22 kaynaktan istifade etmektedir.

2. FengYao, “QianYinXing ShiJiao Xia YiSiLan XingFaYanJiu” (Zaruret Hali Açısından İslam Ceza Hukuku üzerine Bir İnceleme), Yüksek Lisans Tezi, 38s, GanSu Siyaset ve Hukuk Bilimleri Enstitü, 2015

Yukarıda kısa künyesi yazılı olan çalışma GanSu Siyaset ve Hukuk Bilimleri Enstitü Hukuk Fakültesi ceza hukuku alanında yüksek lisans düzeyinde yapılmış bir tezdır. Çalışma dört ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm tezin giriş kısmıdır. Yazar, ilk bölümde bu tez konusunu seçme nedeni ve önemi, ceza hukukunda bulunan zaruret hali kavramı hakkında kısaca bilgi vermektedir. İkinci bölümde ise zaruret halinin içeriği, karakteristik özellikleri ve oluşum şekillerini farklı görüşleri ile ortaya koyarak açıklamaktadır. Üçüncü bölümde ise eski İslam Hukuk sistemi ve içeriğini İslam Ceza Hukuku'nu esas alarak incelemektedir. Eski İslam Ceza Hukuku'nun içeriğini açıklarken had cezası, cinayet cezaları, tazir cezası ve yetkili mercinin harekete geçmesi gibi dört küçük konu altında incelemektedir. Dördüncü bölümde önce ceza hukukundaki zaruret halinin içeriğinden bahsederek hemen ardından İslam Ceza Hukuku'nda zaruret hali nedeniyle meydana gelen suç olmaktan çıkarma, cezayı kaldırma ve cezanın

hafiflemesi gibi kavramları modern ceza hukuku açısından incelemektedir ve bu üç kavramın İslam Hukuku cezaları ile olan ilişkisine çok kısa bir şekilde değinmektedir.

Sonuç olarak yazar, çalışmasında İslam ceza hukuku üzerine yapılan akademik araştırmanın, uzun süredir devam eden İslam kültürünün yanlış izlenimlerini düzeltmeyi ve önceki çalışmalardan kaynaklanan akademik araştırmaların tek taraflılığını tamamlamayı amaçladığını söylemektedir. Çalışmada, İngilizce ve Çince Toplam 49 kaynaktan yararlanmaktadır.

3. NiuXiao, “ YiSiLanJiao Dui FanZui de YinZhi – Yi GanSu LinXia ZiZhiZhou MuSiLin Wei DiaoYan Dui Xiang” (İslam’da Suçun Önlenmesi: Gansu Eyaleti, Linxia Hui Özerk İli’nde Müslümanların Araştırma örneğiyle), Yüksek Lisans tezi, 36s, Kuzeybatı Çin Normal Üniversitesi, 2016

Elimizdeki tez, Kuzeybatı Çin Normal Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nde ceza hukuk alanı yüksek lisans düzeyinde yapılan bir çalışmadır. Çalışma dört ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde LinXia Hui özerk bölgesinde İslam’ın tarihi kültüründen ve sosyal işlevinden bahsetmektedir. İkinci bölümde LinXia Müslüman toplumunda oluşan suçların özellikleri ve oluşum sebeplerini incelemektedir. Üçüncü bölümde İslam’ın suçu önlenmesindeki işlevini ortaya koymaktadır. Özellikle suçun önlenmesi için camilerin arabuluculuk işlevine önem vermesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Dördüncü bölümde mevcut durumda İslam’ın suçu azaltmadaki rolünü güçlendirmeye yönelik önlemleri sunmaktadır. Çalışmada sadece Çince toplam 42 kaynaktan yararlanmıştır.

D. MEDENİ HUKUK

1. Zhong Yan, “YiSiLanFa HunYin ZhiDu ChuTan” (İslam Hukuk Evlilik Sistemi üzerine Bir Bakış), Yüksek lisans tezi, 44s, Şangay Normal Üniversitesi, Şangay,2010

Yukarıda kısa künyesi yazılı olan tez, Şangay Normal Üniversitesi Felsefe Fakültesi’nde yüksek lisans düzeyinde yapılmış olan bir çalışmadır. Bu çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır. Yazar birinci bölümde peygamber dönemi evlilik müessesesi ile ilgili bir bilgi vermektedir. İkinci bölümde mezheplerin oluştuğu dönemin evlilik müessesesi ile ilgili bilgileri ele almaktadır. Üçüncü bölümde ise modern zaman İslam ülkelerinin evlilik sisteminin yenilenmesi hakkında bilgi vermektedir.

Yazar, çalışmasında İslam tarihi, İslam hukuk tarihi ve İslam hukuku alanında yapılan birçok akademisyenlerin çalışmalarına başvurmuştur.

Bu çalışmada, peygamber dönemi evlilik sisteminde önce İslam’dan önce cahiliye dönemi Arap toplumunun evlilik örf ve adetleri ile ilgili bilgilere yer vermektedir. Sonra “Kuran’da evlilik düşüncesi” başlığı ile evliliğin Kuran’a göre mahiyeti ve temel ilkeleri, evlilik yaşı ve evlenme engelleri, nikâh işlemi ve boşanma ile ilgili bilgileri Kuran’daki evlilik ile ilgili ayetlerin Çince mealinden faydalanarak tek tek açıklamaktadır. Mezheplerin İslam hukukunun gelişmesine olan etkisini vurgulayarak, bu dönemde Hanefiler’e göre sahih, bâtıl ve fasit olmak üzere üçe ayrılan nikâh akdi hakkında bilgi vermektedir ve bunun yanısıra Şia’ya göre caiz olan muta nikâhını da dile getirmektedir. Evlilik akdinin mevzusu ve boşanma çeşitlerini talâk, muallak talâk, muhâlea talâk, hâkim/mahkeme kararı ile boşanma ve din değiştirme sebebiyle boşanma gibi beş çeşide ayırarak genel bir bilgi vermektedir. Son olarak Mısır, Türkiye, İran ve Irak başta olmak üzere birçok İslam ülkesinin modern zamanda ilan edilen aile hukuku ve kişisel verilerin korunma kanunu ve kadın hakları ile ilgili yasaları ele almaktadır. Böylelikle çocuk evliliği, çok eşlilik ve boşanma hakkı gibi İslam evlilik hukukunda çok tartışmalı olan bu üç meseleyi mukayese ederek ortaya koymaktadır.

Yazar modern zaman İslam ülkelerinin evlilik sisteminin yenilenmesinin daha çok hakların dengesizliğini düzeltme şeklinde olduğunu ifade etmektedir ve bu reform

çeşitlerini üçe ayırmaktadır. Birincisi, Hanefi mezhebinde bulunan bazı dogmatik ve eski düzenlemeleri sınırlandırarak veya ortadan kaldırarak onun yerine diğer üç mezhebin daha yararlı görüşlerini koymaktır. Örnek olarak kadına boşanma hakkı vermek meselesinde Hanefilerin görüşünün yerine Malikilerin görüşünün geçmesini vermektedir. İkincisi ise dört mezhepten başka çok yaygın olmayan mezheplerin görüşlerine başvurmaktır. Mesela “Osmanlı Aile Hukuku”nda evlilik yaşının belirlenmesinde İbn Şübrüme’nin görüşüne dayanmasıdır. Üçüncüsü, modern toplumun ihtiyaçlarına göre ilgili ayet ve hadisleri yeniden yorumlamaktır. Örneğin, çok eşlilik sisteminin kaldırılmasıdır. Ancak yazar çocuk evliliği ve çok eşlilik gibi meselelerde, yasa, evliliğin yaşını açıkça belirlese de ikinci evliliğin olması için önce mahkeme tarafından incelenmesi ve onaylanması gerekirse de bu hükümleri ihlal ettiği sonucuna varılan evliliğin geçersiz sayılmadığını örnek alarak, bu şekilde yapılan hukuk düzenlemelerinin dolaylı olduğu kanaatindedir. Bu çalışmada sadece Çince olmak üzere toplam 31 kaynaktan istifade edilmektedir.

2. Zhang Kezhen, “QuanTong YiSiLan HunYin ZhiDu YaJiu_Yi Dui WoGuo DangDai HuiZu HunYin XiGuanFa De YingXiang WeiLi” (Geleneksel İslam Evlilik Sistemi Üzerine Bir Araştırma – Çağdaş Çin’de Huilerin Evlilik Örf Ve Adet Hukukuna Etkisi” , Yüksek lisans tezi 64s, Kuzeybatı Normal Üniversitesi, 2016

Yukarıda kısa künyesi yazılı olan tez, Çin Kuzeybatı Normal Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nde, yüksek lisans düzeyinde yapılmış olan bir çalışmadır. Bu çalışma beş ana bölümden oluşmaktadır.

Yazar, birinci bölümde geleneksel İslam evlilik sistemini detaylı bir şekilde tanımlamaktadır. İkinci bölümde geleneksel İslam evlilik sisteminin değişimini ele almaktadır. Üçüncü bölümde ise geleneksel İslam evlilik sisteminin çağdaş Çin’de Huiler’in evlilik örf ve adet hukukuna olan araştırmasını ortaya koymaktadır. Dördüncü ve beşinci bölümde Huiler’in evlilik örf ve adet hukuku ile mevcut Çin evlilik yasasının ilişkisi ve iki yasanın çakışmasını çözmeye yönelik önerilerine yer vermektedir.

Birinci bölümde, geleneksel İslam hukukunda evliliğin şartları, karı kocanın hak ve yükümlülükleri; evlenme yasağı, çok eşlilik sistemi ve onun değişimi ve boşanma ile ilgili hükümler gibi küçük başlıklar altında ilgili ayetler (Kuran'ın Çince meali³²), hadisler^{33 34} ve Çince yazılardan faydalanarak geleneksel İslam evlilik sistemini açıklamaktadır. Yetişkin olmak, ortak inanca sahip olmak, rıza ve ihtiyar, mehir, şahitler ve nikâh töreni gibi unsurları İslam hukukunda evliliğin şartları olarak belirleyip tek tek ele alarak bilgi vermektedir. İkinci bölümde çocuk evliliği, yetişkin kadınların zorla evliliği, çok eşlilik ile ilgili hükümlerin kaldırılma sürecini farklı İslam ülkelerinin ilgili yasalarından örnekler alarak açıklamaktadır. Çocuk evliliğinin kaldırılmasında İslam ülkelerinin geleneksel devlet yasasının zorla iptali, idari yargı mevzuatına dayanarak kısıtlama ve “Osmanlı Aile Hukuku” na dayanarak yeniden düzenleme gibi üç yönetime başvurarak çözüldüğünü ilgili örnekler ile ifade etmektedir. Dördüncü bölümde ise geleneksel İslam hukukunun Çin’de yayılmasından başlayarak, İslam hukukunun Huiler’in kültürü ile birleşmesi hakkında kısa bir bilgi vermektedir. Özellikle, geleneksel İslam evlilik sisteminin çağdaş Çin’de Huiler’in evlilik örf ve adet hukukuna etkisine dair araştırması üzerine, Huiler’in akraba evliliğine olan görüşleri (katılıyorum, katılmıyorum, düşünmedim), Çinlilerin akraba evliliği ile ilgili görüşleri (katılıyorum, katılmıyorum, düşünmedim), Huiler’in zorla evlilik durumu (çok, çok değil, bilmiyorum), akraba evliliğinin sebepleri (duygusal sebepler, başka sebepler), çok eşlilik durumunun olup olmadığı (var, yok), onların çok eşlilik hakkındaki görüşleri (destekliyorum, desteklemiyorum, saygı duyarım) şeklinde yapılan altı soruluk küçük anket araştırmasında elde edilen sonuçları istatistiksel olarak değerlendirmektedir. Geleneksel İslam hukukunun Hui evlilik örf ve adet hukukuna olan etkisini açıklamaya çalışmaktadır. Dördüncü bölümde ise Huiler’in evlilik örf ve adet hukuku ile Çin evlilik yasasında belirlenen karı kocanın hak ve yükümlülükleri, rıza ve ihtiyar ile ilgili düzenlemelerin birbiriyle uyduğunu göstermektedir. Yakın akraba evliliğinin yasaklanmasında yakın akraba kapsamı, evlilik işlemleri, evlilik yaşı, çok eşlilik ve tek eşlilik gibi konular üzerinde ise bu iki sistemin çakıştığını Çin evlilik yasasındaki Hui

---

³²MaJian, Kuran'ın Çince meali, Çin sosyal bilimler yayınevi,2013

³³Musa,Yu Chong Ren, Müslim b. el-Haccâc_ Sahih-i Müslim, Din kültürü yayınevi, pekin,2009

³⁴ Qi Xue Yi, Sahih-i Buhari, Din kültürü yayınevi, pekin,2008

Örf ve adet hukukundaki düzenlemeler ile karılatırarak incelemektedir. Beşinci bölümde, öncelikle, devlet hukukunun stnlg ve örf ve adet hukukunda belirlenen makul kuralların muhafaza edilmesi gibi iki ilkeyi ortaya koyarak, ihtilafly konular hakkında toplumsal açıdan ilgili sosyal problemleri göz önünde bulundurarak bazı çözüm yolları önermektedir. Sonuç olarak, ihtilafly konularda Çin evlilik yasasında belirlenen maddelerin daha avantajly olduğu kanaatini ifade etmektedir. Yazar, çalışmada sadece Çince olan toplam 26 kaynaktan istifade etmiştir.

3. YangYang, “YiSiLanFa Zhongde CaiQuan Zhidu YanJiu”(İslam Hukuku Mülkiyet Hakları zerine Bir İnceleme),Yüksek lisans tezi, 37s, Liaoning Üniversitesi,2013

Yukarıda kısa künyesi yazılı olan tez Liaoning Üniversitesi Hukuk Fakültesi Uluslararası Hukuk alanında yüksek lisans düzeyinde yapılan çalışmadır. Bu alıma, İslam hukukundaki temel mülkiyet kavramı ile balayarak, esas olarak Kur’an’daki mülkiyet haklarına ilişkin hükümleri, modern İslam devletlerinde İslam hukukunda belirlenen mülkiyet haklarının yasal olarak uygulanmaları ve İslam hukuku mülkiyet hakları sisteminin Çin azınlık bölgeleri üzerindeki etkisi hakkında bilgi vermektedir. Çin’in Müslüman etnik azınlık bölgelerinde İslam hukuku mülkiyet hakları sisteminin uygulanmasının, büyük toplumsal önemini tartışmaktadır. Tüm tez çalışması dört bölüme ayrılmıştır:

Birinci bölüm İslam hukuku mülkiyet hakları genel teorisidir. Esas olarak İslam, İslam hukuku ve İslam hukukunda mülkiyet hakları kavramını tanımlamaktadır ve modern mülkiyet hakları kavramı ile karılatırmaktadır. İkinici bölümde yazar, İslam hukuk mülkiyet haklarının temel içeriğini İslam hukukundaki mülkiyet edinime, zilyetlik, dağıtım ve tüketim gibi dört yönünden kapsamlı bir şekilde analiz etmektedir. Aynı zamanda, İslam hukukunda mülkiyet haklarının dört temel ilkesini ilgili ayet ve hadislerden faydalanarak açıklamaktadır. nc bölümde İslam hukuku mülkiyet hakları sisteminin modern İslam lkelerinde uygulanması üzerine incelemedir. Modern İslam lkelerinde İslam hukukunun mevcut durumunu analiz ederek İslam hukukundaki mülkiyet hakları sisteminin modern İslam lkeleri üzerindeki etkisini göstermektedir.

Dördüncü bölümde İslam mülkiyet hakları sisteminin Çin'deki Müslüman etnik azınlık bölgesi üzerindeki etkisi araştırılmaktadır. Bu sistemin o bölgelerdeki ulusal birlik ve ahenkli toplumun inşasını teşvik etmek için büyük sosyal güce sahip olduğunu bildirmektedir. Yazar çalışmasında İngilizce ve Çince olmak üzere toplam 70 kaynaktan istifade etmektedir.

E. TİCARET HUKUKU

1. WangJing , “ShiLiZhiZui yu XingZhe de ShenZhan- Lun YiSiLanJiaoFa Zhong de LiXi JinLin” (İslam Hukukunda Faizin yasaklanması), Yüksek lisans tezi,57s,Çin Siyaset ve Hukuk Bilimleri Üniversitesi,2010

Elimizdeki çalışma, Çin Siyaset ve Hukuk Bilimleri Üniversitesi Hukuk Fakültesi yabancı hukuk tarihi alanı yüksek lisans düzeyinde yapılan tezdır. Bu çalışma Çin'de yapılan diğer İslam hukuku çalışmalarına göre İslam hukuku çalışmalarına ilişkin asıl kaynaklarından istifade ederek, daha çok fıkhi açıdan yola çıkarak yapılan çalışmadır. Yazar çalışmanın bu özelliğini kendi tezinde de belirtmektedir. Toplam üç ana bölümden oluşan çalışma İslam hukukunda önemli konuların biri olan faiz yasağını oluşumu ve gelişimini ele almaktadır. Yazar her tarihi süreci anlatırken, ilişkin ayet, hadis, fıkıh mezhep âlimlerinin farklı görüşleri ve klasik kitaplara başvurarak ve aynı zamanda bazı terimleri modern hukuk sistemi ile karşılaştırarak incelemektedir. Yazar birinci bölümde İslam hukuk sistemindeki faiz yasağının başlangıcı olarak Kur'an'daki faiz yasağını o dönemin tarihi şartları ile bağdaştırarak ortaya koymaktadır. Bunun dışında Kur'an ve Yahudi hukukundaki faiz yasağı ilişkisi üzerine de inceleme yapmaktadır. İkinci bölümde zenginleşme ve gelişim başlık altında hadis ve fıkıh mezhep âlimlerinin görüşündeki faiz yasağı ile ilgili ihtilaflar, içtihat zorlukları, faizin çeşitleri ve satım akdinin çeşitleri gibi konuları detaylı bir şekilde ele alarak anlatmaktadır. Üçüncü bölümde ise durgunluk ve yeniden canlanma başlığı altında modern zaman faiz yasağından bahsetmektedir. Özellikle modern zaman İslami finansı anlatırken Tarek El-Diwany'nın görüşlerinden çokça yararlanmaktadır. Yazar çalışmasında Arapça, İngilizce ve Çince olmak üzere toplam 39 kaynaktan yararlanmaktadır.

2. Rasha Khalil, “YiSiLan ShangFa Zhong de HeTong FenXi yu Yingyong” (İslam Ticaret Hukukunda Sözleşmenin Analizi ve Uygulaması), Doktora tezi, 144s, ÇongÇing Üniversitesi,2018

Yukarıda kısa künyesi yazılı olan tez ChongQing Üniversitesi Hukuk Fakültesi ticaret hukuku alanında doktora düzeyinde bir konuk öğrenci tarafından kaleme alınan çalışmadır. Bu tez çalışması İngiliz dilinde yazılmıştır. Bu çalışma, İslam ticaret hukuku alanındaki, özellikle İslam sözleşme hukuku alanına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Araştırma amacına ulaşmak için, İslam hukukunda sözleşmeye çağdaş yatırım ortamında uygulanmasını analiz ve karşılaştırma yöntemini kullanarak incelenmektedir. Çalışma Çin Halk Cumhuriyeti ile Müslüman dünyası arasındaki yatırım ile ilgili farklı görüşleri güçlendirmek amacıyla, İslam ticaret hukukunun iş ve ticaret ve ortamına olan etkisini ortaya çıkarmak için, İslam hukukunun ilkeleri ve kaynaklarına uygun şekilde açıklama getirmektedir. Bunun dışında, çalışmada İslam mezhepleri ve İslam Fıkıh mezheplerinin, Müslüman toplumun sosyo-ekonomik yönündeki görüş ayrılıklarını ve etkisini tartışmaktadır. Ayrıca çalışmada, şirketlerin İslam hukukuna uygun olarak iş yapmalarını sağlamak için, İslam hukuku ile uyumlu şirketleri ve tanıma kriterlerini tanıtmaktadır. Söz konusu çalışma, İslam ticaret hukukunun tarihsel gelişimini inceleyerek, İslami ticaretteki sözleşme çeşitlerini çok detaylı incelemektedir ve aynı zamanda çağdaş iş ortamlarında farklı türdeki sözleşmelerin uygulanmasını ve potansiyelini araştırmaktadır. Ayrıca, İslami sözleşmeleri çağdaş bir iş ortamında uygulama ve kullanmada, piyasa riski, operasyonel risk, likidite riski ve kredi riski gibi riskleri de analiz edilmektedir.

Yazar, Çin İslami finans kurumlarını motive etmek için, kapsamlı bir düzenleme ve denetleme çerçevesi oluşturmanın önemini vurgulamaktadır. Düzenleme ve denetleme çerçevesi, uluslararası finansal kurumların sermaye yeterliliğini aktif olarak izlemeli, riskleri kontrol etmeli, yönetmeli ve müşteri memnuniyetini sağlaması gerektiğini önermektedir. Yazar ayrıca, bu tür bir düzenleme ve denetleme çerçevesini

oluşturduktan sonra, geleneksel finansal hizmet kurularının ve işletmelerin hâli hazırda piyasada faaliyet gösterdiğini ve bu durumun İslami finansal hizmet kuruları için büyük bir zorluk olduğunu düşünmesi gerektiğini göstermektedir. İslami finansal hizmet kurumlarının müşterilerinin en azından normal finansal ürün müşterileriyle aynı korumaya sahip olması gerektiğini ortaya koymaktadır. Aynı zamanda, yazar, İslami finansal hizmet kurumlarının ve geleneksel finansal kurumların aynı fayda ve avantajlara sahip olmasını sağlamak için adil bir düzenleme ve denetleme çerçevesinin ve sistemin kurulmasını vurgulamaktadır. İş ve ticaret açısından, yazar, İslami finansal hizmet kurulunun daha yenilikçi olduğunu ve işlemlerinin riskleri ve potansiyellerinin farkında olduğunu öne sürmektedir. Bu nedenle, müşterilerin ihtiyaçlarını karşılamak ve çağdaş iş ortamına uyum sağlamak için daha esnek bir İslami yatırım ve perakende bankacılık hizmetleri portföyü sunmaları gerektiğini bildirmektedir.

Son olarak yazar, Bazı İslami finansal hizmet kurumlarının kullandıkları sözleşmelerin İslami yasalara uygun olduğunu söylese de aslında sadece geleneksel sözleşmeler olduğunu ifade etmektedir. Bu nedenle Çinli yatırımcılar ile müşterilerin İslami sözleşmeler ve geleneksel sözleşmelerdeki benzerlikler ve farklılıklar ile ilgili bilgileri ve duyarlılığını geliştirmesini şiddetle önermektedir. Bu tez çalışması toplam 10 ana bölümden oluşmaktadır. Arapça ve İngilizce olmak üzere toplam 153 kaynaktan istifade etmektedir.

3. Ma Lianlu, “ HuiJiao BaoXian FaZhan YanJiu” (İslami Sigortacılığın Gelişimi üzerine Bir Çalışma), Yüksek lisans tezi, FuDan Üniversitesi, 2011

Elimizdeki bu çalışma, FuDan Üniversitesi İktisat Bilimleri Fakültesi yüksek lisans düzeyinde yapılan tezdır. Bu tez çalışması toplam altı ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmanın amacı, içeriği ve yöntemleri ele almaktadır. İkinci bölümde İslami sigorta teorisi ve gelişimi üzerine inceleme yapmaktadır. Esas olarak İslami sigorta teorisinin temelini ve yurtdışındaki gelişimini tanıtmaktadır. Üçüncü bölümde İslami sigortanın prensipleri, işleyişi, küresel gelişimi, düzenlenmesi ve denetlenmesini ve Çin sigorta şirketlerinde İslami sigorta piyasasının gelişimini ayrıntılı olarak açıklamaktadır. Dördüncü bölümde tezin araştırma fikirlerini ve sonuçlarını

kısaca özetlemektedir ve uluslararası İslami sigorta ve Çin'deki İslami sigorta piyasasının gelişimindeki bazı sorunları ortaya koymaktadır.

Çalışmada karşılaştırmalı araştırma, vaka analizi ve veri analizi gibi birçok araştırma yöntemi kullanılarak incelenmektedir. İslami sigorta teorisini ortaya koymadan önce İslam sosyo-ekonomik teorisinin temeli ve İslam hukuk metodolojisindeki bazı temel bilgilere değinmektedir. Sonuç olarak Çin'de İslami sigorta piyasasının gelişiminin hükümet, sigorta şirketleri, din adamları ve bilginlerin ortak çabalarını gerektirdiğini söylemektedir. Eğitim, satış ve hizmet mekanizması oluşturarak çok taraflı işbirliği yoluyla yurtiçi ve yurt dışındaki ilişkiyi güçlendirmesini önermektedir.

Yazar, çalışmayı sigorta ve finansın temel ilklerine dayanarak, yurt dışındaki en yeni sonuçlara başvurarak incelenmektedir. Çalışmada İngilizce ve Çince olmak üzere toplam 33 kaynaktan yararlanmaktadır.

F. İSLAM EKONOMİSİ VE FİNANSI

1. Li Yanchi, “YiSilan Jinrong Jigou YanJiu” (İslami Finans Kurumları üzerine Bir İnceleme), Yüksek lisans tezi, 46s, Kuzeybatı Çin Üniversitesi,2004

Yukarıda kısa künyesi yazılı olan tez, Kuzeybatı Çin Üniversitesi'nde yüksek lisans düzeyinde yapılan çalışmadır. Çalışma toplam altı ana bölümden oluşmaktadır. Yazar, dünya çapındaki İslami finans kurumlarını din, tarih ve finans bilimlerini birleştirerek incelemektedir. Yazar çalışmayı İslami finans kurumlarının mantıksal düzenine göre teorik, temel gerçeklik, gelişim performansı, ticari faaliyetleri, saklanan sorunlar, gelişim eğilimi gibi sırayla aşamalı analiz etmektedir. Bunun yanısıra çalışmanın sadece bir ön deneme olduğu, konuyla ilgili kendisinin yüzeysel görüşü olduğunu ifade etmektedir.

Yazar, ilk bölümde, İslami finans kurumlarının teorik temelini açıklamaktadır. Kur'an, hadis, İslam hukuku ve modern finansçıların görüşlerine dayanıp, argüman ederek ve uzlaştırarak, yeni norm ve tanım yapmaktadır. İkinci bölümde İslami finans

kurumlarını oluşunu ve mevcut olmasındaki politik, ekonomik ve kültürel temellerini araştırarak günümüzdeki gelişiminin sosyal temellerini incelemektedir. Üçüncü bölümde “Yeni şeyin yıldızların ateşinden orijinalinin eğilime doğru gelişimi” diye ifade ederek, İslami finans kurumlarının gelişim sürecini ele almaktadır. Dördüncü bölümde İslami finans kurumlarının iş analiz yoluyla, belirli ticari faaliyetlerde menfaatten kaçınmayan yol ve araçları ortaya koymaktadır. Beşinci bölümde İslami finans kurumlarında saklanan bazı meseleleri göstererek, çözüm yollarını önermektedir. Sonuç olarak İslami finans kurumlarını gelecek yönünü benzersiz İslami niteliklerini korumasına rağmen, kaçınılmaz olarak laikleşmeye doğru ilerlemek olduğunu göstermektedir. Yazar, çalışmasında, İngilizce ve Çince olmak üzere toplam 80 kaynaktan istifade etmektedir.

2. Wang ZhengWei, “YiSiLan JingJi ZhiDu LunGang” (İslam Ekonomisi Taslağı), Doktora Tezi, 239s, Merkezi Milletler Üniversitesi,2003

Yukarıda kısa künyesi Yazılı olan tez Çin Merkezi Milletler Üniversitesi Azınlık Ekonomisi Araştırma Merkezi'nde Doktora düzeyinde yapılmış olan çalışmadır. Bu çalışma 10 ana bölümden oluşmaktadır. Çalışma temel olarak İslam ekonomik sisteminin teorisi ve pratiği ile ilgilenmektedir. İslam ekonomik sisteminin teorik konularını İslam hukukuna dayanarak tartışırken, İslam ekonomik sisteminin pratiğinde Ortadoğu İslam ülkelerinin petrol sisteminde meydana gelen değişimler, İran ekonomisinin İslamlaştırılması ve Körfez finansmanı sorunları gibi konuları ele almaktadır. Yazar aynı zamanda modernleşme açısından, İslam ekonomisinin performansını analiz ederek, kendi sonuçlarını göstermektedir.

Yazar çalışmasında tarihsel materyalizm ve diyalektik düşünme yöntemleri kullanarak İslam ekonomik sisteminin temelini, yapısını ve tarihi gelişim sürecini sistematik olarak ortaya koymaktadır. Çalışmada araştırma yöntem açısından kullanılan sünnet başta olmak üzere Müslümanların ekonomik hayat tarihi, gerçek hayat malzemeleri, Petrol ekonomisinin gelişmesi ve İslam ekonomik kuramları ve araştırma sonuçları gibi araştırma materyallerinin birleşimine dikkat etmektedir. Yazar, esas olarak

Şii mezhebinin görüşlerini ele alarak İslam ekonomisinin kaynağını Kur'an, Sünnet, İcma ve kıyas olarak sıralamaktadır ve her bir kaynak üzerinde Sünni mezhep ile Şii mezhep âlimlerinin farklı görüşlerini mukayese ederek çok detaylı bilgi vermektedir.

İslam ekonomisi araştırmasında İslam ekonomi felsefesinin çok önemli yer tuttuğunu Batı ekonomik felsefesi ile mukayese ederek açıklamaktadır. Önce İslam felsefindeki insan ve İslam ekonomik sistemi kavramını farklı İslam ekonomistlerin görüşlerini karşılaştırarak, benzeyen ve ayrışan noktaları tespit ederek açıklamaya çalışmaktadır. Yazar, çalışmada İslamın tüketim görüşü ve tüketici davranışların Kur'an'daki ilgili ayetler ve klasik kitaplardan faydalanarak çok kapsamlı bir şekilde açıklamaya çalışmaktadır. İslam'ın lüks tüketim, dikkat çekici tüketim ve israf tüketim gibi aşırı tüketimleri yasakladığını ancak İslam'ın Neo-Klasik Ekonomisinin insan arzusunun sınırsız olduğu anlayışını inkâr etmediğini sadece insanın bu doğasının eksikliğini sınırlayarak düzeltme amacı olduğunu göstermektedir. Neo-Klasik Ekonomisi insanın arzu ve ihtiyaçlarının gerekçelerini veya etik sorunlarını önemsemeyip, insan arzuları veya ihtiyaçlarının ödeme kabiliyetine sahip olup olmadıkları ile ilgilenir iken, İslam Ekonomisi insan ihtiyaçlarının değerini, karşılanabilecek kabul edilebilir ihtiyaçlar ve kabul edilemeyen veya karşılanamayan ihtiyaçlar arasında ayırım yaparak yargıladığını yani, her şeyden önce İslami şartlara uyan ihtiyacın yerine getirilmesini öne koyduğunu vurgulamaktadır. Muhammed Enes Zarqan'ın İmam Gazali ve İmam Şatibi'nin tartışmalarına dayanarak gerçek İhtiyaçları karşılamak için önerdiği yaşam ihtiyaçları, araç ihtiyaçları ve kaliteli gibi maddi üretim ve hizmetleri de belirlemektedir. İslam'da tüketimde orta yolu tercih ettiğini göstermektedir. Orta yol kavramının farklı yorumlarına dayanarak tespit ettiği İslam'da tüketicilerin dört farklı davranışları detaylı bir şekilde açıklayarak dile getirmektedir.

İslami tüketici ve Neo-Klasik Ekonomisindeki tüketicileri arasındaki farklılıktan yola çıkarak eğer İslami tüketicilerin niceliksel bir orta sınırının olduğunu kabul edersek, bu sınırın ötesine geçerse herhangi bir tüketimin bir günah olduğunu ve bu tüketicinin öbür dünyada geri dönüşüne yol açacağı ve o zaman maddi ürünün "kötü bir şey" olduğunu düşünmek zorunda olduğunu söylemektedir. İslami tüketici ödeme kapsamında, eğer tüketim seviyesini ulaştığı tüketim noktasında durduracaksa daha

fazla manevi arayışlarla telafi etmediği sürece, gelir düzeyindeki artış veya maddi malların fiyatındaki düşüş olsun, İslami tüketicilerin daha fazla "kötü bir şey" almasına neden olamadığı düşünülmektedir.

Yazar, İslam ekonomisinde üretimden bahsederken önce İslam ekonomik sistemini destekleyenlerin dayandığı görüşler, ekonomideki İslam insanın insanlığı ile ekonomik insanın farklı olduğu fikrini ayetlerle açıklayarak başlamaktadır. İslam ekonomistlerin görüşleri ve İslam hukukunda belirlenen üretim şirketlerinin üretim sürecinde bağlandığı ahlaki kuralları açıklayarak İslami üreticilerin işlemlerinin piyasa ile aynı hizaya sokmasının gerekmediğini söylemektedir. Ancak ahlaki vicdanı dikkate alarak, uygunsuz davranışlarını düzeltmeleri ve ideal İslami ekonomik sisteme uymaları gerektiğini ortaya koymaktadır ve her üretim, İslami bilincinin yönlendirdiği piyasada yer alacağını ortaya koymaktadır. Yazar, İslami ahlaki kuralların uygulanması nedeniyle üreticilerin davranışları ve bunların mikro ekonomik sonuçları, piyasa sistemi kapsamındaki sonuçlardan tamamen farklı olduğundan Çıktı ile ilgili ahlaki sorumluluk, Şirketlerin piyasa fiyatı değişikliklerine yansımaları, Şirketin piyasa faktörü fiyatlarına tepkisi, Şirketin itici gücü: rekabet ve coşku gibi dört nokta konu üzerinden incelemektedir. Yazar, bazı İslami ekonomistler, İslami etik ilkeleri kar maksimizasyonu ve üretim verimliliği gibi pazar kurallarıyla birleştirmeyi ve yeni ve gelişmiş bir ekonomik sistem yaratmayı umut ettiğini, lakin bu görüşlerin çelişkilerle dolu olduğu ve savunulmadığını göstermektedir. Neo klasik Ekonomisinin tamamen farklı bir değerler dizisine dayandığından, Neo klasik Ekonomisinin kuralları ve teorilerini kullanarak İslam'ın ahlaki değerlerini elde etmek için yapılan herhangi bir girişim kaçınılmaz olarak birini ya da diğerini feda edebileceği düşünülmektedir. İslami ekonomistlerin, bu boşlukla karşı karşıya kaldıklarında, bazı uygun ekonomik görüşleri önermek için sıklıkla Neo klasik Ekonomisinin kuralları ve analitik yöntemlerini kullandığını, bunu yaptıklarında, genellikle İslam'ın ahlaki vaazını öncül olarak kullanırlar ve İslam ahlakının ilkelerini ön koşul yaptığı ve İslam ahlak öğretilerine dayanarak sonuç çıkardığını göstermektedir. Aslında bu teorilerin merkezinde, Neo klasik Ekonomisinin şeyleri ile İslami şeylerin birbirleriyle kaynaşmadığı bilinmektedir. Bu analizin çoğu zaman modern ekonominin analizine dayandığını ve dolaylı olarak

İslam'ın doğasının ekonomik insan ile aynı olduğunu kabul ettiği kanaatini bildirmektedir.

Son olarak yazar İslam ile Ortadoğu ülkelerinin ekonomik modernleşmesi arasındaki ilişki üzerine analiz yapmaktadır. Bu konuda kendisinin Batılı âlimlerin genel olarak İslam'ın Ortadoğu ülkelerinin ekonomik modernleşmesi için uygun olmadığı ya da İslam âlimlerin İslam'ı her dönem her yere uygun gördüğü görüşüne de kabul etmediğini açıkça ifade etmektedir. Bunun yerine İslam ile modernleşme ilişkisini detaylı bir şekilde incelemesi ve sadece ekonomik modernleşmeye elverişli olup olmadığına genelleme yapmaması gerektiğini söylemektedir. İslam'ın birçok ilkesinin modernleşmeye elverişli olduğu, hatta cihat ilkesi bile İslam ülkelerinin ekonomik modernleşmesinde çok önemli rol oynadığını vurgulamaktadır.

Ayrıca, İslami ekonomik sistemin Orta Doğu ülkelerinin ekonomik modernleşmesine de belli bir derecede engel olduğunu belirterek ve Müslümanlara Allah'ın rızasının ekonomik menfaatten daha önemli olduğu, böylelikle ibadet ve ekonominin karşılaştırılmasında, ibadet ilk sırada gelen bu durumun İslam ülkelerinin ekonomik modernleşmesine elverişsiz olduğunu göstermektedir. Bu açıdan bakıldığında, İslam'ın modern toplumun reformuna uyması gerektiğini ve modernleşme yolları ve modelleri takip ederek, orta doğu İslam ülkelerinin batı dışı kendine uygun modernleşme yolu bulmanın çok gerekli ve yararlı olacağını benimsemektedir. Yazar çalışmada, İngilizce ve Çince olmak üzere toplam 82 tane Kaynaktan İstifade etmektedir.

3. Chen Yuyuan, “YiSilan JingRong JianGuan MoShi yu WoGuo de Xuanze” (İslami Finansın Düzenleme Modeli ve Çin'in Seçimi), Yüksek lisans tezi, 49s, Çin Petrol Üniversitesi, 2013

Yukarıda kısa künyesi yazılı olan tez, Çin petrol Üniversitesi bankacılık alanı yüksek lisans düzeyinde yapılan çalışmadır. Çalışma toplam yedi bölümden oluşmaktadır. Yazar birinci bölümde İlk önce Konunun arka planı ve konunun önemi hakkında detaylı bir bilgi vermektedir. Ondan sonra İslami finans, özellikle düzenleme ve denetleme ilişkin konular üzerine yapılan yurtiçi ve yurtdışındaki akademik

araştırmaları incelemektedir ve çalışmada kullanılan araştırma yöntemlerinden bahsetmektedir. Yazar literatür analizi, vaka analizi ve karşılaştırmalı analiz gibi araştırma yöntemlerine başvurmaktadır. İkinci bölümde İslami finans sektörü hakkında gene bilgi vermektedir. İslami finans sektörü ve uluslararası İslami düzenleme ve denetleme kurulu üzerine inceleme yapmaktadır. Uluslararası ve Çin'deki İslami finans sektrleri üzerine inceleme yaparak, yurtiçi ve yurtdışındaki İslami finans sektrlerinin gelişiminde karşılaşan ve karşılaşacak olan düzenleme ve denetim zorluklarını araştırmaktadır. nc bölümde İslami finans sektörünün düzenleme ve denetim modelini ele almaktadır. Malezya, Bahreyn, Dubai Uluslararası İslam Finans Merkezi, İngiltere ve Pakistan gibi bölgelerdeki İslami finansın düzenleme ve denetlemelerini incelemektedir ve düzenleme ve denetim kurulu, hukuk, şeriat düzenleme kurulu açısından üzerine detaylı bir şekilde araştırma yapmaktadır. Dördüncü bölümde İslami finans sektörünün düzenleme ve denetim modelleri üzerine karşılaştırmalı analiz yapmaktadır. Bölüm üçte dile getirilen ülkelerin İslami finans sektörünün düzenleme ve denetim modeline farklı açılardan bakarak inceleme yapmaktadır. Örneğın ayrı düzenleme mi yoksa karışık mı, müstakil düzenleme mi yoksa geleneksel düzenleyici sistemi içermiş mi, İslami finans yasalarına dayalı mı yoksa mevcut yasalar değiştirilmiş mi gibi karşılaştırmalar, şeriat uyumu düzenleme ve denetleme ve risk yöntemi gibi yönlerden inceleme yapmaktadır. Bölüm beşte Çin İslami finans sektörünün düzenleme ve denetim modelindeki seçimi ele alınmaktadır. Yukarıda kullanılan karşılaştırmalarla beraber ihtiyarı denetleme, vergi ve muhasebe yöntemi açısından da karşılaştırarak, önerilerini sunmaktadır. Altıncı bölümde, yukarıdaki analiz sonuçlarına dayanarak İslami finans sektörünün gelecekteki gelişim eğilimini göstermektedir. Bu alışmada İngilizce ve Çince olmak üzere toplam 39 tane kaynaktan istifade etmektedir.

G. ÇİN İSLAMİ ÖRF VE ADET HUKUKU

1. Mi Zhen,“Hui Zu Yi Si Lan Xi Guan Fa De Chuan Cheng yu Bian Qian – Yi Si Shui Hui Zu Wei li” (Huilerin İslami Örf ve Adet Hukukunun Oluşumu ve Dönüşümü- Hui Shui Huilerini Örnek Alarak), Yüksek Lisans Tezi, 39s, QuFu Normal Üniversitesi,2014

Yukarıda kısa tanımı yazılı olan tez, Qu Fu Normal Üniversitesi Marksizm Fakültesi’nde yüksek lisans düzeyinde yapılan bir çalışmadır. Bu çalışma dört ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Huilerin İslami örf ve adet hukukunun durumu ve nitelikleri ele alınmaktadır. İkinci bölümde Hui İslami örf ve adet hukukunun Si Shui bölgesinde gelişimi ve güdülenmesi üzerine bilgi verilmektedir. Üçüncü bölümde Hui İslami örf ve adet hukukunun değeri ve işlevini incelenmektedir. Dördüncü bölümde ise Hui topluluğunda hukuk medeniyeti inşası üzerine düşünceler ortaya koymaktadır.

Yazar, çalışmada Hui İslami örf ve adet hukukunu kısaca tanıtmaktadır. Kur’an, hadis, Arap kültüründe bulunan örf ve adetler ve Çin geleneksel hukuk kültürünü onun oluşma kaynağı olarak belirlemektedir. Hui İslami örf ve adet hukukunun dünya İslam ile ortak yönleri, benzerlikleri, farklılıkları ve istikrarlı oluşları gibi hususları açıklamaktadır. Ayrıca Hui İslami örf ve adet hukukunun içerdiği konuları İslam hukukunda belirlenen yasaklar, imanın şartları, İslam’ın 5 temel şartı, İslam hukukunun evlilik, ticaret ve cenaze ile ilgili hükümlerini açıklamaktadır. Daha sonra Si Shui bölgesinde yapılan çalışmanın anket sonuçlarına dayanarak, yeme –içme ile ilgili İslami yasakları, zekâtın Si Shui bölgesinde yaşayan Müslümanlara olan faydalarını, evlilik konusunda İslami örf ve adet hukukunun etkisi nedeniyle boşanma olayların azaldığını dile getirmektedir. Namaz ve oruç gibi ibadetlerin yerine getirilmesinde bir gerilme olduğu özellikle, gençlerin bu konularda çok zayıf kaldığını ifade etmektedir. Bu nedenle Huiler ile Çinlilerin evlenme yasaklarının gevşemesi; miras davalarında erkek ve kadının eşit miras haklarına sahip olmak için daha çok ulusal hukuku tercih ettiğini

ve içki yasağının da çok etkili olmadığını dile getirmektedir. Bu değişimlerin temel nedeninin Çin ekonomik reformundan bu yana, Hui Müslümanlarının ekonomik ve sosyal gelişimini takiben yaşam standartları ve kültürel seviyelerinin yükselmesi olduğunu, buna ilave olarak ulusal hukukun geliştiği ve Hui İslami örf ve adet hukukunun bazı konularda önceki gibi etkisinin kalmadığını düşünmektedir. Hui İslami örf ve adet hukukunun medeni ihtilaflardaki arabuluculuk rolünü ticaret, evlilik ve diğer konularla ilgili yaşanmış olayları örnek alarak açıklamakta ve Ulusal hukuku tamamlaması ve mükemmelleştirmesi konusunda da çok etkili rol oynayacağını vurgulamaktadır.

Sonuç olarak, Çin’de dini nitelikli herhangi bir kanun olmadığı, dini meselelere ilişkin yerel düzenlemelerin az olduğu, zaman zaman adli uygulamada din adamların haklarına yönelik ihlalin meydana gelmesi ve ulusal hukukla Hui İslami örf ve adet hukukunun ihtilafı gibi Hui topluluğunda hukuk medeniyeti inşası sırasında meydana gelen ikilemleri ortaya koymaktadır. Hui topluluğunda ulusal hukuk eğitimi güçlendirme, yasal hizmet çalışmalarını geliştirme gibi çözüm yolları önermektedir.

Yazar, çalışmasında kitap, akademik dergi makale ve tezler olarak sadece Çince olan toplam 38 kaynaktan istifade etmiştir.

2. ChenJin, “XinJiang MuSilin XiGuanFa Zhong de CaiChanQuan”(Xinjiang Müslümanlarının Örf ve Adet Hukukundaki Mülkiyet Hakları), Yüksek lisans tezi,44s, JiLin Üniversitesi,2013

Elimizdeki bu çalışma, JiLin Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Felsefesi bilim dalında yüksek lisans düzeyinde yazılan tezdır. Bu çalışma toplam üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde örf ve adet hukuku, özellikle Sincan Müslümanların örf ve adet hukuku ve özellikleri açıklamaktadır. İkinci bölümde Sincan Müslümanların örf ve adet hukukunun ticari faaliyetlere önem veren ve teşvik eden, Kamu mallarının korunmasına dikkat eden ve tutumluluğun teşvik eden, Son olarak, olumsuz düşünceler sahip olan gibi özellikleri belirtmektedir. Örf ve adet hukukundaki mülkiyet haklarının içeriğini mülkiyet hakları, alacakların hakları, aile mülkiyet hakları ve mülkiyet haklarının kamu yükümlülüğü gibi konular altında ele almaktadır. Burada olumsuz

düşünce olarak İslam miras hukukunun kadın erkek eşitsizliğinden kastetmektedir. Üçüncü bölümde ise Müslümanların örf ve adet hukukunda mülkiyet haklarının korunmasının yetersizliğinden bahsederek çözüm yollarını önermektedir. Çalışmada, sadece Çince olarak toplam 50 tane kaynaktan yararlanmaktadır.

H. DiĞER TEZLER

1. **ChengYang, “AnNaYiMu RenQuan SiXiang YanJiu” (Abdullah Ahmet An Naim’in İnsan Hakları Düşüncesi Üzerine),** Yüksek lisans tezi, 49s, NingXia Üniversitesi, 2015

Yukarıda kısa künyesi yazılı olan tez NingXia Üniversitesi Siyaset ve Hukuk Bilimleri Fakültesi yüksek lisans düzeyinde yapılmış olan bir çalışmadır. Yazar, bu tez çalışmasında disiplinlerarası araştırma yöntemi ve kapsamlı araştırma yöntemini kullanarak Ahmet annaim’in insan hakları düşüncesini çok yönlü incelemektedir ve yaptığı çalışmalarından önemli içerikleri ortaya koymaya çalışmaktadır. Bu çalışma esas olarak, Ahmet annaim’in insan hakları düşüncesinin evrenselliği, İslam hukuk reformu sırasında ideolojikleştirilmesi ve laik devlet altındaki insan hakları düşünceleri ele alınmaktadır. Beş ana bölümden oluşan bu tez çalışmasının birinci bölümünde yazar Ahmet annaim’in hayatı ve yazdığı eserleri incelemektedir ve böylelikle İnsan Hakları düşüncesinin gelişimini ortaya koymaktadır. İkinci bölümde Ahmet annaim’in insan hakları düşüncesinin evrenselliğini detaylı bir şekilde ele almaktadır. Üçüncü bölümde Ahmet annaim’in insan hakları altındaki İslam hukuku reformunu İnsan hakları ve İslam hukuku ilişkisinden yola çıkarak anlatmaktadır. Dördüncü bölümde Ahmet annaim’in insan hakları düşüncesi açısından laik devletin inşası üzerine incelemeler yapmaktadır.

Uluslararası küreselleşmenin şu anki eğilimine odaklanan Ahmet annaim’in, insanoğlunun evrenselliğini aktif olarak savunduğunu ve İslam dünyasında kültürel çeşitliliğin gelişimini vurgulayarak, İslam’ın ancak içsel diyalogu ve kültürlerarası iletişimi ile gerçek anlamdaki insan haklarını elde edebileceğini ortaya koymaktadır. Yazar, Ahmet annaim’in İslam’ın kendi içindeki ve farklı kültürler arasındaki diyalogu gerçekleştirmek için, İslam’ın geleneklerini ve modernliklerini uygun şekilde

uzlaştırmanın ve modern toplumun gelişmesiyle uyumlu olmayan ve İslam ruhuna uymayan kuralları ortadan kaldırmanın gerekli olduğunu açıkça kabul ettiğini söylemektedir. Buna dayanarak Ahmet annaim'ın insan hakları düşüncesinin ikinci bölümünde, İslam hukukunun modern reformunu önererek, geleneksel İslam hukukunu yeniden yorumlamaya ve uygulamaya, "Şeriat" ile ulusal devlet hukukunun uygun şekilde uygunlaştırmaya çalıştığını anlatmaktadır. Son olarak, bu insan hakları fikrinin gerçekleşmesini sağlamak için onun "zayıf" laiklik düşüncesini önerdiğini bildirmektedir.

Yazar, tezin son kısmında bu insan hakları felsefesinin kendine has bir özgünlüğe sahip olduğunu ve birçok insanın desteğini kazandığını söyleyerek, ancak bu düşüncenin teori aşamasında olduğu, eğer uygulanacaksa, daha fazla çaba göstermesi gerektirdiğini vurgulamaktadır.

Yazar, Abdullah AhmetAnNaim'ı İslam insan haklarının teorik bir kurucusu olarak kabul etmektedir. Ancak İslami insan haklarının gerçek anlamıyla gerçekleştirilmesi için hükümetin desteği, İslami grupların samimi işbirliği ve İslam ülkelerdeki halkın haklarını sürekli olarak savunmasını gerektiğini bildirmektedir. Çalışmada İngilizce ve Çince olmak üzere toplam 29 kaynaktan istifade etmiştir.

2. Feng Wensi, “YiSiLanFa Yu XianDai NüQuan Yanjiu” (İslam Hukuku ve Modern Zaman Kadın Hakları üzerine Bir İnceleme) , Yüksek Lisans Tezi, 23s, Çin Sosyal Bilimler Araştırma Enstitü,2017

Yukarıda kısa künyesi yazılı olan tez Çin Sosyal Bilimler Araştırma Enstitü'nde yüksek lisans düzeyinde yapılan bir çalışmadır. Bu çalışma beş ana bölümden oluşmaktadır. Yazar, birinci bölümde önce Fıkıh ve İslam hukuku kavramını karşılaştırarak ikisi arasındaki farklılıklar ve ilişkileri ortaya koymaktadır ve İslam'da kadın kavramını detaylı bir şekilde açıklamaktadır. İkinci bölümde İslam hukukunda belirlenen evlenme, boşanma ve miras ile ilgili hükümleri açıklayarak, İslam'da kadın hakları ile ilgili düzenlemeleri incelemektedir. Üçüncü bölümde ise Osmanlı Devleti, Mısır gibi birkaç ülkelerin hukuk reformundan bahsederek İslam hukukunda kadın

hakları üzerine meydana gelen reformları analiz etmektedir ve İslam hukukunun modernleşmesinin başarısı olarak değerlendirmektedir. Dördüncü bölümde ise İslam dünyasında İslam hukukunun yeniden canlanma hareketinden sonra ortaya çıkan İslam kadın haklarının durumunu ve onun oluşma nedenlerini araştırmaktadır. Beşinci bölümde ise evrensel bir insan hakları olarak kadın haklarına karşı görüş ve beklentilerini ortaya koyarak modern zaman kadın hakları ve İslam hukuku arasındaki bağlantı üzerine oluşan görüş ve önerileri sunmaktadır.

Yazar, akademik araştırma, geçekçi analiz ve tarihsel yöntemlere başvurarak, dünyada çok tartışmalı konu olan İslam ülkelerinde kadın hakları konusunu gelenek ve modernize perspektifinden ele almaktadır. Ayrıca hukuk kurallarını kullanarak din sosyolojisine ait olan bu konu üzerine inceleme yapmasının çalışmasının teorik bir yeniliği olarak görmektedir.

Çalışmada esas olarak kadınların evlilik ve aile ortamında bulunan hakları üzerine odaklanmaktadır. "Fıkıh statik ve esastır, İslam hukuku ise dinamik ve gelişimseldir" diyerek fıkıh ile İslam hukuku arasındaki farklılığı açıklamaktadır ve ikisinden de istifada ederek konu üzerine inceleme yapmaktadır. Yazar, çok eşlilik, talak ve kadınların miras hakkı gibi geleneksel İslam hukukunda belirlenen hükümleri ayetlerle açıklayarak İslam Hukukunda kadınlara yeterince hak verilmediğini düşünmektedir. Hindistan, Pakistan, Mısır ve Türkiye'nin Hukuk reformundan sonra Aile hukuku ve Miras hukukunda yeniden düzenlenen düzenlemeleri ele almaktadır. İslam hukukunun yeniden canlanma hareketinde sonra İslam dünyasında kadınların yasal haklarında tekrar bir meydan değişiklerin meydana geldiğini dile getirmekle, kadınların haklarını ekonomi haklar ve yasal statüsü açısından maddi haklar ve gayri maddi haklar olmak üzere ikiye ayırarak araştırmaktadır. Maddi haklara mülkiyet hakkı ve miras hakkını, gayri maddi haklara ise kişilik ve şahsiyet haklarını dâhil etmektedir. İran'ın 1975 ve 1979'daki "Aile Koruma Yasası" na odaklanarak teori açıdan İslam dünyasında kadınların sosyal ve aile statüsünün sorunsuz bir şekilde garanti edilemediğini, her zaman geleneksel fikirler ile modern fikirlerin ihtilafı altında kaldığını göstermektedir. Halkın görenekleri, Hukukçuların muhafazakâr anlayışı ve resmi reformun geleneğe dönemsini modern zamanda İslam dünyasındaki kadın hakların engellenmesinin

sebepleri olarak göstermektedir.Tarihsel olarak İslam ülkelerinin cinsiyet eşitliği sağlama çabalarının ilk batının ve üst sınıfın hâkim olmasıyla hukuk, diğer sosyal politik ve ekonomik alanlarda belirlenmesi, ardından sosyal bilinç ve ideolojik formun değişmesi yani halkın İslam hukukunun canlanması sırasında geleneksel düşünce ve göreneklere karşı direniş ve çapa göstermesi olarak iki aşamaya ayırmaktadır. Yazar, son olarak İslam hukukunda kadınlara saygı ile ilgili basit bir kavramının var olduğunu göstermektedir. Bu nedenle İslam hukukunun sadece Modern zaman kadın hakları düşüncesiyle organik olarak bağdaştırmasını düşünmektedir. Hukuki açıdan mevzuatta batının başarılı hukuk tecrübelerine takiben ülkenin gerçek ulusal koşullarıyla birleştirerek hukukun özerklik şartıyla haksız sosyal kavram ve bazı hukuklarını kaldırarak İslam dünyasında kadının statüsünün ve insan haklarının eşitliğinin gerçekleştirebileceğini önermektedir ve ümit etmektedir.Çalışmada 15 Çince ve 1 İngilizce kaynaktan istifade etmektedir.

II. ÇİN'DE İSLAM HUKUK İLE İLGİLİ OLARAK YAYINLANAN KİTAPLAR VE SEMPOZYUM BİLDİRİLERİN TANITIMI

A. KİTAPLAR

1. ÇEVİRİ ESERLER

- 1) Couslin, M.A, *YiSiLanJiaoFaLüShi*, Çev: WuYunGui, Pekin, ZhongGuo SheHui KeXue ChuBan She, 1986 (İslam Hukuku Tarihi), 211s³⁵

Elimizdeki bu çeviri eser, Çin' de İslam Hukuku Alanında 1980'den bu yana ilk kez yayınlanan kitaptır. Bu eser toplam 3 bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm İslam hukukunun kaynağını araştırmaktadır. Bu bölümde önce “ Kur'an ”da bulunan tüzüklerden başlayarak Arap kabiellerinin geleneksel hukuku, dört halife dönemi, Emeviler dönemi, Abbasiler döneminin ilk yarısı, dört büyük fıkıh mezhebi ve hukuk teorisinin oluşumu gibi tarihi süreci ele almaktadır. İkinci bölümde İslam hukukunun teorisi ve pratiğini ele almaktadır. 10.yüzyılda oluşan tanımlı teorik sistemden başlayarak, modern zamandan önceki İslam hukukunun teorisi, kaynağı, adli hukuk düzenlemelerindeki farklılıklar ve benzerlikler, evrimi, etkileşimini analiz ederek, devlet iktidarı ile kutsal hukuku, Müslüman toplum ile hukuk arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Üçüncü bölümde Modern zaman İslam hukukunu ele almaktadır. 19. yüzyılda Avrupa sömürgeciliğinin işgalinden başlayarak, modern İslam ülkelerinin yasal reformunun tarihsel geçmişi, teorik temelini ve özel uygulamalarını ortaya koyarak, Avrupa modern hukuk sisteminin ve hukuk teorisinin İslam hukuku üzerindeki etkisi de dâhil olmak üzere, İslam hukuk geleneği ve gelecekteki gelişimini tartışmaktadır. Bu eser o dönemde Çin akademisine İslam hukukunu tanıtmaya bağlamında çok önemli rol oynamıştır.

---

³⁵<https://book.douban.com/subject/25873352/> (25.08.2019)

- 2) **Sadrüşşeria Ubeydullah b. Mes'ud El-Mahbubi El-Ha, XuanYiXiangJie WeiGaYe, Çev: MaSaiBei, TianJin, TianJin GuJi ChuBanShe,1986 (Seçilmiş Şerhü'l-Vikaye) 390**

Elimizdeki bu eser, Çin Cumhuriyetinin 20.yılı Wang Jingzhai tarafından tercüme edilen “ Wei GaYe JiaoFa JingJie” kitabının , birinci ve ikinci cilti yani namaz , oruç,, zekat, Hac ile ilgili toplam 29 bölümünü konu almaktadır. Diğer sosyal yasalarla ilgili bölümler silinerek yayımlanmıştır.³⁶

- 3) **Sadrüşşeria Ubeydullah b. Mes'ud El-Mahbubi El-Ha, WeiGaYe JiaoFaJingJie, Çev: Ding Bingquan; Shi Mingxue, Pekin, Zhong Guo SheHui KeXue ChuBanShe, 2008 (Şerhü'l-Vikaye)**

Çin sosyal bilimler yayınevinde yayınlanan bu eser, Çin’de bugüne kadar yayınlanan “Şerhü'l-Vikaye” ‘nin en kapsamlı ve tam çevirisidir. Çin’de İslam kültürü ve İslam hukuku araştırmalarında önemli akademik değere sahiptir.³⁷

- 4) **Seyyid Sabık, YiSiLanJiaoFa, Çev: MuSiLin QingNian FanYi XiaoZu, XiNing, HePing ShuJu YouXian GongSi, (Fıkhu'l-Sünne), 2010, 965s**

“Fıkhu'l-Sünne”nin Çince çevirisi bu eser, 1980’lerden bu yana Çin medrese Eğitiminde yaygın kullanılan derslik kitabıdır. ³⁸

- 5) **Michael Gassner, Philipp Wackerbeck, YiSiLan JinRong: YiSiLan de JinRong ZiChan He RongZi, Çev: YanJifan, WuYongli, Pekin, MinZhu yu JianShe ChuBan She, 2012 (İslami Finans: Finansal Varlıklar ve Finansman) 207s**

Yan Jifan ve WuYongli tarafından İngilizceden çevirilen bu eser, toplam altı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm giriş bölümüdür. İkinci bölümde İslam Finans

³⁶<https://book.douban.com/subject/26651762/> (25.08.2019)

³⁷<https://book.douban.com/subject/3133318/> (25.08.2019)

³⁸<https://book.douban.com/subject/25928749/> (25.08.2019)

sektörü ile ilgili temel bilgiler başlık altında İslam dini, İslam Ekonomik düzenlemeleri, hukuki çerçevesi olan şariat, şariat kurulunun rolü, İslam finans piyasası ve önemli örgütleri tanıtmaktadır. Üçüncü bölümde, İslami yatırım ve finansman teknolojilerini yabancı sermaye ve öz sermayeye dayalı teknoloji, kiralama, hizmet gibi konular altında açıklamaktadır. Dördüncü Bölümde İslami finansal ürün ve hizmetler hakkında hesap ve kredi kartı, kredi, İslami tahviller, tok Yatırım, İslam Fonu, İslami sigorta, finansal türevler, Özel sermaye gibi konuları ele alarak bilgi vermektedir. Beşinci bölümde yasal çerçeve koşulları, kurumsal manipülasyon, Sermaye piyasası yararları gibi konular üzerine İnceleme yaparak İslami finansal hizmet sağlayıcıların karşılaştığı zorlukları açıklamaya çalışmaktadır. Son bölümde İslami finans üzerine gelecek beklentileri ortaya koymaktadır.³⁹

6) Sudin Haron, Van Nursofiza, YiSiLan JinRong yu YinHang TiXi, Çev: GangJianhua, Pekin, ZhongGuo RenMin DaXue ChuBanShe, 2012 (İslami Finans ve Bankacılık Sistemi) 296s

Çin Halk Üniversitesi Yayınevinde 2012’de yayınlanan elimizdeki bu çevriri eser, İslami Bankacılık Sisteminin yasal düzenlemeleri ve İslami Finansal piyasayı teorik, kavramsal ve işletme açısından ele almaktadır. Kitabın İlk dört bölümünde İslami bankacılık ve finansal Sistemin tarihi ve gelişimini tanıtmaktadır ve onun teorik temeli ve temel kavramları üzerine derinlemesine inceleme yapmaktadır. Sonraki dört bölümde ise İslami bankacılık ve İslami sermaye piyasalarını tanıtmaktadır ve yatırım çeşitlendirmesi yoluyla büyümeyi nasıl hızlandıracağına odaklanmaktadır. Son bölümde İslami finansal sistemindeki belirli sektörlerin rollerive gelişimini tanıtmaktadır ve analiz etmektedir.⁴⁰

---

³⁹<https://book.douban.com/subject/11578323/> (25.08.2019)

⁴⁰<https://book.douban.com/subject/11608061/> (25.08.2019)

7) Muhammed Muhyiddin Khan; Seyyid, YiSiLan JingJiGuan, Çev: ShiMing, YinChuan, NingXia RenMin ChuBanShe, 2013 (İslam Ekonomik Görüşü)

Hindistanlı Muhammed Muhyiddin Khan' kitabından çevrilen bu eser Çin İslam Ekonomisi Ansiklopedilerden biridir. Bu kitap İslami ekonomik teori, Kur'an'daki ekonomik düşünce, İslam ekonomisinin tarihi, İslam ekonomisinin çerçevesi, işletme ekonomisi, ekonomik mekanizma, sermaye ve ekonomi, servet teorisi ve finansal işletme gibi yönlerden İslami ekonomisini kapsamlı bir şekilde tartışmaktadır. İslam ekonomisinin uygulanmasının temeli ve diğer ekonomik tiplerle olan farklarını ortaya koymaktadır.⁴¹

8) Muhammed Aşık İlahi Berni, JianMingYiSiLanJiaoFa, Çev: Jing Zhongjie, Ding Shenfu, Pekin, ZhongGuo SheHui KeXue ChuBanShe, 2014, (Et-Teshilü'D-Daruri Li-Mesaili'l-Kuduri), 472s

Hanefi fıkıh literatüründe önemli yer tutan "Et-Teshilü'D-Daruri Li-Mesaili'l-Kuduri" adlı eserin Çince çevirisi çok kapsamlı detaylı bir şekilde tamamıyla Jing Zhongjie tarafından tercüme edilerek Çin Sosyal Bilimler Yayınevinden yayımlanmıştır.⁴²

9) Fuzûlî, YiSiLanFaXueShi, Çev:PangShiJian, Pekin, ZongJiao WenHua ChuBanShe,2014 (İslam Hukuk Bilimi Tarihi) 242s

1986'den sonra yayınlanan İslam hukuk tarihi ile ilgili ikinci çeviri eserdir. Kitap altı bölümden oluşmaktadır. İslam hukukunun tarihi sürecini Peygamber dönemi, Sahabeler dönemi, Tabi'un dönemi,Abbâsîler'in İlk dönemi,Abbâsîler'in son dönemi ve Türklerin iktidara geçtiğin dönem olmak üzere altı döneme ayırarak incelemektedir.⁴³

---

⁴¹<https://book.douban.com/subject/26274048/> (25.08.2019)

⁴²<https://book.douban.com/subject/26590108/> (25.08.2019)

⁴³<https://book.douban.com/subject/26288060/> (26.08.2019)

10) Muhammed Muhyiddin Khan; Seyyid, YiSiLanSuoYouQuan yu HeHuo GuanXi, Çev: WangJin, YinChuan, NingXia RenMin ChuBanShe, 2015, (İslamda Mülkiyet Hakkı ve Ortaklık İlişkisi)

Hindistanlı Muhammed Muhyiddin Khan'ın "İslam'da Mülkiyet Hakkı ve Ortaklık İlişkisi" Kitabının Çince çevrisi olan bu kitap, yatırım, ortak mülkiyet, ortaklık türü, ortak sorumluluğu, ortaklık sorunları, ortak mülkiyet ve önleyici tedbirler ve kapsamlı sermaye gibi yedi yönden İslam'da Mülkiyet hakkı ve ortaklık ilişkisini açıklamaktadır.

11) Muhammed Muhyiddin Khan; Seyyid, YiSiLan ShangYe yu MaoYi, Çev: YanLijun, YinChuan, NingXia RenMin ChuBanShe, 2015, (İslamda İş ve Ticaret)

Çin İslam Ekonomisi Ansiklopedilere ait Muhammed Muhyiddin Khan'ın bir diğer kitabı "İslam'da İş ve Ticaret", İslami iş ve ticaret kavramını, tarihi geçmişini ve özelliklerini, ayrıca bununla ilgili ticari işlemleri, ticaret kurallarını, ekonomik meseleler, yasaları ve ekonomik politikalarını ele alarak İslami iş ve ticaret üzerine inceleme yapmaktadır.

12) Muhammed Muhyiddin Khan, Seyyid, YiSiLan WuXiZhiDu, Çev: YanLijun, DingYuan, YinChuan, NingXia RenMin ChuBanShe, 2015 (İslam'ın Faizsiz Sistemi)

Muhammed Muhyiddin Khan'ın bu eseri de Çin İslam Ekonomik Ansiklopedi serisinden bir eserdir.. Kitap kapsamlı ve sistematik şekilde İslami finansal bilgilerden bahsetmektedir. Esas olarak modern faiz kavramı, faizin uygulanması, bankacılık ve faiz, faizsiz sistem ve faiz ekonomisi, faizsiz finansman, İslami vergilendirme, vergi uygulaması, ücrete dayalı işler, kira kavramı, yatırım fırsatları, uygun özel kredi işletmeleri ve hükümetle işbirliği gibi konuları ele almaktadır. ⁴⁴

---

⁴⁴<http://book.oversea.cnki.net/CCGBWEB/book/Detail/OB181003104> (26.08.2019)

13) Muhammed Muhyiddin Khan; Seyyid, YiSiLanYinHang, Çev:YangShaoLi, YinChuan, NingXia RenMin ChuBanShe, 2015 (İslami Bankacılık)

Çin İslam Ekonomik Ansiklopedi serisinden bir diğer kitap ise yine Muhammed Muhyiddin Khan'ın “ İslami Bankacılık” adlı eserdir. Toplam beş bölümden oluşan kitap İslami bankacılık, bankacılık yapısı, bankacılık ve ekonomi, İslami bankacılığın faydaları ve faizsiz bankacılık konuları araştırmaktadır.

14) Abbas Mirakhor, Zamir Iqbal, YiSiLan JinRong LiLun Yu ShiJian, Çev: LiuYanfang; ZhangWenjuan; BaiYikang, YinChuan, NingXia RenMin ChuBanShe, 2015 (İslami Finans Teorisi ve Uygulaması)

Kitap İslam hukuku çerçevesinde faaliyet gösteren ekonomik sistemin, bankacılık ve finansal sistemlerin temel ilkelerini ve işlevlerini açıklamaktadır. Bunun dışında kişisel, sosyal ve ulusal ekonomik davranışla ilgili çeşitli İslami öğretiler - sosyal adalet, eşitlik, mülkiyet haklarının korunması, sözleşmelerin kutsallığı ve faizin yasaklanma ilkesi gibi konular tartışılmaktadır.⁴⁵

15) Mustafa, AiBuHaNiFa Juan,Pekin, HuaWen ChuBanShe,2015 (Ebu-Hanife) 224s

Arapçından çevrilen bu kitap Çin'de Fıkıh mezhep imamlarını tanıtan ilk ve tek kitaptır. Kitapta daha çok İmam Ebu Hanife'nin ilmi hayatına odaklanmaktadır.⁴⁶

---

⁴⁵<https://book.douban.com/subject/26834336/> (26.08.2019)

⁴⁶<https://book.douban.com/subject/26438824/> (27.08.2019)

2. ÇİN'CE KİTAPLAR

1) ZhangYongQing, YiSiLan yu JingJi YanJiu WenJi, YinChuan, NingXia RenMin ChuBanShe,1991 (İslam ve İktisat Araştırma Koleksiyonu)

NingXia Halk Yayınevinden yayınlanan bu eser, 1991'a kadar Çin'de İslam iktisadı ve Ekonomisi üzerine yazılan ve akademik dergilerde yayınlanan makaleleri içermektedir.⁴⁷

2) WuYunGui, ZhenZhu de FaDu: YiSiLanJiaoFa, Pekin, ZhongGuo SheHui KeXue ChuBanShe,1994, (ALLAH'ın Kanunu: İslam Hukuku), 118S

Wu Yungui tarafından yazılan bu eser, İslam Hukuku alanında Çin'de Çinli akademisyenler tarafından kaleme alınarak yayınlanan ilk kitaptır. Eser, özlü bir dilde İslam Hukuku'nun kökeni, İslam'ın medeni hukuku, ticaret hukuku, ceza hukuku, aile hukuku, miras hukuku ve diğer yasal düzenlemelerin içeriğini tanıtmaktadır. Bunun dışında farklı fıkıh mezhepleri ve temel hukuk teorilerini açıklamaktadır. Son olarak modern zaman İslam Hukuk reformunun eğilimi ve içeriğini ele almaktadır. Bu kitap, Çin İslam Hukuku'nun araştırmalarının yeni bir dönemin başlangıcına adım attığını işaret etmiştir.⁴⁸

3) GaoHongjun, YiSiLanFa: ChuanTongYuXianDaiHua, Pekin, SheKeWenXian, 1996 / QingHuaDaXue ChuBanShe,2004 (Düzeltilen Yeni Baskı)(İslam Hukuku: Gelenek ve Modernleşme)

İlk kez 1996'da, sonra tekrar düzeltilerek 2004'te Tsinghua Üniversitesi tarafından yayınlanan bu kitap Çin İslam Hukuku araştırmaları ve karşılaştırmalı hukuk araştırmalarında çok önemli yere sahiptir. Kitap, hukuk tarihi açısından İslam Hukuku'nun temel içeriğini, karşılaştırmalı hukuk açısından İslam Hukuku'nun temel özelliklerini, hukuk metodolojisi açısından İslam Hukuku'nun teorisi ve pratiğini

⁴⁷http://book.oversea.cnki.net/CCGBWEB/book/Search?name=search_simple&value=%E4%BC%8A%E6%96%AF%E5%85%B0%E4%B8%8E%E7%BB%8F%E6%B5%8E%E7%A0%94%E7%A9%B6%E6%96%87%E9%9B%86 (20.08.2019)

⁴⁸<https://baike.baidu.com/item/%E7%9C%9F%E4%B8%BB%E7%9A%84%E6%B3%95%E5%BA%A6%EF%BC%9A%E4%BC%8A%E6%96%AF%E5%85%B0%E6%95%99%E6%B3%95> (20.08.2019)

incelemektedir. Özellikle, İslam Hukuku'nun çağdaş zamandaki son gelişimlerine özel önem vermektedir. Bu eser, İslam Hukuku ve İslami toplum, İslam Hukuku ve hukukun modernleşmesi gibi iki kısma ayrılır ve toplam 12 bölümden oluşmaktadır. Yazar, birinci bölümde Arap yarımadasının sosyal durumu, Kur'an'da yasalar ve özellikleri, İslam Hukuku'nun oluşum özellikleri gibi konular altında İslam Hukuku'nun oluşumunu ele almaktadır. İkinci bölümde Kur'an, hadis, icma ve kıyas konularını tek tek ele alarak İslam Hukuku'nun ana kaynağı hakkında bilgi vermektedir. Üçüncü bölümde fıkıh mezheplerinin oluşumu ve gelişimi, dört büyük fıkıh mezhebinin katkıları ve eski İslam hukuk ilminin özelliklerinden bahsederek İslam Hukuku ilmi ve fıkıh mezhepleri ile ilgili bilgileri ortaya koymaktadır. Dördüncü bölümde İslam Hukuku ile İslam hükümeti arasındaki ilişkiyi konu almaktadır. Beşinci bölümde örf, örf ve adet hukuku ve İslam Hukuku ilişkisi üzerine inceleme yapmaktadır. Altıncı bölümde ise İslam Hukuku'nun özelliklerinden bahsetmektedir. Böylece kitabın ilk kısmını bitirerek, yedinci bölüm batı hukukunun kabulü ile ikinci kısmı incelemeye başlamaktadır. Yedinci bölüm eski İslam hukuku ile batı hukuku ilişkisi, İslam hukukunun batı hukukunu kabul etme süreci, hukukun batılaşmasından ortaya çıkan özellikler ve sonuçlar ve hukukun batılaşmasının temel nedenleri gibi konular ile incelenmektedir. Sekizinci bölümde İslam aile hukukunun oluşumu, gelişimi ve temel içerikleri üzerine araştırma yapılmaktadır. Dokuzuncu bölümde İslam anayasasının teorisi ve pratiği ele alınmaktadır. Onuncu bölümde İslam insan haklarına ilişkin karşılaştırmalı incelemeler ortaya koyulmaktadır. On birinci bölümde İslam hukuk reformuna yer verilmektedir. Son bölüm İslam hukuku sistemi: Modernleşmenin zorlukları başlığı altında İslam hukuk sisteminin oluşumu ve şimdiki durumu, İslam dünyasında hukukun modernleşmesindeki seçim ve zorlukları detaylı bir şekilde ele alınmaktadır.⁴⁹

Kitabın ekler kısmında yazar, çeviriyi yapan Joseph ben Judah'ın “İslam Hukuku'nun Doğası” ve “İslam'da İnsan Hakları Kahire Beyannamesi”ni eklemektedir. Bunun dışında İslam hukuk terimlerinin kısaca listesine de yer vermektedir. Yazar, bu çalışmasıyla Çin İslam Hukuku araştırmaları için çok önemli katkı sağlamıştır.

---

⁴⁹<https://book.douban.com/subject/1187439/> (22.08.2019)

4) LiuTianming, YiSiLan JingJi SiXiang, YinChuan, NingXia RenMin ChuBanShe, , 2000 (İslami İktisat Düşüncesi), 319s

Liu Tianming tarafından kaleme alınan bu eser de 1980’den bu yana yukarıda bahsi geçen çeviri eserler ve akademik makaleleri derleyerek yayınlanan kitaptan sonra, İslam iktisadı ve ekonomisi ile ilgili Çinli akademisyenler tarafından yazılan ilk kitaptır. Kitap toplam beş bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde İslam klasik iktisat düşüncesinden bahsetmektedir. İkinci bölümde ise ortaçağ İslam iktisat düşüncesini araştırmaktadır. İlk bölümde önce ikili toplumun tarihi geçmişini ele almaktadır. Ardından İslam klasik iktisat düşüncesinin içeriği, mülkiyet hakları, ticaret ilkelerinin değerleri ve ticaret ahlakı, sosyal refahın kuramsal ilkeleri ve gerçekleştirilmesi benzersiz tüketim ilkeleri ve yasaklar, tarımsal kalkınmayı teşvik eden düşünce ve önlemler olmak üzere beş konu altında anlatılmaktadır. Ondan sonra söz konusu düşüncenin özelliklerinden bahsetmektedir. Orta çağ İslam iktisat düşüncesini ele alırken Ebu Yusuf’a ait “Kitâbü'l-Harâc” tan başlayarak, Nasîruddin Tûsî’nin iş bölümü iş birliği düşüncesini, İbn Teymiyye’nin piyasa yönetimi düşüncesini, İbn-i Haldun’un sosyal ekonomik görüşünü ve başka İslam âlimlerinin iktisat düşüncelerini tanıtmaktadır. Ayrıca İslam tarihinde farklı dönemlerde yürütülen ekonomik düzenlemelerden de ayrıntılı incelemektedir. Sonraki üç bölümde ise sırayla yakın zaman İslam iktisat düşüncesi, Modern İslam iktisat düşüncesi ve Çin İslam iktisat düşüncenin tarihi, temel içeriği, özellikleri ve buna ilişkin önemli şahıslar üzerine inceleme yapmaktadır. Kitap Çin’de sonradan meydana gelen İslam iktisadi ve ekonomi araştırmaları için çok değerli kaynak olmuştur.

5) ZhangBingMin, YiSiLanFaZheXue, YinChuan, NingXia RenMin ChuBanShe, 2002 (İslam Hukuk Felsefesi) 402s

2002’ yılında yayınlanan bu kitap Çin’de İslam Hukuku Felsefesi’nde kaleme alınan ilk kitaptır. Kitap İslam Hukuk Felsefesi’nin oluşumu ve gelişimini çok kapsamlı ve ayrıntılı şekilde ele almaktadır.⁵⁰

---

⁵⁰<https://baike.baidu.com/item/%E4%BC%8A%E6%96%AF%E5%85%B0%E6%B3%95%E5%93%B2%E5%AD%A6> (22.08.2019)

6) WuYunGui, DangDai YiSiLanJiaoFa, Pekin, ZhongGuo SheHui KeXue ChuBanShe, 2003, (Çağdaş İslam Hukuku),477s

Elimizdeki bu eser, Wu Guiyun'un İslam hukuku alanında yayınladığı ikinci kitabıdır. Bu kitapta yazar, din ve toplum ilişkisi üzerine temel anlayışından yola çıkarak, Çağdaş İslam Hukuku'nun tarihi gelişimini araştırmaktadır. Eser toplam on bölümden oluşmaktadır. Birinci ve ikinci bölümde geleneksel İslam hukuku ve geleneksel siyaset ilmi hakkında bilgi vermektedir. Üçüncü bölümde İslam hukuk reformunun eğiliminden, dördüncü bölümde Modern İslam siyaset düşüncesinden bahsetmektedir. Beşinci bölümde köktendincilik ve İslam hukuku konusuna yer vermektedir. Altıncı bölümde İran devrimi ve İslam hukuku konusunu ele almaktadır. Son dört bölümde devletin gücü ve resmi İslamlaşma, müftü, fetva ve İslam hukuku, Çok kültürlü toplumda İslam hukuku ve dini aşırılıkçılık ve İslam Hukuku gibi konuları anlatmaktadır.⁵¹

7) Wang Zhengwei, YiSiLan JingJi ZhidDu LunGang, Pekin, MinZu ChuBanShe, 2004 (İslam Ekonomik Sistemi), 401s (İslam'ın Ekonomik Sistemi)

Bu kitap yukarıda tezler bölümünde bahsi geçen kitaptır, doktora tezinin temelinde yazılmıştır. Kitap toplam 10 bölümden oluşmaktadır. Yazar, İslami ekonomik sistemini kapitalist ve sosyalist ekonomi sisteminden tamamen farklı, İslam hukuku temelinden eşsiz bir ekonomik biçim olduğunu düşünmektedir. İlk olarak İslam ekonomisinin hukuki temeli, değişim ve intibakını derinlemesine analiz ederek, "İslam ekonomik felsefesi üzerine ayrı bir inceleme yapmaktadır. Ardından İslami ekonomik sisteminin özellikleri, mülkiyet hakları, üretim ve tüketimi, işletme organizasyonunu, finansı, özellikle İslami bankacılık sektörünün ilkeleri ve işlevi hakkında sistematik bilgi sunmaktadır. Ortadoğu, Kuzey Afrika ve Güney Asya'daki İslam ülkeleri üzerine araştırma yaparak, onların içinde tipik değerler ve öneme sahip olan İran'a daha çok dikkat ederek, İran ekonomisinin İslamlaşmasını çok ayrıntılı biçimde incelemektedir.

---

⁵¹<https://baike.baidu.com/item/%E5%BD%93%E4%BB%A3%E4%BC%8A%E6%96%AF%E5%85%B0%E6%95%99%E6%B3%95> (22.08.2019)

Bir aktarım konusu olarak İslam ülkelerinin petrol sistemini tartışmaktadır. Kitap Çin akademisine göre bu tür çalışmaların, yalnızca Ortadoğu İslam ülkelerinin ekonomik gelişimini incelemekte çok önemli bir çalışma olduğu ve aynı zamanda mevcut küresel ekonomik gelişiminde stratejik öneme sahip olan konu olduğunu bildirmektedir.⁵²

8) LiuTianMing, YiSiLan JingJi SiXiang yu ZhongGuo MuSiLin SheHui JingJi ShiJian, YinChuan, NingXia RenMin ChuBanShe, YinChuan, 2004 (İslam İktisat Düşüncesi ve Çin Müslümanlarının Sosyal Ekonomik Uygulaması)

Liu Tianming tarafından ele alınan İslam iktisadi ile ilgili bir diğer çalışmadır. Bu eser üç kısma ayrılarak toplam 16 bölüm altında incelenmektedir. Birinci kısmında İslam iktisat düşüncesi, Çin İslam iktisat düşüncesi ve İslam iktisat düşüncesi ve yurt dışı Müslüman toplumu gibi konuları incelemektedir. İkinci kısmında İslam iktisat düşüncesi ile Çin Müslümanların ilişkisi farklı konular ve farklı açılardan araştırılmaktadır. Üçüncü bölümde İslam ekonomik düşüncesinin farklı bölgelerde (şehir ve köy) yaşayan Müslümanlar ile olan ilişkisi üzerine inceleme yapmaktadır.

9) Yang Jinde, HuiZu YiSiLan XiGuanFa YanJiu, YinChuan, NingXia RenMin ChuBanShe,2006 (Hui İslami Örf ve Adet Hukuku Araştırmaları), 199s

İslam Hukuku'nun Çin'de yerelleşmesi sonucunda meydana gelen Hui İslami örf ve adet hukukunu konu alan eserdir. Kitap toplam altı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde İslam Hukuku'nun Çin'de yerelleşmesi başlığı altında Hui İslami örf ve adet hukuku kavramı ve onun kökenini ve İslam Hukuku'nun Çin sınırı içindeki etkisi gibi konuları araştırmaktadır. İkinci bölümde Hui İslami örf ve adet hukukunun özelliklerinden bahsetmektedir. Üçüncü ve dördüncü bölümde söz konusu hukukun içeriği ve işlevini ele almaktadır. Beşinci ve altıncı bölümde ise söz konusu hukukun ulusal devlet hukuku ile olan ilişkisi ve Hui bölgelerinde hukuk devleti kültürü inşası

---

⁵²<https://book.douban.com/subject/1254841/> (23.08.2019)

için düzenlemelerin üzerine düşünceleri incelemektedir.

10) Ha Baoyu, *YiSiLanJiaoFa: JingDian QuanTong yu XianDai QuanShi*, Pekin, ZhongGuo SheHui KeXue ChuBanShe, 2011, (İslam Hukuku: Klasik Gelenek ve Modern Yorumu), 293s.

Bu kitapta İslam hukukunun kökeni, gelişimi ve evrimi, geniş hukuk kategorisinde dini yükümlülükler ve İslam medeni hukuku, ceza hukuku, barış ve savaş hukuku ve İslam hukuku ile yürütülen ülkenin siyasi sistemi ve kültürel gelenekler arasındaki ilişkiler ele alınmaktadır.⁵³

11) Ma Mingxian, *YiSiLanFa: QuanTong yu YanXin*, Pekin, ShangWu YinShuaGuan, 2011, (İslam Hukuku: Gelenek ve Modernleşme) 277s

Ma Mingxian tarafından ele alınan bu kitap, İslam hukukunu özel olarak inceleyen monografik bir eserdir. Kitap iki kısma ayrılmaktadır. İlk kısım ilk sekiz bölümü içermektedir. Bu bölümlerde İslam hukukunun yükselişi ve 1400 yıldan daha uzun süren tarihi süreç ele alınarak, farklı dönemlerdeki İslam hukukunun gelişiminin sosyal nedenleri, temel özellikleri, devlet ve sosyal gelişim arasındaki diyalektik ve etkileşim ilişkisini incelemektedir. Böylece İslam hukukunun İslam ülkelerindeki durumu ve rolünü açıklamaktadır. Son sekiz bölümü içeren kitabın ikinci kısmı İslam hukukunun yenilenmesini konu almaktadır. Küreselleşme bağlamında İslam hukukunun gelişimi ve gelecek gelişimi ortaya koymaktadır. Bu kitap yazarın yukarıda tezler bölümünde dile getirilen benzeri doktora çalışması temelinde daha da genişlettirerek yazılmıştır. Kitap, yazarın çok iyi Arapça bilmesi ve İslam hukukunun yakından izleyebilecek asli kaynaklara dayanarak yazdığı için Çin İslam hukuk araştırmalarında çok nadir, özel ve önemli çalışma olarak sayılmaktadır.⁵⁴

---

⁵³<https://book.douban.com/subject/10568037/> (23.08.2019)

⁵⁴<https://book.douban.com/subject/6985517/> (24.08.2019)

12) Lü Yaojun, ChuanQiuHua BeiJingXia de YiSiLanRenQuan SiChao Ji XianZhuang YanJiu, ZhongGuo SheHui KeXue ChuBanShe, 2012 (KÜreselleşme Bağlamında İslam İnsan Hakları Düşüncesi ve Şimdiki Durumu Üzerine Araştırmalar) 266s.

Çin Sosyal Bilimler Akademisi tarafından 2012 yılından yayınlanan bu eser, İslam ülkelerinde insan hakları teorisinin gelişmesinin temel bağlamını ve gerçeğini küreselleşme bağlamında, tarih ve mantık birliği ilkesine dayanarak incelemektedir. Yazar, kitapta küreselleşme ile İslami insan hakları, İslam dünyası insan hakları örgütleri, İslami feminizm, Kültürlerarası İslam insan hakları, İslam anayasal teori ve insan hakları arasındaki ilişki konuları ele almaktadır. Böylece modern insan hakları terimi ve teorisinin İslam kültürü topraklarında yerleşmesinin gelişimini anlatmaktadır. Kitap insan hakları teorisi temelinde Mısır, Türkiye, Tunus, İran, Suudi Arabistan ve Pakistan'daki insan hakları durumu üzerine yapılan ayrıntılı incelemeleri sunmaktadır. Vatandaş bilincinin şekillendirilmesinin ve anayasal ilkelere vurgu yapmanın, çağdaş İslam insan hakları teorisinde dikkat çekici, temel ve önemli ibare olduğunu ortaya koymaktadır.⁵⁵

13) MaYuxiu, YiSiLan JingJi SiXiang GaiLun, Şangay, ShangHai SheHui KeXueYuan ChuBanShe, 2013 (İslami İktisat Düşüncesine Giriş), 318s

Bu kitap, Moğol İstilasası döneminde Arap yarımadasının ekonomisi, yükseliş dönemindeki İslami iktisadi düşünceleri, Emevîler dönemi ve reform ve Abbâsîler döneminde İslami ekonomik düşünceleri gibi konuları içermektedir.⁵⁶

14) ZhuAiNong, DangDai HuiZu YiSiLanFaWenHua, YinChuan, NingXia RenMin ChuaBan She, 2014, (Çağdaş Hui İslam Hukuk Kültürü), 276s.

NingXia Halk Yayınevinden yayınlanan bu kitap, toplam dokuz bölümden

---

⁵⁵<https://book.douban.com/subject/20415126/> (24.08.2019)

⁵⁶<http://www.mesi.shisu.edu.cn/ad/b0/c3679a44464/page.htm> (24.08.2019)

oluşmaktadır. Çok sayıda alan çalışması temelinde, Hui İslam hukuk kültürünü kapsamlı biçimde araştırarak ve düzeltirerek, söz konusu araştırmanın tanınması için daha geniş bakış açısı sağlamaktadır.⁵⁷

15) YangPing, YiSiLan JingJi ChangShi HuiDa, GanSu MinZu ChuBanShe, LanZhou, 2014 (İslam İktisadiyle ilgili Soru ve Cevaplar) 252s

Soru cevap şeklinde hazırlanan bu kitap İslam iktisadi ve ekonomisi ile ilgili temel bilgileri sunmaktadır.

16) ChengYuFeng, YiSiLanJiaoFaLiXue, Pekin, ZongJiao WenHua ChuBanShe, 2016 (İslam Hukuk Metodolojisi), 365s

Cheng Yufeng tarafından hazırlanan bu kitap, Çin’de İslam hukuku metodolojisi üzerine yazılan ilk ve tek kitaptır. Yazar 1997’de Mısır’da yayınlanan İmam Ebu Zehra’nın “ Usulü-Fıkıh” kitabını baş kaynak olarak kullanıp, bunun üzerine fıkıh mezhep âlimlerinin farklı görüşlerini ekleyerek derlenen eserdir. Çin’de İslam hukuk Metodolojisi alanındaki bir monografik eserdir. Bu kitap Çin İslam hukuk araştırmalarındaki önemli bir boşluğu doldurarak, Çin akademisine ve genç din adamlarının İslam hukuk metodolojisi ilgili bilginin yetersizliği durumuna büyük katkı sağlamıştır. İslam hukuku metodolojisinin Çince araştırmalardaki gelişimi için yeni kapı açmaktadır.⁵⁸

---

⁵⁷<https://baike.baidu.com/item/%E5%BD%93%E4%BB%A3%E5%9B%9E%E6%97%8F%E4%BC%8A%E6%96%AF%E5%85%B0%E6%B3%95%E6%96%87%E5%8C%96/19965876?noadapt=1> (22.08.2015)

⁵⁸<https://book.douban.com/subject/26895116/> (22.08.2015)

**17) ZhangZhenBin, YiSiLanJinRong, Pekin, JingJiGuanLi ChuBanShe, 2017
(İslami Finans) 240s**

İslami finansla ilgili çeviri eserlerden sonra, Çinli akademisyenler tarafından ele alınan ilk kitaptır. Kitap İslami finans üzerine kapsamlı ve nesnel bilgi sağlamaktadır. Kitabı Çin’de Yükseköğretim kurumlarında İslami finans derslerinde derslik kitabı ve referans olarak kullanılması için sunmaktadır.

B. SEMPOZYUM BİLDİRİLERİ

Bu başlık altında listelenen çalışmalar, yabancı hukuk tarihi ve karşılaştırmalı hukuk, örf ve adet hukuku ve ekonomi üzerine yapılan sempozyumlarda sunulan makaleler olduğundan dolayı sadece makalelerin adını vermekle yetindik.

1. ULUSLARARASI SEMPOZYUM

- 1) **Ma Mingxian, “ ABaSi WangChao ShiQi de YiSiLanFa” (Abbasiler döneminde İslam Hukuku),ZhenHeXia XiYang yu WenMing GuoJi YanTaoHui,** Haziran 2005, YinChuan, ZhengHeXiaXiYang Uluslararası Kültür diyalogu Sempozyumu, 332-338+467-468s, YinChuan, 2005
- 2) **MaYuxiu, “ YiSiLan JinRong JiGou ShiJian TanXi” (İslam Finans Kurumlarının Pratiği üzerine Bir İnceleme), ZhongGuo _ALaBo GuoJia JinMao LunTan LiLun YanTaoHui,** 26 Ağustos 2010, YinChuan, Çin ve Arap Ülkeleri Ekonomik ve Ticaret Teorik Araştırmalar Sempozyumu, 350-359s, YinChuan,2010
- 3) **Qin Qixiu, “ Lun YiSiLan GuoJia ZongJiao Yu Falü de Hu Dong” (İslam Ülkelerinde Din ve Hukuk Arasındaki Etkileşim Üzerine Bir Çalışma), 3rd International Conference on Creative Education (ICCE 2017) 3 Mart 2017, Kuala Lumpur, Malaysia, Uluslararası Yaratıcı Eğitim Sempozyumu, 405-410s, Kuala Lumpur. 2017**
- 4) **Zhang Binxin; Saida Tabassum, “ ZhanDouYuan FeiQiangDao: YiSiLan JiaoFaZhong PanLuanZhe de DiWei” (Eşkıya Değil Savaşçı: İslam**

Hukukunda İsyancıların Statüsü), *HongShiZi GuoJi PingLun _ AFuHan ChongTu*, Uluslararası Araştırmaları_Afganistan İhtilafı, 1 Temmuz 2013, 69-88s

2. ULUSAL SEMPOZYUM

- 1) GuCheng, “ Shi Lun YiSiLan Fa de BenZhi TeZheng” (İslam Hukukunun Mahiyeti ve Özellikleri), *WaiGuo FaZhiShiHuiKan DiYiJi*, Yabancı Hukuk Araştırmaları Konferansı, Birinci Seri, 1 Aralık 1984
- 2) GaoJunhong, “ XiGuan HuoXiGuanFa dui YiSiLan Fa de YingXiang” (Örf ya da Örf ve Adet Hukukunun İslam Hukukuna Etkisi), *WaiGuoFaZhiShiLunWenJi “WaiGuo FaZhiShi HuiKan” DiErSan HeJi*, Yabancı Hukuk Konferansı Makaleler Serisi 2, 1 Temmuz 1990
- 3) Zhu Yixin, “Cong “GuLanJing” Kan YiSiLanJiaode FaZhi JianShe” (“Kur’an” Açısından İslam’ın Hukuku İnşası Üzerine Bir İnceleme), *LiShiWenHua yu JinShengWenMing JianShe*, Tarihi Kültür ve Menevi Medeniyet İnşası Sempozyumu, 1 Ocak 1995
- 4) HaBaoYu, “ MengYuan ShiQide MuSiLin Yu YiSiLan JiaoFa” (Yuan Hanedanlığında Müslümanlar ve İslam Hukuku), *DiShiSiCi QuanGuo HuiZuXu YanTaoLunWenHuiBian*, 14. Ulusal Hui Araştırmaları Sempoyumu, 1 Eylül 2003
- 5) FeiJinJin, “ FaLü DuoYuanHuaBeiJinXia de YiSiLan YiFuDuoQi GaiGe” (Hukukî Çoğulculuk Bağlamında İslam Çok Eşlilik Düzenlemesinin Reformu), *QuanGuo WaiGuo FaZhiShi YanJiuHui XuShu Cong Shu_DuoYuan de FaLv WenHua*, 1 Eylül 2003
- 6) Ma XuDong, “ Shi Lun Luo MaFa Dui YiSiLanFa de YingXiang” (Roma Hukukunun İslam Hukukuna Etkisi), *DiShiSiCi HuiZuXue YanTaoHuiLunWenHuiBian*, 14. Ulusal Hui Araştırmaları Sempoyumu, 1 Eylül 2003
- 7) FeiJinJin, “ XiuQi _ NanXing QuanLi- YiSiLan JiaTingFa LiHunZhi Du QianXi” (Talak_ İslam Aile Hukuku Boşanma Düzenlemeleri Üzerine Bir

İnceleme) *QuanGuo WaiGuo FaZhiShi YanJiuHui XuShu Cong Shu_HunHe de FaLv WenHua*, Ulusal Yabancı Hukuk Sempozyumu, 21 Ekim 2007

- 8) **YanMeiFang**, “ **YiSiLanJiaoFa** yu **WuGanDa FaLüWenHua BianQian**” (**İslam Hukuku ve Uganda Hukuk Kültürünün değişimi**), *QuanGuo WaiGuo FaZhiShi YanJiuHui XuShu Cong Shu_ FaZhi Yu ZongJiao de LiShi BianQian*, Ulusal Yabancı Hukuk Araştırmaları Sempozyumu, 4 Aralık 2010
- 9) **FeiJinJin**, “ **YiSiLan HunYueZhiDu de GuDian ShiJian_ Yi HunYueTiaoJianXing TiaoKuan WeiLi**”, *QuanGuo WaiGuo FaZhiShi YanJiuHui XuShu Cong Shu_ Fa YuZongJiao de LiShi BianQian*, Ulusal Yabancı Hukuk Sempozyumu, 4 Aralık 2010

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

**ÇİN'DE İSLAM HUKUKU İLE İLGİLİ OLARAK YAPILAN AKADEMİK
DERGİ MAKALELERİ**

Yukarıda belirttiğimiz gibi 1980'lerden sonra Çin'de İslam hukuku alanında birçok makale akademik dergilerde yayınlanmaya başlamıştır. CNKI⁵⁹'den ulaşan verilere göre Çin'de 1981'den 2019'a kadar İslam Hukuku alanında uluslararası hakemli, ulusal hakemli ve hakemsiz olmak üzere yaklaşık 250'den fazla akademik dergide toplam 800'den fazla makale yayınlanmıştır. Din, tarih, siyaset, hukuk, insan hakları ve ekonomi gibi İslam hukukunun farklı konuları üzerine yapılan bu çalışmalar çeşitli alanlardaki akademisyenler tarafından kaleme alınmıştır.

Bu çalışmada, Çin'de İslam Hukuku alanında yayınlanan akademik dergi makaleleri konularına göre, İslam Hukuk Tarihi, İslam Hukuk Reformu, İslam Hukuk Metodolojisi, İbadetler, Özel Hukuk, Kamu Hukuku, İslam Ekonomisi ve İktisatı, Çin İslami örf ve adet hukuku ve diğer şeklinde sunulmaktadır. Ancak bu çalışmaların içerisinde ibadet ve diğer hükümlerle ilgili makaleler çok fazla bulunmamaktadır.

I. İSLAM HUKUK TARİHİ

- 1) **Hasan İbrahim Hasan**;Çev: **Ma Zhongjie**, “**ABaSi WangChao de SiFa ZhiDu Yu YiSiLanJiaoFa**” (Abbasiler Dönemi'nde Adli Düzenlemeler ve İslam Hukuku), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları),Pekin, 27-33s, 1982-03
- 2) **Han Peiji; Chen Yipeng**, “**ShaLiYa FaDian de ChanSheng Yu YingXiang**”, (Şeriatın Oluşumu ve Etkisi), *NingXia DaXue XueBao* (NingXia Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 12-18s, YinChuan, 1984-03
- 3) **Chen Hengyu**, “**YiSiLanFa de LiShi FaZhan**”, (İslam Hukuku'nun Tarihi Gelişimi), *SuZhou DaXue XueBao* (SuZhou Üniversitesi Araştırma Dergisi),49-54s, SuZhou,1987-05

---

⁵⁹ CNKI (China National Knowledge Infrastructure, 中国知网). Tsinghua Üniversitesi öncülüğünde önemli bir ulusal bilgi inşaat projesidir ve ÇHC Eğitim Bakanlığı, PRC Bilim Bakanlığı, Çin Komünist Partisi Propaganda Bölümü ve ÇHC Basın ve Yayın Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmiştir. Bu proje ilk olarak 1996 yılında Tsinghua Üniversitesi ve Tsinghua Tongfang Şirketi tarafından başlatılmış, ilk veri tabanı, özellikle akademik kütüphanelerde Çin Akademik Dergilerin Tam Metin Veri Tabanını (CD versiyonu) oluşturmuştur.1999 yılında Çevrimiçi veri tabanları geliştirerek Bugüne kadar, CNKI dergiler, doktora tezleri, yüksek lisans tezleri, işlemler, gazeteler, yıllıklar, istatistik yıllıkları, e-kitaplar, patentler, standartlar ve benzeri konular dahil olmak üzere kapsamlı bir Çin Entegre Bilgi Kaynakları Sistemi kurmuştur.

- 4) Cong Enlin, “YiSiLan FaXue JiQi FaZhan LiCheng”, (İslam Hukuku ve Tarihi Gelişimi), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları),10-15s, Pekin,1996-11
- 5) Ma Mingxian, “ ZaoQi YiSiLanFa de XingCheng JiQi SheHui ZuoYong”, (Erken Dönem İslam Hukuku’nun Oluşumu ve Sosyal Etkisi), *XiBei MinZu XueYuan XueBao* (BatıKuzey Çin Milletler Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi),9-15s, LanZhou, 1999-12
- 6) Min Jing, “ YiSiLanFa de XingShuai”, (İslam Hukuku’nun Oluşumu ve Yıkılması), *ChangAn DaXue XueBao* (ChangAn Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 87-95s,XiAn, 2004-03
- 7) Ma HuiYue, “ ShiLun “ MengMei ShiDai” de ALaBo FaLü ZhuangKuang” , (Cahiliye Dönemi Arap Hukuku Üzerine Bir İnceleme), *FaLü WenHua YanJiu* (Hukuk Kültürü Araştırmaları),286-293s Pekin, 2010-01
- 8) Gao Hongjun, “YiSiLan JiaoFa JiQi Zai DangDai ShiJie de YingXiang”, (İslam Hukuku ve Çağdaş Zamandaki Etkisi), *XiYa FeiZhou* (Batı Asya ve Afrika Araştırma Dergisi),42-49s, Pekin, 1985-08
- 9) He Qinhua, “ ShiLun YiSiLanFa XingCheng he FaZhan de TeDian”, (İslam Hukuku’nun Oluşumu ve Gelişiminin Özellikleri), *FaLü XueXi Yu YanJiu* (Hukuk Öğrenim ve Araştırma Dergisi), 59-62s,1988-03
- 10) Wang Fei, “ FaTeWa Yu ALaWeiPai BeiChengRen de LiShi”, (Feteva ve Alevi Mezhebi’nin Tarihi), *ShiJie ZongJiaoYanJiu* (Dünya Dinler Araştırma Dergisi),107-116s, Pekin, 2012-12
- 11) Wan Yi “ ShiLun YiSiLan FaXuePai de LiLun HuoDong FangShi”, (Fıkıh Mezhepleri’nin Teorik Faaliyetleri Üzerine Bir İnceleme), *XiaMen DaXue XueBao* (XiaMen Üniversitesi Felsefe ve Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 90-96s, XiaMen, 1985-06
- 12) Wu YunGui, “ZaoQiFaXuePai he ShengXunPai”, (Erken Dönem Fıkıh Mezhepleri ve Ehl-i Sünnet), *ShiJie ZongJiaoYanJiu* (Dünya Dinler Araştırma Dergisi), Pekin, 1986
- 13) Zhu YiXin, “ JianLun YiSiLanJiaoFa Ji SunNiPai SiDaJiaoFaXuePai de XingCheng”, (Fıkıh Mezhepleri ve Sünni Mezhep Dört Büyük Fıkıh

- Mezhebi'nin Oluşumu) *HeBei ShiFan DaXue XueBao* (HeBei Normal Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 103-109s, ShiJiaZhuang, 1988
- 14) Gao Hongjun, “ YiSiLan FaXue Ji ZhuYao XuePai”, (Fıkıh ve Fıkıh Mezhepleri), *WaiGuoFa YiPing* (Yabancı Hukuk Araştırmaları), 1-17s, 1996-02
- 15) Bai JianBo, “ MaLike JiaoFaXuePai de Tedian”, (Maliki Mezhebi ve Oluşumu), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 16-19s, Pekin, 1998-07
- 16) Jia Baoping, “ JiaoFaXue TaiDou ShaFeiYi JiQi “ FaYuanLunGang” ”, (İmam Şafii ve “ Er-Risale”), *XiBei MinZu YanJiu* (Batıkuzey Çin Milletler Araştırma Dergisi), 143-150s, LanZhou, 1999-12
- 17) Ma Jin, “YiBen. HanBaiLi de SiXiang JiQi YingXiang”, (Hanbeli'nin Görüşleri ve Etkisi), *XiYa FeiZhou* (Batı Asya ve Afrika Araştırma Dergisi), 60-64s, Pekin, 2010-11
- 18) Wang Yujie, “ ShiYePai YiSiLanJiao LiangDa JiaoFaXue ZhiZheng”, (Şii Mezhebi ve İki Büyük Fıkıh Mezhebinin Tartışmaları), *ZongJiaoYanJiu* (Dünya Dinler Araştırma Dergisi), 109-116s, Pekin, 2004-03
- 19) Jin Hongwei, “ “AiBuHaNiFaJuan”: YiBen YouJia Zhi de QuanJi”, (“ Ebu Hanife” Kitabı Üzerine Bir İnceleme), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 74-76s, Pekin, 2016-07
- 20) MuWei Bing, “ “ZhongDao” _ AiBuHaNiFa de “ GeYaSi” YuanZe JiQi Zai ZhongGuo de ShiJian”, (Orta Yol Düşüncesi ve İmam Ebu Hanife'nin “ Kıyas” Düşüncesi ve Çin'deki Pratiği), *ShiJie ZongJiaoYanJiu* (Dünya Dinler Araştırma Dergisi), Pekin, 22-28s, 2018
- 21) Wang ZhiLian, “AiJi WeiRao YiSiLanFa de JiCi JiaoLiang”, (Mısır'ın İslam Hukuku Üzerindeki Denemeleri), *GuoJi WenTiZiLiao* (Uluslararası Bilgi Dergisi), 20-21s, 1985-04
- 22) Xu Liang, “HeZanHan ShiXing “ YiSiLanFa” de YuanYinXinTan”, (Gazan Han'ın İslam Hukuku Uygulamasının Sebepleri Üzerine Bir İnceleme), *HuNan JiaoYu XueYuan XueBao* (HuNan Eğitim Enstitü Araştırma Dergisi), 45-49s, ChangSha, 1995
- 23) Qiu Yonghui, “ YinDu de “ TeLaGe””, (Hindistan'da “Talak”) *NanYa YanJiu JiKen* (Güney Asya Araştırma Dergisi), 65-71s, ChenDu, 1990-12

- 24) Mai Xiuxian, “ YiSiLanFa JiQi Dui HaiWan ALaBo GuoJia FaZhi de YingXiang Ji ZuoYong (Shang)”, (İslam Hukuku ve Körfez Arap Ülkelerine Etkisi ve Rölü 1), *ALaBo ShiJie* (Arap Dünyası Araştırma Dergisi), 26-34s, Şangay, 1994-05
- 25) Mai Xiuxian, “ YiSiLanFa JiQi Dui HaiWan ALaBo GuoJia FaZhi de YingXiang Ji ZuoYong (Xia)”, (İslam Hukuku ve Körfez Arap Ülkelerine Etkisi ve Rölü 2), *ALaBo ShiJie* (Arap Dünyası Araştırma Dergisi), 41-45s, Şangay, 1994-08
- 26) Xia XinHua, “ Lun 8-16 ShiJi YiSiLanJiaoFa Zai HeiFeiZhou de YiZhi”, (8-16.Yüzyıl İslam Hukuku'nun Siyah Afrika'da İktibası), *XiangTan DaXue SheHui KeXue XueBao*(XiangTan Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 129-132s, XiangTan, 1999-08
- 27) Yan MeiFang, “YiSiLanJiaoFa Yu WuGenDa FaLü WenHua ZhiBianQian”, (İslam Hukuku ve Uganda Hukuku'nun Değişimi), *WenShi BoLan(LiLun)* (Edebiyat ve Tarih İncelemeleri (Teorik Baskı)), 65-68s, ChangSha, 2012-03
- 28) Wang Sanyi, Zhang Shaoyang, “AoSiManDiGuo de SuLaiMan LiFa PingXi” , (Osmanlı Dönemi Kanûnî Sultan Süleyman'ın Kanunnâmesi Üzerine Bir İnceleme), *ChangAn DaXue XueBao* (ChangAn Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 80-84s, XiAn, 2014-06
- 29) Chen GuoGuang, “ WoGuo XinJiang DiQu LiShiShang YiSiLanFa de XingShuai”, (Çin'in Sincan Bölgesi'nde İslam Hukuku'nun Oluşumu ve Yıkılması), *XiYu YanJiu* (Batı Çin Araştırmaları), 93-100s, Urumçi, 1993-09
- 30) Ha BaoYu, “ MengYuan ShiQi de MuSiLin Yu YiSiLanJiaoFa”, *XiBei DiEr MinZu XueYuan XueBao (ZheXue SheHui KeXueBan* (Kuzeybatı Çin İkinci Milletler Enstitü Felsefe ve Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), LanZhou, 2003-11
- 31) Chen Guangguo; Xu Shaoguang, “ QingDai Xinjiang DiQu de FaZhi Yu YiSiLanJiaoFa”, (Qing Hanedanı Dönemi Sincan Bölgesi'nde Hukuki Düzenlemeler ve İslam Hukuku), *XiBei MinZu YanJiu* (Kuzeybatı Çin Milletler Araştırma Dergisi), LanZhou, 1995-06

- 32) Wang Dongping, “ QingDai HuiJiang de SiFa ZhiDu”, (Qing Hanedanı HuiJiang Bölgesi Adli Düzenlemeleri), *ZhongGuo BianJiang ShiDi YanJiu* (Çin Sınır Bölgeler Tarih ve Coğrafya Araştırmaları), Pekin, 1997-12
- 33) Wang Dongping, “ QingDai HuiJiang FaLü WenHua YanJiu”, (Qing Hanedanı Dönemi Hukuk Kültürü Üzerine Bir İnceleme), *MinZu YanJiu* (Milletler Araştırması), Pekin, 1999-05
- 34) Wang Dongping; Guo Hongxia, “QingDai HuiJiang Jingji ZhengCe yu FaGui YanJiu”, (Qing Hanedanı Dönemi HuiJiang Bölgesi Ekonomik ve Hukuki Düzenlemeleri), *ZhongGuo BianJiang ShiDi YanJiu* (Çin Sınır Bölgeler Tarih ve Coğrafya Araştırmaları), Pekin,1999-03
- 35) Yuan Ziyong; Gao Tingai, “ QingDai HuiJiang FaLü ShiYong”, (Qing Hanedanı HuiJiang Bölgesi’nde Hukukun Uygulanması), *KaShi ShiFan XueYuan XueBao* (Kaşgar Üniversitesi Araştırma Dergisi), Kaşgar, 2001-09
- 36) Qiu Shusen, “ Yuan “HuiHuiHa de Si” YanJiu” , (Yuan Hanedanı Dönemi “ HuiHuiHa” Adli Düzenlemeleri Üzerine Bir İnceleme), *ZhongGuo Shi YanJiu* (Çin Tarihi Araştırmaları), Pekin,2001-02
- 37) Wang Dongping, “ YuanDai HuiHui Rende ZongJiaoZhiDu Yu YiSiLanJiaoFa”, (Yuan Hanedanı Dönemi’nde HuiHui’lerin Dini Düzenlemeleri ve İslam Hukuku), *HuiZu YanJiu* (Hui Araştırma Dergisi), YingChuan, 2002-11
- 38) Wang Dongping, “ MingQingQi HanWenYiZhu yu HuiZu MuSiLin ZongJiaoFaLü WenHua de ChuanBu”, (Ming Qing Dönemi Çince Çeviri Eserler ve Hui’lerin Dini Hukuk Kültürünün Yayınlanması),*HuiZu YanJiu* (Hui Araştırma Dergisi), YingChuan, 2002-08
- 39) Ha BaoYu, “ MingQing ShiQi HuiZu HaNaiFei JiaoFa de BenTuHua”, (MingQing Dönemi Hui Hanefi Fıkıhı’nın Yerelleşmesi),*XiBei MinZu YanJiu* (KuzeyBatı Çin Milletler Araştırma Dergisi), LanZhou, 2002-09
- 40) Bai Jinlan, “ QingDai HuiJiang LiFa_ “ QianDing HuiJiangCeLi” TanXi”, (Qing Hanedanı Dönemi HuiJiang Bölgesi Hukuku Düzenlemeleri “ QianDing HuiJiang CeLi” Üzerine Bir İnceleme), *ZhongNan MinZu DaXue XueBao* (*RenWen SheHui KeXueBan* (ZhongNan Milletler Üniversitesi Filoloji ve Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), WuHan, 2004-08

- 41) Li Baoping, “ YuanDai Zhengzhi Yu HuiHui FaWenHua ChuanBo MoShi” ,
(Yuan Hanedanı Politikası ve HuiHui Hukuk Kültürünün Yayınlanması),
NingXia ShiFanXueYuan XueBao,(NingXia Normal Üniversitesi Araştırma
Dergisi), GuYuan, 2008-08
- 42) Ma Jin, “ “JinXueXiChuanPu” Zhong “YiManAHong” KaoBian”,
(“JinXueXiChuanPu”da Dile Getirilen İmam Ahun’nun Kimliğinin
Belirlenmesi), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları),28-30s,Pekin,2011-03
- 43) Tian Shu; XingLei, “QingDai HuiJiang SiFa KongZhi YanJiu
ZongShu”,*XiYu YanJiu* (Batı Çin Araştırmaları), Urumçi, 2012-04
- 44) Zhang Shicai, “ LiangFen WeiWuErWen QiYueWenShu YanJiu”,(İki Tane
Uygurca Eski Sözleşmenin İncelenmesi), *XinJiang DaXue XueBao*
(*ZheXue, RenWenSheHuiKeXueBan*) (XinJiang Üniversitesi Felsefe,Filoloji ve
Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi)
- 45) Ha Baoyu, “ “ JingXuXiChuanPu” yu YiSiLanJiaoFa”, ”,
(“JingXuXiChuanPu” ve İslam Hukuku), *ShiJie ZongJiaoYanJiu* (Dünya
Dinler Araştırma Dergisi), Pekin,2013-10
- 46) Tian Huan, “ QingDai TuLuFanTingFaLü WenShu Suo Jian “ TuDi
JiaoYi” , (Qing Hanedanlığı'nda Turpan Mahkemesi Yasal Belgelerinde
Bulunan "Kiralık" Arazi İşlemi Üzerine Bir İnceleme),*ShenZheng DaXue*
XueBao (*RenWenSheKeBan*) (ShenZhen Üniversitesi Filoloji ve Sosyal Bilimler
Araştırma Dergisi), ShenZhen, 2013-09
- 47) Bai Jinlan, “QinDai XinJiang FaLü de DuoYuan XingTai Yu BianJiang
ZhiLi_ Yi YiSiLanJiaoFa Wei ZhongXin”, (İslam Hukuku Merkez Olarak
Qing Hanedanı Dönemi Sincan Hukuku'nda Çok Biçimlilik ve Sınır
Bölgesinin Korunması), *XueShu YueKan*,(Akademik Aylık Dergi),
Şangay,2014-10
- 48) Xing Lei; Yang Lei, “ QingDai HuiJiangFaLü ShiYongTiaoShi_ Yi XingShi
SiFa Yu MinShi SiFa de KaoXi Wei ShiJiao”, (Qing Hanedanı HuiJiang
Hukuku'nun Uygulaması Üzerine Bir İnceleme), *QiQiHaEr ShiFan GaoDeng*
ZhuanKe XueXiao XueBao,(QiQiHaEr Eğitim Okulu Dergisi), QiQiHaEr,2014-
03

- 49) Xing Lei, “ QingDai HuiJiangXingShi SuSongZhong de ChengXu KongZhi YanJiu”, (Qing Hanedanı Sincan Hukuku'nun Uygulanması ve Ceza Hukuku ve Medeni Hukuk Örnekleri İle),*ChangChun JiaoYu XueYuan XueBao* (ChangChun Eğitim Enstitü Dergisi), ChangChun, 2014-06
- 50) Wang Dongping, “QingDai TianShan NanLu MuSiLin SheHui MinShiJiuFen de ShenLi- Yi SeTiBaErDi JiaRen YiChan JiuFenAn Wei ZhongXin”, (Sitibaldi Ailesinin Miras Davasından Yola Çıkararak Qing Hanedanı Dönemi Tanrı Dağları'nın güneyinde Müslümanlar'ın Sosyal Uyuşmazlıklarının Yargılanması Üzerine Bir İnceleme), *ZhongGuo BianJiang ShiDi YanJiu* (Çin Sınır Bölgeler Tarih ve Coğrafya Araştırmaları), 98-110s, Pekin, 2014-06
- 51) ZuLiPiya AiNiWa, “ QingDai NanJiang MaiMai QiYue YanJiu”, (Qing Handenanı Dönemine ait Güney Sincan Bölgesi'nde Bulunan Alım Satım Akdi Üzerine Bir İnceleme), *LiLunQianYan*, (Teorik Bilgiler Dergisi),54s,Pekin, 2014-09
- 52) Li Jing; Zhang Yi, “ Lun QingMo TuLuFan XingShi SuSong GuoCheng yu WeiWuErZu de XingShi Falü RenTong”, (Qing Hanedanı Son Dönemleri Türfanın Cezai İşlemleri ve Uygurlar'ın Ceza Hukuku Üzerine Bir İnceleme), *LanTai ShiJie* (LanTai Dünyası Dergisi),39-41s, ShenYang,2015-11
- 53) Han Shuwei, “QiYueWenShu Yu ZhongShiJi TuFanXiGuanFa YanJiu”, (Sözleşme Belgeleri ve Orta Çağ Türfanın Örf ve Adet Hukuku üzerine Bir İnceleme), *XiXia YanJiu* (Tangut Araştırmaları), 120-125s,YingChuan, 2018-02
- 54) Li Lin, “ “JiaoFa SuiGuoLun”_ YiSiLanJiaoFa BenTuHua JingYan yu PuBianYiyi”, (İslam Hukuku'nun Çin'de Yerelleşmesi ve Evrensel Önemi), *WenHua CongHeng* (Kültür İncelemeleri Dergisi),80-91s, Pekin, 2018-02
- 55) Fu Yang, “Cong “ChaJingNiZui” An Kan QingDai XinJiang Dui YiSiLanFa de JingZhi”, (“ Fuhuş Davası” ve Qing Dönemi Sincan Bölgesi'nde İslam Hukuku'nun Yasaklanması),*KaShi ShiFan XueYuan XueBao* (Kaşgar Üniversitesi Araştırma Dergisi),42-47s, Kaşgar, 2018-01

Çin’de 1982’de İslam Tarihçisi Hasan İbrahim Hasan’ın “Abbasîler döneminin adli düzenlenmeleri ve İslam Hukuku” makalesinin çevirisi ile başlanan İslam hukuku tarihi üzerine yazılan dergi ve makaleler yukarıdaki listede verilmektedir. İslam hukuk tarihi, fıkıh mezhepler tarihi, Çin tarihinde İslam hukukunun oluşumu ve gelişimi, yabancı ülkelerde İslam hukuku gibi konular üzerine yazılan makaleler bu listede yer almaktadır.

Tespit ettiğimiz bilgilere göre, Çin’de 1982’den bu yana doğrudan İslam hukuk tarihini konu eden makalelerin görece az olduğu bilinmektedir. Listede bulunan ilk 9 makale bu konuyu ele alan çalışmalardır. Bu makaleler genel olarak üniversitelerin akademik dergileri ve Çin’deki önemli araştırma merkezlerinin dergilerinde yayımlanmıştır. Makaleler bir bütün İslam hukukunun tarihini ya da farklı dönemlerdeki İslam hukukunu ele almaktadır. İlk dönemlerde yazılan makalelerde Marksist Felsefesi’ne dayanarak, diyalektik materyalizm ve tarihsel materyalizmin yöntemlerinden faydalanarak Arap toplumunun her tarihsel dönemindeki ekonomik ve sosyal durumunu inceleyerek İslam hukukunun doğuşu ve gelişimini analiz ettiğini vurgulamaktadır. “İslam hukuku ve gelişim süreci”, “Erken dönem İslam hukukunun oluşumu ve sosyal etkisi”, “İslam hukuku ve çağdaş dünyadaki etkisi” gibi makaleler bu konu üzerine yapılan çalışmalar ve bu makaleler, yazarlarının bu alandaki bir sonraki çalışmalarına çok büyük katkı sağlamıştır.

Fıkıh mezheplerini konu eden makaleler de hatırı sayılır miktardadır. 1985’de “Fıkıh mezhepleri ve onların teorik faaliyetleri üzerine bir inceleme” adlı makale ile başlanan bu çalışmalar sayı olarak az olsa da Çin akademisine fıkıh mezhepleri ile ilgili temel bilgi verme amacını taşımıştır. “Fıkıh mezhepleri ve onların teorik faaliyetleri üzerine bir inceleme” adlı makalede yazar fıkıh mezheplerinin teorik faaliyetlerinde fakihlerin sorunun özünü yasayı nasıl açıkladığında değil, zaman koşuluna ve yerel koşullara uygun olarak sosyal kalkınmanın ihtiyaçlarını karşılayan yasal normların oluşturduğunu önemli özelliği olarak vurgulamaktadır. Bunu takiben meydana gelen “İslam hukuku ve fıkıh mezhepleri” adlı çalışmada yazar, karşılaştırmalı bir perspektifinden hukuk, tarih ve din ilimlerinin birleşiminden yola çıkarak sistematik bir biçimde İslam hukukunun oluşumu ve gelişimi, fıkıh mezhepleri ve temel görüşlerini açıklayıp, İslam hukuk ilmi ile İslam hukuk ilişkisini açıkça ortaya koymaktadır. Bunun dışında fıkıh mezhepleri içinde bazı mezhepler, onların görüşleri ve ihtilafları ayrı konu alan makaleler de bulunmaktadır. Hanefi mezhebi için “Ebu Hanife ve İslam hukuku

metodolojisi” ve “Ebu Hanife’nin “Kıyas” metodu ve Çin’deki pratiği” adlı iki makale örnek verilebilir. “Kıyas” metodu üzerine yazılan makalede örneklerle detaylı bir inceleme yapmaktadır. “Kıyas” metodunu Çin Müslümanlar’ının laikleşme ve bilimsel faaliyetlerinde aktif rol oynayan ve Çin Müslümanlar’ının bu metodu kullanmasını İslam “Orta yol” düşüncesi ve İslam’ın Çin’e özgün yerleşmesinin bir göstergesi olarak görmektedir. Bunun yanında Şafii mezhebini de detaylı bir şekilde konu eden çalışma olmasa da “İmam Şafii ve Er-Risale” adlı makale Çin’de fıkıh usulü kitabını biraz detaylı inceleyen ilk ve tek klasik kitaptır. Makalede İmam Şafii’nin hayat ve çalışmalarından bahsetmektedir ve kitabın içerik kısımları ile ilgili bilgi vererek onun İslam hukukundaki önemini vurgulamaktadır. Ayrıca listede gösterildiği gibi ayrı ayrı Maliki, Hanbeli ve Şii mezhepleri konu eden makaleler de bulunmaktadır.

Yabancı ülkelerde İslam hukuku konusunu ele alan çalışmalarda körfez bölgesi Arap ülkeleri, Hindistan, Osmanlı İmparatorluğu, Afrika ve Siyah Afrika, Malezya gibi dünyanın farklı bölgelerindeki İslam Hukuku’nun oluşumunu ve gelişimini anlatan 7 makale bulunmaktadır.

Bunun dışında Çin’e özgün bir şekilde İslam Hukuk Tarihi çalışmalarını da ayrı gruplandırarak bu listeye ekledik. Tarihi kaynakları çokça araştırarak elde edilen bu çalışmalar bize Çin’de İslam Hukuku’nun oluşumu ve gelişimi ile ilgili tarihi ve Hui, Sala ve Uygur gibi azınlık milletlerin İslam Hukuku ile ilişkisi hakkında çok değerli bilgiler sunmaktadır. Ancak bununla ilgili çok fazla çalışma olduğu için biz her tarihi dönemdeki İslam Hukuku’nu farklı açıdan ele alan, açıkçası söz konusu araştırmamızı doğrudan ilgilendiren toplam 25 çalışmayı vermekle yetindik.

“Yuan Hanedanlığı ve Huiler’in Dini Düzenlemeleri ve İslam Hukuku” adlı makale Yuan hanedanlığı dönemindeki Müslümanlar’ın dini hukuku düzenlemeleri ile İslam Hukuku’nun ilişkisi üzerine yazılmıştır. Yuan hanedanlığında Müslümanlar’ın yürüttüğü bu düzenlemeler “ HuiHui Ha de SiFa” diye adlandırılmaktadır. Buradaki “ HuiHui” , Yuan Hanedanlığı dönemindeki Hui ve Sala gibi Müslümanlar’ı göstermektedir. “ Ha” Sözcüğü ise Arapça’daki “Kadı” kelimesinin Çin alfabesiyle yazılışı yani “哈子(Hazi)” ilk sözcüğüdür. Böylece HuiHui kadısının adli düzenlemeleri yani HuiHui’ lerin adli düzenlemesi anlamını vermektedir.

Yazar makalede, farklı İslam Hukuku konularını Yuan dönemine ait o adli düzenlemelerin içeriği ile ilgili tarihi kaynaklardan istifade ederek ve karşılaştırarak bu adli düzenlemelerin tamamıyla İslam Hukuku'na dayandığı uygulamasının da İslam Hukuku ile uyumlu olduğunu bildirerek, Yuan Hanedanlığı'nın yargı sistemini tamamladığı ve mükemmelleştirdiğini ifade etmektedir.

“Qing Hanedanlığı Sincan Bölgesi'nin Hukuki Düzenlemeleri ve İslam Hukuku” adlı makalede Çin'deki İslam Hukuku'nun bir başka tarihidir. Daha doğrusu Uygurlar'a ait İslam Hukuk Tarihi ile ilgili bilgi vermektedir. Çin'de bu dönemin hukuk düzenlemesine ait Sincan bölgesinde bulunan eski tarihi akitler, Ceza hukuku ve medeni hukuk davaları ile ilgili tarihi kaynaklara dayanarak birçok çalışma yapılmıştır. Çalışmalarda daha çok ulusal devlet hukuku ve yerli hukuk arasındaki ilişkiyi amaç etmektedir. Ancak söz konusu bu çalışmada, Qing döneminde Sincan bölesindeki İslam Hukuku hakkında biraz detaylı bilgi vermektedir. Qing döneminde o bölge “ HuiJiang” diye isimlendirildiği için burada uygulanan hukuk düzenlemelerine de “ HuiJiang Hukuku düzenlemeleri” diye adlandırılmaktadır. Yapılan araştırmalara göre bu İslam Hukuku düzenlemeleri Sincan bölgesinde Uygurlar'ın arasında 1952'ye kadar devam ettiğini söylenmektedir.

“Medrese sistemi silsilesi” ve İslam Hukuku”, Ha Baoyu tarafından elen alınan bu makale Qing Hanedanlığı döneminde ortaya çıkan Çin İslami araştırmaları tarihinin monografi olarak sayılan önemli eseri “Medrese sistemi silsilesi” (JinXueXiQuanPu)'nde yer alan İslam Miras Hukuku ile ilgili klasik fıkıh eseri “Al-Faraid” ve “ Juql'Fetava” eseri incelemektedir. Böylece “Medrese sistemi silsilesi” adlı eserin hukuki boyotunu açıklayarak, Çin'de o zamanda medrese eğitimlerinde sadece temel İslami eğitimlerle sınırlanmayıp, medrese imamlarının Çin gerçekliğine uygun hukuki bilgileri de öğrencilerine aktardığını bildirmektedir. Hanefi fıkıh mezhebinin fikhi düşünceleri ve görüşlerinin Ming hanedanı döneminden bu yana çok önemli yer tuttuğunu vurgulamaktadır. Son olarak makalenin sonunda Çin'de büyük ve yaygın fıkıh kitabı bilinen “Şerhu-l Vikaye”nin “Medrese sistemi silsilesi” monografisinden yer almamasına ilişkin bazı görüşlerini Çin İslam araştırmacılarına soru şeklinde ortaya koymaktadır.

“ Ming Qing dönemindeki çeviri eserler ve Hui Müslümanlarının dini hukuk kültürünün yayılması” adı makalede Ming Qing dönemindeki Hui Müslüman âlimlerin Fıkıh ile ilgili tercüme faaliyetlerini tanıtmaktadır ve tanıtırken bu klasik eserlerin İslam Hukuku’nu konu alan kısımlarının örneğini vererek incelemektedir.

Birincisi, Çin’in güney bölgesindeki QuanZhou şehrinde, Tang Handedanı döneminden kalan WuJian tarafından yazılan “QingZhenSiJi” adlı yazıtta Kur’an’ın içeriğini adil bir şekilde değerlendirerek, hukuk, din ve ahlak özelliğini bir arada taşıyan Kur’an’ı İslam hukukuna temsil ettiğini yansıttığını göstermektedir.

İkincisi, Qing hanedanı döneminde Müslüman âlimi Liu Zhi tarafından İslam Kelam ilmi üzerine derlenen “TianFang LiXing” ve İslam ilmi ile ilgili tercüme edilen “TianFang DianLi” kitapları derleme ve tercüme sırasında ayırt eden yararlanan kaynak listesi olan “CaiJiJing ShuMu”yu incelemektedir. Bu listede Kur'an tevhit, tefsir, hadis, hukuk, İslam Felsefesi, mantık, İslam tarihi, astronomi, takvim, coğrafya, İslam Ahlakı, Arapça dilbilgisi ile ilgili eserlerden yararlandığını göstermektedir. Dini hukukla ilgili eserlerin birçok nispette olduğunu bilhassa belirtmektedir. Araştırdığımız bilgilere göre 20 bölümlü “ TianFang Dianli” kitabının beşinci bölümünden sonuna kadar İslam Hukuku ile ilgili farklı konular ele aldığı gösterilmektedir. Bunun yanı sıra yine LiuZhi tarafından Farsça’dan tercüme edilen “ TianFang Zhi Shen ShiLu” (Tarjmat-i Malud-i Mustafa) kitabındaki Hukuki konuları da incelemektedir. Ayrıca bu kitabın o döneme göre çok kapsamlı bir İslam hukuk eseri olduğu ve Çin Müslümanlarının dini hukuk ile ilgili bilgisini zenginleştirdiğini vurgulamaktadır.

Üçüncüsü, Qing Hanedanı döneminde MaFuxiu tarafından tercüme edilip derlenen İslami eser “ LiFa QiAi” de süt kesmeyle ilgili sadece Hanefi mezhebinin görüşlerini ele aldığı bilgileri tanıtılmaktadır.

Dördüncüsü, Jin TianZhu tarafından Qing hanedanı döneminde derlenen “ QingZhen ShiYi BuZhi” adlı bir diğer Çin İslam İlmi kitabında Fıkıh mezhepleri yani Sünni mezhepler hakkında da bilgi verdiğini ele almaktadır.

Makalenin sonunda Ming ve Qing dönemi Müslüman âlimlerin İslami eserlerin tercüme faaliyetleri sırasında İslam Hukuku ile Çin geleneksel kültür ilişkisi üzerine zorluklar çektiğini bildirmektedir. Ancak âlimlerin çabası İslam hukuk düşüncesi ve

Konfüçyüs'ün bazı benzerliklerinden dolayı çözüm bulduğunu örnekler ile göstermektedir ve bunun İslam Hukuku'nun Çin'e yerleşmesinde çok büyük katkı sağladığını göstermektedir.

II. İSLAM HUKUK METEDOLOJİSİ

- 1) Wu Yungui, “YiSiLanFa de LiLun JiChu” (İslam Hukuk Teorisi'nin Temeli), *BiJiaoFa YanJiu* (Karşılaştırmalı Hukuku Araştırma Dergisi), 73-79s,Pekin, 1990-04
- 2) Ma ZhongJie, “ YiSiLan FaLiXue QianShuo” (İslam Hukuk Metodolojisi Üzerine Bir İnceleme), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 5-6s, Pekin 1993-05
- 3) Cong EnLin, “QianXi“YiZhiTiHaTe”- YiSiLanJiaoFa de ChuangZhi YuanZe” (İctihat-İslam Hukuku'nun Tesis İlkesi Üzerine Bir İnceleme), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları),18-19s, Pekin,1994-11
- 4) Wang Yin, “ “ShengXun” zhong de FaLü WenTi GaiShu”(“Hadis”teki Hukuk İle İlgili Bazı Meseleler) *XiBei DiEr MinZu XueYuan XueBao(ZheXue SheHui KeXueBan)* (KuzeyBatı Çin İkinci Milletler Enstitü Felsefe ve Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi),30-36, YinChuan, 1994-11
- 5) Cong Enlin, “ BiDeA” QianXi _ YingBian Zheng de Kandai YiSiLan Jiao GuanYu “YiDuan” Yu “ ChuangXin” ZhiShuo” (Bidat-İslam'ın “Sapık” ve “İcat” Konusundaki Görüşlerinin Karşılaştırmalı Analizi),*ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları),21-22s,Pekin,2001-09
- 6) Ma Mingxian, “YiSiLanFa YuanYuan de ZhengHeJiZhi” (İslam Hukuk Kaynağının Entegrasyon Mekanizması), *XiYaFeiZhou* ,(BatıAsya veAfrika Araştırma Dergisi), 49-53s,Pekin, 2002-04
- 7) Cong EnLin, “ YiSiLanJiao FaXueJia de DengJi HuaFen” (İslam Hukuku'nda Müçtehitlerin Tabakaları), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları),12-14s, Pekin, 1997-07
- 8) Ma Yuling, Ha Baoyu, “ “GuLanJing” LiFa de JiBen SiXiang” (Kur'an Mevzuatının Temel Düşüncesi Üzerine Bir İnceleme), *Zhong Guo MuSiLin* (Çin Müslümanları Araştırma Dergisi), 4-6s,Pekin,2000-05

- 9) **Geng LongXi, “JianTan YiSiLanFa de FaYuanLiLun” (İslam Hukuku’nun Yasal Kaynağı Üzerine Bir İnceleme), *GanSu ZhengFa XueYuen Xuebao* (GanSu Siyaset ve Hukuk Bilimleri Enstitü Araştırma Dergisi),6-11s,LaZhou,2003-10**
- 10) **LiuYun, “YiSiLanFaYuan TanWei” (İslam Hukuku Kaynağı Üzerine Bir Çalışma), *XiBei ShiDa XueBao (SheHui KeXueBen)* (KuzeyBatı Çin Normal Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 92-97s, LanZhou,2003-08**
- 11) **WenYi, “ShengXun Zai YiSiLanFa Zhong de DiWei he ZuoYong” (Sünnetin İslam Hukuku’ndaki Yeri ve Rolü), *BiJiaoFa YanJiu* (Karşılaştırmalı Hukuku Araştırma Dergisi), 99-102s,Pekin**
- 12) **Lü Yaojun, “ “YiZhiTiHaDe” yu YiSiLanJiao Fa de XingCheng, FaZhan Ji BianGe” (“İçtihat” ve İslam Hukuku’nun Oluşumu, Gelişimi ve Değişimi), *XiBei DiEr MinZu XueYuan XueBao (ZheeXue SheHui KeXueBen)* (Kuzeybatı Çin İkinci Milletler Enstitü Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi),31-36s,2005-08**
- 13) **Ma Jinhu, “ YiSiLanFa ChuangZhi KunNan de SiXiang YuanYuan” (İslam Hukuku’nda İçtihat Zorluklarının Sebebi Üzerine Bir Çalışma), *ChangAn DaXue XueBao(KeXueBen)* (ChangAn Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 67-72s, XiAn, 2005-06**
- 14) **Lü Yaojun, “YiSiLanFa LiLun de TeZheng Ji GongNeng” (İslam Hukuk Teorisi’nin Özellikleri ve İşlevi), *ChangJi XueYuen XueBao* (ChangJi Enstitü Araştırma Dergisi), 14-18s, ChangJi,2010-06**
- 15) **Lü Yaojun, “XiGuanFa Zai YiSiLan FaXue Zhong de DiWei ji GongNeng” (Örf ve Adet Hukuku’nun İslam Hukuku’ndaki Yeri ve İşlevi), *XiYaFeiZhou* ,(BatıAsya ve Afrika Araştırma Dergisi), 43-48s, Pekin,2010-12**
- 16) **Geng LongXi, “ShiLun “ GuLanJing” Zai YiSiLanJiaoFa Zhong de GongNeng” (“Kur’an”ın İslam Hukuku’ndaki İşlevi), *XiBu FaXue PingLun* (Batı Çin Hukuk İncelemeleri Dergisi),8-10s, LanZhou, 2011-04**
- 17) **Geng Longxi; Ma Yanru,” QianTan YiSiLan Fa Zhong de “JingXun” GongNeng” (“Kitap ve Sünnet”in İslam Hukuku’ndaki İşlevi), *FaZhi yu SheHui* (Kanun ve Toplum Dergisi),KunMing,2014-06**

18) Liu Bijun; Gu Yingying, “ “GuLanjing” : YiSiLan Jiao LiFa de YuanYuan” (“Kur'an”: İslami Mevzuatın Kökeni), *JienCha FengYun* (Savcı Görüşleri Dergisi),34-35s, Şangay,2015-05-15

Yukarıdaki listede gösterilen çalışmalar 1989'dan bu yana İslam Hukuk Metodolojisi üzerine Çin'de yapılan toplam 17 dergi makaleleridir. Yapılan çalışmalar sayı açısından çok fazla olmasa da, İslam hukuk metodolojisi ile ilgili temel bilgiler çok tartışılmış, usul konularını ele alarak Çin akademisine İslam hukuk metodolojisini tanıtmada önemli adım attığını belirtmemiz gerekmektedir. Makaleler içinde daha çok genel olarak İslam Hukuk Metodolojisi'nin temeli, fıkıhın kaynakları ve içtihat üzerine yapılan çalışmalar bulunmaktadır. İlk başta ve son dönemlerde İslam Hukuk Metodolojisi üzerine genel tanıtma amaçlı yazılan makalelerden şunları örnek verebiliriz:

1990'da WuYungui tarafından kaleme alınan “İslam Hukuk Metodolojisi'nin temeli” adlı makale bu sahada başlangıç çalışmalarının içinde çok önemli yer tutmaktadır. Makalede ilk önce İslam Hukuku'nun oluşumunun siyasi sebeplerine kısaca değinerek, hemen sonra Re'y okulu ile hadis okulunun ilişkisi ve görüşleri üzerine inceleme yapmaktadır. Makalenin ikinci bölümünde Re'y okulu ve ehli Hadis'in ihtilaf sebeplerinden biraz bahsederek, sonra Şafii mezhebinin ortaya çıkmasıyla bu hukuk ihtilaflarının uzlaşmaya doğru ilerlediğini söylemektedir. Böylece Fıkhi hükümlerin kaynağı yani delillerden sırayla bahsetmektedir. Sonunda ise Modern zaman İslam Hukuk Metodolojisi'nin zorluklarından söz etmektedir. Aynı konuda 2003 yılında yayımlanan “İslam Hukuku'nun kaynağı üzerine bir inceleme” de sadece Kur'an, sünnet, icma ve kıyas gibi delilleri önceki makalelere göre birazcık detaylı anlatmakla yetinmektedir. Buna takiben Kur'an, sünnet, hadis ve hatta örf 'ün İslam hukukundaki yeri işlevini ayrı ayrı konu alan birçok makale ortaya çıkmıştır.

İçtihat en tartışılan bir konu olarak Çinli akademisyenlerin İslam hukuk metodoloji çalışmalarında önemli yere sahiptir. Bu tür çalışmalarda genel olarak içtihatın oluşumu, gelişimine inceleme yapmaktadır. Sonunda İslam Hukuku'nun modernleşmesi sürecinde çözülmesi gereken ilk sorunun içtihatın sistematik hale getirilerek, azami faydayı elde etmesini sağlaması gerektiği gibi önerileri sunmaktadır. Bunun dışında Cong Enlin tarafında gerçekleştirilen “İslam Hukuku'nda Müçtehitler'in Tabakaları” adlı makalede çok dikkat çekicidir

III. İBADETLER

- 1) **Cheng Guangyuan, “ LiBai ChangShi JianCie” (Namaz İle ilgili Genel Bilgiler),** *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları),19-23s,Pekin 1983
- 2) **YuSufu, “FuNü LiBai de YaoShu Ci YiShiTu” (Kadınların Namazı Kılma Şekilleri),** *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 30-31s Pekin 1983
- 3) **Cheng Guang Yuan, “ LiBai ChangShi JienJie BuShu” (Namaz İle ilgili Genel Bilgiler),** *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları),33-34s,Pekin, 1984-01
- 4) **Li Xiannu, “ MuSiLin yü Da,Xiao Cin” (Müslümanlar ve Büyük-Küçük Temizlik),** *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 13-14s, Pekin,1991-05
- 5) **YouSuFu, Ma LiÇiang, “ ZhaiJie Zhong de “ZuoJin” ”(Ramazan’da “İtikaf”),** *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları),19s, Pekin,1991-03
- 6) **Ma Liqiang “ TenTen BaiGongCong de “ShuenLi” ”(Namazdaki “ Ezan” Üzerine Bir Kelime),** *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları),13-15s, 1992-01
- 7) **Li HongMin, “ BaiGong yu JiaoFaGuiDing” (Namaz ve Fıkhi Hükümler),** *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 23-25s, Pekin ,1993-01
- 8) **Li Hongmin, “ YiSiLanJiao de SangZang GuiDing He XiSu” (İslam’ın Cenaze Kuralları ve Gelenekleri)** *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları),22-24s,Pekin, 1993-6
- 9) **Yi Min, “ YiSiLanJiao BingYi de TanTao (1)” (İslam’ın Cenaze Töreni Üzerine Bir İnceleme 1),** *ALaBo ShiJie YanJiu*(Arap Dünyası Araştırma Dergisi),16-21s, Şangay, 1993-06
- 10) **Yi Min, “ YiSiLanJiao BingYi de TanTao (2)” (İslam’ın Cenaze Töreni Üzerine Bir İnceleme 2),** *ALaBo ShiJie YanJiu*(Arap Dünyası Araştırma Dergisi),46-50s, Şangay, 1993-06
- 11) **Yi Min, “ YiSiLanJiao BingYi de TanTao (3)” (İslam’ın Cenaze Töreni Üzerine Bir İnceleme 3),** *ALaBo ShiJie YanJiu*(Arap Dünyası Araştırma Dergisi),30-34s, Şangay, 1994-08

- 12) Liu GuZheng, “ “ChaoGong” Shi ZhenZhu Düi MuSiLinde TeZi (“Hac” ve Allah’ın Müslümanlara Merhameti), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 7-8s, Pekin, 1994-09
- 13) Cong Enlin, “ YiSiLanJiao BaiGong LiYi MenTen” (İslam’daki Namazın Kuralları Üzerine Bir İnceleme), *ZhonGuoZongJiao* (Çin Din Araştırma Dergisi), 45-47s, Pekin 1998-06
- 14) Sai ShengFa, “ JianShu YiSiLanJiao de “YiBaDaiTi” (GongXiu)” (İslam Dininde “ İbadet”), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 9-10s, Pekin, 1998-03
- 15) ZhangQi, “ YiSiLanJiao de LiYiXiSu” (İslam’da İbadetler ve Örfler), *ChuGuo JiuYe* (Yurtdışında Çalışma ve Eğitim Dergisi), 2000-06
- 16) Cong Enlin, “MuSiLin Ying RuHe GengSüi YiMaMu LiBai” (Müslümanlar İmamın Namazına Nasıl Tabi Olmalı), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 6-7s, 2002-11
- 17) YuTing , “ YiSiLanJiao JiYue” (İslam’da Ramazan Ayı), *ZhongGuo ZongJiao* (Çin Din Araştırma Dergisi), 26s, Pekin ,2004-11
- 18) RenZe, “ MuSiLin Yao Wei ChunShan de ChaoJin Zhun Bei Tia Jian” (Müslümanlar İçin Haccın Şartları), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 15-17s, Pekin ,2004-09
- 19) Cong Enlin , “ MenTen MuSiLin de “TaoBai” ”(Müslümanlarda “Tövbe”), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 18s, Pekin, 2004-09
- 20) Cong Enlin , “ CiYue “ GoGüiCiYe” de BaiGong” (Rmazan Ayında “Kadir Gece” si Namazı), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 18-19s, Pekin, 2004-01
- 21) Cong Enlin, “ CieDu “ XiaoCin” Cong de NienCi LiaoCie “ XiaoCin” de YiYi” (Abdestin Niyeti), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 24-25s, Pekin, 2007-03
- 22) Cong Enlin, “Zuo VenŞen TiaoJian de “ HaCi” ” (Haccın Şartları), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 15-17s, Pekin, 2009-11
- 23) You LiYun ; MaVeiXin, (“ Tabu ve İşlevi: Müslümanların Orucunun Etnolojik Açıdan Yorumlanması”) ,*ChongQing KeCi XueYuan XueBao* (ChongQing Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), CongQing, 116-118s, 2010-07

- 24) Cong Enlin , “ LiaoCie BaiGong Cong de “ ShingXing” ” (Namazda Sünnet), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları),35-37s, Pekin, 2012-01
- 25) Cong Enlin , “ ZenYang MiBu BaiZhong ShiWu- YinCuoBuKou” (Namazda Yapılan Hatalar ve SehiV Secdesi), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 22-24s, Pekin ,2012-05
- 26) Liu Hui, “ AiJi de Zhai Yue QuanTong XiSu TanJiu” (Mısır’ın Ramazan Ayı Geleneksel Dini Örf ve Adeti Üzerine Bir İnceleme), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları),54-57s,Pekin, 2012-11-30
- 27) Cong Enlin, “ MuSiLin WeiShenMe Yao ZhaiJie” (Müslümanlar Neden Oruç Tutuyor), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 44-46s, Pekin, 2013-07
- 28) ChenJiaJia, “QienXi YiSiLan Fa de “WuGong” ” (İslam Hukuku’nda “ İslam’ın Beş Şartı” Üzerine İncelemeler), *Fa ZhiBoLan* (Kanun Dergisi), 103-104s, TaiYuan,2015-05
- 29) GaoXu, “WuShi BaiGong JiQi YiYi” (Beş Vakit Namaz ve Önemi), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 32-33s,Pekin, 2015-09
- 30) HuTianZhuo, “NenNü LiBaiShi de QuBie” (Kadın ve Erkeğin İbadetleri Arasındaki Fark), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları),32-34s,Pekin, 2015-05
- 31) Ma YunHai, “ QingZhenSi Yu JiaoFa ShuanJiang” (Cami ve Vaaz), *ZhongGuo MinZu BoLan* (Çin Milletler Dergisi), 14-16s,Pekin, 2016-10
- 32) Liu GuangGan, “ YiSiLan de WuGong yu DaoDe” (İslam’ın Beş Şartı ve Ahlaki Davranışları), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 59-61, Pekin, 2016-05
- 33) ZhongYi, “MuSiLin yü “Ke” Shui” (Müslümanlar ve “Zekât”), *ShuiShou yüu SheHui* (Vergi ve Toplum),48s, Xian, 1999-02
- 34) HaLiDe.NaZiEr; Wang Zhengwei, “ BajiSiTan de “ZeKaTe” he “ OuShiEr” Zhidu” (Pakistan’ın “Zekât” ve “Öşür” Sistemi), *HuiZu YenCiu* (Hui Araştırma Dergisi), 74-78s, YinChuan, 2002-02
- 35) Jin Zhongjie, “ “GuLanJing” de TianKeZhıdu JiQi Dui WoGuo MuSiLin GouJian HeXie SheeHui de JiJı ZuoYong” (Kur’an’daki Zekât Sistemi ve Çin’de Müslümanlar’ın Ahenkli Bir Toplum Oluşturmasındaki Olumlu Etkisi), *NingXia SheHui KeXue* (NingXia Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 101-104s, Yin Chuan, 2007-11

Yukarıdaki listede 1983'ten bu yana Çin'de ibadetle ilgili yapılan çalışmalardan toplam 35 makale bulunmaktadır. Konu açısından temizlik, namaz, oruç, zekât, hac ve cenaze gibi konuları ele alan makaleleri bir arada gruplandırdık. Bunların içinde namazla ilgili makaleler en fazla olduğu bilinmektedir. Ancak bu çalışmalar sadece Çin Müslüman camiasına ibadetle ilgili temel bir bilgi verme amacıyla yapılan çalışmalardır. Bu çalışmalarla ilgili en çok yayın yapan dergi “Çin Müslümanları” dergisidir. Namazla ilgili makaleler namazla ilgili temel bilgiler, namazla ilgili fihhi hükümler kadın ve erkeğin namazı arasındaki fark, sehiv secdesi, namazda imama uyma gibi konular ele alınmaktadır. Oruçla ilgili ramazan ayı, kadir gecesi ve itikâf gibi konuları almaktadır. Hac üzerine yazılan makalelerde daha çok Çin'deki Müslüman toplumun ihtiyacı açısından esas olarak haccın şartlarını konu eden makaleler bulunmaktadır. Zekat ile ilgili genel bilgi veren makalelerin dışında “Pakistan'ın “Zekât” ve “Öşür” Sistemi” , ve “Kur'an'daki Zekât Sistemi ve Çin'de Müslümanlar'ın Ahenkli Bir Toplum Oluşturmasındaki Olumlu Etkisi” adlı iki makale dikkatimizi çekmektedir. Cenaze ile ilgili fihhi hükümler ve örfü konu eden makalelerin içinde Li Hongming tarafından kaleme alınan 3 bölümlü makale bu konuda çok detaylı bilgiler sunmaktadır.

IV. KAMU HUKUKU

Çin'de İslam Hukuku ile ilgili yapılan çalışmalar modern hukuk açısından yola çıkarak araştırılan çalışmalar olduğu için kamu ve özel hukuk ayrımında çalışmalar modern hukukun sistematiğe dayanarak gruplandırmaktadır. İslam siyaset konuları İslam Hukuku alanında önemli yer tuttuğu için, hatırı sayılır miktarda yapılan anayasa çalışmaları ile bir arada gruplandırarak kamu hukuk altında ele alınmaktadır ve aşağıdaki konulara göre ele alarak incelenmektedir

A. Anayasa ve Siyaset

- 1) Yang Luping “ AiJi ZhengZhi ShiLi yü ZhengQuanGuanXi” (Mısır İslami Siyasi Güç ile Siyasi İktidar Aarasındaki İlişki), *XiYaFeiZhou* (Batı Asya ve Afrika Araştırma Dergisi), 49-52, Pekin, 1990-05
- 2) Dong Fangxiao, “ YiSiLanJiao Yü ZhengZhi ChuanTong” (İslam Dini ve Politik Geleneği), *XiYaFeiZhou* (Batı Asya ve Afrika Araştırma Dergisi), 46-52s, Pekin, 1991-05
- 3) Nan WenYuan, “HuiZu YiSiLanJiao ZhengZhi SiXiang de YanBian” (Hui’lerin İslami Siyaset Düşüncesinin Gelşimi), *XiBei MinZu DaXue XueBao* (Kuzeybatı Çin Milletler Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 79-86s, LenZhou, 1993-04
- 4) Gao Junhong, “ YiSiLanJiao XianZheng LiLun yü ShiJian” (İslam Anayasa Teorisi ve Partiği), *WaiGuoFaYiPing* (Küresel Hukuk İncelemeleri), 22-33s, Pekin,1995-02
- 5) Du Hong , “ DangDai YiSiLan ZhengZhi BaoLi PoXi” (Çağdaş İslami Siyasal Şiddetlerin Analizi), *ŞiYaFeiCou* (Batı Asya ve Afrika Araştırma Dergisi), 25-30s,Pekin,1997-08
- 6) Wu Yungui, “ YiSiLanJiao yü ZhongDong ZhengZhi” (İslam ve Orta Doğu Siyaseti), *ZongJiao YanJiu*, (Dünya Dinler Araştırma Dergisi), 1-10s, Pekin, 1997-03
- 7) Tien Wenlin, “ YiSiLan FuXing YünDong de ZhengZhi XianDaiHua ZhuiQiu” (Yeniden Canlanan İslami Hareketin Siyasal Modernleşmeyi Arayışı), *XiYaFeiZhou* (Batı Asya ve Afrika Araştırma Dergisi), 20-23s, Pekin,2000-06
- 8) Liao Baizhi, “YiSiLan ZhingZhi FuXing YunDong de QiYing Yu FaCen” (İslam Siyaseti’nde Yeniden Canlanma Hareketinin Oluşum Sebebi ve Gelişimi), *GuoJi ZiLiao XinXi* (Uluslararası Bilgi Dergisi), 10-11s,Pekin, 2000*03
- 9) Ding Xiaolin, “YiSiLan XianFaXue Yu XianZhang GongNeng” (İslami Anayasa ve Tüzük İşlevi), *QingHai MingZu YanJiu* (QingHai Milletler Araştırma Dergisi), 78-81, XiNing, 2001-03
- 10) Liu Zhongming, “DangDai ZhongDong YiSiLan FuXing YunDong de ZhengZhi WenHua JiLi” (Çağdaş Orta Doğu İslami Yeniden Canlanma

- Hareketinin Siyasal ve Kültürel Mekanizması), *NingXia SheHui KeXue* (NingXia Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), YinChuan, 38-43s, 2001-10
- 11) Liu Yongna, “ ShiXi YiSiLan Dui GuoJia ZhengQuan Yu GuoJi ZhengZhi de YingXiang”, *ALaBo ShiJie YanJiu*(Arap Dünyası Araştırma Dergisi),58-61s, Şangay, 2001-04
  - 12) Zhang Yingmei, “ YiLang YiSiLan GongHeGuo de ZhengJiao GuanXi” (İran İslam Cumhuriyeti’nin Din ve Siyaset İlişkisi), *XiyaFeiZhou* (Batı Asya ve Afrika Araştırma Dergisi),51-56s, Pekin,2005-10
  - 13) Wang Lincong, “ Lun YiSiLanJiao Yu MinZhu ZhiJian de BuQueDing GuanXi” (İslam ve Demokrasi Arasındaki Belirsiz İlişki Üzerine Bir İnceleme), *XiyaFeiZhou* (Batı Asya ve Afrika Araştırma Dergisi),57-63s, Pekin, 2005-10
  - 14) Qian Liqin, Qian Zhihe, “ ABA Si WangChao de ZhingZhi ChuTan” (Abbasilar Dönemi Siyaseti Üzerine Bir Çalışma), *GuYuanShiZhuan XueBao*,(NingXia Normal Üniversitesi Araştırma Dergisi), 21-25s, GuYuan, 2004-09
  - 15) Li Fuquan, “ Shi Lun YiLaKe ShiYePai WuLiMa de ZhengZhi ZuoYong” (Irak Şii Ulemasının Siyasi Rolü Üzerine Bir Çalışma), *JiangNan SheHui XueYuanXueBao* (JiangNan Sosyal Üniversitesi Araştırma Dergisi), 24-28s, SuZhou, 2005-03
  - 16) Li Fuquan, “ShiYePai WuLiMa Yu YiLangYiSiLan ZhengChuan de YanJing” (Şii Uleması İle İran İslami Rejimi’nin Evrimi), *XiyaFeiZhou* (Batı Asya ve Afrika Araştırma Dergisi), 48-73s, Pekin, 2019-02
  - 17) He Shenda, “DangDai DongNanYa YiSiLanJiao Yu ZhengZhi FaZhan” (Çağdaş Güneydoğu Asya’da İslam ve Siyasetin Gelişimi), *DangDai YaTai* (Çağdaş Asya-Pasifik Çalışmaları Dergisi),3-9s, Pekin,2006-10
  - 18) Wang Lincong, “ LueLun YiSiLan ChuanTong ZhengZhi WenHua Dui MingZhu ShiJiande ShuangZhong YingXiang” (Geleneksel İslam Siyasal Kültürün Demokratik Uygulamaya Olan İkili Etkisi Üzerine Bir İnceleme), *XiyaFeiZhou* (Batı Asya ve Afrika Araştırma Dergisi), 16-22s, Pekin, 2006-07
  - 19) Fan Ruolan, “ YiSiLanJiao Yü MaLaiXiYa ZhengZhi MinZhuHua” (İslam ve Malezya’nın Siyasi Demokratikleşmesi), *DongNanYa YanJiu* (Güneydoğu Asya Araştırma Dergisi), 33-39s, GuangZhou, 2007-12

- 20) Liang Liping, “ ZongJiao de ZhengZhiCanYu JiQi YingXiang –Yi YiSiLanJiao WeiLi” (Dinin Siyasal Katılımı ve Etkisi: İslam Örneği), *XiyaFeiZhou* (Batı Asya ve Afrika Araştırma Dergisi), 50-53, Pekin, 2007-01
- 21) Quan Xinyu, “ShiLun ZhongDong YiSiLan GuoJia “WuLiMa” de ZhengZhi CanYu CiQi XianShi ZuoYong” (Orta Doğu İslam Ülkeleri’nde Ulemanın Siyasi Katılımı ve Gerçekçi Etkisi), *JiangNan SheHui XueYuanXueBao* (JiangNan Sosyal Üniversitesi Araştırma Dergisi), 39-42s, SuZhou, 2008-12
- 22) Liu Yueqin , “Lun YiSiLan ZhengZhi WenHua GongNeng (Shang) ” (İslam Siyaset Kültürünün İşlevi Üzerine Bir İnceleme (1)), *XiyaFeiZhou* (Batı Asya ve Afrika Araştırma Dergisi), 5-11s, Pekin,2008-04
- 23) Liu Yueqin , “Lun YiSiLan ZhengZhi WenHua GongNeng (Xia) ” (İslam Siyaset Kültürünün İşlevi Üzerine Bir İnceleme (2)), *XiyaFeiZhou* (Batı Asya ve Afrika Araştırma Dergisi), 38-43s,Pekin,2008-04
- 24) Qian Xuemei, “ ZhengZhi YiSiLan YiShiXingTai Yu YiSiLanJiao de ZhengZhiHua” (Siyasal İslam İdeolojisi ve İslam'ın Siyasallaşması), *XiyaFeiZhou* (Batı Asya ve Afrika Araştırma Dergisi), 24-30s, Pekin,2008-04
- 25) Wu Yungui, “ YiSiLanJiao Dui DangDai GuoJia WaiJiaoZhengCe de YingXiang” (İslam'ın Çağdaş İslam Ülkeleri'nin Dış Politikasına Etkisi), *ShiJie ZongJiao WenHua* (Dünya Din Kültürü Araştırma Dergisi), 1-5s, Pekin, 2010-6
- 26) LiLin, “Shui Zhi JiChengRen, Shui Zhi Dai Zhi Zhe- HaLiFaXueShuo de YanBian JiQi Dui ZhongDong ZhengZhi JiCheng Yu HuanDai de YingXiang” (Halife Teorisi'nin Gelişimi ve Ortadoğu'nun Siyasi Miras ve Değişimi Üzerindeki Etkisi), *GuoJi ZhengZhi YanJiu* (Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi),100-119s, Pekin,2011-3
- 27) Cheng Likuan, “ MengTaZeLi de YiSiLan ZhengZhi Guan” (Hossein Ali Montazeri'nin İslami Siyaset Görüşü), *GuoJi YanJiu CanKao* (Uluslararası Araştırma Refansı),51-55s, Pekin,2013-11
- 28) Wang Sanyi, “ AoSiManDiGuo ZhengZhi GaiGe de KunJing” (Osmanlı'nın Siyasal Reform İkilemi), *DuShu* (Okuma Dergisi), 7-12s,Pekin 2013-04
- 29) Ha Quanan, Li Wei, “ Lun SuoLuoShi de YiSiLen MinZhu SiXiang” (Abdülkerim Sürüş'un İslam Demokratik Düşüncesi Üzerine Bir İnceleme), *ShiXue LiLunYanJiu* (Tarihsel Teorik Araştırma Dergisi), 71-80s, Pekin, 2014-05

- 30) Cong Enlin, “ YiSiLanJiao ZhongDaoSiXiang de NeiHanYu ShiJian” (İslam’da Orta Yol Düşüncesinin İçeriği ve Pratiği), *Zhong Guo MuSiLin* (Çin Müslümanları Araştırma Dergisi),36-40s, Pekin, 2014-05
- 31) Pan Shijie, “ YiSiLan de ZhongDao SiXing Ji DangDai JiaZhi” (İslam'ın Orta Yol Düşüncesi ve Çağdaş Değeri), *Zhong Guo MuSiLin* (Çin Müslümanları Araştırma Dergisi),52-55s,Pekin, 2014-05
- 32) Lü Haijun, “ HuoMeiNi YiSiLan MinZhu SiXiang YanJiu” (Ruhullah Humeyni’nin İslami Demokratik Düşüncesi Üzerine Bir Analiz), *ShiJie MinZu* (Dünya Milletleri Dergisi), 18-27s,Pekin,2015-12
- 33) Fan Jinwen, “ YiSiLan “WaHaBiZhuYi” de QiYuan Ji ShenZhanGuan” (İslam’da “ Vahhabiliğin” Kökeni ve Cihat Anlayışı), *YunNan JingGuan XueYuan XuBao* (Yunnan Polis Koleji Dergisi), 38-42s,KunMing,2015-09
- 34) Cheng Tianshe, “ “HaMaSi XianZhang” LiLun YuanYuan TanXi” (Hamis Tüzüğü’nün Teorik Kaynağı Üzerine Bir İnceleme), ”, *ALaBo ShiJie* (Arap Dünyası Araştırma Dergisi),89-105s, Şangay, 2015-07
- 35) Ding Jun, “ YouSuFu. GaiErDaWei JiQi YiSiLan ZhongJianZhuYi SiXiang” (Yusuf el-Karadavi’nin İslam Orta Yol Düşüncesi Üzerine Bir Araştırma), *ShiJie ZongJiao YanJiu* (Dünya Dinler Araştırma Dergisi),155-167s,Pekin, 2015-04
- 36) Xie Zhiheng, “LiXian JunZhu ShiQi AiJi ZongJiao ZhengZhi RenTong FuXing de YuanYin TanXi” (Anayasal Monarşi Sırasında Mısır Dini Siyasinin Reformu Kabullemesinin Sebepleri Üzerine Bir İnceleme), *WaiGuo WenTi YanJiu* (Yabancı Çalışmalar Dergisi), 29-40s, ChangChun, 2016-09
- 37) Wang Sanyi, “ AoSiMan DiGuo HuiFu XianZhengHou de QuanGui DuDuan” (Anayasacılık Hareketinden Sonraki Osmanlı İmparatorluğu’nun Diktatörlüğü), *SheHui KeXue LunTan* (Sosyal Bilimler Araştırmaları),153-158s, ShiJiaZhuang,2016-01
- 38) Yan Wei, “ AFuHan ZhengZhi YiSiLan YunDong de BianQian JiQi DangDai YingXiang” (Afganistan'daki Siyasal İslam Hareketinin Değişimi ve Çağdaş Etkisi), *NenYa YanJiu* (Güney Asya Araştırma Dergisi), 57-73s, Pekin, 2017-0
- 39) Zhang Lijuan;Ma Pingyan, “YiSiLan JiDuanZhuYi Yu YiSiLanJiao GuanXi BianXi” (Aşırı İslamcı ile İslam Dininin İlişkisi Üzerine Bir İnceleme), *XinJiang SheHui KeXue* (XinJiang Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), Urumçi,2017-09

- 40) Liu Zhongming, “ Lun HuoMeiNi WaiJiao SiXiang Yu ShiJian Zhong de YiShi XingTai he GuoJia LiYi” (Ruhullah Humeyni'nin Diplomatik Düşünceleri ve Uygulamalarındaki İdeoloji ve Ulusal Çıkarlar Üzerine Bir İnceleme), *XiYaFeiZhou* (Batı Asya ve Afrika Araştırma Dergisi), 86-107s, Pekin, 2018-0
- 41) Wang BaoYong, “YiSiLan GuoJia MinZhuHua JinCheng XieHou de ChengYin TanXi” (İslam Ülkelerinde Demokratikleşme Sürecindeki Gecikme Sebeplerinin Analizi), *ALaBo ShiJie* (Arap Dünyası Araştırma Dergisi), 48-61s, Şangay, 2018-03
- 42) Zhang Youguo; Dong Tianmei, Fan YiSiLan ZhuYi de LuoJi YanHua Yu XianShi BeiLun”, *ZhongGuo RenMin DaXue XueBao* (Çin Halk Üniversitesi Araştırma Dergisi), 84-91s, Pekin, 2018-09
- 43) Qi Zilong, “ HouBianJu ShiDai ZhongDong YiSiLan GuoJia ZhenJiao GuanXi FenXi” (Orta Çağ İslam Ülkelerinin Devlet ve Din İlişki Üzerine Bir Analiz), *ZhongYang SheHui ZhuYi XueYuan XueBao* (Merkez Sosyalizm Enstitüsü Dergisi), 84-91s, Pekin, 2018-12
- 44) Zhao Jun, “DangDai AiJi ShiYePai WenTi de XingCheng Ci ZhengZhiHua YanJing” (Çağdaş Mısır Şii Mezhebi Sorununun Oluşumu ve Politik Evrimi), *ALaBo ShiJie YanJiu* (Arap Dünyası Araştırma Dergisi), 60-74s, Şangay, 2018-09
- 45) Jin DongJu, “KeWeiTe YiSiLan XianZhang YunDong ChuTan” (Kuveyt İslami Tüzük Hareketine Bir İnceleme), *GuoJi YanJiu CanKao* (Uluslararası Araştırma Refansı), 41-47s, Pekin, 2018-07
- 46) Cui Shoujun, “ YiSiLan JiDuanZhuYi de LiShi GenYuan Yu ShenZhan SaLaFei ZhuYi de ShanBian” (İslam Aşırıcılığının Tarihsel Kökenleri ve Cihadi Selefiliğin Evrimi), *ALaBo ShiJie YanJiu* (Arap Dünyası Araştırma Dergisi), 18-30s, Şangay, 2018-07
- 47) Li JianWei, “ DangDai YiSiLanJiao SaiFeiZhuYi de LiLun yu ShiJian” (Çağdaş İslam Selefeliği'nin Teorisi ve Pratiği), *ShiJie ZongJiao YanJiu* (Dünya Dinler Araştırma Dergisi), 160-174s, Pekin, 2018-04
- 48) Lu Yun, “ ShenSi ZhengZhi YiSiLan: LeiXing, TeZheng Yu YingXiang” (Siyasal İslam'ın İncelenmesi: Çeşitleri, Özellikleri ve Etkileri), *WenHua CongHeng* (Pekin Kültürel İncelemeler Dergisi), 94-105s, Pekin, 2018-04

- 49) Yang Yani “ XieLiMu SanShiQi AoSiManDiGuo de WaJiao GaiGe (1789-1807)” (Sultan III. Selim Dönemi Osmanlı İmparatorluğu’nun Diplomatik Reformu (1789-1807)), *LongDong XueYuan XueBao* (LongDong Enstitü Araştırma Dergisi), 94-98s,
- 50) Liu Zhongmin; GuoQiang, “ YiSiLan HaLiFa ZhiDu: Cong QuanTongLiXiang Dao XianZai KunJing” (İslami Hilafet Sistemi: Geleneksel İdeallerden Gerçek İkilere), *ShiJie JingJi Yu ZhengZhi* (Dünya Ekonomi ve Siyaset Dergisi), 92-114s, Pekin, 2018-03
- 51) Zhang JieZhun; ZhangTing, “ ZhengZhi YiSiLan Yu AFuHan SheHui FaZhan Zhi LuoJi GuanXi BianXi” (Siyasal İslam ile Afganistan’ın Sosyal Gelişimi Arasındaki Mantıksal İlişkinin Analizi), *NenYa YanJiu* (Güney Asya Araştırma Dergisi), 93-111s, Pekin, 2019-01
- 52) Chen Zhonghe, “DangDai MaLaiXiYa ZhengJiaoGuanXi YanJiu_ Yi YiSiLanFaLü Wei ShiJiao”, (İslam Hukuku’ndan Yola Çıkararak Çağdaş Malezya Din ve Siyaseti İlişkisi Üzerine Bir İnceleme), *NanYang WenTi YanJiu* (Güneydoğu Asya Araştırmaları), 46-62s, XiaMen, 2018-03

Yukarıda listelendiği gibi, İslam siyaseti üzerine Çin’de çok fazla çalışma bulunmaktadır. Biz bu listeye her bir konuya bir iki tane makaleyi örnek olacak şekilde seçmeye çalıştık. İlk başlarda İslam siyaset düşüncesi ve Ortadoğu ülkelerine olan etkisi ve devlet ve din ilişkisi gibi konuları ele alsada son dönemlerde dünya çapındaki değişimlere göre daha çok siyasal İslam’ı konu alan makalelerin çok fazla olduğu bilinmektedir.

1991 yılında yayınlanan “İslam Dini ve Politik Geleneği” adlı makale bu alanda ilk dönemlerde yapılan çalışmalardan biridir.

Çin’de İslam anayasası ile ilgili çok fazla akademik dergi makaleleri bulunmaktadır. 1995 ve 2001 yılında yayınlan “İslam Anayasa Teorisi ve Pratiği” ve “İslam Anayasası ve Tüzük İşlevi” bu alandaki en önemli dergi makaleleridir.

GaoHongjun tarafından kaleme alınan “İslam Anayasa Teorisi ve Pratiği” ‘inde İslam anayasa teorisini çok detaylı bir şekilde ele almaktadır. Makalenin birinci bölümünde geleneksel İslam anayasasının teorisi ve pratiğinden bahsetmektedir. Bunun için ilk

önce peygamberimiz (s.a.s)'in Medine'de tesis ettiği “Din ümmeti”inin karakteristik özelliklerini incelemektedir. Yazar, ümmeti Hz. Peygamber (s.a.s)'in Medine'ye gittikten sonra kurulan bir sosyal topluluk olduğunu göstererek, onun İslam'ın doğumundan sonraki yeni doğan devlet iktidarının embriyonik şekli olduğunu ve Hz. Peygamber (s.a.s)'in kendi otoritesini kurmak için kurduğu bir siyasi bütünlük olduğunu söylemektedir. Bu süreçte sözleşme niteliğinde bir beyanname yayınladığı ve onun İslam'ın ilk anayasası olduğunu içeriğinden örnekler vererek açıklamaktadır. Sonunda ümmetin taşıdığı özellikleri açıklayarak, bu tür dini temelli politik ve hukuk teorisinin sınırlı olduğu ve kendi aşmışlığını çok zorda elde edeceğinin çok zor olduğunu ifade etmektedir. Bunun ardından Halife'nin gücü ve nitelikleri başlık altında halifenin vasıfları ve vazifeleri üzerine Sünni ve Şii mezhebinin görüşlerini ortaya koyarak incelemektedir. Halife ve avam konusu altında hilafetin yıkılma sebeplerini anlatarak, geleneksel İslam siyaseti ile hukukunun zorluklarını detaylı bir şekilde açıklamaya çalışmaktadır. İkinci bölümde Yeniçağ İslam dünyasındaki anayasacılık hareketlerini ele almakla başlamaktadır. Bunun sonucunda söz konusu anayasacılık hareketleri ve anayasanın özelliklerini ortaya koymaktadır. Üçüncü bölümde İslam dünyasındaki anayasacılık ile ilgili önemli tartışmalardan bahsetmektedir. Yazar makalenin sonunda anayasacılık ilkeleri ve düzenlemelerinin tüm ülkeler için gerekli olduğunu söylemektedir. İslam ülkeleri için çağdaş dünyanın ileri anayasal teorisi ve pratiği temelinde, kendi kültürel geleneklerine ve sosyal koşullarına dayanarak, pratik ve etkili bir modern anayasal modelini oluşturmanın mantıklı olduğunu düşünmektedir.

DingXiaolin'nin “İslam Anayasası ve Tüzük İşlevi” makalesinde yazar önce İslam anayasasının oluşum tarihine kısaca değinmektedir. Daha sonra İslam anayasa taslağını inceleyerek onun genel düzenlemeleri ve anayasa konularını anlatmaktadır. Son olarak Müslüman dünyasında İslam anayasasının tüzük işlevinden bahsederek dar ve geniş açıdan İslam anayasa kavramını açıklamaktadır. Makale sonunda İslam hukukun, her zaman İslam anayasasının üstünlüğünü koruduğunu, çünkü anayasanın üstünlüğünün hukukun üstünlüğünün temel sembolü olduğunu bildirmektedir. Aynı zamanda Müslüman ülke mi değil mi sorusunda, ayırt etmenin tek sınır çizgisinin bu olduğunu göstermektedir.

Yukarıda bahsi geçen bu makaleler Çin akademisine İslam anayasasını tanıtmakla İslam Hukuk araştırmalarındaki çok büyük boşluğu tamamlamıştır.

B. Ceza Hukuku

- 1) WangYing, Mao Yue“ ShiXi“GuLanJing” Zhong de XingFa SiXiang” (“Kur’an”daki Ceza Hukuku Düşüncesi Üzerine Bir İnceleme), *FaXue PingLun* (Hukuku Yorumu Dergisi), 70-72s, WuHan, 1986-05
- 2) Yu YuXiu, “Qite de XingXing” (Tuhaf Ceza), *ALaBo ShiJie* (Arap Dünyası Araştırma Dergisi), 20s,ŞanGay, 1987-05
- 3) Pu ZenXuan, “ YiSiLan XingFa KaoCha” (İslam Ceza Hukuku İncelemesi), *CongShan DaXue YanJiuSheng XueKan SheHui KeXueBan*,(ZhongShan Üniversitesi Sosyal Bilimler Lisansüstü Araştırma Dergisi),GuangZhou, 62-67s, 1995-12
- 4) Tang HongDa, “Cong “ GuLanJing” Kan YiSiLan XingFa ZhiDu de TeDian” (“Kur’an” Açısından İslam Ceza Hukuku’nun Özelliklerine Üzerine Bir Bakış), *ALaBo ShiJie*(Arap Dünyası Araştırma Dergisi), 22-23s, ŞanGay ,1992
- 5) Xu LiPing, “QianLun DingJiaNuZhou de YiSiLanJiao XingShiFanZuiFa” (Terengganu'daki İslam Ceza Hukuku Üzerine), *DongNanYa YanJiu* (GüneyDoğu Asya Araştırma Dergisi), 22-32s, GuangZhou, 2003-02
- 6) Wang SuoLao, “ HeiFeiZhou de YiSilan: Cong AMiNa “ShiXing” An Tan Qi” (Siyah Afika’da İslam: Emine’nin “Recm Cezası” Üzerinden), *ShiJie ZhiShi*, (Dünya Bigisi), 22-23sPekin, 2003-10
- 7) Zhang HuaiYin, “ NiRiLiYa YiSiLan XingFa de TeDian- Cong AMiNa “ ShiŞing” An TanQi” (Nijerya İslam Ceza Hukuku Üzerine Bir İnceleme – Emine’nin “Recm Cezası” Açısından), *ChangChun GongYe DaXue XueBao* (ChangChunTeknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 53-56s, ChangChun, 2007-03
- 8) Zhu JinNan, “ QienXi Gu YiSiLan XingFa de TeDian” (Eski İslam Ceza Hukuku’nun Özellikleri Üzerine Bir İnceleme), *FaZhi Yu SheHui*, (Kanun ve Toplum Dergisi), KunMing, 2008-12

- 9) Mohsen Rahami, Wang XiuMing, “ YiSiLanFa he YiLangXingFa Cong de FanKong GuiZe” (İslam Hukuku ve İran Ceza Hukuku’nda Terörle Mücadele Kanunu), *DongFang FaXue*, (Doğu Kanunu Dergisi), 127-139s, Şangay, 2008-05
- 10) Ha BaoYü , “Lün YiSiLenCiao ÇuanTong ŞingFa” (İslam’ın Gleneksel Ceza Hukuku Üzerine Bir İnceleme), *ShiJie ZongCiao YanCiu*, (Dünya Dinler Araştırma Dergisi), 157-168s, Pekin, 2011-10
- 11) Zhang YuanYuan, “ ShiLun YiSiLan FaWenHua Dui “Shi Xing” de YingXiang” (İslam Hukuk Kültürünün “Recm” Üzerindeki Etkisi), *Xue LiLun*, (Teori Dergisi),128-129s, HaErBing,2012-10
- 12) Liu VenCing, “ Lün YiSiLenFa de “ShiXing” ” (İslam Hukuku’nda “ Recm”), *ZhengFa LunCong*, (Siyasi Hukuk Teorisi Dergisi), 77-82s, CiNen, 2012-10
- 13) Ling BiYuan, “ Cong NiRiLiYa AMiNa ShiXing An Kan ShaaLiYa XingFa Yü XiFangXingFa de WenMing ChongTu” (Nijerya Emine Recm Davasından İslam Ceza Hukuku İle Batı Ceza Hukuku’nun Kültürel Çatışması Üzerine Bir İnceleme), *XiYa FeiZhou*,(BatıAsya ve GüneyAfrika Araştırma Dergisi),77-88s, Pekin ,2012-10

Listede gösterildiği gibi günümüze kadar Çin’de İslam Ceza Hukuku alanında yaklaşık 13 makale yayımlanmıştır. Bu çalışmaların içinde toplam beş makale İslam Ceza Hukuku’ndaki recmi konu eden çalışmalardır. Diğer beş çalışma esas olarak İslam Ceza Hukuku’nu tanıtmaya amaçlı farklı yazılan çalışmalardır. Bu çalışmalar klasik İslam Ceza Hukuk düşüncesi, İslam Ceza Hukuku, Kur’an açısından ceza hukukunun incelenmesi gibi konuları ele almaktadır. Ayrıca çalışmaların içinde “İslam Hukuku ve İran Ceza Hukuku’nda Terörle Mücadele Kanunu” adlı makale çok dikkat çekmektedir.

Mohsen Rahami ve WangXiumei tarafından kaleme alınan bu çalışma önce terör hareketlerinin İslam’daki daha doğrusu İran’daki tarihi geçmişi araştırmaktadır ve araştırmayı dört halife dönemindeki Hz. Ömer ve Hz. Ali’nin şehit edilmesiyle başladığını söylemektedir. Sırda İran tarihinde Hassan Sabbah’ın öldürülmesiyle başlayarak günümüze kadar gerçekleşen terör hareketlerinden bahsetmektedir. Sonra

İslam hukukunda terörle mücadele düzenlemeleri bölümünde, ilk olarak Arapça'daki doğrusu İslam hukukunda terörizmi ifade eden kelime araştırması yapmaktadır. Araştırma sonucunda İslam hukukunda muharebenin terörizmi ifade ettiğini belirlemektedir. Ondan sonra bu suçun dayandığı şeri deliller ve unsurlarını ve cezası ile ilgili Sünni mezhep ile Şii mezhebin farklı görüşlerini ortaya koyarak incelemektedir. Makalenin üçüncü bölümünde İran İslam ceza hukukunda Muharebe ile ilgili kanun maddelerini suçun kapsamı, unsurları ve cezası üzerine araştırma yapmaktadır. Bundan sonraki bölümde terörizm ve ile cihat ilişkisi üzerinde durmaktadır. Bu konuda Ayatollah Montazeri'nin ilgili görüşleri ele alarak incelemektedir. Hemen ardından terörizm ile istişhat eylemlerini Ayatollah Muhammad Hussein Fazl'ın fetvaları ile açıklamaktadır. Bu konuyu açıklarken, önce cihat ve istişhat deyince batı dünyasında hep terörizm gibi algıladığı ve ikisi arasında bir bağlantı varmış sorusun ortaya koymaktadır. Bazı Ortadoğu ülkelerinde halkın hükümetlerine güvenini kaybettikten sonra uluslararası örgütlerin bu karmaşık anlaşmazlıklarla uğraşmasıyla, bazı Müslüman grupların harekete geçtiği ve bu hareketin batı medyası tarafından "İntihar saldırısı" olarak adlandırıldığını söylemektedir. Dolayısıyla terörizm ve İstişhat konusunu açıklamadan öncece İslami bağlamda intihar ve istişhad anlatmaktadır. Son olarak fetava ve bazı Müslüman grupların hareketleri ve batıda oluşan terör olaylarını ele alarak, şu anda bazı İslami gruplar tarafından, cihat ve istişhad eylemi adından yürütüldüğü hareketlerin, İslami düşünce ve değerler çerçevesinde makul olmadığını ifade etmektedir. Batıda oluşan terör olaylarına ise onların İslam'ın cihat kavramına tamamen ait olmadığını ilk olarak bu eylemlerin İslam coğrafyesin dışında, ikinci olarak ise onların amacının masum sivil olduğunu göstererek anlatmaktadır. Kuran'ın Müslümanlara başkalarının yanlışından kimsenin sorumlu olmadığını söylediğini hatırlatmaktadır.

Yukarıda söylediğimiz gibi İslam Ceza Hukuku'ndaki "Rejm" diğer ülkeler gibi Çin Akademisi'nin de çok dikkatini çekken konuların biridir. Buna örnek olarak Liu Wenjin tarafından kaleme alınan "İslam Hukuku'nda " Recim"" makalesinde Recm'in erken dönem İslam Hukuku, laikleşme sonrası İslam Hukuku ve İslam Hukuku reformundaki durumunu inceleyerek, makalenin sonunda bazı İslam ülkelerinde recm'in kaldırılmamasının sebeplerini göstermektedir. Sonunda söz konusu cezanın kaldırılmama sebebini hukukun sembolik rolü ile ilişkin olduğunu düşünmektedir.

Yazar yasanın işlevinin iki çeşit olduğu, birinin sembolik işlevi diğerinin de asli işleve sahip olduğunu söylemektedir. Sembolik yasaların nadiren veya hatta yasal uygulamada hiç uygulanmadığını, ancak bunların varlığının toplum tarafından tanınan belirli bir değer yönelimi ilan ettiğini ve halka ait olma ve güvenlik duygusu verdiğini söylemektedir. Yasanın, doktrine ya da etik davranış ihlallerini cezalandıran nadiren uygulanan bunun gibi bazı hükümlerin yasanın sembolik rolünü yansıttığını bildirmektedir. İslam toplumunda, sembolik yasaların son derece özel anlamı ve değeri olduğunu vurgulamaktadır. İslam dünyasında batı hukuk sistemini kopyalanmasının başarısızlığından sonra, geleneksel İslam hukukunu yeniden inşa etmenin çok uzak hedef olsa da, İslam hukukunun sembolik rolü ile İslam hukukunun ruhu ve değerini teşvik etmenin, uygun bir politika olamadığını kimsenin söylemeyeceği görüşünü ortaya koymaktadır.

C. Yargılama Hukuku

- 1) **Ye Ziqiang, “ YiSiLan GuoJia MinShi ShenPan ZhiDu de TeZheng” (İslam Ülkelerinde Medeni Yargılama Hukuku’nun Çeşitleri ve Özellikleri), HeBei FaXue, (HeBei Hukuk Araştırma Dergisi), 46-47s, ShiJiaZhuang, 1991-03**
- 2) **Mai XiuXian, “ YiSiLan ZhongCai de JiChu Yu TeZheng” (İslam Tahkiminin Temeli ve Özellikleri), ALaBo ShiJie (Arap Dünyası Araştırma Dergisi), 36-38s, Şangay, 1999-05**
- 3) **Ma Xiuyin, “YiSiLan ZhengJu FaXue de GuangFanXing” (İslam İspat Hukuku’nun Genişliği), QingHai MinZu XueYuan XueBao (QingHai Milletler Enstitü Araştırma Dergisi), 36-38s, XiNing, 2001-08**
- 4) **Li Lan, Zhen Ming, Wang Min, “ DangDai YiSiLan GuoJia SuSong FaLü ZhiDu de TeZheng” (Çağdaş İslam Ülkeleri’nde İslam Usul Hukukunun Özellikleri), HeBei FaXue, (HeBei Hukuk Araştırma Dergisi), 137-141s, ShiJiaZhuang, 2004-09**

- 5) Li Xin, “ ZhenJu FaXue ShiJiao Xia de YiSiLanJiaoFa” (İspat Hukuku Açısından İslam Hukuku), *XueLiLun* (Teori Araştırmaları Dergisi), 89-90s, HaErBin, 2012-04
- 6) Huang Jiaona, “ YiSiLanFa KaDi he MuFuTi de CaiPan JiYi- Yi Liangge 14 ShiJi YiSiLanFa AnJian Wei Li” (İslam Hukuku’nda Kadı İle Müftünün Hüküm Çıkarma Yöntemleri-14. Yüzyıl İki İslam Hukuku Davası Örneğiyle) , *GuiLin ShiFan GaoDeng ZhuanKe XueXiao XueBao* (G YuiLin Normal Koleji Dergisi), 2016-01
- 7) 14. Qi YaPing , “ YiSiLan XingShi SiFa TiXi Zhong de FaGuan Yu ShenPan – YiSiLanFaXi de XingSi SiFa WenHua JieShao” (İslam Cezai Adalet Sisteminde Hakim ve Yargılama–İslam Cezai Adalet Kültürüne Giriş), *ZhongGuo GaoXingQu*, (Çin Bilim ve Teknoloji Dergisi),238-239s, WuHan, 2017-08

Yukarıda verildiği gibi, İslam Hukuku’ndaki yargılama ile ilgili akademik dergilerde yayınlanan yaklaşık 7 makale bulunmaktadır. Bu makalelerin iki tanesi İslam yargılama hukukundaki İspat ile ilgili konu üzerine yazılmıştır. Li Xin tarafından ele alınan “İspat Hukuku Açısından İslam Hukuku” adlı makalesi İspat Hukuku açısından İslam Hukuku’ndaki İspat ile ilgili bilgileri değerlendirmektedir. Özellikle hukuka aykırı elde edilen deliller hariç tutuma kuralı üzerinden yola çıkarak, İslam hukukunda delili sistemine ilişkin normların eksikliğinin ispatın meşru olup olmamasının belirlenmesinde gizlice bir tehlike yaratarak, recm gibi iptidai ve vahşi cezaların kolayca hayata geçirilmesine neden olduğunu bildirmektedir. 2001. yılında Ma Xiuyin tarafından ele alınan “İslam İspat Hukuku’nun Genişliği ” çalışmasında, İslami İspat Hukuku’nun sadece İlahi Hukuk’un sınırları ile sınırlanmadığını göstermektedir. İslam’ın dünyevilik görüşü ve gerçeklere önem verme düşüncesinin, İspat Hukuku’nun uygulama sürecinde, nesnel gerçeklere önem vererek, delillerin bilimsel tutumunun yasadan daha sıkı olduğu, aynı anda bu dünyadaki tüm emel ve davranışların ahiret günü hesaba çekileceğinden ibaret dünya görüşüne güvenerek tüzel kişinin zihniyetini tanımladığını ortaya koymaktadır. Bu nedenle İslami İspat Hukuku’nda ispat toplama ve ispatı uygulamanın yararının son derece geniş olduğunu ifade etmektedir.

Bu çalışmaların içinde “İslam Hukuku’nda Kadı İle Müftünün Hüküm Çıkarma Yöntemleri _ 14. Yüzyıll İki İslam Hukuku Davası Örneğiyle” adlı Huang Jiaona tarafından ele alınan makale de çok dikkat çekmektedir. Makalede, Alman Sosyolojisi Max Weber’in İslam Hukuku’nun mantıksızlığı düşüncesine karşı olarak İslam Hukuku’nda genel olarak kabul edildiği gibi kadı ile müftünün hukuki kural ve ilkelere bakmaksızın, kendi duygularına dayanarak hüküm çıkarmadığını ifade etmektedir. Aksine, 14. yüzyıldaki iki İslam Hukuku davası örneğiyle, kadı ile müftünün İslam Hukuku’nun kural ve ilkelerine kesinlikle uyma şartı altında, hukukun yürütülmesini mantıklı olarak gerçekleştirdiğini göstermektedir.

D. Savaş Hukuku

- 1) **XiaoXian, “QianTan YiSiLanJiao de ShenZhan” (İslam’daki “Cihat” Üzerine Bir İnceleme), ALaBo Shi Jie (Arap Dünyası Araştırma Dergisi), 38-40s, Şangay, 1987-08**
- 2) **Li Zhongren, “ Lun HaoSa ShenZhan de XingZhi” (Hausa Cihadı’nın Mahiyeti Üzerine Bir İnceleme), XiYaFeiZhou (Batı Asya ve Afrika Araştırma Dergisi),47-53s, Pekin, 1989-06**
- 3) **Ma Shengxiang, “ YiSiLanJiao ShenZhan –YinDu 1857 -1859 Nian DaQiYi de ZhuYaoXingShi” (İslam’da Cihad- 1857-1859 Hint Ayaklanması Üzerine Bir İnceleme), HeBei ShiYuan XueBao (SheHui KeXueBan) (HeBei Normal Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi),138-143s, ShiJiaZhuang,1997-10**
- 4) **Wu Yungui, “ YiSiLan ShenZhanGuan de FaZhan he YanBian”(İslam Cihad Anlayışının Gelişimi ve Değişimi) , XiYaFeiZhou (Batı Asya ve Afrika Araştırma Dergisi),1-8s, Pekin, 1999-08**
- 5) **Ma Er, “ YiSiLanJiao “ ShenZhan” de XinTan” (İslam Cihad Anlayışı Üzerine Yeniden İnceleme), ZhongGuo MuSiLin (Çin Müslümanları), 11-13s, Pekin, 2001-03**
- 6) **Yang Xiaohu; LiuAnping, “ Dui YiSiLan “ ShenZhan” de QuJie JiQi HuaYuChuan de ChongGou” (İslami Cihad’ın Yanlış Anlaşılması ve Söylem Hakkının Yeniden İnşası), XiangTan DaXue XueBao (ZheXue yu**

SheHui KeXue) XiangTan Üniversitesi Felsefe ve Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 96-98s, XiangTan, 2005-12

- 7) **Guo Zhaoyun**, “ **YiSiLan “ DaYi TongYi” ShiYe Zhong de ShenZhan SiXiang” (İslam’ın “Büyük Birleşme” Bağlamında Cihad Düşüncesi)**, *XiYaFeiZhou* (Batı Asya ve Afrika Araştırma Dergisi),51-54s, Pekin, 2005-12
- 8) **Ye Qing**, “ **ShiXi DangDai YiSiLan ShenZhanGuan YeQing” (Çağdaş İslam Cihad Anlayışı Üzerine Bir İnceleme)**, *XianDai GuoJi GuanXi* (Modern Uluslararası İlişkiler Dergisi), 13-18s,Pekin, 2006*01
- 9) **WuBingbing**, “ **ShenZhan GuanNian yu DangDai YiSiLan KongBu ZhuYi” (Cihad Kavramı ve Çağdaş İslami Terörizm)**, *ALaBo ShiJie* (Arap Dünyası Araştırma Dergisi), 36-41s, Şangay, 2006-01
- 10) **Wang Xu**, “ **MaoDuDi de ShenZhan GuanNian he YiSiLan GeMing LiLun”**, (Mevdudi’in Cihad Anlayışı ve İslami Devrim Teorisi), *NanYa YanJiu* (Güney Asya Araştırmaları), 1-12s, Pekin, 2012-06
- 11) **Zhou Xiaoqing**, “ **Lun YiSiLanFa de ShenZhan SiXiang” (İslam Hukuku’nda Cihad Düşüncesi)**, *GanSu ZhengFa XueYuanXueBao* (GanSu Siyaset ve Hukuk Bilimelri Enstitü Araştırma Dergisi), 40-54s, Lan Zhou, 2012-07
- 12) **Jin Yijiu**, “ **Dui “ ShenZhan” de JianLue KaoCha” (Cihad Üzerine Kısa Bir İnceleme)**, *ShiJie ZongJiaoWenHua*, (Dünya Din Kültürü Araştırma Dergisi), 1-7s, Pekin, 2016-08

Savaş Hukuku adı altında gruplandırdığımız makaleler İslam’daki cihat ve cihat düşüncesi üzerine yazılan makaleleri içermektedir. Bu konu üzerine yapılan toplam 12 makale listede yer almaktadır. Cihad konusu son dönemlerde de sık olarak araştırılan çalışmalardan biridir.

Bu çalışmaların içinde 2012 yılında Zhou Xiaoqing tarafından ele alınan “İslam Hukukunda Cihad Düşüncesi” adlı makale çok dikkat çekmektedir. Yazar, makalede İslam Hukuku’nun Kur’an, hadis ve mezhep alimlerinin görüşleri gibi üç temel kaynağından yola çıkarak, İslam cihad düşüncesini kapsamlı bir şekilde analiz etmektedir. İslam Hukuku cihad düşüncesinin tek , değişmeyen ve dogma bir kanun

maddesi olmadığını belirterek , onun İslam Hukuku'nun farklı kaynaklarında farklı ağırlık ve anlama sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Mahiyeti açısından İslam cihad ideolojisinin her dönem farklı durumdaki İslam toplumunun iç ve dış krizlere baş edebilmesi, İslam toplumunun ortak menfaatını güvence altına almasında kullanılan önemli bir araç ve menevi silah olduğunu, onun kökünün gerçeğe olan tepkine derinden kök saldıgını ortaya koymaktadır. Önce İslam Hukuku kaynağındaki cihad düşüncesini çok detaylı ve kapsamlı şekilde anlatmaktadır. Bununla ilgili Batı Akademisi'nde yapılan çalışmaların bir çoğunun nesnel olmadığı, önyargı ve yanlı yorumlarla dolu olduğunu vurgulamaktadır.

V. ÖZEL HUKUK

A. Medeni Hukuk

- 1) **Xu Guodong, “AiJi MoShi yu “AiJi MoShi yu “A Er JiLiYa MinFaDian”, NanJin DaXuePingLun (NanJing Ünivesitesi Hukuk İncelemeleri),226-233s, NanJing, 2001-08**
- 2) **Jiang Junzhou, “YiSiLan AiJi MinFaDian XiHua de ChengGong Yu ShiBai” (Mısır İslam Medeni Kanunu'nun Batılılaşmasının Başarısı ve Başarısızlığı), HeBeiFaXue (HeBei Hukuk Dergisi),165-170s, ShiJiaZhuang, 2008-01**
- 3) **Xu Guodong, “ 1948 Nian “ AiJi MinFaDian”: YuShui Zhong de YingEr” (1948 “ Mısır Medeni Kanunu”), FaLü KeXue(XiBeiZhengFaXueYuan XueBao) (Hukuk Bilimleri Dergisi, Kuzeybatı Çin Siyaset ve Hukuk Bilimleri Üniversitesi Araştırma Dergisi), 18-28s,XiAn, 2008-01**
- 4) **Liu YanBing, “YiSiLanMinFa Zhi JiShi: TuErQi yu AiJiMinFaDian” (İslam Medeni Hukuku'nun Temeli: Türkiye ve Mısır Medeni Kanunu), XiBeiDaXueXuBao (ZheXue SheHui KeXueBan) (Kuzeybatı Çin Üniversitesi Felsefe ve Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), XiAn,2014-07**
- 5) **Ma Liyan, “ “GuLanJing” Zhong de ChengXin GuiZe JiQi Dui WoGuo MingShiLiFa de QiShi”, (Kur'an'daki Doğruluk Kuralları ve Çin Medeni Hukuku'na Aydınlanması), ZhongGuo MuSiLin (Çin Müslümanları),36-39s,Pekin, 2013-05**

- 6) **GaoYangguang, “JinDai YiSiLanGuoJia de MinFa GaiGe (Shang)” (Modern İslam Ülkelerinde Medeni Hukuk Reformu 1), ZhongGuo RenDa (Ulusal Halk Kogresi Dergisi),53-55s,Pekin, 2017-09**
- 7) **GaoYangguang; LiGang,“JinDai YiSiLanGuoJia de MinFa GaiGe (Xia)” (Modern İslam Ülkelerinde Medeni Hukuk Reformu 2), ZhongGuo RenDa (Ulusal Halk Kogresi Dergisi), 53-55s,Pekin,2017-11**
- 8) **Liu Yanbing, “ Shilun OuLuFa Dui ZhongDong YiSiLanMinFa XianDaiHua de YingXiang_ YiTuErQi he AiJi YiSiLan MinFa XianDaiHua WeiDaiBiao” (Türkiye ve Mısır Medeni Kanunu’nun Modernleşmesi örneğiyle Avrupa Hukuku’nun İslam Medeni Hukuku’na Etkisi Üzerine Bir İnceleme), XiBeiDaXue XueBao (ZheXue SheHui KeXueBan) (KuzeyBatı Çin Üniversitesi Araştırma Dergisi), 155-158s,XiAn,2010-07**

Yukarıda gösterildiği gibi Medeni Hukuk altında listelenen 8 makale esas olarak modern dönem İslam ülkelerinin medeni kanunu ve İslam medeni hukukunun reformu konusunu ele almaktadır. Türkiye ve Mısır başta olmak üzere İslam Medeni Hukuku’nun reformunu karşılaştırarak çok detaylı ve kapsamlı biçimde anlatmaktadır.

B. Aile Hukuku

- 1) **WeiQi, Wu HaiYan, “ ShiTan YiSiLan Fa Zhong de HunYin GuiFan JiQi QingHai MuSiLin Zhong de YingXiang” (İslam Hukuku’nda Evlilik Düzenlemeleri ve QingHai Müslümanlarına Etkisi üzerine Bir İnceleme), QingHai MinZuXueYuan XueBao (QingHai Milletler Enstitü Araştırma Dergisi), 97-102s, XiNing, 1987-04**
- 2) **Gong Jianqing, “ FuNü yu YiSiLan SheHui FaLü ZhiDu” (Kadın ve İslam Sosyal Hukuk Sistemi), ALaBo ShiJie (Arap Dünyası Araştırma Dergisi), 32-34s, Şangay, 1989-08**
- 3) **Ma Fuyan, “ Lun YiSiLanJiao HunYinFa Dui WoGuo DongXiangZu HunYinJiaTing de YingXiang” (İslam Evlilik Hukuk Sistemi’nin Çin DongXiang Evliliğine Etkisi), XiBei MinZuDaXue XueBao (ZheXue SheHui KeXueBan) (Kuzey**

- Batı Çin Milletler Üniversitesi Felsefe ve Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi),58-64s, LanZhou, 1990-04
- 4) **Zhang Bingmin; Wang Yuqing, “ YiSiLan HunYinJiaTingGuanXi de HeLiXing” (İslam Evlilik Aile İlişkisinin Rasyonelliği), ZhonGuo MuSiLin (Çin Müslümanları Araştırma Dergisi), 10-13s, Pekin, 2004-03**
  - 5) **Lü Yajun; Zhang Hongjuan, “ YiSiLan ShiJie JiaTingFa de XianDai BianGe” (İslam Dünyası Aile Hukukunun Modern Reformu), XiBei DiEr MinZuXueYuan XueBao(ZheXueSheHuiKeXueBan) (Kuzey Çin Milletler Üniversitesi Felsefe ve Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 90-95s, YinChuan, 2006-11**
  - 6) **Ma Jianxia, “ QianTan YiSiLan Fa HunYing ZhiDu” (İslam Hukuku Evlilik Sistemi Üzerine Bir İnceleme), NeiMengGu DianDaXueKan (İç Moğolistan Radyo ve TV Üniversitesi Dergisi),13-14s, Huhhot, 2006-07**
  - 7) **Ma LiYan, “QianTan YiSiLan JiaoFa Zhong de CaiLi” (İslam Hukuku’ndaki Mehir Üzerine Bir İnceleme), TianJin ZhiYe YuanXiao LianHe XueBao(TianJin Meslek Yüksek Okulu Dergisi),102-105s, TianJin, 2017-01**
  - 8) **ZhouJin, “ “ GuLanJing” HunYingGuan Zhong de JiJi YinSu” (Kur’an’da Evlilikle İlgili Olumlu Faktörler), HuBei MinZu XueYuan XueBao (ZheXueSheKeBan) (HuBei Milletler Üniversitesi Felsefe ve Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi),70-72s, EnShi, 2007 -06**
  - 9) **Ma Zhen, “ ShiLun YiSiLan Jiao HunYinZhiDu Zhong de NüXing ChuanLi” (İslam Evlilik Sisteminde Kadının Hakkı Üzerine Bir Çalışma), ZhonGuo MuSiLin (Çin Müslümanları Araştırma Dergisi), 30-31s, Pekin,**
  - 10) **Liu Jianxia, “ JieXi YiSiLan Fa Zhong de HunYinGuan” (İslam Hukuku’nun Evlilik Görüşü Üzerine Bir Açıklama), QingHai MinZu YanJiu(QingHai Milletler Araştırma Dergisi),157-161s, XiNing, 2009-07**
  - 11) **Ma Mingliang, “ “ShenXun” yu YiSiLan Jiao de HunYin Jia TingGuan” (Hadis ve İslam’ın Evlilik Aile Anlayışı), XiBei MinZu DaXue XueBao (ZheXue SheHui KeXueBan) (Kuzeybatı Çin Milletler Üniversitesi Felsefe ve Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 97-103s, LanZhou, 2009-06**
  - 12) **ZhongYan , “ QianTan “ GuLanJing” Zhong de HunYingLiFa” (Kur’an’daki Evlilik Düzenlemeleri Üzerine Bir İnceleme), FaZhi yu SheHui (Kanun ve Toplum Dergisi), 363-364s, KunMing, 2009-12**

- 13) Gu Shichun, “ YiSiLanJiao HunYingZhiDu LunLi Zhi WeiYi – Dui YiFuDuoQiZhi, FuNüGuanNian, JiQi HunYin JinYi de ZaiKaoLü” (İslam Evlilik Sisteminin Etik Boyutu, Çok Eşlilik, Kadın Kavramı ve Evlenme Engelleri Üzerine Yeniden Düşünmek), *XiYa FeiZhou* (Batı Asya ve Afrika Araştırma Dergisi), 61-65s, Pekin, 2009-11
- 14) Dong ZhenNan, “ YiSiLanJiao HunYinGuan TanXi” (İslam Evlilik Anlayışı Üzerine Bir İnceleme), *AnYang ShiFan XueYuan XueBao* (AnYang Normal Enstitü Araştırma Dergisi), 37-39s, AnYang, 2012-02
- 15) Tan Xiaohui, “ QianXi YiSiLanFa yu YiSiLan Jiiao de GuanXi- Yi YiSiLan HunYinZhiDu Wei JieRu” (İslam Evlilik Düzenlemelerinden Yola Çıkararak İslam Dini ve İslam Hukuku ilişkisi Üzerine Bir İnceleme), *FaZhi BoLan* (*ZhongXuKan*) (Hukuk İncelemeleri),223-224s, TaiYuan, 2014-08
- 16) Long Zhao, “ QianXi YiSiLan JiaoFa de HunYingJiaTingFa” (İslam Hukuku’nda Aile Hukuku), *ZhiShi JingJi* (Bilgi Ekonomisi), 36s, Pekin, 2015-07
- 17) Wang Baizhong; Wen Qing, “ QianXi YiSiLan HunYinJiaTingFa Dui XinJiang MuSiLin de YingXiang” (İslam Aile Hukuku’nun Sincan Müslümanlarına Etkisi), *XinXiBu* (*LiLunBan*) (Batı Çin Dergisi, Teorik Baskı), 26s, XiAn, 2015-03

Yukarıdaki listede İslam Aile Hukuku üzerine yapılan çalışmalardan 17 tanesi verilmiştir. Çalışmalar farklı konu ve açılardan yola çıkarak İslam Aile Hukuku’nu araştırmaktadır. İslam Aile Hukuku’nun Çin Müslümanları’nın evlilik örf ve adetlerine etkisinden dolayı bunun üzerine yapılan birkaç çalışma da bu listeye ekelenmiştir. Çalışmalar genel olarak Kur’an ve hadisteki evlilik ve aile ile ilgili görüşler, ilgili düzenlemeleri tanıtmaktadır. İslam evlilik ve aile ilişkisinin rasyonelliği ve olumlu faktörleri Çin aile hukuku ile karşılaştırarak açıklanmaktadır. Mehr ve İslam aile hukukunda kadının hakkı gibi konular özel olarak incelenen makaleler de dikkat çekmektedir.

C. Miras Hukuku

- 1) Li Qingxi, “ChuanTong YiSiLan JiChengFa JiQi XianDai Gaige” (Geleneksel İslam Miras Hukuku ve Modern Zaman Reformu), *NanYa YanJiu* (Güney Asya Araştırma Dergisi), 38-45s, Pekin, 1989-12
- 2) Lin Bin, “YiSiLanJiao JiChengFa ChuTan” (İslam Miras Hukuku Üzerine Bir İnceleme), *HuiZu YanJiu* (Hui Araştırma Dergisi), 39-44s, YinÇuan, 1993-07
- 3) Wang Ying, “JiannXi “GuLanJing” Zhong de JiChengFa SiXiang” (“Kur’an”daki Miras Hukuku Düşüncesi Üzerine Bir Bakış), *XiBei DiER MinZu XueYuan XueBao Zhe Xue SheHui KeXueBan* (KuzeyBatı İkinci Milletler Enstitü Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 63-65s, YinÇuan, 1998-02
- 4) Ding XiaoLin, “YiSiLan JiChengFaXue JiQi FaLiXue SiXiang de ChuYi” (İslam Miras Hukuku ve Hukuk Bilimi Düşüncesindeki Tartışması), *QingHai MinZu YanJiu* (QingHai Milletler Enstitü Araştırma Dergisi), 74-76s, XiNing, 2001-11
- 5) Li LiFeng, “YiSiLanJiaoFa Zhong de NüXing JiChengQuan: Yi GuoJi RenQuanFan Wei Shi Jiao de PingJia yu FanSi” (İslam Miras Hukuku’nda Kadının Miras Hakkı: Uluslararası İnsan Hakları Açısından Yorum ve Düşünce), *ShiJie ZongJiao YanJiu*, (Dünya Dinler Araştırma Dergisi), 136-149s, Pekin, 2012-12

Çin İslam Hukuku araştırmalarında İslam Miras Hukuku üzerine yazılan çok fazla makale bulunmamaktadır. Yukarıdaki listeye ulaşabildiğimiz kadarıyla 5 tane makale eklenmiştir. Makalelerin birçoğu farklı açılardan İslam Miras Hukuku ile ilgili temel bilgileri, reformunu ve tartışmalı konularını ele almaktadır. Bu çalışmaların içinde “İslam Miras Hukuku’nda Kadının Miras Hakkı: Uluslararası İnsan Hakları Açısından Yorum ve Düşünce” makalesi çok dikkat çekmektedir. Yazar, İslam Miras Hukuku’ndaki kadının miras hakkını uluslararası insan hakları açısından ele alarak incelemektedir. Yazar, makalesinde Batı insan hakları düşüncesini esas alan uluslararası insan hakları hukukuna göre Müslüman kadınların yasal statüsünün eşitsizliği ve bu ayrımcı olgunun temel nedeninin ise İslam dininden kaynaklandığını belirterek, bu söylemin İslam’ın ortaya çıkmasındaki sosyal durum ve tarihi koşulu ihmal ettiğini söylemektedir. Üstelik İslam ülkelerine kendine özgün kültür ve geleneklerini göz ardı

ederek, böylelikle Müslüman toplumun desteğini kazanmadığı, Müslüman kadınların yasal statüsünün yükselmesini etkin bir şekilde gerçekleştirmenin imkânsız olduğunu ortaya koymaktadır. Aksine İslam Hukuku'nun kadınlara miras hakkından ibaret ekonomik hakkı tanıttığı ve güvence altına aldığı, bunun o dönemin sosyal ve tarihi ortama kıyasla, büyük bir gelişim olduğunu göstermektedir. Boş insan hakları eleştirisine göre, Müslüman kadınların yasal statüsünü yükseltmek için, Müslüman kadınların haklarını değiştirerek, kurum içi bir yolu bulmanın daha gerçekçi olduğunu belirtmektedir.

D. Ticaret Hukuku

- 1) **Ma Shao Biao, “ YiSiLan Fa WenHua Zhong de JingZhi GaoLiDai Yu GuLi ShanDai LiNian ZhiTan” (İslam Hukuku Kültüründe Ribanın Yasaklanması ve Karz-ı Hasen Teşvik Edilmesi Üzerine Bir İnceleme), ZhongGuo MuSiLin (Çin Müslümanları), 16-22s, Pekin,2009-09**
- 2) **Shao Zhongpin; DingLong, “ YiSiLanJiao FaXueJia LUN “LiBa”” (İslam Hukukçularının “Riba” Üzerine Düşünceleri), ZhongGuo MuSiLin (Çin Müslümanları), 16-22s, Pekin,2009-09,**
- 3) **Hao Shikun, Wang Yicien, “ YiSiLan JiaoFa yu XianDaiShangRenFa de RongHe yu ChongTu” (İslam Hukuku ile Modern Ticaret Hukuku'nun Uyumluluğu ve İhtilafı), HuNan GongYe DaXue XueBao (HuNan Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 49-54s, ZhuZhou, 2012-10**
- 4) **Zhao QingFeng, “YiSiLan BaoXian LiLun yu ShiJian” (İslami Sigortacılığın Teorisi ve Pratiği), ZhongGuo MuSiLin (Çin Müslümanları),20-25s, Pekin 2013-01**
- 5) **Zhang Yunyen, “ YiSiLanJiaoFa Zhong de ZhaiWu QiYue Dui GuiFan WoGuo MinJian JieDai de QiShi” (İslam Hukuku'ndaki Borç Sözleşmesinin Çin Borç Düzenlemelerine olan Etkisi), XinZheng yu Fa (İdare ve Hukuk),65-70s, ChangChun, 2015-11**
- 6) **Wang XiaoBo, “ Lun ZhongShiJi HaiShangFa deXingCheng” (Orta Çağ'da İslami Deniz Ticaret Hukukunun Oluşumu), GuDai WenMing(Eski Uygarlıklar Dergisi), 32-39s, ChangChun, 2016-01**

- 7) **Zhou Lirin, “ YiSiLan MaoYiFa GaiShu” (İslam Ticaret Hukuku’na Genel Bir Bakış), Guoji MaoYi YanJiu TianJin WeiMao XueYuen XueBao(Uluslararası Ticaret Araştırmaları (TianJin Dış Ticaret Enstitü Araştırma Dergisi)), 36-38s, TianJin, 1994-07**
- 8) **Cong EnLin , “ YiSiLanJiao ShangShiFa QianXi” (İslam Ticaret Hukuku Üzerine Bir İnceleme), ALaBo ShiJie (Arap Dünyası Araştırma Dergisi), 75s, Shangay, 1994-05**
- 9) **Cong EnLin, “ ShiTan “ JieDai” de JiaoFa GuiDing” (“Karz” İle İlgili Fıkhi Hükümler Üzerine Bir İnceleme), ZhongGuo MuSiLin (Çin Müslümanları),14-15s, Pekin, 1995-03**
- 10) **Ma Xudong, “ Lün YiSiLan MinShang yu ShiChang CingCi GüiZe de JiaoDien” (İslam Medeni ve Ticaret Hukuku ile Piyasa Ekonomik Kurallarının Kesişmesi), QingHai MinZu XueYuen XueBao (QingHai Milletler Üniversitesi Araştırma Dergisi), 71-75s,ŞiNing, 2002-02**
- 11) **Song Xiangyu; Zhou Junsuo; YouQing, “ WoGuo FaZhan YiSiLan BaoXianFa YanJiu” (Çin’in İslam Sigorta Piyasasını Geliştirme Etkisi), BaoXian YanJiu (Sigorta Araştırmaları), 12-21s, Pekin, 2011-04**

Yukarıdaki listede İslam Ticaret Hukuku üzerine yazılan sekiz tane, İslami sigorta üzerine yazılan iki tane makale, borçlar hukukuna ait bir tane makale yer almaktadır. İslam Ticaret Hukuku üzerine yazılan makaleler daha çok riba ve modern ticaret hukuku ile karşılaştırılması gibi konulara odaklanmaktadır. Bu makalelerin içinde çok özel bir konu olarak Wang Xiaobo tarafından kaleme alınan makale İslami Deniz Ticaret Hukuku’nun oluşumunu çok detaylı bir şekilde ele almaktadır. Yapılan çalışmalar İslam ticaret hukuku üzerine inceleme yapmanın piyasa ekonomisi ile çelişmeyen içeriğini anlamak, üstelik Çin’de Müslümanlar yaşayan bölgelerdeki ulusal hukuk eğitimi ve teşvik edilmesinde önemli teorik ve pratik öneme sahip olduğunu göstermektedir.

“Çin’in İslam Sigorta Piyasasını Geliştirme Etkisi” adlı makalede ise yazar, Çin’deki Müslüman nüfusun dağılımını ve etnik özelliklerini inceleyerek ve istatistik bilgilere dayanarak, Müslümanların yoğunlukla yaşadığı Sincan Uygur Özerk Bölgesi’nde İslami

sigortacılığın geliştirmesini analiz etmektedir. Sincan bölgesini İşlami sigortacılığın gelişmesinde denetim merkezi olarak ortaya koyup, ona ilişkin politika önerileri, karşılaşabileceği fırsat ve zorlukları incelemektedir.

E. Vakıf

- 1) **Ha BaoYu, “ YiSiLan “ WaGeFu” Zhi Du JiQi DangDai YanBian” (İşlam’da Vakıf Sistemi ve Çağdaş Zamandaki Gelişimi), XiYa FeiZhou,(BatıAsya ve Afrika Araştırma Dergisi), 12-16s, Pekin, 2008-04**
- 2) **SuXia, “ YiSiLan WaKeFu ZhiDu yuXinTuo Zhidu de BiJiao” (İşlam Vakıf Sistemi İle İnançlı Mülkiyet Sisteminin Karşılaştırılması), FaZhi yu SheHui (Kanun ve Toplum), 22-23s, KunMing, 2016-12**
- 3) **Memet. Gayof; Turdi Kayum, “Lun XinZhongGuo ChengLi Qian WeiWuEr SheHui ZiShan GongDi “ WaKeFu” de ChanSheng YuanYin” (Yeni Çin’in Kurulmasından Önce Uygur Toplumunda Vakıf Arazlarının Oluşum Sebepleri) , GaiGen yu KaiFang (Reform ve Dışa Açılım), 63-64s,NenCin, 2017-04**
- 4) **Turdi. Kayum, “ XinYang yu ZiShan: WeiWuErZu ChuanTong VaKeFu ZhiDu de YanBian” (İnanç ve Hayrseverlik: Uygurlar’ın Geleneksel Vakıf Arazi Düzenlemelerinin Gelişimi), BeiFangMinZuDaXue (ZheXueSheHuiKeXueBen) (KuzeyÇin Milletler Üniversitesi Felsefe ve Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 38-43s, YinChuan, 2015-07**
- 5) **Yusuf Kumaş, Aydın , “ AoSiMan DiGuo JiJingHui de LiShi ZuoYong Ji YingXiang” (Osmanlı Vakıfları’nın Tarihi Rolü ve Etkisi), SheHui KeXue LunTan (Sosyal Bilimler Dergisi), 22-23s, ShiJiaZhuang, 2017**

Yukarıda gösterildiği gibi listede vakıf ve tarihi gelişimini tanıtan, Uygurlar’da vakıf düzenlemelerini tarihi örneklerle inceleyen, vakıf sistemi ile inançlı mülkiyet sisteminin karşılaştırılmasını konu eden ve Osmanlı vakıf sisteminin tarihi rolünü anlatan makaleler bulunmaktadır. Memet Gayof ve ark. Turdi Kayum tarafından ele

alınan makalelerde Uygurlar'da Karahanlılar döneminde oluşmaya ve gelişmeye başlayan vakıf sistemini tanıtmaktadır. Çin'e eğitim amacı ile gelen Yusuf Kumaş, Aydın isimli Türk akademisyenleri tarafından Çince yazılan makale ise Çin akademisine Osmanlı vakıf sisteminin tanıtılmasında önemli katkı sağlamıştır.

Ha Baoyu tarafından kaleme alınan makalede İslam ülkelerindeki vakıf sisteminin tarihi gelişimi ve modern zamandaki değişimini inceleyerek, bu gelişim ve değişimin İslam hukukçularının "İçtihat" doktrini toplumsal gerçekliğin yeni bir yorumunu yapmak için nasıl kullandıklarının bir açıklaması olduğunu göstermektedir.

VI. İSLAM EKONOMİSİ VE FİNANSI

Çin'de İslam Hukuku araştırmalarının ilk temsili olan 1981'de yayınlanan akademik dergi çalışması ise İslam ekonomisi ilgili çevri makaledir. Böylece günümüze kadar bu konu üzerine yazılan yaklaşık 140'tan fazla makale aşağıdaki listede verilmektedir.

- 1) **Ji. Polonsikava; A. Yonova, Çev: Zhao ZengChuan; Zhang Gang , “ “YiSiLan JingJi” LiLun de SheHui ShiZhi he ZhenggZhi QuXiang” (İslam Ekonomisi Teorisinin Toplumsal Özü ve Siyasi Eğilimi), XiYa FeiZhou,(BatıAsya ve GüneyAfrika Araştırma Dergisi), 34-38s, Pekin,1981-10**
- 2) **XiaoXian, “ YiSiLan YinHang ChuTan” (İslami Bankacılık Üzerine İnceleme), XiYa FeiZhou,(BatıAsya ve GüneyAfrika Araştırma Dergisi), 44-51s, Pekin, 1987-12**
- 3) **Rodney Wilson, Çev: XiaoXian, “YiSiLan YinHang Yu JinRong” (İslami Bankacılık ve Finans), GuoJiJingJi PingLün (Uluslararası Ekonomik Araştırma Dergisi), 37-42s, Pekin, 1987-10**
- 4) **Zhang FangNien, “ ShiJie YiSiLan JinRong TiXi de XingÇi he FaCan” (Dünya İslami Finans Sisteminin Oluşumu ve Gelişimi), GuoJiJingJi HeZuo,(Uluslararası Ekonomik İşbirliği Araştırma Dergisi), 38-39s, Pekin, 1988-11**

- 5) Nen Wan Yuen, “ YiSiLanJiao Dui ShangYe JingJi de YingXiang” (İslam’ın Ticaret ve Ekonomiye Etkisi Üzerine), *NingXia SheHui KeXue*, (NingXia Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 2-9s, YinChuan, 1989-06
- 6) Zhang YongChan; MaPing, LiuTianMing, “YiSiLanJiao ShangYe DaoDe SiXiang ChuTan” (İslam Ticaret Ahlak Düşüncesi Üzerine Bir İnceleme), *NingXia SheHui KeXue*, (NingXia Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 37-43s, YingChuan, 1990-06
- 7) Cou XieFan, “ YiSiLanJiao Yu JingJi FaZhan” (İslam Dini ve Ekonomisinin Gelişimi), *ZhongGuo SheHui KeXueYuen YanJiuShengYuen XueBao*, (Chen Sosyal Bilimler Araştırma Enstitü Dergisi), 65-71s, Pekin, 1990-05
- 8) ZhiDe, “ YiSiLan FaZhan YingHang” (İslam Kalkınma Bankası), *ZhongGuo MuSiLin*, (Çin Müslümanları Dergisi), 36-38s, Pekin, 1990-03
- 9) HanLin, “ YiSiLan JingJi LiLun de Wan Hua NeiHan” (İslam İktisatı Teorisinin Kültürel İçeriği), *NingXia SheHui KeXue*, (NingXia Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 55-60s, YingChuan, 1990-08
- 10) Liu TianMing, “ YiSiLanJiao JingJi SiXiang TeDian ChuTan” (İslam İktisatı Düşüncesinin Özellikleri Üzerine Bir İnceleme”, *NingXia SheHui KeXue*, (NingXia Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 64-70s, YingChuan, 1991-12
- 11) Wu YunGui, “ CenHou YiSiLan JinJi LiLun he ShiJian” (Savaş Sonrası İslam İktisatının Teorisi ve Pratiği), *ShiJie JingJi Yu ZHANGZhi*, (Dünya Ekonomisi ve Siyaseti Dergisi), 18-32s, Pekin, 1991-07
- 12) Ma WeiShing, “ ZeiLün YiSiLan ShangYe DaoDE” (İslam Ticaret Ahlakı Üzerine Yeniden Düşünmek), *QingHei MinZu YanJiu*, (QingHey Milletler Araştırma Dergisi), 56-60s, XiNing, 1992-07
- 13) Sei ShingFa, “ “LiBa” Yu LiXi WanTi QianShi” (“Riba” ve Faiz Meseleleri Üzerine Bir İnceleme), *ZhongGuo MuSiLin*, (Çin Müslümanları Dergisi), 23-25s, Pekin, 1992-03
- 14) Cong Enlin, “ QianTan YiSiLanJiao de ShangYe DaoDe” (İslam Ticaret Ahlakı Üzerine Bir İnceleme), *ZhongGuo MuSiLin*, (Çin Müslümanları Dergisi), 11-12s, Pekin ,1993-05

- 15) Ma ZhongJie, Mi TaoJiang, “İslam İktisat Düşüncesi ve Çin Müslümanları'nın Ekonomik Gelişimi”, *ZhongGuo MuSiLin* ,(Çin Müslümanları Dergisi),33-38s, Pekin, 1994-05
- 16) Yang CuiBei, “DangDei YiSiLan YinHangYe GaiShu” (Çağdaş İslam Bankacılığı Üzerine Genel Bir Bakış), *ZhongGuo MuSiLin* ,(Çin Müslümanları Dergisi),42-44s, Pekin, 1995-09
- 17) JinChuan, Han Rong, “ YiSiLan YinHang Yu JinRong JiGou” (İslami Bankacılık ve Finans Kurumları) ,*GuoJiMaoYi*(Uluslararası Ticaret Dergisi),46s, Pekin, 1996-06
- 18) DuHong, “ YiSiLanJiao Yu JingJi XiAnDeiHua” (İslam ve Ekonominin Modernleşmesi), *ShiJie ZongJiao WenHua* (Dünya Din Kültürü Araştırma Dergisi), 10-16s, Pekin, 1996-09
- 19) Liu TianMing, “ YiSiLanJiao JiPing SiXiang Yu ZhongGuo MuSiLin de GongTong FuYu” (İslam'da Fakirliğin Giderilmesi Düşüncesi ve Çin Müslümanlarının Ortak Zenginleşmesi), *NingXia SheHui KeXue*, (NingXia Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 35-41s, YinChuan, 1996-07
- 20) Ba JienQun, “ YiSiLanYinHang Yu JinRongYe RongZi FangShi” (İslami Bankacılık ve Finans Sektörünün Finansman Yöntemleri), *ALaBo ShiJie*(Arap Dünyası Araştırma Dergisi), 25-27s,Şangay, 1997-08
- 21) JinChuan, Han Rong, “ Bu Shou LiXi de YiSiLan YinHang” (Faizsiz İslami Bankacılık), *JinRong XingXi CenKao (Yeni Adı : JinRong BoLen)* (Finansal İncelemeler Dergisi),47s, Pekin, 1997-01
- 22) MeiHeDenDe. VaLeBeiGe; Yin ChuanCou, “YiSiLan JingJi ZhiDu Xia de SiYouHua GaiGe- YiLang GeMing Hou de SiYing JingJi (Shang)” (İslam Ekonomi Sistemi Altında Özelleştirme Reformu- İran Devrimi Sonrası Özel Ekonomi (1)), *NongCun JinRong Yu ShiChang JingJi*, (Kırsal Finans ve Piyasa Ekonomisi Dergisi),49-52, YinChuan, 2000-02
- 23) Sün YingHui, “ YiSiLan JingJi SiXiang Yu ZhongGuo XiBei DiQu MuSiLin SheHui JingJi ShiJian- NingXia TongXinXiAn HanJiaoXuiXiang YangCuangZiCün DiaoÇa” (İslam İktisat düşüncesi ve Çin'in Kuzeybatısındaki Müslüman Toplumun İktisadi Faaliyetleri- NingXia TongXinXiAn İlçesi HanJiaoXui KasabaSi YangCuangZı Köy Anketi), *NingXia*

- SheHui KeXue*, (NingXia Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 52-57s, YinChuan, 2002-11
- 24) Su XiHong, LiuWei, “**ShiLun YiSiLan JingJi SiXiang Yu SheHuiCuYi XiangSheYin**” (**İslam İktisat Düşüncesinin Sosyalizme Uyarlanması Üzerine Bir İnceleme**), *NingXia SheHui KeXue*, (NingXia Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi),76-82s,YinChuan,2002-03
- 25) Liang XiangMing, “**LüeLün HuiZu XueZhe LiuZhi de YiSiLan JingJiGuan**” (**Hui Bilgini LiuZhi’nın İslam İktisatı Düşüncesi Üzerine Bir İnceleme**), *QingHei SheHui KeXue*,(QingHei Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 97-100s, XiNing, 2002-01
- 26) Li YenZhi, “**YiSiLan YinHang Yu JinRong JiGou**” (**İslami Bankacılık ve Finans Kurumları**), *ALaBo ShiJie*(Arap Dünyası Araştırma Dergisi),37-41s,Şangay, 2003-07
- 27) Xu LiPing, “**JieXi MaLaiŞiYa de YiSiLan JinRong XiTong**” (**Malezya’nın İslami Finans Sistemi Üzerine Bir İnceleme**), *DongNanYa YanJiu* (GüneyDoğu Asya Araştırma Dergisi), GuangCou,2004-02
- 28) LiuYun, “**YiSiLanJiao de JingJiGuan**” (**İslam’ın Ekonomik Anlayışı**), *XiBei ShiDa XueBao* (KuzeyBatı Normal Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 47-52s,LanZhou,2004-08
- 29) Wang JinYi, “**JiYu PLS MoShi de YiSiLan JingJi HangYe de QianXi**” (“**PLS**” **Modeline Göre İslami Bankacılık Sistemi Üzerine Bir İnceleme**), *GuoJiJinRong YanJiu* (Uluslararası Finans Araştırma Dergisi),42-47s, LanZhou,2005-09
- 30) Guo YongShing; Ceng XiaoFang, “**ZaoÇi YiSiLan YiSiLan JingJi SiXiang XiLün**” (**Erken Dönem İslam İktisat Düşüncesi Üzerine Bir İnceleme**), *HeBei ShiFan DaXue XueBao* (HeBei Normal Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 142-146s, ShiJiaCuang, 2005-07
- 31) Li WanRüi, “**Dui ZhongGuo XiBei DiQu YinHang Yu YiSiLanYinHangYe HeZuo de SiKao**” (**Kuzeybatı Çin’deki Bankacılık ile İslami Bankacılığın İşbirliğine İlişkin Düşünceler**), *XiAn JinRong* (XiAn Finans Dergisi), XiAn, 2006-11
- 32) Yin ShiWei, “**ZhongGuo YiSiLanJingJi SiXiang Yu GuDei JingJi SiXiang YiTong GuanKüi**” (**Çin İslam İktisatı Düşüncesi ve Eski İktisat Düşüncesi**

- Arasındaki Benzerlik ve Farklılık), *TianJin ZhaiJin DaXue XueBao* (TianJin Finans ve Ekonomi Üniversitesi Araştırma Dergisi), TianJin, 2006-08
- 33) Li HeiBo, “ YiSiLan YinHang WeiHe BuShou LiXi” (İslami Banka Sisteminin Faizi Yasaklama Sebebi Üzerine), *ShiJie ZongJiao WanHua* (Dünya Din Kültürü Araştırma Dergisi), Pekin, 2006-09
- 34) Hu ZhinHua; Wang ShouZhin, “YiSiLan JinRong Yu ZhongDong ShiYou ZıBın” (İslami Finans ve Orta Doğu Petrol Sermayesi), *XiBu JinRong* (Batı Çin Finansı Dergisi), XiAn, 2007-11
- 35) Li PengTao, “ YiSiLan FuXing YunDongZhong de “YiSiLanJingJiXue” ” (İslam Çağdaşlama Hareketindeki “ İslam Ekonomisi”), *ALaBo ShiJie*(Arap Dünyası Araştırma Dergisi),Şangay,2007-03
- 36) LiuLei, “QianXi YiSiLan JinRong ZhiDu de WuXi XiAnXiang” (İslami Finans Sisteminde Faizsiz Finans), *KeJi XinXi*,(Bilimsel Bilgiler Araştırma Dergisi), JiNen, 2007-08
- 37) HuXiao, “ MaLaiXiYa RuHe JienShe GuoJiYiSiLan JinRong ZhongXin” (Malezya Uluslararası İslami Finans Merkezini Nasıl Kuruldu), *YinHangJia* (Chen BankaZhilar Dergisi), TeiYuen,2007-08
- 38) Zhing MinSi, “ YiSiLanJiao de JingJi SiXiang TanXi” (İslamın İktisatı Düşüncesi Üzerine Bir İnceleme), *ShangQiu ShiFan XueYuen XueBao* (ShangQiu Normal Üniversitesi Araştırma Dergisi),2007-08
- 39) Liu TianMin , “ YiSiLan JinDian JingJi SiXiang TeDian GaiShu” (İslam Klasik İktisat Düşüncesinin Özellikleri Üzerine Bir Bakış), *ALaBo ShiJie*(Arap Dünyası Araştırma Dergisi),Şangay, 2008-07
- 40) Wang ShouZhin; Zou XiaoFang, “ MaLaiXiYa YiSiLan JinRong XiTong FaZhan YanJiu”(Malezya İslami Finans Sisteminin Gelişimi Üzerine Bir İnceleme),*DongNanYa YanJiu* (GüneyDoğu Asya Araştırma Dergisi), GuangCou,2008-02
- 41) YangYi, “YiSiLan ZhaiZhuan JiÇi QianZei FangXiAn YanJiu” (İslami Tahviller ve Potansiyel Risk Üzerine Bir Çalışma), *HeiNen GuangBoDianShi DaXue*, (HeiNen Radyo ve Tv Üniversitesi), HeiKou, 2008-03
- 42) Zhang XiaoFang, “ XiBu MinZu DiQu YinJin YiSiLan JinRong MoShi TanXi” (Batı Çin Azınlık Bölgesine İslami Finans Modelini Getirilmesi Üzerine Bir

- Analiz), *BeiFang MinZu DaXue XueBao*,(KuzeyChen Milletler Ünivesitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), YinChuan, 2009-07**
- 43) Zhai XiaoQun, “YiSiLan JinRong Yu NingXia YinJin FangEn ChuTan” (İslami Finans ve NingXia’da Tanıtım Planı Üzerine Bir İnceleme), *BeiFang MinZu DaXue XueBao*,(KuzeyChen Milletler Ünivesitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), YinChuan,2009-07**
- 44) Ba ŞuSong; Liu XiAnFing; CuiZhing, “YiSiLan JinRong TiXi XingCHan de ShiChang JiChu Yu JinRong TeXing YanJiu” (İslami Finans Sistemi Oluşturan Piyasa Mekanizması ve Finansal Özellikleri Üzerine Bir İnceleme), *JinRong LiLun Yu ShiJian* (Finans Teorisi ve Pratiği Dergisi), ZhinCou, 2009-06**
- 45) LiLuo, “YiSiLan JinRong: TongWang CueDui ShouYi ZhiLu” (İslami Finans: Mutlak Kazanç Giden Yol), *ZhongGuo ChengShi JinRong*, (Chen Shehir Finansmanı Dergisi),Pekin, 2009-05**
- 46) Cou LiHua, “GuoJiJinRong WeiJi Yu YiSiLan JinRongYe de FaZhan” (Uluslararası Finansal Kriz ve İslami Finans Sisteminin Gelişimi), *ZhongGuo JinRong* (Çin Finans Dergisi), Pekin, 2009-05**
- 47) Zhai XiaoQun, “YiSiLan JinRong de YuenZe , MoShiJi NingXia LiYong TuJin TanTao” (İslami Fianans İlkeleri, Modeli ve NingXia’da Uygulama Yolları Üzerine Bir İnceleme), *XiAnDei ShangMao GongYe* (Modern Ticaret ve Sanayi Dergisi), WuHan, 2009-03**
- 48) Ba ŞuSong, LuYang, Wang JinYi, “YiSiLan JinRong ChuanQiuHua FaZhan” (İslam Ekonomisinin Küreselleşme Gelişimi), *XiBu LünZong*, (BatıÇin Teori Dergisi), 2009-01**
- 49) 49. LiuRong, “YiSiLan JinRong Zei ZhongGuo FaZhan MienLing de WanTi” (İslami Finansın Çin’deki Gelişiminde Karşılaştığı Sorunlar), *XiaoFei DaoKan*,(TüketiJi Rehberi Dergisi), Pekin, 2009-01**
- 50) MingJin, “YiSiLanFa Yu GuDian YiSiLan JingJi” (İslam Hukuku ve Klasik İslam Ekonomisi), *XiYa FeiZhou*,(BatıAsya ve GüneyAfrika Araştırma Dergisi), Pekin , 2010-06**
- 51) Çi XueYi, “ “GuLanJinggg” he ShinXun Zhong de YiSiLan JingJi SiXiang” (“Kur’an” ve Hadisteki İslam İktisatı Düşüncesi), *ALaBo ShiJie*(Arap Dünyası Araştırma Dergisi),Şangay,2010-01**

- 52) ZhangCü, “YiSiLan JinRong Yu KueiJi JieŞao” (İslami Finans ve Muhasabeye Giriş), *ZhongGuoCuCe KueiJiShi* (Çin Yeminli Mali Müşavir Dergisi), Pekin, 2010-12
- 53) Ma YuXiu, “YiSiLan XinYong JingJi SiXiang ChuTan” (İslam Ekonomisinin Kredi Sistem Düşüncesi Üzerine Bir İnceleme), *XiYa FeiZhou*,(BatıAsya ve GüneyAfrika Araştırma Dergisi), Pekin ,2010-12
- 54) Sün YingHui, “YiSiLanJiao JingDian JingJi LiLun Dui MinZu DiQu GouJien HeXie SheHui de YinXiang” (Klasik İslam İktisad Teorisinin Çin’in Etnik Bölgelerinde Sosyal Bütünleşmeye Olan Etkisi), *NingXia SheHui KeXue*, (NingXia Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi),YinChuan,2010-09
- 55) Adilcan Abdullah,“ YiSiLan de JinRong SiXiang” (İslam’ın Finans Düşüncesi), *ZhongGuo ZongJiao*,(Chen Din Araştırma Dergisi),Pekin, 2010-09
- 56) SüiPing, “Yi YiSiLan JinRongFa WeiShiJiao Tan KaShi JingJi TeQu de JinRong TiXi JienShe” (İslam Mali Hukuku Açısından Kaşgar Özel İktisat Bölgesi Finansal Sisteminin İnşası Üzerine Bir İnceleme), *FaXue ZaZhi* (Hukuk Bilimleri Dergisi), Pekin,2010-09
- 57) Zuo JiaYen, “YiSiLan YinHang Jiçi YeWu TeDian QianXi” (İslami Bankacılık ve İşlemleri Üzerine Bir İnceleme),*XiAnDei JingJi XinXi*(Modern Ekonomik Bilgi Dergisi), HaErBin, 2010-08-23
- 58) Cou LiHua, “YiSiLanJinRong Yu XiFang CuLiu JinRong de Çayı BiJiao” (İslami Finans İle Batı Yaygın Finansın Karşılaştırılması), *ShiDei JinRong*,(Zaman Finans Dergisi, KunMing,2010-08
- 59) LiYi, “DiBei WeiJi Yu YiSiLan JinRong de EnChuanXing” (Dubai Krizi ve İslami Finansın Güvenliği), *ALaBo ShiJie*(Arap Dünyası Araştırma Dergisi),Şangay,2010-07
- 60) Han KeYong, “ Yi LünLü Wei JiChu de YinHang TiXi ChongGou SheXiang-JiYu Dui YiSiLan YinHangYe de SiKao” (Etik Temele Dayalı Bankacılık Sisteminin Yeniden Yapılanması- İslami Bankacılık Üzerindeki Düşüncelere Dayalı), *ShenDong JingJi* (ShenDong Ekonomisi Dergisi), JiNen,2010-05

- 61) Ma LiRong , “QingZhengSi Yu YiSiLanJingJi WanHua de ShinCHan JiÇi FaCe”(Cami ve İslam İktisat Kültürünün Oluşumu ve Gelişimi), *ShiJie ZongJiao YanJiu*(Düya Dinler Araştırma Dergisi), Pekin, 2010-04
- 62) YangWei, “ShiLun “GuLanJing” de PingKün GaiNien,PingKünJingJi Xue JiPing ShiJian” (“Kur’an”da Yoksulluk Kavramı, Yoksulluk Ekonomisi ve Yoksulluğun Azaltılması Uygulaması Üzerine Bir İnceleme), *WuHan DaXue XueBao* (WuHan Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), WuHan2010-03
- 63) ZhuLin, “YiSiLanJiao JingJi SiXiang Yu RuJia JingJi SiXiang BiJiao YanJiu” (İslam İktisat Düşüncesi ile Konfüçyüs İktisat Düşüncesinin Karşılaştırması), *GuiCou ZhaiJinXueYuenXueBao* (GuiCou Finans ve Ekonomi Enstitü Araştırma Dergisi), GuiYang, 12-16s, 2010-03
- 64) Chen ZhiYi, “YiSiLan JinRong ZhiÇi NingXia FaZhan NeiLu KaiFangXing JingJi de CenLüe SiKao” (İslami Finansın Ningxia'nın Yurtiçi Açık Ekonomisini Geliştirme Stratejik Düşüncesine Destek Vermesi Üzerine Bir İnceleme), *NingXia SheHui KeXue*, (NingXia Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi),YinChuan,2010-03
- 65) Xu WeiHong, WuHao, “YiSiLan JinRong de WeiLei” (İslami Finansın Geleceği), *ZhongGuo HuoBi ShiChang* (Çin Para PiyasaSi Dergisi), Şangay, 2010-02
- 66) 65. Liu XiaoYu, “YiSiLanYinHang: BuShou LiXi de YinHang” (İslami Banka: Faizsiz Banka), *JinRong BoLen (ZhaiFu)*, (Finansal İncelemeler), Pekin, 2011-06
- 67) Cou ChanChan, “ YiSiLanJinRong ZeiWoGuo de WeiLei JiÇi KuaiJi YingXiang FmXi” (İslami Finansın Çin'deki geleceği ve Muhasebe Etki Analizi), 2011-05
- 68) Li HongYen, “NingXia YiSiLan JinRong FaZhan YanJiu” (NingXiao İslami Finansın Gelişimi Üzerine Bir İnceleme), *TeQu JingJi* (Özel Bölge Ekonomisi), ShinZhin,2011-12
- 69) HuCHan, “YiSiLan JingRong JiGou XinZhaiWu BaoGao GeiNien KuangJia PingJia” (İslami Finansal Kurumların Yeni Finansal Raporunun Kavramsal Çerçevesi Üzerine Yorum), *ZhaiHui YueKan* (Aylık Finans ve Muhasebe Dergisi), WuHan,2011-12

- 70) Ma SünXiao, “QianLün QingHei MuSuLin ShangYe JingJi WanHua ChuanTong de XingCHan JiÇi TeDian” (QingHei Müslümanların Geleneksel Ticaret Kültürünün Oluşumu ve Özellikleri), *ÇeyDaMu KeiFa YanJiu*(Çaydam GeliXim ve Araştırma Dergisi),DeLingHa, 2011-10
- 71) Zou XinYu, “SheHui ZeRın ShiJiao Xia de YiSiLan JinRong” (Sosyal Sorumluluk Açısından İslami Finans), *ÇiYe JiShu KeiFa YanJiu*, (Kurumsal TeknoloJi Geliştirme Dergisi), ChangŞa, 2011-07
- 72) Li HuiHui, “QianXi YiSiLan YinHang de FaZhan QuShi JiÇi Zei ZhongGuo de FaZhanZhiLu” (İslami Bankaların Gelişim Yönü ve Çin’deki Gelişim Yolu), *ÇiYe JiShu KeiFa YanJiu*, (Kurumsal TeknoloJi Geliştirme Dergisi), ChangŞa,2011-07
- 73) Fing ZongXiAn,Chen ZhiYu, “JiYuFengXianShiJiao de YiSiLan YinHang Yu ChuanTong YinHang de BiJiao” (Risk Açısından İslami Banka İle Geleneksel Bankaların Karşılaştırılması), *GuoJiJinRong YanJiu* (Uluslararası Finans AraştırmaSi Dergisi), LanZhou, 2011-07
- 74) 72. Cou LiHua, “ ChuanQiu JingRong WeiJi Xia WenDing FaZhan de YiSiLan JinRong” (Küresel Finansal Krizi Altında İstikrarlı Gelişen İslami Finans), *ZhongGuo ZhingJuan ÇiHuo*,(Çin Menkul Kıymetler ve Vadeli İşlemler Dergisi), Pekin ,2011-06
- 75) Ma XueJuan, “ GouJien YiSiLan JinRong TiXi de DiFang ShiJian TanTao-LiZu NingXia de SiKao” (İslami Finansal Sistem İnşa Etmenin Yerel Uygulaması Üzerine Tartışma - Ningxia Örneği İle),*NeiMengGu KeJi Yu JingJi* (İç Moğolustan Bilim Teknoloji ve Ekomomi Dergisi), HuhHot, 2011-06
- 76) Wang WenFei, “Lun YiSiLanJiao Dui HuiZu ShangYeJiaZhiGuan de ShinTou ZuoYong” (İslam’ın Hui’lerin Ticaret Değerine Olan Etkisi), *SheKe ZongHing(Xin LiLun)* (Sosyal Bilimler Dergisi),LanZhou, 2011-06
- 77) Ma ZhongJie , “ YiSiLan JingJi SiXiang QianŞuo” (İslam İktisat Düşüncesi Üzerine Bir İnceleme), *ZhongGuo MuSiLin* ,(Çin Müslümanları Dergisi),Pekin, 2011-03
- 78) Wang RuoXi, “Qianyi YiSiLan YinHang de Fa Cen Ji SunZei Wenti” (İslami Bankaların Gelişimi ve Mevcut Sorunları Üzerine Bir İnceleme), *DuiWeiJinMao ShiWu* (Dış Ticaret Uygulama Dergisi), WuHan, 2011-03

- 79) Liu ZhaiYong, Huang XiaoQian, “MaLaiŞiYa YiSiLan YinHangYe de CueÇi Yu QiShi” (Malezya'da İslami Bankacılık Yükseliş ve Aydınlanması), *YaTei JingJi*, (Asya-Pasifik ekonomisi), 2011-01
- 80) Zhang RuiLiang, “ YiSiLan JinRong Zei ZhongGuo de JieJien yu FaZhan” (Çin’de İslami FinansınReferanSi ve Gelişimi), *ALaBo ShiJie*(Arap Dünyası Araştırma Dergisi),Şangay, 2012-01
- 81) Hu Chan, “ YiSiLan JinRong JiGou ZhaiWu BaoGao GeiNien KuangJia: GaiJing Yu QiShi” (İslami Finansal Kuruluşların Finansal Raporlamanın Kavramsal Çerçevesi: Gelişim ve Çıkarım), *YunNen ZhaiJing DaXue XueBao*,(Yunnan Finans ve Ekonomi Üniversitesi Araştırma Dergisi), KünMing,2012-02
- 82) Luo ErHao, “Kan YiSiLan YinHang ZenYang ChuangZao ÇiJi” (İslami Bankanın Yarattığı Mucize), *JinRong JingJi* (Finans Ekonomisi), ChangŞa,2012-02
- 83) Ma LiÇiang, “YiSiLan JingJi SiXiang TeDian JiQi JiBen JinShing” (İslam İktisatı’nın Özellikleri ve Temel Ruhu Üzerine Bir İnceleme”, *ZhongGuo MuSiLin* ,(Çin Müslümanları Dergisi),Pekin, 2012-01
- 84) Ma WanXiang, “ YiSiLan JingJi WenHua Zhong de HeXie LiNien” (İslam İktisat Kültürü’nde Ahankli Kavramı), *ZhongGuo ZongJiao*,(Chen Din Araştırma Dergisi),Pekin,2013-03
- 85) Meng ZhiBiao, “YiSiLan JinRong Zei ZhongGuo KeÇiXu FaZhan YanJiu” ,(Çin’in Sürdürülebilir Kalkınmasında İslami Finans Araştırması), *ZhaiJingJie (XueShuBen)* (Mali Sektör Dergisi (Akademik Baskı)), Pekin, 2012-03
- 86) Ma Yu Xiu, “ ChuanQiuHua BeiJin Xia YiSiLan JinRong de ShiJian Yu TiaoCen” (Küreselleşme Bağlamında İslami Finansın Uygulamaları ve Zorlukları), *ALaBo ShiJie*(Arap Dünyası Araştırma Dergisi),Şangay,2012-03
- 87) EnXiang, “YiSiLan JinRong: MienXiang MuSiLin de JinRong ChuangXin” (Müslümanlar İçin Finansal Yenilik: İslami Finans),*QingHei MinZu YanJiu*, (QingHey Milletler Araştırma Dergisi), XiNing, 2012-04
- 88) Chen ChaoXia, Li HongYen, “ NingXia YinJin YiSiLan JinRong FaZhan de ChuTan” (NingXia’da İslami Finansın Geliştirilmesine Yönelik Bir İnceleme), *DuiWeiJinMao ShiWu* (Dış Ticaret Uygulama Dergisi), WuHan,2012-04

- 89) WuYen, “ YiSiLan JingJi LünLi SiXiang Yu ALaBo GuoJia de XiAnDeiHua” (İslam Ekonomisini Etiki ve Arap Ülkelerinin Modernleşmesi), *ZhongGuo MuSiLin* ,(Çin Müslümanları Dergisi),Pekin, 2012-03
- 90) Liang LiCün; Mo JieLün, “JiYu ShangQuanFa de YiSiLanYinHang JiXiao PingGu He SheHui ZuoYong FmXi” ve Entropi Ağırlık Yöntemine Dayalı (İslam Bankası Performans Değerlendirmesi ve Sosyal Rol Analizi), *CenLüe CueCe YanJiu* (Stratejik Karar AraştırmaSi Dergisi), GuangCou, 2012-07
- 91) Gong ZhaoHui, “ YiSiLan RongZi JiÇi YinJing FaZhan TanTao” (İslami Finansmanın Girişi ve Gelişimi), *JinRong JingJi* (Finans Ekonomisi), ChangŞa,2012-06
- 92) Zhang MingKe, “NingXia FaZhan YiSiLan JinRong FaZhan de LuJin XuenZe” (NingXia’da İslami Finansı Geliştirmenin Yolu), *ZhongGong YinChuanShiWei DangXiao XueBao* (Çin Komünist Patisi YinChuan Okulu Dergisi), YinChuan, 2012-10
- 93) ZhangMing;Wu MeiLin, “ Lün NingXia YiSiLan JinRong FaZhan de FaLv DuiCe” (Ningxia’da İslami Finansın Geliştirilmesine İlişkin Yasal Önlemler), *BeiFang MinZu DaXue XueBao*,(KuzeyÇen Milletler Ünivesitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), YinChuan, 2012-11
- 94) Ma JiCou, “ YiSiLan JinRong de FaZhan Ji WoGuo JinRong ShiChang de JieHe” (İslami Finansın Gelişimi ve Çin’in Finans Piyasasına Entegrasyonu), *GenSu JinRong* (GenSu Finans Dergisi), LanZhou,2012-07
- 95) Bei RuoMing, “TuoMaSi . AKüiNa Yu EnSaLi JingJi SiXiang de ChuanCHAN Yu BiJiao” (Thomas Aquinas ve Ansari’nin Ekonomik Düşüncelerinin Kalıtımı ve Karşılaştırılması), *ShiJie ZongJiao WanHua* (Dünya Din Kültürü Araştırma Dergisi), Pekin,2013 -12
- 96) WangŞuang;DuXiaoYu, “ YiSiLan YinHang: GuoWei JingYan Yu JieJien” (İslam Bankası: Dış Tecrübe ve Referans),*ZhongGuo ShangMao* (Chen Ticaret Dergisi), Pekin, 2013-11
- 97) WangXia, “ GenSuShin YinJin YiSiLan JinRong de MoShi TanTao” (GenSu Eyaleti’nde İslami Finansı Tanıtma Modu Üzerine Bir İnceleme), *GenSu JinRong* (GenSu Finans Dergisi), LanZhou, 2013-10

- 98) WangŞuang;Du XiaoYu; Wang ChuÇi, “ YiSiLanJinRong Zei VoGuo de FaZhan XiAnCuang Ji ZhingCe JienYi” (Çin’de İslami Finansın Gelişme Durumu ve Politika Önerileri), *ZhongGuo ShangMao* (Chen Ticaret Dergisi), Pekin,2013-10
- 99) WangCün; Nabira.Kayser, “JiYu YiSiLan JinRong de GeTi XingWei Yu YuSuen Xieze” (İslami Finansa Dayalı Bireysel Davranış ve Bütçe Feragatnamesi), *HeZuo JingJi Yu KeJi* (İşbirlikçi Ekonomi ve Teknoloji Dergisi), ShiJiaCuang, 2013-07
- 100) Gong JienLing; GaoShenShing, “ YiSiLan YinHangYe GongSi ZhiLi” (İslami Bankacılık Kurumsal Yönetimi Üzerine Bir İnceleme), *ZhaiHui TongXun* (Muhasebe BülTani), WuHan,2013-01
- 101) MaPing; Pan HuanXue; ÇeiMei, “ NingXia YiSiLan JinRong FaZhan FınXi- JiYu MaLaiXiYa JingYan de JieJien Yu FaZhan” (Ningxia'da İslami Finansın Girişiminin Analizi - Malezya Deneyiminin Referans ve Gelişimine Dayalı), *XinXiBu* (LiLun Ben) (Yeni Batı (Teorik Baskı)), 2014-12
- 102) Gao GuoYen, “NingXia YiSiLan FaZhan TanXi” (Ningxia'da İslami Finansın Gelişimi üzerine Bir İnceleme), *ShiDei JinRong*,(Zaman Finans Dergisi), KunMing,2014-12
- 103) Pen ShiJie, “YiSiLan JinRong Ji TeDian ChuTan” (İslami Finans ve Özellikleri Üzerine Bir İnceleme), *ZhongGuo MuSiLin* ,(Çin Müslümanları Dergisi),Pekin,2014-11
- 104) Yang WeiCHan, “GuanYu Dui YiSiLan YinHang JienGuan WenTi de FınXi- JiYu YiSiLan JinRong FuWu WeiYuenHui JienGuan KuangJia de ShiJiao” (İslami Finansal Hizmetler Komisyonunun Düzenleyici Çerçevesi Açısından İslami Bankaların Denetimine İlişkin Analiz), *XiAn CaiJingXueYuen XueBao*(XiAn Finans ve Ekonomi Üniversitesi Araştırma Dergisi), XiAn, 2014-11
- 105) Zhang YinMei, “ YiSiLan JinRong de ZhingZhi WenTi” (İslami Finansta Siyasal Konular), *ShiJie ZongJiao YanJiu*(Dünya Dinler Araştırma Dergisi), Pekin,2014-10
- 106) Cu JinTao, “ BuShou LiXi de YiSiLan JinRongYe” (İslam Finansın Faizsiz Sistemi),*ZhongGuo JingJi CouKan* (Çin Ekonomik Haftalık Dergisi), Pekin, 2014-10

- 107) Xiao FuWang, BaNa, XuLili, “YinNi YiSiLan JingJi YunDong de FaZhan (1980s-2012)” (Endonezya'daki İslami Ekonomik Hareketin Gelişimi (1980 – 2012)), *NenYang ZiLiao YiZhong* (Güneydoğu Asya Araştırmaları Dergisi), XiaMin, 2014-08
- 108) Wu ZünXin, “YiSiLanYinHang Yu ShangYe YinHang de HongGuan JinRongFengXianBiJiao” (İslami Bankalar ile Ticari Bankalar Arasındaki Makro Finansal Risklerin Karşılaştırılması), *KeJi ChuangYe YueKan* (Aylık Teknoloji GiriXimi Dergisi),Pekin, 2014-08
- 109) Zhao ZhongLong, “ YiSiLan JinRong de Fa he JingJiXue FenXi” (İslami Finans Üzerine Hukuki ve Ekonomik Açıdan Bir İnceleme), *XueShu JiaoLiu*,(Akademik DeğiXim Dergisi), HaErBin,2014-05
- 110) Rin XinMing, “ NingXia FaZhan YiSiLan JinRong YeWu de KeXingXing FmXi” (NingXia'da İslami Finans Sektörü Geliştirmenin Fizibilite Analizi), *ShiDei JinRong*,(Zaman Finans Dergisi), KunMing,2014-05
- 111) Xin ZhiBin, “NingXia FaZhan YiSiLan JinRong YeWu TanXi- JiYu SWOT ShiJiao” (SWOT Perspektifine Dayalı NingXia'da İslami Finans Gelişimi Üzerine Bir İnceleme), *ZhaiJin WenTi YanJiu* (Finansla ve Ekonomik Problemler Araştırma Dergisi), DaLien, 2014-05
- 112) Zhang YinMei, “YiSiLan JinRong ChuanQiuHua FaZhan JiQi Zai Zhonguo de FaZhan QianJing” (İslami Finansmanın Küreselleşmesi ve Çin'deki Gelişim Beklentileri), *XiYa FeiZhou*,(BatıAsya ve GüneyAfrika Araştırma Dergisi), 34-38s, Pekin,2014-04
- 113) LiLin, “ YiSiLan JingJi HuTongTi Yu ZhongA JinRong HeZuo de Fei YingLi MoShi” (İslam Ekonomisinde İşbirliktelik ve Çin-Arap İşbirliğinin Kâr Amacı Gütmeyen Modeli), *XiYa FeiZhou*,(BatıAsya ve GüneyAfrika Araştırma Dergisi), 34-38s, Pekin,2014-04
- 114) Wu ZünXin, “YiSiLan YinHang de NeiBuFengXian GuanLi” (İslami Bankaların İç Risk Yönetimi), *QuYu JinRong YanJiu*, (Bölgesel Finans Araştırmaları),2014-04
- 115) Song YuYing, “YiSiLan YinHangYe LiuDongXingFengXianGuanLi TanXi” (İslami Bankacılık Sektöründe Likidite Riski Yönetimi Üzerine Bir İnceleme),

BeiFang MinZu DaXue XueBao,(KuzeyChen Milletler Ünivesitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), YinChuan,2014-03

- 116) MingJin, “YiSiLan Yin Hang de BenZhi TeZheng Ji Zai WoGuo XiBu MinZu DiQu FaZhan JianYi” (İslami Bankaların Temel Özellikleri ve Batı Çin Etnik Bölgeleri’ndeki Gelişimi İçin Öneriler), *XiBei MinZu YanJiu* (KuzeyBatı Milletler AraştırmaSi), LanZhou, 2014-02
- 117) ZangQian, “XiangGang FaZhan YiSiLan JinRong MeiChu JienShi BuFa” (Hong Kong'un İslami Finans Geliştirmesindeki Sağlam Adımı), *HuGang JingJi* (Şangay-Hong Kong Ekonomisi Dergisi), Şangay, 2014-01
- 118) Xiao FuWang, BaNa, XuLili, “YinNi YiSiLan JingJi YunDong de FaZhan (1980s-2012) (Xia)” (Endonezya'daki İslami Ekonomik Hareketin Gelişimi 2 (1980 – 2012)), *NenYang ZiLiao YiZhong* (Güneydoğu Asya Araştırmaları Dergisi), XiaMin, 2014-11
- 119) Su KuKe; YangXue, “ QianTan YiSiLan ZhaiZhuan” (İslami Tahviller Üzerine Bir İnceleme),*ÇiYe BaoDao*,(İş Rehberi),WuHan,2015-03
- 120) CHan XiaoFang, T.M AL-JALLAD Ra'fat “JiCünLiLü Dui YiSiLan YenShing ZhingJuan de ZhongYaoXing” (Gösterge Faiz Oranlarının İslami Türev Menkul Kıymetler Üzerindeki Önemi), *WuHan LiGong DaXue XueBao* (*XinXi Yu GuanLi GongCHAN Ben*) (WuHan Teknik Üniversitesi Araştırma Dergisi (Bilgi ve Yönetim MüHandisliği Baskı), WuHan,2015-12
- 121) BeiYuFei;Du XiaoYu, “FaZhan YiSiLan JinRong ZhiÇı “ YiDeiYiLu” JienShe” (İslami Finansın Geliştirilmesi ve “Bir Yol, Bir Kuşak Girişimi Desteği”), *ChuanQiuHua* (Küreselleşme Dergisi), 2015-11
- 122) CuYing ;LuoYing, “ YiSiLan JinRong KuangJia he ZhingCe XiaoYing” (İslami Finans Çerçevesi ve Politika Etkileri), *JingRong JiaoXue Yu*,(Finansal Eğitim ve Araştırma Dergisi), BaoDing, 2015-10
- 123) Qi Ming, “ “YiDai.YiLu” ShiJiaoXia de YiSiLan JinRong JienGuan ZhiDu” (“Bir Yol, Bir Kuşak” Girişimi Açısından İslami Finans Denetim Sistemi Üzerine Bir İnceleme), *ShangHei ZhaiJing DaXue XueBao*,(ŞangayFinans ve Ekonomik Üniversitesi Araştırma Dergisi), Şangay, 2015-10
- 124) LiMing, “ JiJi FaZhan YiSiLan JinRong TuiDong “SiChouZhiLu” JingJi Dai JienShe- Yi NingXia ZiZhi Qu WeiLi” (İslami Finansın Aktif Oarak

- Geliştirilmesi ve “İpek Yolu” Ekonomik Kemerinin İnşasını teşvik etmek-
Ningxia Hui Özerk Bölgesi Örneği İle), *GuoJiJinRong* ,(Uluslararası Finans
Dergisi), Pekin, 2015-09
- 125) Li ShuPing “ “YiDai,YiLu” BeiJin Xia ZhongGuo JiaKuai FaZhan
YiSiLan JinRong de JienYi” (“Bir Yol, Bir Kuşak” Girişimi Bağlamında
İslami Finansın Gelişimini Hızlandırma Önerileri), *XiAnDei JingJi XinXi*
(Modern Ekonomik Bilgi Dergisi), HaErBin, 2015-09
- 126) ŞaoZhongYi , “ “YiDai,YiLu” CenLüe Yu YiSiLanJinRong FaZhanSiKao”
(“ Bir Yol, Bir Kuşak” Girişimi ve İslami Finansı Geliştirme Üzerine Bir
İnceleme), *JingJiJie* (Ekonomik Çevre Dergisi), Pekin, 2015-07
- 127) Du XiaoYu, “ YiSiLan YinHang JingYing MoShi” (İslami Bankanın İş
Modeli Üzerine Bir Çalışma), *Shang*, (Ticaret Dergisi), CHanDu, 2015-03
- 128) Hou KeFing, Li MuZi, “ YiSiLan JinRong Zei XiangGang DiQu de FaZhan
JiÇi XuiZhi HuenJin” (Hong Kong'da İslami Finansın Gelişimi ve Vergi
Ortamı), *GuoJiXuiShou* (Uluslararası Vergi Dergisi),Pekin, 2015*03
- 129) Abduveli Ebey; Yusuf Ablet, “ YiSiLan JinRong de Fa Cen QianLi YanJiu”
(İslami Finansın Gelişme Potansiyeli Üzerine Bir Çalışma), *QingHei MinZu
YanJiu*, (QingHey Milletler Araştırma Dergisi), XiNing,2015-01
- 130) Cou YaCün, “ ZhongYa WuGuo YiSiLan JinRong FaZhan YanJiu” (Beş
Orta Asya Ülkesinde İslami Finansın Gelişimi Üzerine Bir Çalışma), *OuYa
JingJi* (Avrasya Ekonomisi), Pekin, 2015-01
- 131) Zhang LuJin, “ WuLiXi YiSiLan YinHang RuHe YingLi” (İslami
Finansın Faizsiz Sistemi Kârı Nasıl Elde Eer), *ZhongGuo JingJi CouKan* (Çin
Ekonomik Haftalık Dergisi), Pekin,2016-12
- 132) CHan JieJien; WangYong, “YiSiLan JinRong YuenLi Dui WoGuo
ChuanBoRongZiYe de JieJien” (Çin'in Gemi Finansmanı Endüstrisi Çin
İslami Finansın İlkeleri), *Zhongguo WeiHui* (Chen Döviz Dergisi), Pekin,2016-11
- 133) Huang BoTao, “ YiSiLan JinRong Zei ShiJie FanWei Nei de FaZhan”
(Dünyada İslami Finansın Gelişimi), *ShenDong FangZhi JingJi* (ShenDong
Teksti Ekonomisi), WeiFang, 2016-12
- 134) Bao LuYang, “ YiSiLan YinHang Zei NingXia FaZhan Zhong CunZai de
WenTi Ji DuiCe YanJiu” (NingXia'da İslami Bankaların Gelişmesindeki

- Sorunları ve Önlemleri), *ShiDei JinRong*,(Zaman Finans Dergisi), KunMing,2016-05
- 135) SALAHOV NATIG, “ JingRong WeiJi Qian TuErÇi YiSiLan he ChuanTong YinHang de ShiZhing FınXi” (Mali Kriz Sırasında Türkiye'deki İslami ve Geleneksel Bankalar Üzerine Bir Ampirik Analiz), *ShangChangXiAnDeiHua* (Piyasa Modernizasyonu Dergisi), Pekin,2016-05
- 136) Ding QunChao, “ YiSiLan JingJi SiXiang dui MaLuLiBuGe GuoJia JinRong JingJi de YingXiang” (İslam Ekonomi Düşüncesinin Mağrip Ülkelerinin Finans Sistemine Olan Etkisi), *HuiZu YanJiu* (Hui Araştırma Dergisi), YinChuan,2016-02
- 137) Azka Amin; Lin WeiHang, “ YiSiLan WuXi YinHang FaZhan LiCHan JiÇi RongZi MoShi” (İslami Faizsiz Bankaların Gelişimi ve Finansman Modeli), *GongGong ZhaiZhing YanJiu*, (Kamu Maliyesi Araştırma Dergisi), JiNen, 2017-10
- 138) Rin XiaoMing, Shi JingChuan, “ YiSiLan JinRong YanJiu ŞuPing” (İslami Finans Araştırmaları Üzerine Bir İnceleme), *CeJiang SheHui KeXue* (CeJiang Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), HangCou, 2017-03
- 139) Cou ÇiQing, Yin PenPen, “ YiSiLan JinRong Yu ChuanTong JinRongFengXianGuanLi YanJiu”(İslami Finans ve Geleneksel Finansın Risk Yönetiminin Karşıştırmalı Çalışması), *ShiDei JinRong*,(Zaman Finans Dergisi), KunMing,2017-06
- 140) Jin ZeHu, “ JieCu YiSiLan JinRong TuoKuan “YiDei,YiLu”- JiYu YuÇi PingJin de KaoLiang” (İslami Finans İle “Bir Yol, Bir Kuşak” Girişimi Gelişiminin Beklenen Darboğaza Dayanarak Değerlendirilmesi), *GuiCou ShangXueYuen XueBao*,(GuiCou Ticaret Üniversitesi Dergisi), GuiYang , 2018-12
- 141) Li Wenjun, “YiSiLan ZiBenShiChang YanJiu- Yi MaLaiXiYa WeiLi” (Malezya'yı Örnek Alarak İslami Sermaye Piyasası Araştırması), *QuYu JinRong YanJiu*(Bölgesel Fi “nans Araştırmaları), NenNing, 2018-01
- 142) Li Wenjun, “YiSiLan ZhaiZhuan de YaoSu FınXi Ji QiShi- Yi MaLaiXiYa WeiLi” (Malezya'yı Örnek Alarak İslami Tahvil Unsurlarının Analizi ve Aydınlanması), *BeiFang JinRong* (KuzeyChen Finans Dergisi), Huhhot, 2018-01
- 143) Ma Yuxiu, Cao Qingfeng “ AiBu YouSuFu de GongGong CaiZheng SiXiang YanJiu” (Ebu Yusuf'un Kamu Maliye Düşüncesi Üzerine Bir

İnceleme), *ALaBo ShiJie* (Arap Dünyası Araştırma Dergisi),55-60s, Şangay, 2010-09

Görüldüğü üzere, bu konuda diğer İslam hukuku konularına göre daha fazla akademik makale bulunmaktadır. İslam ekonomisi ve finansı üzerine yapılan bu çalışmalar, 90'ların sonuna kadar İslam ekonomisinin teorisi, tarihi ve temel bilgileri üzerine odaklanmıştır. Ancak 90'lardan sonra daha çok İslami finans ve İslami bankacılık konularına kaymıştır. Ondan sonra NingXia'da İslami bankacılığın yürütülmesiyle İslami Finansın Çin'deki gelişimi, etkisi, zorluklar ve geleceği konu alan araştırmalar ele alınmaktadır ve bundan dolayı İslam ekonomisi ilgili daha derin daha kapsamlı araştırılan makaleler ortaya çıkmıştır. 2013' yılında " Bir Yol, Bir Kuşak "girişiminin ilan edilmesiyle, İslam ve Arap ülkeleri ile olan ticari ilişki ve bu girişimde çok önemli bölge olan çoğunlukla Müslümanların yaşadığı, Çin'in Kuzeybatısında İslam ekonomisini geliştirmeye ilişkin olarak, İslam ekonomisi ve " Bir Yol, Bir Kuşak" girişimi ile ilişkisi üzerine yapılan çalışmalar ortaya çıkmıştır. Bunun dışında İslam ülkeleri, orta Asya ve HongKong da İslam ekonomisinin gelişimi üzerine yapılan çalışmalar da bulunmaktadır. Ayrıca Çin'e özgün olarak İslam iktisad düşüncesi ile Konfüçyanizm'in iktisad düşüncesinin karşılaştıran çalışmalar da çok dikkat çekmektedir.

VII. ÇİN İSLAMİ ÖRF VE ADET HUKUKU

- 1) Liu Juyin, " HaiNan MuSiLin de Nikah" (Hainan Müslüman'larında Nikah), *HaiNan DaXue XueBao* (HaiNan Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 33-38s,HaiKou,1994-03
- 2) Ma Wei; Ma Furong, " SaLaZu XiGuanFa JiQi TeZheng" (Sala'ların Örf ve Adet Hukuku ve Özelliği), *QingHai MinZu XueYuan XueBao* (QingHai Milletler Üniversitesi Araştırma Dergisi), 43-49s, XiNing, 1997-04
- 3) Liang Xiangming, "YiSiLanJiaoFa JiQi Yu HuiZu Daode De GuanXI" (İslam Hukuku ile Hui'lerin Ahlakı İlişkisi Üzerine Bir İnceleme), *GuYuan ShiZhuanBao* (GuYuan Eğitim okulu Dergisi), 50-53s,GuYuan, 1998-02,

- 4) Hua Re. DuoJie, “ YiSiLanFa dui QingHai MuSiLin SheHui de YingXiang” (İslam Hukuku'nun QingHai Müslüman Toplumuna Olan Etkisi), *QingHai MinZu YanJiu* (QingHai Milletler Araştırma Dergisi),98-106s, XiNing, 1999-06
- 5) Wang Gang, “ YiSiLan JiChengZhiDu de Ben TuHua CiQi Dui WoGuo JiChengFa de QiShi_ YiQingHai ShiJuHuiZu,SaLaZu JiChengXiGuanWeiLi” (İslam Miras Düzenlemelerinin Çin'de Yerelleşmesi ve Çin Miras Hukuku'na Aydınlanması), *HuanQiu FaLü PingLun* (Küresel Hukuk İncelemeleri),75-87s,Pekin, 2009-05
- 6) Li Xiaoxia, “ Lun XinJiang MuSiLin ChuanTong de TongHun GuiZe” (Sincan Müslümanları'nın Akraba Evlilik Düzenlemeleri Üzerine Bir Çalışma), *XinJiang SheHui JingJi* (Sincan Sosyo Ekonomi Dergisi),67-74s, Urumçi, 2000-06
- 7) Liu ShuHuan, “ HuiZu XiGuanFa TanJiu” (Hui Örf ve Adet Hukuku Üzerine Bir İnceleme), *HuiZu YanJiu*, (Hui Araştırma Dergisi),38-41s, YinChuan, 2000-02
- 8) Ma Zhijun, “ YiSiLanFa Dui HuiZu DaoDe he XiGuanFa de YingXiang” (İslam Hukuku'nun Hui Ahlakı, Örf ve Adet Hukukuna Etkisi), *NingXia DaXue XueBao (RenWen SheHui KeXueBan)* (NingXia Üniversitesi Feololoji ve Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi),95-97s,YinChuan, 2001-02
- 9) Yang Jingde, “ HuiZu YiSiLan XiGuanFa de GongNeng” (Hui İslami Örf ve Adet Hukukunun İşlevi), *HuiZu YanJiu*, (Hui Araştırma Dergisi),47-53s, YinChuan, 2003-05
- 10) Yu Buren, Zhang Xiaolu, “ ShiLun HuiZu HunYingZhiDu de BianHua YiJi SheHui FaZhan DuiQi SuoChanSheng de YingXiang” (Hui Evlilik Sisteminin Değişimi ve Sosyal Gelişimin Üzerindeki Etkisi), *XiBei MinZu DaXue XueBao (ZheXue SheHui KeXueBan)* (KuzeyBatı Çin Milletler Üniversitesi Felsefe ve Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 138-143s, LanZhou,2007-10
- 11) Wang Yinmei, “ DuoYuanHua ShiQi de HuiZu XiGuanFa de JiaZhi GongNeng yu FaHui” (Farklı Dönemlerde Hui Örf ve Adet Hukuku'nun Değer İşlevi ve Gelişimi), *XiBu FaXue PingLun* (Batı Çin Hukuk İncelemeleri), 120-123s, LanZhou, 2008-10
- 12) Wang Yinmei, “ HuiZu HunYin XiGuanFa yu GuoJiaHun YinFa de ChongTu yu TiaoShe” (Hui Miras Örf ve Adet Hukuku ve Ulusal Miras Hukuku'nun

- Uyuşmazlığı ve Düzeltilmesi), *NingXia DangXiao XueBao* (NingXia Partiyeye Okulu Araştırma Dergisi), 93-96s, YinChuan, 2008-09
- 13) Han Defu; DongWenTao, “ YiSiLan JiaoFa dui SaLaZu DaoDeGuan He XiGuanFa de YingXiang” (İslam Hukuku’nun Salalar’ın Ahlaki Görüşü , Örf ve Adet Hukuku’na Etkisi), *QingHai MinZu XueYuan XueBao* (QingHai Milletler Üniversitesi Araştırma Dergisi), 55-58s, XiNing, 2008-01
- 14) Ma Kelin, YangRong, “ Cong ZongJiao yu FaLü de GuanXi Kan YiSiLan FaWenHua Dui HuiZu de YingXiang” (Din ve Hukuk İlişkisi Açısından İslam Hukuku Kültürünün Hui Müslümanları’na Etkisi), *GanSu SheHuiKeXue* (GanSu Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 270-273, LanZhou, 2009-09
- 15) Yi Jun, “ NingXia HuiZu CunLuo XiGuanFa de BianQian” (NingXia HuiZu Köyleri Örf ve Adet Hukuku’nun Çağdaş Zamandaki Değişimi), *YunNan DaXue XueBao (FaXueBan)* (YunNan Üniversitesi Hukuk Araştırma Dergisi), 90-97s, KunMing, 2009-07
- 16) Li DeZhen, “ LiYi , DaQingLü yu WeiWuErZu XiGuanFa” (Görgü Kuralları , DaQing Hukuku ve Uygur Örf ve Adet Hukuku), *XiBei MinZu DaXue XueBao (ZheXue SheHui KeXueBan)* (KuzeyBatı Çin Milletler Üniversitesi Felsefe ve Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 46-52s, LanZhou, 2009-02
- 17) Ai LiJiang. AXiMu, “ Lun WeiWuEr Zu “ TaLaKe” LiHun XiSu de FaLü XiaoLi WenTi” (Uygurlarda Boşanma Kuralı “ Talak”ın Hukuki Geçerliliği Üzerine Bir Araştırma), *NeiMengGu MinZu DaXue XueBao* (Çin İç Moğolistan Milletler Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 46-52s, TongLiao, 2011-11
- 18) GuLiBaNu. WuMaiErJiang, “ Sincan WeiWuErZu HunYingXiGuan Yu HunYingFa de ChongTu Yu Tiao She” (Sincan Uygur Evlilik Örf ve Adetinin Ulusal Evlilik Hukuku ile Uyuşmazlığı ve Düzetilmesi), *FaZhi Yu JingJi (Zhong XuKan)* (Hukuk ve Ekonomi Dergisi), 182-183s, TongLiao, 2011-11
- 19) Gu LiXia. Tuo YiKenNa; Gu LiNan. HuSiMan, “ QingDai ZhongGuo HaSaKeZu XiGuanFa” (Qing Dönemi Çin Kazakları’nın Örf ve Adet Hukuku Üzerine Bir İnceleme), *ChuangXin* (ChuangXin Dergisi), 73-75s, NanNing, 2012-11

- 20) Liu Juan, “QingDai HuiJiang MinShi XiGuanFa YanJiu” (Qing Dönemi HuiJiang Medeni Örf ve Adet Hukuku), *GuiZhou MinZu DaXue XueBao(SheHui KeXueBan)* (GuiZhou Milletler Üniversitesi Felsefe ve Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi),84-87s, GuiYang, 2012-10
- 21) Qian HongDao; Xiao JianFei, “ FaXue RenLei Xue de YanJiu QuXiang: XianXiang MiaoShu yu XingWei PingJia- Yi WeiWuErZu “ NiKa” he “ TaLaKe” HunSu Wei FenXi DuiXiang” (Hukuk Antropolojisi’nin Araştırma Yönü: Fenomen Tanımı ve Davranışın Değerlendirilmesi – Uygurlar’da “ Nikah” ve “Talak” Evlilik Kuralları Üzerine Bir Analiz), *HeiLongJiang ShengZhengFa GuanLi GanBu XueYuan XueBao* (HeiLongJiang Siyaset ve Hukuk İdare Yönetimi Yüksekokulu Araştırma Dergisi), 10-14, Ha ErBing, 2013-01
- 22) “HuiZu “ KouHuan” dui HuiZu MinShangShi XingWei YingXiang de DiaoCha BaoGao- Yi QingHai Sheng XiNing Shi ChengDongQu WeiLi” , (Huiler’de “ İzin”in Hui Ticari Faaliyetlerine Etkisi Üzerine Bir Araştırma- QingHai Eyaleti XiNing Şehri ÇengDong Bölgesi Örneğiyle), *ChaunCheng* (Miras Dergisi),110-111, NanNing, 2014-03
- 23) Ding Jiarui, “ Lun MuSiLin Hun Yin JiaTing XiGuanFa ZhiZhong de ChongTu He ZhengHe” (Mülümanların Evlilik Örfleri İle İlgili Ulusal Çin Hukuku’nun Uyuşmazlığı ve Entegrasyonu), *ChiFeng XueYuan Xueb-Bao* (*HanWen SheHuiKeXue* (ChiFeng Çin edebiyatı ve Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 86-88s, ChiFeng, 2014-05
- 24) Yang Jun, “ QingDai HuiJiang SheHui ShengHuo Zhong de MinShi XiGuanFa TanJiu” (Qing Dönemi Hui Jiang Bölgesinin Sosyal Yaşamındaki Medeni Örf ve Adet Hukuku Üzerine Bir İnceleme), *JiangSu ShiFan DaXue XueBao* (*ZheXue SheHui KeXue Ban*) JiangSu Normal Üniveristesi Felsefe ve Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 101-105s, XuZhou,2014-09
- 25) GaoPenghuai; LianRui, “ Lun HuiZu YiSiLan XiGuanFa de FaZhan MaiLuo JiQi DangDai Jia Zhi” (Hui İslami Örf ve Adet Hukuku’nun Gelişimi ve Çağdaş Zamandaki Değeri), *ShengLi YouTian DangXiao XueBao* (ShengLi Petrol Partiye Okulu Araştırma Dergisi),54-57s, DongYing,2015-11

Çin’de Örf ve Adet Hukuku, devletin düzenlediği hukuka bağımsız olarak, belirli sosyal otorite sosyal gruba dayanan, belli bir zorunluluğu olan davranış normlarının toplamı olarak gösterilmektedir. Gerçi örf ve adet hukuku ulusal devlet hukukunun ana kaynağı olmasa da, devletin hukuk sisteminde vazgeçilmez rol oynamaktadır. Örf ve Adet Hukuku, Çin’de esas olarak medeni kanununun kaynağı olarak kabul edilmiştir. Örneğin:

Çin “ Medeni hukukun temel maddeleri” taslağının 151. maddesinde “ Etnik özerk bölgelerde, yerel halk kongreleri bu kanunun ilkelerine dayanarak ve yerel etnik grupların özelliğine göre ayrı ya da ek düzenlemeleri formüle edilebilir.”

“ Evlilik hukuku” nun 50. maddesinde “ Etnik özerk bölgelerde yerel halk kongresinin yerel etnik grupların evlilik ve aile durumunu inceleyerek, esnek düzenlemeleri oluşturma hakkına sahiptir.”

“Miras hukuku” nun 35. maddesinde “Etnik özerk bölgelerde, yerel halk kongreleri bu kanunun ilkelerine dayanarak, yerel etnik grubun mülkün mirasının özel durumuna göre esnek ve ek düzenlemeleri formüle edilebilir.”

Bunun dışında eşya hukuku, tüketici hakların korunma hukuklarında da buna benzer maddeler bulunmaktadır. Bu nedenle Çin’de örf ve adet hukuku, temel olarak etnik azınlık gruplarının evlilik ve miras uygulamalarında ortaya çıkmaktadır.⁶⁰ Bunu takiben İslami örf ve adet hukukunun da Çin’de Müslümanlar’ın yoğunlukla yaşadığı bölgelerde uygulanmaktadır. Dolayısıyla İslami örf ve adet üzerine yapılan çalışmalar bugüne kadar devam etmektedir. Yukarıdaki listede gösterildiği gibi bu konu ile ilgili toplam 25 makalenin ismi verilmiştir. Bu konu üzerine yapılan çalışmaların içinde Huiler’in İslami örf ve adet hukuku üzerine yapılan çalışmalar en fazla bulunmaktadır. Diğer konular ise Uygur, Kazak ve Sala gibi azınlıkların İslami örf ve adeti üzerine yazılan makaleler ve Çin tarihinde özellikle Qing Hanedanı dönemindeki Müslüman azınlıkların örf ve adet hukukunu konu eden makalelerdir. Yapılan çalışmalarda bu örf ve adet hukukunun kaynağı olan İslam hukukunun ilgili düzenlemeleri üzerine incelemeler ve

---

⁶⁰<https://baike.baidu.com/item/%E4%B9%A0%E6%83%AF%E6%B3%95/1000636> (19.08.2019)

değerlendirmeler yapmaktadır. Listede Hui, Uygur ve Kazak araştırmacılar tarafından kaleme alınan makaleler de yer almaktadır.

VIII. DİĞER ÇALIŞMALAR

A. İslam Hukukunu Tanıtmaya Yönelik Çalışmalar

- 1) **Chen Decheng**, “**“GuLanJing” de JinLing, GuiDing de YanJiu**” (Kur’an’daki Yasaklar ve Düzenlemeler Üzerine Bir İnceleme), *XueXi Yu SiKao*,(Gözlem ve Düşünce Dergisi), 60-65s, HangZhou, 1982-12
- 2) **Zhang ZhiCheng**, “**YiSiLanJiao JiaoFa JienJie**” (Fıkıh’a Giriş),11-12s, *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), Pekin, 1986-05
- 3) **Qi HaiBin**, “**JianShu YiSiLan Fa de TeDian**” (İslam Hukuku’nun Özellikleri), *FaXue ZaZhi* (Hukuk Bilimleri Dergisi), 47-48s, Pekin, 1984-02
- 4) **Konrad Zweigert; Hein KötzÇev: FanH Handian**, “**YiSiLanFa GaiShuo**” (İslam Hukukuna Giriş), *HuanQiu FaLü PingLun* (Küresel Hukuk İncelemeleri), 7-12s,Pekin, 1984-06
- 5) **Wu Yungui**, “**YiSiLanJiaoFa CongHengTan**”(İslam Hukuku Üzerine Bir İnceleme), *XiYa FeiZhou* (Batı Asya ve Afrika Araştırma Dergisi),61-66s, Pekin, 1991-08
- 6) **Sai ShengFa**, “**YiSiLanJiaoFa ZhiShiWenDa**”(İslam Hukuku İle İlgili Soru Cevaplar), *Zhongguo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 5-8s,Pekin, 1992-05
- 7) **Sai ShengFa**, “**YiSiLanJiaoFa ZhiShiWenDa (Xu yYı)**”(İslam Hukuku İle İlgili Soru Cevaplar 1), *Zhongguo MuSiLin* (Çin Müslümanları),8-6s, Pekin, 1992-06
- 8) **Wang Yin, Yu Shen**, “**GuLanJin” Zhong de FaLü WenTi**” (“Kur’an”daki Hukuki Konular Üzerine Bir İnceleme), *XiYaFeiZhou* (Batı Asya ve Afrika Araştırma Dergisi), 39-46s, Pekin, 1986-08
- 9) **Pi Jizeng**, “**YiSiLanJiao Zhong de FaLü GuiFan**” (İslam’daki Hukuki Düzenlemeler), *ZhengFa LunTan*,(Hukuk ve Siyaset İncelemeleri), Pekin, 1995-08

- 10) Pi Jizeng, “YiSiLanJiao Zhong de FaLü GuiFan” (İslam’daki Hukuki Düzenlemeler), *ZhengFa LunTan*,(Hukuk ve Siyaset İncelemeleri), Pekin, 1995-08
- 11) Sai ShengFa, “ YiSiLanJiaoFa ZhiShiWenDa (Xu Er)”(İslam Hukuku ile İlgili Soru Cevaplar 2), *Zhongguo MuSiLin* (Çin Müslümanları),3-7s, Pekin, 1993-01
- 12) Sai ShengFa, “ YiSiLanJiaoFa ZhiShiWenDa (Xu Si)”(İslam Hukuku ile İlgili Soru Cevaplar 4), *Zhongguo MuSiLin* (Çin Müslümanları),3-6s, Pekin, 1993-04
- 13) Sai ShengFa, “ YiSiLanJiaoFa ZhiShiWenDa (Xu Wu)”(İslam Hukuku ile İlgili Soru Cevaplar 5), *Zhongguo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 8-10s,Pekin, 1993-05
- 14) Sai ShengFa, “ YiSiLanJiaoFa ZhiShiWenDa (Xu Liu) ”(İslam Hukuku ile İlgili Soru Cevaplar 6), *Zhongguo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 3-7s, Pekin, 1993-05
- 15) Sai ShengFa, “ YiSiLanJiaoFa ZhiShiWenDa (Xu Ba) ”(İslam Hukuku ile İlgili Soru Cevaplar 8), *Zhongguo MuSiLin* (Çin Müslümanları),3-4s,Pekin, 1994-01
- 16) Cong Enlin, “ Şeriat- İslam Hukukunun Temel Ruhü Üzerine Bir İnceleme), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları),16-17s,Pekin 1997-11
- 17) Yang Jinde, “YiSiLanFa Yu YiSiLanJiaoFa BianXi” (İslam Hukuku ve Fıkıh İlişkisi Üzerine Bir İnceleme), *YunNan MinZuXueYuan XueBao(ZheXue SheHuiKeXueBan)* (YunNan Milletler Üniversitesi Felsefe ve Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi),39-41, KunMing, 2003-05
- 18) Joseph Schacht, Çev: Su Zeng, “YiSiLanFa de XingZhi” (İslam Hukuku’nun Mahiyeti),*FaYanJiu* (Karşılaştırmalı Hukuk Araştırma Dergisi),104-109s, Pekin,1989-12
- 19) Yang Lianhua, “YiZhenLanFa de JiBen TeZheng” (İslam Hukuku’nun Temel Özellikleri), *XianDai FaXue* (Modern Hukuk İncelemeleri), 76-79s, ChongQing,1990-03
- 20) Liu Yi, “ ShiXi JinXianDai YiSiLanFa FaZhan de TeDian”(Modern Zaman İslam Hukuku Gelişiminin Özellikleri Üzerine Bir İnceleme), *ChongQing ShiFanDaXueXueBao* (ChongQing Normal Üniversitesi Araştırma Dergisi),98-103, ChongQing,2005-08
- 21) MinJin, “YiSiLanFaQianShi JiQi XianShi YiYi” (İslam Hukuku ve Pratik Önemi), *ShiJieZongJiaoWenHua* (Dünya Din Kültürü Araştırma Dergisi) ,38-39s, Pekin, 2005-06

- 22) Wei Ninhai; Wang Zhongxiang, “YiSiLanFa ChuanTong Zhong de LiXing YinSu JiQi XianShi YiYi” (İslam Hukuku Geleneğindeki Rasyonel Faktörler ve Yorumu), *SuZhou JiaoYu XueYuan* (SuZhou Eğitim Enstitü Dergisi), 80-83s, SuZhou,2005-05
- 23) Xiao GuangHui, “FaLü YiZhi yu YiSiLanFa” (İktibas ve İslam Hukuku), *FaLü WenHua YanJiu* (Hukuk Kültürü Araştırmaları),374-385s, Pekin, 2006-09
- 24) Cong Enlin, “ShaLiYa, FeiGeHai, FaTaWa_ Cong YiSiLan ShuYu Kan JiaoFa JingShen” (Şeriat, Fıkıh, Fetva_ İslami Terimlerden İslam Hukuku’nun Ruhuna Bir İnceleme), *Zhongguo MuSiLin* (Çin Müslümanları),24-27s, Pekin,2012-03
- 25) Li Lin, “ ChuanTou “FuGu” yu “XianDai” de MiWu_ RuHe LiJie XianDai YuJingXia de YiSiLanJiaoFa” (Modernite Bağlamında İslam Hukuku), *ShiJieZongJiaoWenHua* (Dünya Din Kültürü Araştırma Dergisi),86-91s, Pekin, 2015-12
- 26) Liu Yueqing, “ Lun YiSiLanFa de TaLü he LunLi DaoDe de ZiLü” (İslam Hukuku’nun Heterenom Karakteri ve Etiğin Öz Düzenlemesi), *XiYaFeiZhou* (Batı Asya ve Afrika Araştırma Dergisi), 5-10s,Pekin, 2010-06

Yukarıdaki listede gösterilen makaleler İslam Hukuku, İslam Hukuku’nun mahiyeti, özellikleri ve İslam Hukuku’na özgün fıkhi terimleri, temel bilgileri sunmayı amaç eden çalışmalar olduğu için İslam hukukunu tanıtmaya yönelik çalışmalar adı altında gruptandık. 1986’dan başlanan bu çalışmalar içinde Sai Shengfa tarafından ele alınan sekiz bölüme ayrılarak Çin Müslümanları Dergisinde yayınlanan soru cevap şeklinde hazırlanan “ İslam hukuku ile ilgili soru cevaplar” , İslam hukuku ile ilgili en temel bilgileri kapsamlı bir şekilde sunmaktadır. Anacak bu çalışmaların bulabildiğimiz kadarını listeye eklemekle yetindik. Listedeki çalışmaların içinde bir diğer önemli çalışma ise Yang Jinde’nin “YiSiLanFa Yu YiSiLanJiaoFa BianXi” (İslam Hukuku ve Şeriat İlişkisi Üzerine Bir İnceleme) adlı makalesidir. Çince’de İslam, “ YiSiLan”, İslam Dini ise “ YiSiLanJiao” olarak adlandırılmaktadır. Burada bu iki kelimenin arkasına hukuk anlamını veren “Fa” sözcüğünü ekleyerek, Çeviride sırayla İslam hukuku ve şeriat olarak çevrilen “ YiSiLan Fa” ve “ YiSiLanJiao Fa” kelimesini oluşturmaktadır. Şeriat olarak çevrilen “ YiSiLanJiaoFa” , eğer kaba şekilde direk tercüme edilirse “İslam dininin hukuku” halinde olacaktır. Yazar, Çin’de İslam Hukuku araştırmalarının ilk dönemleri ya da daha çok İslam dini araştırmacıları tarafından tercih

edilerek kullanılan “ YiSiLan JiaoFa” yı, makalede Şeriat olarak algılamaktadır ve bir başka araştırmacılar tarafından tercih edilen “ YiSiLanFa” (İslam Hukuku) ile ikisi arasındaki farklılıklar ve ortaklıkları ortaya koymaya çalışmaktadır. İlk olarak ikisinin içeriği ve kapsamının farklı olduğunu söylemektedir. İslam hukukunun şeriatın içerdiği içerikleri dâhil etmekle beraber şeriata göre daha geniş içerik ve kapsama sahip olduğunu söylemektedir. İkinci olarak ikisinin kaynağının farklı olduğunu belirtmektedir. Şeriatın kaynağı Kur’an, hadis, icma ve kıyas olduğunu, İslam Hukuku’nun ise bu kaynakların dışında, devletin laik sosyal ilişkileri düzenlemek için şeriata uygun şekilde dayandığı kanunların da olduğunu ifade etmektedir. Üçüncü, ikisini uyguladığı nesnenin farklı olduğunu bildirmektedir. Son olarak ise bu ikisini uygulayıcıların ve uygulama yönteminin farklı olduğunu ortaya koymaktadır. Böylece Çin’de araştırmalarda karıştırarak kullanılan bu iki terimin ayrımını yapmakla İslam Hukuku araştırmalarının daha doğru şekilde gelişmesi için bir katkıda bulunmaktadır. Ayrıca Çin’de İslam hukuku araştırmalarında şeriat ve fıkıh terimini direkt arapça okunuşundan Çin alfabesiyle yazarak “ ShaLiYa”, “FeiGeHai” kullanılan durumlarda görülmektedir. Buna ilişkin 2012’de Cong Enlin tarafından ele alınan “Şeriat, Fıkıh, Fetva_ İslami Terimlerden İslam Hukukunun Ruhuna Bir İnceleme” makalesinde önce üç terim üzerine ayrı ayrı inceleme yapmaktadır ve inceleme yaparken daha çok dini bilgilere dayanarak açıklama yapmaktadır. Son olarak Şeriat ile Fıkıh arasındaki mahiyetli farklılıkları ortaya koymaktadır. Birincisi, Şeriat prensipli kılavuz ve çerçevedir, fıkıh ise bu kılavuz rehberliği ve çerçeve kapsamındaki uygulamadır. İkincisi, Şeriat Allah’ın hitabıdır. Fıkıh ise fakihlerin şeriata olan anlayışıdır. Üçüncüsü, Şeriat prensipli hukuktur ve değiştirilmez. Ancak söz konusunun gelenek ve akı yürütme olduğunda, çevre, beşeri bilimler ve zaman ile inanç ve dini konulara aykırı olmaksızın sadece sosyal ilişkiler üzerine düzeltme yapılabilmektedir. İşte bunun sonucunda ortaya çıkan, düzeltilen içerik ise fıkıhtır. Dördüncü, Şeriat insana ilke sunar, fıkıh fikir öğretir. Şeriat değiştirilmez, Fıkıh değiştirilebilir. Yazarın kaleminde fetva, Önce Şeriata, sonra fıkıhın fikrine dayanarak bazı şeylere, zamana ve yere göre makul bir şekilde yargılanan ilkeli cevap olarak ifade edilmektedir.

B. İslam Hukuk Reformu

- 1) **Wu Yungui**, “ **YiSiLanGuoJia de FaLü GaiGe**” (**İslam Ülkelerinin Hukuk Reformu**), *GuoWai FaXue* (Yabancı Hukuku Araştırmaları), 47-48s, Pekin, 1984-11
- 2) **Wu Yungui**, “ **YisiLan JiaoFa JiQi GaiGe**” (**İslam Hukuku ve Reformu**), *NingXia SheHui KeXue* (NingXia Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 65-71s, YingChuan, 1988-10
- 3) **Gao HongJun**, “ **Lun DangDai YiSiLan FuXing**” (**Çağdaş İslam Hukuku'nun Yeniden Canlanması Üzerine Bir İnceleme**), *WaiGuo FaYiPing* (Küresel Hukuk İncelemeleri), 23-35s, Pekin, 1997-12
- 4) **Wang YunXia**, “**MuSiLin ShiJie de FaLü GaiGe**” (**Müslüman Dünyasında Hukuk Reformu**), *FaZhi XianDaiHua YanJiu* (Hukukun Modernleşme İncelemeleri), 638-661s, NanJin, 1997-12
- 5) **Du Hong**, “ **YiSiLanJiaoFa de XianDaiHua**” (**İslam Hukuku'nun Modernleşmesi**), *ShiJie ZongJiaoWenHua* (Dünya Din Kültürü Araştırma Dergisi), 23-26s, Pekin, 1997-12
- 6) **Tang Wei**, “**YiSiLan FaWenHua de BianGe Yu QuXiang**” (**İslam Hukuk Kültürünün Reformu ve Eğilimi**), *XiBei ZhengFa DaXue XueBao* (XiBei Siyaset ve Hukuk Bilimleri Üniversitesi Araştırma Dergisi), 20-28s, LanZhou, 1998-03
- 7) **Wu Yungui**, “ **YiSiLanJiaoFa de FanHua, JiHua Yu GongJuHua**” (**Çağdaş İslam Hukuku'nun Üç Büyük Eğilimi**), *ShiJie ZongJiaoWenHua* (Dünya Din Kültürü Araştırma Dergisi), 16-26s, Pekin, 2000-12
- 8) **Wu Yungui**, “**YiSiLan JiaoFa yu YiSiLanJiaoFa**” (**İslam Hukuku ve İslam'ın Yeniden Canlanması**), *ZhongGuo SheHuiKeXueYuan YanJiuShenYuan XueBao*(Çin Sosyal Bilimler Lisanüstü Araştırma Dergisi), 29-36s, Pekin, 2001-0
- 9) **Cheng Wei**, “**YiSiLanFa de FaZhan Yu BianGe**” (**İslam Hukuku'nun Gelişimi ve Reformu**), *ALaBo ShiJie* (Arap Dünyası Araştırma Dergisi), 41-47s, Şangay, 2002-07

- 10) Hong Yonghong, He Jian, “ YiSiLanFa Yu ZhongDong YiSiLanGuoJia FaLü XianDaiHua” (İslam Hukuku ve Orta Doğu İslam Ülkelerinde Hukukun Modernleşmesi Üzerine Bir İnceleme), *ALaBo ShiJie* (Arap Dünyası Araştırma Dergisi), 40-43s, Şangay, 2002-07
- 11) Zhu Hong, “ MianDui FaLü QuanQiuHua de YiSiLanFa XingTai” (Hukukun Küreselleşmesi Karşısında İslam Hukuku), *RenQuan* (İnsan Hakları Dergisi), 56-58s, Pekin, 2003-07
- 12) FengLulu, “ JinXianDai TuErQi YiSiLan JiaoFa ShiSuHua GaiGe” (Modern Türkiye’de İslam Hukukunun Laikleşmesi Üzerine Bir İnceleme), *XinJiang SheHuiKeXue* (XinJiang Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 60-65s, Urumçi, 2004-12
- 13) Ma Mingxian, “ QuanTong GuiZe de XianDaiHua ChangShi: YiSiLanFaLü FaDianHua” , *HuiZu YanJiu* (Hui Araştırma Dergisi), 25-32s, YinChuan, 2004-08
- 14) Ma Mingxian, “ DangDai YiSiLan Fa de FuXing yu GaiGe” (Çağdaş İslam Hukuku’nun Yeniden Canlanması ve Reformu), *XiYa FeiZhou* (Batı Asya ve Afrika Araştırma Dergisi), 49-54s, Pekin, 2005-02
- 15) Wang Lei, “ “ YiSiLanFa : QuanTong Yu XianDaiHua” PingJia” , *ShiJieShi* (Dünya Tarihi Dergisi), 134-135s, Pekin, 2006-10
- 16) Fan Ruolan, “ YinDuNiXiYa YiSiLanFaLü ZhiDu de GaigeShiXi” , *NanYang WenTi YanJiu* (Güney Asya Araştırmaları), 21-26s, XiaMen, 2007-12
- 17) Zhu Zhengyu, “ YiSiLan GuoJia FaLü XianDai Hua de KunJing Yu SiKao” , *XiangTanShiFanXueYuan XueBao (SheHuiKeXueBan)*(XiangTan Normal Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 39-40s, XiangTan, 2007-11
- 18) Ma Mingxian, Hong Junfeng, “ QuanQiu Hua BeiJingXia de YiSiLanFa” (Küreselleşme Bağlamında İslam Hukuku), *ALaBo ShiJie* (Arap Dünyası Araştırma Dergisi), 12-17s, Şangay, 2007-11
- 19) Huang Jinlan, “ FaLü YiZhi yu FaLüWenHuaBianQian_ Yi YiSiLanFaLü WenHua de BianQianWei Li” (İktibas ve Hukuk Kültürü Değişimi_ İslam Hukuk Kültürünün Değişimi Üzerine), *BiJiaoFa YanJiu* (Karşılaştırmalı Hukuk Araştırmaları), 12-22s, Pekin, 2007-09

- 20) Wei Jin, “ Lun YiSiLan FaXue SiXiang de DangDai ShiYingXing” (Çağdaş İslam Hukuk Düşüncesinin Uyarlanabilirliği), *TianShui ShiFan XueYuan XueBao* (TianShui Normal Enstitü Araştırma Dergisi), 90-93s,TianShui, 2010-11
- 21) ChengLin, “ YiSiLan FaLü XianDaiHua” (İslam Hukuku’nun Modernleşmesi), *FaZhi Yu SheHui* (Kanun ve Toplum),5-6s, KunMing, 2011-08
- 22) Liu Yanbing, ZengJia, “DangDai YiSiLan Fa Fuxing Zhi FaLiFenXi yu FanSi” (Çağdaş İslam Hukuku’nun Yeniden Canlanması üzerine Hukuk İlmi Analizi),*NingXia DaXue XueBao* (*RenWen SheHui KeXueBan*) (NingŞia Üniversitesi Filoloji ve Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 142-146, YinChuan, 2011-01
- 23) Ma Mingxian, “YiSiLanFa de XianDaiHua WenTi” (İslam Hukuku’nun Modernleşme Sorunları), *ALaBo ShiJie* (Arap Dünyası Araştırma Dergisi),86-99s, Şangay, 2012-07
- 24) Ma MingXian, “ DangDai YiSiLanFa de YanXing JiQi ZhangAi” (Çağdaş İslam Hukuku’nun Gelişimi ve Engelleri), *XiBei MinZuDaXue XueBao*(*ZheXueSheHui KeXueBan*) (Kuzeybatı Çin Milletler Üniversitesi Felsefe ve Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi),53-59s, LanZhou, 2013-01
- 25) LiCheng, “ YiSiLanFa de FuXing YanCiu” (İslam Hukuku’nun Yeniden Canlanması Üzerine Bir İnceleme), *PuEr XueYuan XueBao* (PuEr Enstitü Araştırma Dergisi),62-64s,SiMao, 2017-02
- 26) Wang Yujie, “YiSiLan JiaoFa yu XianDai GuoJia: GaiGe ZhuYide LiangZhong ShiJiao” (İslam Hukuku ve Modern Devlet: Reformizmenin İki Bakış Açısı),*ALaBo ShiJie* (Arap Dünyası Araştırma Dergisi),65-76s, Şangay,2017-03

İslam Hukuk reformu üzerine yapılan araştırmalar, Çin’de İslam Hukuku araştırmalarında çok tercih edilen araştırma konularının biridir. Yukarıda verdiğimiz listede İslam Hukuku araştırmalarından önde gelen isimlerden WuYungui, Gao Hongjun ve Ma Mingxian’ların birden fazla makalesi yer almaktadır.

Bu konu üzerine ilk kalem alan araştırmacı olarak Wu Yungui, İslam Hukuku’nun reformunu üç farklı açıdan değerlendirmektedir. Birincisi, İslam Hukuku’nun

genelleştirildiğini ortaya koymaktadır. Yazar, İslam Hukuku'nun genelleştirilmesi kavramını İslam Hukuku'nu İslam dini ile eşitleyerek uygulama alanını genişletmeye çalışan dini düşünce eğilimi olarak tanıtmaktadır. O İslam Hukuku'nun dar anlamda "Fıkıh", geniş anlamda ise "Şeriat"ı ifade ettiği söylemektedir ve son dönemlerde İslam Hukuku reformu nedeniyle, dar anlamdaki İslam Hukuku'nun ana eğilim haline geldiğinin altını çizmektedir. Bu makalede bahsedilen İslam Hukuku'nun genelleştirilmesinin eğiliminin birçok İslami köktendincilere göre, bu tarihsel hatayı düzeltmek için tarihe karşı bir akım olduğunu göstermektedir. Yazar, bu genelleştirilmenin sürekli değişen Pan-İslami düşünce eğilimine bağlı olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca Sünni ve Şii mezhep düşünürlerin eserlerindeki dini geleneğin yorumlanmasında bir tür "İçtihat" ruhu olarak ifade edilmektedir. İslam Hukuku'nun genelleştirilmenin önemli sonucun ise İslam Hukuku'nun siyasallaştırılması ve araçsallaştırma olduğunu, bunun tarihi dönemlerdeki fıkıh mezhep imamı tarafından düzenlenen İslam hukukundan çok farklı olduğunu ortaya koymaktadır. İkincisi, İslam hukukun dini aşırıcılık eğilim olduğunu söylemektedir. Buna örnek olarak geleneksel cihat düşüncesi ile şiddet içeren terörist faaliyetlerinin adaletini kanıtlamanın en belirgin ifadesi olarak ortaya koymaktadır. Üçüncüsü, İslam hukukunun araçsallaştırma olduğunu dile getirmektedir. Bunu İslam Hukuku'nun desteklenmesi adına dini olmayan bazı politik amaçların gerçekleştirilmesi olarak tanıtmaktadır. Ulusal hükümetin siyasi yararcılık amacıyla başlattığı resmi bir İslamlaştırma girişimi olduğunu söylemektedir.

Wu Yungui, Sonuç olarak günümüz döneminde, İslam Hukuku'nun devlet iktidarı adına uygulanmasını otoriterliği savunan bir rejim olduğu ve İslam Hukuku'nun ise siyasal hedefleri gerçekleştirmek için kullanılan araç olduğunu ifade etmektedir. İslam Hukuku'nun araçsallaştırmasının sadece İslam hukukunun yargı yetkisini değil, yorumlama hakkını bile değiştirdiğini ifade etmektedir.

Ma Mingxian tarafından bu konu üzerine kaleme alınan makalelerde ise İslam Hukuku'nun modernleşmesinin İslam Hukuku'nun gelişmesinin güç kaynağı ve canlılığını korumak için bir iç motivasyon olarak görmektedir. Çağdaş Müslüman milletlerin, İslam'ın temel ilkelerine, temel ruhuna ve öz değerlerine bağlı kalarak, İslam Hukuku'nun yenilenmesini aktif olarak teşvik etmesi gerektiğini söylemektedir.

C. İnsan Hakları

- 1) **Ma Jide ; Ha DuLi; Zhang Linqiang, “ Ren Quan” (İslam’da İnsan Hakları),***HuanQiu FaLü PingLun* (Küresel Hukuk İncelemeleri), 24-26sPekin ,1992-10
- 2) **Muhammed Numan Celal; Çev:Xiaoling, “ YiSiLan RenQuan” (İslam İnsan Hakları),***ALaBo ShiJie*(Arap Dünyası), 41-43s, Şangay, 1998-11
- 3) **Gao Junhong, “ YiSiLan RenQuanGuan” (İslamın İnsan Hakları Düşüncesi),***ShiJie ZongJiao YanJiu* (Dünya Dinler Araştırma Dergisi), 1-10s,Pekin,1995-09
- 4) **Ma YünFu, “ YiSiLan RenQuan” (İslam İnsan Hakları),***ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 25-27s,Pekin,2000-09
- 5) **Ma Mingxian, “ YiSiLan RenQuanGuan” (İslamın İnsan Hakları Düşüncesi),***ShiJie ZongJiao YanJiu* (Dünya Dinler Araştırma Dergisi),31-37s, Pekin,2002-06
- 6) **Feng HuaiXin, “ ShiLun YiSiLan RenQuanGuan de JiBen JingShen” (İslam İnsan Hakları Düşüncesinin Temel Ruhü Üzerine Bir İnceleme),***ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 6-9s, Pekin, 2002-01
- 7) **Liu JinZhong, “ YiSiLan RenQuan Guen yu ShiSuHuaLue Lun” (İslam İnsan Hakları Düşüncesi ve Laikleşme Üzerine Bir İnceleme),***XiYaFeiZhou* ,(BatıAsya ve Afrika Araştırma Dergisi),39-43s, Pekin, 2003-02
- 8) **Lü Yaojun, “ YiSiLan RenQuan yu ChuanQiuHua” (İslam İnsan Hakları ve Küreselleşme),***ShiJie ZongJiao YanJiu* (Dünya Dinler Araştırma Dergisi),123-129s,Pekin, 2006-06
- 9) **Ha Baoyu , “ YiSiLan RenQuan SiXiang ChunYi” (İslam İnsan Hakları Düşüncesi Üzerine Bir Tartışma),***XiYaFeiZhou* ,(BatıAsya ve Afrika Araştırma Dergisi),48-52s, Pekin, 2003-02
- 10) **Lu YaoJun, “GuoWai YiSiLan RenQuan YanJiu de LiCheng Ji TaiShi” (Yurt Dışındaki İslami İnsan Hakları Araştırmalarının Tarihçesi ve Durumu),***XiBei DiEr MinZu XueYuan XueBao (ZheXue SheHui KeXueBen)* (KuzeyBatı Çin İkinci Milletler Enstitü Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi),94-99s, YinChuan, 2007-07
- 11) **Lü Yaojun, “YiSiLan KuaWenHua RenQuan LiLun ChunYi” (İslam Kültürlerarası İnsan Hakları Teorisi Üzerine Bir Tartışma),***ShiJie ZongJiao YanJiu* (Dünya Dinler Araştırma Dergisi),149-156s, Pekin, 2011-11

- 12) Jie Wa DunDing, MoJi, “YiSiLan RenQuan SiXiang JiQi ShiJian TanXi” (İslam İnsan Hakları Düşüncesi ve Pratiği Üzerine Bir İnceleme), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 20-23s, Pekin ,2011
- 13) Bi VeiYün, “YiSiLan GuoJia de RenQuan FaZhan” (İslam Ülkelerinin İnsan Hakları Gelişimi), *XiAn WenLi XueYuan XueBao(SheHui KeXueBen)* (ŞiEn Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 77-79s, XiAn, 2011-02
- 14) Lü Yaojun, “ZongJiao yu MinZhu : ABuDuKaLiMu. SoLuoShi RenQuan SiXiang JianXi” (Din ve Demokrasi: Abdulkarim Soroz'un İnsan Hakları Düşünceleri Üzerine Bir Analiz), *XiYaFeiZhou* ,(BatıAsya ve Afrika Araştırma Dergisi),49-64s, Pekin,2015-10
- 15) ZhengYang, “ShiLn YiSiLan RenQuan SiXiang JiQi XianDai YiYi” (İslam İnsan Haklarının Etik Düşünceleri ve Modern Zamandaki Anlamı) ,*XinXi Bu(LiLunBan)*(Yeni Batı Dergisi (Teorik Baskı), 2-3s, XiAn,2015-01

İslam İnsan hakları Çin’de diğer konulara göre biraz detaylı ve derinlemesine incelenen konulardan biridir. Yukarıda bu konu ile ilgili bugüne kadar yayınlanan toplam 17 dergi makalesinin adı verilmiştir. Bu makalelerin içinde Lü Yaojun ve Ma MingXian tarafından kaleme alınan çalışmalar çok dikkat çekmektedir. Özellikle Lü Yaojun Çin’de İslam insan haklarının tanıtılması ve araştırılmasında çok önemli katkılarda bulunan araştırmacıların biridir.

Lü Yao jun’un “İslam Kültürlerarası İnsan Hakları Teorisi Üzerine Bir Tartışma” adlı makalesinde kültürlerarası insan hakları teorisi, çağdaş İslam insan hakları felsefesi için yeni fikirler sunduğunu ve modern devlet kavramının gelişimi ve ülkeler arasındaki etkileşimin ise bu teorinin etkisinin temel nedeni olduğunu ortaya koymaktadır. Yazar, İslam alimlerinin İslam kültüründeki saygınlık, adalet ve eşitlik ruhunun İslami kültürlerarası insan haklarının evrenselliğini sağlamanın temeli olduğunu vurguladığını söylemektedir. Yazar, bunun gibi klasik özgün ruh ve modern fikire dayanmanın İslam Hukuku’nu yeniden yorumlamayı gerektirdiğini düşünmektedir. Yazara göre insan yaşamının ortak ihtiyaçları, insan doğasının ortak eğilimi ve insan haklarının kültürlerarası perspektifi, dinin temel ilkelerini zayıflatmamadığı için, İslam alimlerinin kültürlerarası İslam Hukuku perspektifini savunmasını temelini oluşturmuştur. Bu temelde alimler “Örtüşen konsensüs” teorisini geliştirerek İslam ülkelerindeki insan

hakları durumu ile birleştirdiğini, kültürlerarası insan hakları teorisini gerçekleştirmek için özel yolları ortaya koyduğunu söylemektedir.

Abdukarim Soroz'un insan hakları düşüncesi üzerine inceleme yapan yine Lü Yaojun tarafından ele alınan bir makaleside Soroz'un insan hakları düşüncesini tanıtarak, insan hakları uygulamalarında, Soroz'un "Dini demokratik hükümet teorisi" ve "Dini bilginin daralma ve genişleme teorisi"nin dini inanç özgürlüğü, dini yorumlamanın çeşitliliği ve İran'ın demokratikleşme süreci üzerinde önemli bir etkilerini dile getirmektedir. Yazar, Soroz'un insan hakları düşüncesini diğeri müslüman alimlerin düşünceleriyle karşılaştırarak, Soroz'un insan hakları teorisinin oluşumunda dinin içinde ve dışındaki diyalog ve değişimi vurguladığını söylemektedir. Makalede Soroz'un demokrasi ve insan hakları konusundaki teorilerinin çoğunun çağdaş uluslararası insan hakları perspektifleriyle tutarlı olduğunu söylemektedir. Böylelikle Soroz'un her ne kadar Batı'nın sahip olduğu liberalizmden memnun olmasa da, onun vurguladığı hakikat arayış yolunun Batı liberalizminin savunduğu standartlarla kolayca iç içe geçeceğini düşünmektedir.

Bu konuda ele alınan makalelerin çoğu İslam'ın insan hakları görüşünü tanıtmaya odaklanmaktadır.

D. Karşılaştırmalı Hukuk

- 1) Yang ZhenHong, "YiSiLanFa Yu YiSiLanJiao de BiJiao YanJiu" (İslam Dini ve İslam Hukuku'nun Karşılaştırmalı Araştırması), *BiJiaoFaYanJiu* (Karşılaştırmalı Hukuk Araştırma Dergisi),41-45s, Pekin, 1988-12
- 2) Yin Yong, " LuMa FaXueJia yu YiSiLanFaXueJia LiLunHuoDong TeDian Zhi YanJiu" Roma Hukukçuları İle İslam Hukukçuları'nın Teroik Faaliyetlerinin Özellikleri Üzerine Bir Karşılaştırma), *ZhongNan ZhengFa XueYuanXueBao* (ZhongNan Ekonomi ve Hukuk Üniversitesi Araştırma Dergisi), 92-95s, WuHan,
- 3) Shen ZongLin, " YaZhou SanGuo YiSiLanFa de GaiGe- BiJiaoFa YanJiu" (Asya'daki Üç Ülkenin İslam Hukuku Reformu_ Karşılaştırmalı Hukuk Araştırması), *ZhongWai FaXue*, (Çin ve Yabancı Hukuk İncelemeleri),51-55s,Pekin , 1996-11

- 4) **Ma YuXiang**, “ **YiSiLanFa WenHua Yu ZhonGuo Fa WenHua de BiJiao YanJiu**” (**İslam Hukuk Kültürü ile Çin Hukuk Kültürünün Karşılaştırılması**), *XiBei MinZu XueYuan XueBao(ZheXue SheHui KeXueBan)* (KuzeyBatı Milletler Üniversitesi Felsefe ve Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 25-31s, LanZhou,2000-03
- 5) **Ma MingLiang**, “ **YiSiLan WenMing Yü XiFangWenMing ZhuQuanGuan Zhi BiJiao**” (**İslam Medeniyeti ve Batı Medeniyeti’ndeki Hükümdarlık Düşüncesinin Karşılaştırılması**), *XiBei DiEr MinZuX ueYuan XueBao (ZheXue SheHuiKeXueBan)* (Kuzeybatı İkinci Milletler Enstitü Felsefe ve Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi), 42-47s, LanZhou, 2004-02
- 6) **Zhou Zhonyu; Ma Xudong**, “ **LuoMaFa Yu YiSiLan Fa de BiCiao ChuTan**” (**Roma Hukuku ve İslam Hukuku’nun Mukayesesi**), *QingHaiMinZuYanJiu*, QingHai Milletler Araştırma Dergisi), 34-40s, XiNing, 2005-04
- 7) **Lei Xiaoping**, “ **ZongJiao Yu FaLü de GuanXi: Cong YiSiLanJiao TanQi**”, (**İslam Hukuku’ndan Yola Çıkararak Din ve Hukuk ilişkisi üzerine Bir İnceleme**), *LiaoNing XingZhengXueYuan XueBao* (LiaoNing İdari Bilimler Enstitü Araştırma Dergisi), 65-67s, ShenYang, 2010-12
- 8) **Wang Ji, Luo Tao**, “ **ZhongHua , YiSiLanFaXi Dian BianZuan BiJiao FenXi_ Yi “ DaoGao” Yu “ BuHaLi ShengXunShiLu” WeiLi**” (“**DaGao**” ve “ **Sahih-i Buhari Hadisleri**” örneğiyle_ **Çin ve İslam Hukuk Sisteminin Karşılaştırılması**) *HeiLongJiangShen ZhengFa GuanLiGanBu XueYuanXueBao* (HeiLongJiang Eyaleti Siyasi ve Hukuki Yönetim Koleji Dergisi), 9-12s,HaErBin, 2012-07
- 9) **Gao Lei**, “ **ZhonGuo yu YiSiLan LiangDa FaXi Fa Ding LiHun LiYou de BiJiao**”, (**Çin ve İslam Hukuku’nda Belirlenen Yasal Boşanma Sebeplerinin Karşılaştırılması**),*ShiChang ZhouKan* (Piyasa Haftalığı Dergisi),2014-01
- 10) **Lu Jiayin**, “ **YiSiLanGuoJia XieDu ZongJiao YanLun de FaLü ZhiDu YanJiu_ JiYu Dui AiJi, BaJiSiTan, ShaTeAlaBo SanGuo de BiJiao FenXi**” (**İslam Ülkelerinde Dine Küfretmenin Hukuki Düzenlemesi Üzerine Bir İnceleme - Mısır, Pakistan ve Suudi Arabistan’ın Karşılaştırmalı Hukuk Analizine Dayalı**) *GuoJi XinWenJie* (Uluslararası Basın Dergisi),154-170, Pekin, 2015-08
- 11) **LiJunlan**, “ **Cong LuoMaFaXi yu YiSiLanFaXi KanFaXueJia de LiLiang**” (**Roma Hukuku ve İslam Hukuku’nda Hukukçular’ın Gücü Üzerine Bir**

İnceleme), *ShengLiYouTian DangXiao XueBao* (ShengLi YouTian Partiye Okulu Dergisi), 55-59s, DongYing,2015-05

Yukarıda karşılaştırmalı hukuk altında listelediğimiz grupta karşılaştırmalı hukuk açısından çeşitli konular üzerine yazılan makaleler bulunmaktadır. Makaleler İslam Hukuku ile Roma Hukuku, İslam Hukuku kültürü ile Çin Hukuk kültürü, İslam Hukuk sistemleri ile diğer hukuk sistemlerini karşılaştırılmasını konu almaktadır. Bunun dışında İslam dini ve İslam Hukuku'nun karşılaştırılması ve farklı İslam ülkelerinin İslam Hukuk Reformu ve bazı hukuki düzenlemeler üzerine karşılaştırılmasını konu eden makalelere de yer verilmiştir. Bu makalelerin içinde Liu Jiaoyin'in Mısır, Pakistan ve Suudi Arabistan ülkelerinin dine küfretme suçu ile ilgili hukuki düzenlemeleri karşılaştırarak yazdığı makale çok dikkat çekmektedir. Yazar, makalesinde üç ülkenin bu suç ile ilgili hukuki düzenlemeleri ve ilgili örnekleri ele alarak karşılaştırma yapmaktadır. Sonuç olarak İslam ülkelerinin dine küfretme suçu üzerine yaptığı hukuki düzenlemelerin uluslararası toplumun kuralları ile uyum sağladığını göstermektedir. Ancak İslam ülkelerinde bu suça verilen cezanın uluslararası eğilime aykırı olarak çok ağır olduğunu ortaya koymaktadır. Bu üç ülkede dine küfretme suçunun yasal ve adli uygulamalarda cezai sorumluluğunun yaygın olduğu ve birçok insanın bundan dolayı ölüme mahkum edildiğini göstermektedir. Bu da dünya çapında evrensel olarak dine küfretmeyi suç olmaktan çıkarma eğiliminin tam tersidir. İslam ülkelerinde tüm dini inançlara eşit koruma sağlamadığı yalnızca İslam'ı küfürden korumanı yasal ve adli faaliyetlerinde ön planda tuttuğunu söylemektedir. Yazar, bu tipik yasal adaletsizliğin kaldırılması ve gözden geçirilmesi gerektirdiğini önermektedir.

Roma Hukuku ve İslam Hukuku sistemi karşılaştırılan makalelerde ise İki hukuk sisteminin oluşumu ve gelişiminde çok önemli yere sahip olan Roma Hukukçular'ı ve Fıkıh Mezhep İmamaları'nın rolü konusunda odaklanmaktadır. Çin'in hukuk devleti inşası sırasında iki hukuk sisteminin bu ortak özelliği ve deneyimlerinden aktif olarak faydalanmanın Çin'de hukuk üstünlüğünü geliştirmeyi teşvik etmede önemli rol oynayacağı düşünülmektedir.

Bunun dışında Wang Ji ve Luo Tao tarafından kaleme alınan makalede Ming Hanedanlığı kararnamesi olan “Da Gao”⁶¹ ile “Sahih-i Buhari Hadisleri” karşılaştırmaktadır. Yazar, bu iki eseri iki hukuk kültürünün mükemmel kanunnamesinin temsili olarak ifade etmektedir. İki eserin bazı taraflarda benzerliklerinin olduğu, şekil, davaların sınıflandırılması ve devlet gücünün korunması konuları açısından karşılaştırabileceğini ortaya koymaktadır. Makro bir bakış açısıyla iki hukuk sisteminin kanunnamesinin derlenmesi yansıtan özelliği ve genelliğinden yola çıkarak, iki hukuku sistemi karşılaştırma çalışmasının oluşabileceğini söylemektedir.

E. Helal Gıda

- 1) **Li HongMin, “YiSiLanJiaoShi Wu FaLü” (İslam Gıda Hukuku), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 21-22s, Pekin , 1993-03-02**
- 2) **Yang ZhongDong, “ YiSiLanJiao YinShiGuan Yu ShengTai BaoHu” (İslam’da Yeme İçme Adabı ve Ekolojik Koruma) *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 34-36s,Pekin, 1998-11**
- 3) **Li Ziran, “ QianTan QingZhenShiPing de JieDing” (Helal Gıdanın Tanımı Üzerine Bir İnceleme) *HuiZu YanJiu* (Hui Araştırmaları Dergisi),77-79s, YinChuan, 2004-11**
- 4) **Liu Tao, “Lun QingZhen YinShi GuiDing JiQiTeSe” (Helal Gıda Düzenlemeleri ve Özellikleri Üzerine Bir İnceleme) *YangZhou DaXue PenRen XueBao* (YangZhou Üniveristesi Aşçılık Araştırma Dergisi), 10-15s, YangZhou,2004-03**
- 5) **Zhou DuanHai, “ QingZhen Shi Ping de TeDian TanXi” (Helal Gıdaların Özellikleri Üzerine Bir İnceleme), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 100-103s,Pekin , *HuiZu YanJiu* (Hui Araştırmaları Dergisi), YinChuan,2004-02**

---

⁶¹Ming Hanedanı'nın kurucusu ve ilk imparatoru *Zhu Yuanzhan* tarafından ele alınan ceza kanunnamesidir. MingChu HongWu'nun 18. yılı yani 1385. yılı kasım ayında, şu bir yıl içindeki önemli rüşvet davalarını toplayarak, tüm ülkede metin şeklinde ilan edilmiştir. <https://baike.baidu.com/item/%E5%A4%A7%E8%AF%B0/5789001> (19.07.2019)

- 6) **Hu YanYing, Li Nan, “ GuanZhu ShiPing TianJiaQi de “ HaLingLi” XingGe”** (Gıda katkı maddelerinin “Helal” Özellikleri), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 37-40s,Pekin , 1993-03-02
- 7) **Ma Guibao, “ ShiLun YiSiLanJiao de YinShi Wenhua” (İslam Yeme İçme Kültürü Üzerine Bir İnceleme)** *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 13-15s, Pekin , 2007-03
- 8) **ZhaoJin, “ JinShen WenHua CengMian Xia de YiSiLan YinShiWenHua JieDu”,** (Manevi Kültür Düzeyinde İslami Yemek Kültürünün Yorumlanması), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 35-36s, Pekin ,2007-01
- 9) **Li Juan, “ Cong Ren Yu DongWu de HeXie Kan YiSiLan YinShi LiNian”,** (İnsan ve Hayvan Arasındaki Bağdan İslami Beslenme KavramıÜzerine Bir İnceleme), *LongDong XueYuan XueBao* (LongDong Enstitü Dergisi),64-66s, QingYang,2009-11
- 10) **Cong Enlin, “ “ QingZhen” de JingShen YiSiLanJiao “QingZhen” YinShi Man Tan Zhi yi”** (İslamda “Helal Gıda” üzerine Bir İnceleme 1), *Zhong Guo ZongJiao* (Çin Din Araştırma Dergisi),56-57s
- 11) **Cong Enlin, “ MuSiLin Qiu de “ Zhen” YiSiLanJiao “ QingZhen” YinShi ManTan Zhi Er),** (İslamda “Helal Gıda” üzerine Bir İnceleme 2), *Zhong Guo ZongJiao* (Çin Din Dergisi), 46s,
- 12) **Cong Enlin, “QingZhen Yu JingJi YiSiLanJiao “QingZheng” YinShi ManTan Zhi San”,** (İslamda “Helal Gıda” üzerine Bir İnceleme 3),*Zhong Guo ZongJiao* (Çin Din Dergisi), 48-49s
- 13) **Chen Wenxiang, “ YiSiLan QingZhen ShiPing NeiHan XinLun”** (İslam Helal Gıda Üzerine Yeni Bir İnceleme), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 11-14s, Pekin ,2014-09

Yukarıda verildiği gibi Çin’de Helal gıda üzerine yazılan toplam 13 makaleyi bir arada gruplandırdık. Makaleler daha çok helal gıdanın mahiyeti, içeriği ve Çin’de ona ilişkin düzenlemeler gibi konulara odaklanmaktadır. Özellikle Li Ziran tarafından 2004’te kaleme alınan “Helal gıda’nın tanımı” makalesinde, önce Çin’de Hukuki çerçevede resmi olarak tanınan helal gıdanın 3 çeşit tanımını ortaya koyarak, buna ilişkin hukuki düzenlemeler ile açıklamaktadır. Bu üç tanım şunlardır: 1. Geleneğe

dayalı görüşler. Yani Çin’de yaşayan azınlıkların (Müslüman azınlık) yeme-içme kültürüne dayalı olarak ilişkin hukuki düzenlemelerin belirlenmesi. 2.Gelenek ve Dini görüşü birleşmesinden oluşan esasa dayanarak belirlenen helal gıdanın hukuki tanım. 3. Sadece dini esaslara dayanarak düzenlenen helal gıda tanımı. Böylece helal gıdanın farklı bölgelerdeki hukuki düzenlemelerde helal gıdaya ilişkin tanımlar farklı şekilde ortaya çıkmaktadır. Yazara göre bazı ihtilafın ortaya çıkmasına neden olduğu söylemektedir. Örneğin, anakara Çin’de Huilerin at etini yasakladığını, ancak kazakların ise at etini çok severek yediğini örnek alarak, gelenek ve örfe dayalı verilen helal gıda tanımlarının helal gıdanın mahiyetli özellikleri kapsadığı, helal gıdanın doğasını yansıtmadığını bildirmektedir. Dini görüşler yani dini esasların daha doğru ve bilimsel olduğunu şu şekilde açıklamaktadır: Birinci, helalin aslı anlamının İslam inancından geldiğini açıklamamaktadır. İkinci, Birçok insanın bu görüşü kabul ettiğini söylemektedir. Ülkede ister Müslümanlar ister akademik sahadaki araştırmacılar, üstelik etnik hizmet bölümünde çalışan memurların bile kabul ettiğini anlatmaktadır. Üçüncü, Çin ve diğer ülkelerde kullanılan helal gıda logosu ile karşılaştırarak, helal gıdanın ifade ettiği anlamın ise dini gıda olduğunu ortaya koymaktadır. Dördüncü, uluslararası helal gıda tanımında da dini gıdanı gösterdiğini ifade etmektedir. Beşinci, Çin’de Müslümanların yoğunlukla yaşadığı bölgelerde helal gıdanı direk geleneksel gıda olarak tanımlamanın çok az sayıda olduğunu göstermektedir. Böylelikle helal gıdanın İslam Hukuku düzenlemelerine dayanarak ortaya çıktığını vurgulayarak, Çin hukuk sisteminde de İslam hukukunun buna ilişkin düzeltilmesi esas alması gerektiğini söylemektedir. Bunun insanların Hui geleneksel yemekleri yanlışlıkla helal gıda olarak kabul etmesi, helal gıda tanımının belirsizliği, uluslararası topluluk ile bu alanda bağlantı kuramama gibi sorunların ortaya çıkmasını önleyebileceğini ortaya koymaktadır.

F. Muhtelif Konular

- 1) Gao Hongjin, “Lun XiFang LiangDa FaXi Dui YiSiLanFa de YinXiang” (İki Büyük Hukuk Sistemini İslam Hukuk Sistemine Etkisi Üzerine Bir Çalışma), XiYaFeiZhou (Batı Asya ve Afrika Araştırma Dergisi), 73-80s, Pekin,1984**

- 2) YouSufu, MaLiqiang, “YiSiLanJiao Dui XinShengER de YouGuan GuiDing He LiYi” (İslam’da Yeni Doğan Bebekler İçin Düzenlemeler ve Görgü Kuralları), *Zhong Guo MuSiLin* (Çin Müslümanları Araştırma Dergisi),21-22s,Pekin, 1989-02
- 3) Ma Guibao, “YiSiLan Jiao GuanYu ZaiXing de JiaoFa GuiDing” (İslam’da Kurban Kesme İle İlgili Fıkhi Hükümler), *Zhong Guo MuSiLin* (Çin Müslümanları Araştırma Dergisi), 15-16s, Pekin, 2003-07
- 4) SaiShenFa, “YiSiLan JiaoFa DaQuan “ MaiBuSuWei” (Büyük Fıkıh Kitabı “el-Mebsûf”), *Zhong Guo MuSiLin* (Çin Müslümanları Araştırma Dergisi), 10s, Pekin, 1991-01
- 5) Ma Xiumei, Ding Xiaolin, “ YiSiLenJiao Fa Zhong YouGuan FuNü QuanLi de GuiDing JiQi SheHui XiaoYing” (İslam Hukuku’nda Kadın Hakları ile ilgili Düzenlemeler ve Sosyal Etkisi),*QingHai MingZu YanJiu* (QingHai Milletler Araştırma Dergisi), 96-100s, XiNing, 1999-09
- 6) Cong Enlin, “ YiSiLan JiaoFa GuanYu KaiFa He Liyong TuDi ZiYuan de GuiDing” (Arazi Kaynaklarının Geliştirilmesi ve Kullanılması ile ilgili İslam Şeriat Hükümleri), *ZhongGuo MuSiLin* (Çin Müslümanları), 12-13s,Pekin, 1996-09
- 7) Ma Yuxiang, “Lun YiSiLanJiao yu “ShengShen FaLü” YiSiLanFa de BianZheng TongYiXing” (İslam Dini ve İlahi Hukuk) İslam Hukuku’nun Diyaletik Birliği Üzerine Bir İnceleme), *XiBei MinZu DaXue XueBao* (Kuzebatı Çin Milletler Üniversitesi Sosyala Bilimler Araştırma Dergisi),91-98s,LanZhou, 1999-03
- 8) Cong Enlin, “ YiSiLan JiaoXueZhe Dui DuoTai de JiaoFa ZhuZhang” (İslam Âlimlerinin Kürtaj ile İlgili Fıkhi Görüşleri” *Zhong Guo MuSiLin* (Çin Müslümanları Araştırma Dergisi),6-9s, Pekin,2000-11
- 9) Cong Enlin, “ YiSiLanJiao GuanYu “MengShi” de JiaoFa GuiDing- JiJi ChuangZao Ren Yu Ren ZhiJian de XinRen GuanXi” (İslam’ın “Yemin” ile İlgili Fıkhi Hükümleri_ Aktif Olarak İnsanlar Arasında Güvenli Bir İlişki Oluşturma), *Zhong Guo MuSiLin* (Çin Müslümanları Araştırma Dergisi),17-18s, Pekin,2000-01

- 10) Feng Huaixin, “YiSiLanFa de DaoDe JiaZhi JiQi XianDai QiShi” (İslam Hukukunun Ahlakı Değeri ve Modern Zamana İlhami), *Zhong Guo MuSiLin* (Çin Müslümanları Araştırma Dergisi),6-9s, Pekin,2000-01
- 11) Ma Dongpin, “YiSiLanJiaoFa Zhi FuNüGuan” (İslam Hukukunun Kadınlar ile İlgili Görüşleri), *GanSu SheHui KeXue* (GanSu Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi),52-53s, LanZhou, 2001-10
- 12) Cong Enlin, “DangDai YiSiLan JiaoFa XueZhe dui RenGong ShouJin YuEr de KanFa” (Çağdaş İslam Hukukuçularının Yapay Döllenme İle İlgili Görüşleri), *Zhong Guo MuSiLin* (Çin Müslümanları Araştırma Dergisi), 22-23s,Pekin, 2001-07
- 13) Lü Yaojun, “ ShiXi YiSiLanGongYiFa de JiBen JinShen” (İslam’ın Kamu Yararı Kanunlaştırmasının Temel Ruhu Üzerine Bir İnceleme), *Zhong Guo MuSiLin* (Çin Müslümanları Araştırma Dergisi),8-10s,Pekin, 2002-11
- 14) Cong Enlin,“ QianTan “ GuErBang” JiQi JiaoFa GuiDing- Wei QinZhu JiaoLi YiSiYiSiNian GuErBangJieErZuo” (“Kurban” ile İlgili Fıkhi Hükümler), *Zhong Guo MuSiLin* (Çin Müslümanları Araştırma Dergisi), 17-18s,Pekin, 1994-05
- 15) Jin Zhongjie, “ LüeTan “ GuLanJing” Zhong YouGuan LiFa de TeDian” (Kur’an’ın Kanun Koyma ile ilgili Özellikleri üzerine Bir İnceleme), *Zhong Guo MuSiLin* (Çin Müslümanları Araştırma Dergisi), 24-25s, Pekin, 2004-09
- 16) Ye Wenjian, “ GuoWai YiSiLan XueZhe DuiYu “ AnLeSi” de KanFa” (İslam Âlimlerinin “Ötanazi” Hakkındaki Görüşleri), *Zhong Guo MuSiLin* (Çin Müslümanları Araştırma Dergisi), 45-46s, Pekin, 2004-07
- 17) Ma Xia, “Jin Shi NianLai YiSiLanFa RuoGan WenTi YanJiu ZongShu”, (Son On Yıl İslam Hukuku Araştırmaları Üzerine Bir İnceleme), *SheHui KeXue GuanLi Yu PingLun* (Sosyal Bilimler Yönetimi ve İncelemeleri),48-53s, Pekin, 2006-06
- 18) Sha ZongPing, “YiSiLanJiao yu MuSiLin FuNü QuanYi QianYi” (İslam ve Müslüman Kadın Hakları Üzerine Bir Çalışma), *Zhong Guo MuSiLin* (Çin Müslümanları Araştırma Dergisi), 9-12s, Pekin, 2006-03
- 19) Wang Yujie, “ Lun YiSiLanJiao ZhengYiGuan” (İslam’ın Adalet Düşüncesi Üzerine Bir İnceleme), *XiBei DiEr MinZu XueYuan XueBao(ZheXue SheHui*

KeXueBan) (KuzeyBatı Çin İkinci Milletler Enstitü Felsefe ve Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi),96-100s, YinChuan, 2007-05

- 20) Ha Baoyu, “ **ZhongGuo YiSiLanJiaoFa de XueShu YanJiu JiQi TeDian**” (Çin İslam Hukuku Akademik Araştırmaları ve Özellikleri), *HuiZu YanJiu* (Hui Araştırma Dergisi), 113-119s,YingChuan, 2007-11
- 21) Luo Qiangqiang, “ **YiSiLan SheHui BaoZhang de FaLi FenXi**” (İslam Sosyal Güvenliğinin Hukuki Analizi), *NingXia SheHui KeXue* (NingXia Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi),87-89s, YinChuan, 2008-07
- 22) Ge Zhuang, “ **JianXi YiSiLanJiao de PingDengGuan**” (İslam’daki Eşitlik Düşüncesi Üzerine Bir İnceleme),*HuaDongShiFanDaXue XueBao(ZheXue SheHui KeXue Ban)* (HuaDong Normal Üniversitesi Felsefe ve Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi),24-27s,Şangay, 2009-06
- 23) Ma Lirong, “ **QuanQiu HuaBeiJingXia de QingZhenSi GongNeng PingGu**” (Küreselleşme Bğlamında Camileri İşlevi Üzerine Bir İnceleme), *ALaBo ShiJie* (Arap Dünyası),12-21s, Şangay,2009-01
- 24) Song Lihong, “ **Shi“XunMin” : YouTaiRen Zai YiSiLanShiJieZhong de FaLü He SheHui DiWei**”, (“Zımmi”nin Açıklanması: İslam Dünyası’nda Yahudilerin Hukuki ve Sosyal Durumu), *XueHai*(Akademik Araştırmalar Dergisi), 128-134s, NanJin, 2010-03
- 25) Ou Dongming, Hu Yu, “**YiSiLan yu ZiYou GongMingChuan_ShiXi TALiGe.LaMaDan de XiFang MuSiLinGuan**”, İslami ve Özgür Vatandaşlık: Tarık Ramazan’ın Batı Müslümanları ilgili Görüşlerinin Analizi),(*ShiJie ZongJiao YanJiu* (Dünya Dinler Araştırma Dergisi),141-149s,Pekin, 2010-10
- 26) Li Jianbiao, “**Lun YiSiLanFaXue SiXiang Zai GouJian SheHuiZhuYi HeXie SheHui Zhong de ZuoYong**” (İslam Hukuk Düşüncesinin Uyumlu Sosyalist Bir Toplum Oluşturmadaki Rolü üzerine Bir İnceleme), *XiBei MinZu DaXue XueBao* ((Kuzebatı Çin Milletler Üniversitesi Sosyla Bilimler Araştırma Dergisi),67-72s, LanZhou, 2010-12
- 27) Bai Rongjin, “ **QingZhenSi TiaoJie MuSiLin PuMinJian JiuFen de ZuoYong**” , (Camilerin Müslüman Genel Uyuşmazlıklara Aracılık Etme Rolü Üzerine Bir

- İnceleme), *ShiJie ZongJiao YanJiu* (Dünya Dinler Araştırma Dergisi),133-146s,Pekin,2011-12
- 28) Wang Gang, “Lun QingZhenSi de Fa ZuZhi GongNeng JiQi DuiGouJian HeXieSheHuide YingXiang”, (Camilerin Hukuki Örgütsel İşlevi ve Uyumlu Bir Toplum Kurma Üzerindeki Etkisi) *QingHai MingZu YanJiu* (QingHai Milletler Araştırma Dergisi), 137-142s, XiNing,2011-01
- 29) Bai Kai, “ YiSiLan LüYou: Yi “FuHe YiSiLanJiaoFa” ShiJiao de FenXi” (İslam’da seyahat : İslam Hukuku Açısından Bir İnceleme), *SiXiangZhanXian* (Düşünce Dergisi),95-99s, KunMing, 2012-01
- 30) Fan Shijie, “ “GuLanJin” FuNü FuQuan SiXiang ChuTan” (Kadınların Güçlenmesi “ Kur’an” açısından Bir İnceleme) *Zhong Guo MuSiLin* (Çin Müslümanları Araştırma Dergisi), 17-22s, Pekin, 2012-09
- 31) Ma MingLiang, “ “ShengXun” Yu YiSiLanJiao de HePing LiNian”, (“ Hadis” ve İslam’ın Barış Kavramı Üzerine Bir İnceleme) *HuiZu YanJiu* (Hui Araştırma Dergisi), 76-81s,YinChuan, 2009-11
- 32) Yang Yani, “ HuiZu QingZhenSi JiuFen JieJue de SiKao” , (Camilerin Davalarda Arbulculuk Rolü üzerine Bir İnceleme) *QingHai SheHui KeXue* (QinHuYaojun, “WuMaYa WangChao ShiZhi de TuDi ZhiDu” (Emeviler Dönemi’nde Arazi Düzenlemeleri), *ChiFeng XueYuan XueBao(HanWenZheXue SheHuiKeXue)* (ChiFeng Enstitü Araştırma Dergisi (Çin Edebiyatı,Felsefe ve Sosyal Bilimler Baskısı), 22-24s, ChiFeng, 2010-02
- 33) Li Fuquan, “ MuSiLin ShiYe Xia de YiSiLanFa YanJiu_ “YiSiLaFa: ChuanTong Yu XinYan” PingJia” , (Müslümanlara Göre İslam Hukuku Araştırmaları –“İslam Hukuku: Geleneksel ve Modernite” Üzerine Kısaca Yorum) *Zhong Guo MuSiLin* (Çin Müslümanları Araştırma Dergisi),72-74s, 2013-09
- 34) Li lin, “DangDai ZhongGuo YiSiLan JiaoFa YanJiu de WenTi Yu FanSi _ JianYi YiSiLanJiaoFa YanJiu de LiangDa XueShu ChuanTong”, (Çağdaş Çin İslam Hukuku Araştırmaları Üzerine Bir İnceleme-İslam Hukuku Araştırmaların İki Yönteminden Yola Çıkararak), *ShiJie ZongJiao YanJiu* (Dünya Dinler Araştırma Dergisi),12-17s, Pekin, 2013-10

- 35) Shi Yongze, “ YiSiLan Yu XinYangZiYou”, (İslam ve Din Özgürlüğü) *Zhong Guo MuSiLin* (Çin Müslümanları Araştırma Dergisi),21-24s, Pekin, 2013-11
- 36) Feng LuLu, “ WeiBo de YiSiLan SheHui KongZhi LiLun YanJiu”,(Max Weber’in İslami Sosyal Kontrol Teorisi Üzerine Bir İnceleme),*NingXia SheHui KeXue* (NingXia Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi),92-99s, YinChuan, 2015-05
- 37) Cong Enlin, “ZenYang RenShi YiSiLan JiaoFa Yu GuoFa”, (İslam Hukuku ve Ulsual Devlet Hukuku Üzerine Bir İnceleme), *Zhong Guo MuSiLin* (Çin Müslümanları Araştırma Dergisi),24-26s,Pekin, 2015-03
- 38) Xiao Feiyun, “ QianTan YiSiLan FaXi Zhong de QueDingXing Yu LingHuoXing”, (İslam Hukuku’nun Kesinlikliği ve Esneklikliği üzerine Bir İnceleme), *XiBu XueKan* (Batı Çin Araştırma Dergisi),57-59s, XiAn,2018-10

Yukarıda muhtelif konular adı altında gruplandırılan çalışmalar Çin İslam Hukuku üzerine yapılan çeşitli makaleleri içermektedir.

Çin’de İslam Hukuku araştırmalarının gelişmesi, araştırmacıların dikkatini çekmiştir. Dolayısıyla son dönemlerde söz konusu araştırmalara genel bir değerlendirme ve teklif fikir verme amaçlı üç akademik makale de yayınlanmıştır.

MaXia tarafından ele alınan “Son On Yıl İslam Hukuku Araştırmaları Üzerine Bir İnceleme” adlı makale İslam Hukuku, içeriği ve özellikleri, İslam Hukuku’nun gelişimi ve reformu, İslam Hukuk sistemi ve Çin Müslümanları’na etkisi olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Yazar her bölüme ait içeriklere Çin’de bu alanda önde gelen araştırmacıların ilgili görüşlerini ortaya koyarak devam etmektedir. Geçen 10 sene içerisinde Çin İslam Hukuku araştırmalarının derinlik genişlik yönünden geliştiğini söylemektedir. Araştırmacıların esas olarak İslam Hukuku’nun içeriği ve mahiyeti, İslam Hukuku ile siyaset, ekonomi ve kültür ilişkisi gibi konulara odaklandığını göstermektedir. Özellikle modernleşme sürecinde İslam Hukuku’nun rolünün ne olması, toplumsal gerçeklikle etkileşimin nasıl olması gerektiği gibi konular üzerine çok detaylı ve ayrıntılı araştırmaların yapılarak verimli sonuçları elde ettiğinden bahsetmektedir. İslam aile hukuku, miras hukuku, ceza hukuku ve dört mezhep üzerine yapılan özel

çalışmaların henüz tam olarak gelişmediği ve İslam Hukuku'nda belirlenen ekonomi, ticaret ve finans ve yatırım ile ilgili konuların daha zayıf olduğunu ortaya koymaktadır.

2007 yılında yayınlanan “Çin İslam Hukuku Akademik Araştırmaları ve Özellikleri” makalesinde Hao Baoyu 1980 den 2007'ye kadar olan çalışmaları konularına göre ayırarak, her konu altında yapılan çalışmaların ismini vermekle yetinmektedir. Makalenin sonunda yukarıda bahsi geçen makale ile benzeri şekilde Çin İslam Hukuku araştırmaları üzerine bir değerlendirme yapmaktadır.

Li Lin'in “ Çağdaş Çin İslam Hukuku Araştırmaları Üzerine Bir İnceleme- İslam Hukuku Araştırmalarının İki Yönteminden Yola Çıkarak” bu çalışması yukarıdaki iki makaleden farklı bir yol tutarak söz konusu çalışmalar üzerine özet ve değerlendirme yapmaktadır. Makalede yazar önce Çin İslam Hukuku araştırmalarının kısaca tarihinden bahsetmektedir. Ondan sonra söz konusu araştırmaları yayınlanan akademik dergi makale, kitap ve araştırmadan kullanılan metot açısından değerlendirmektedir. Metot üzerine değerlendirme yaparken önce İslam Hukuk araştırmalarının bir değişim noktasında olduğunu belirterek, İslam Hukuku araştırmalarını eski bir ilimden modern bir ilmi araştırmaya dönüştürme sorusunun gerek Müslüman araştırmacılar olsun gerek batılı araştırmacılar olsun, kesinlikle karşı karşıya gelmesi gereken bir mesele olduğunu düşünmektedir. Bu dönüşümün gerçekleşmesinde meselenin konu da değil anlatım ve açıklamada olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca Şeriat, Fıkıh ve İslam hukuk araştırmasının ilişkisini anlatmaktadır. Ardından geleneksel İslam hukukçuları ile Batılı İslam hukuk araştırmacıları araştırma geleneğini karşılaştırarak, Çin'deki İslam hukuk araştırmacıları için her iki araştırma geleneğine uymaksızın kendine özellikle Çin'e özgün araştırma yöntemi oluşturması gerektiğini gibi önerilerde bulunmaktadır.

Bunun dışında fıkhi konular ve güncel meseleleri ayrı konu olarak yapılan birkaç tane makale de bulunmaktadır. Fıkhi konulardan yeni doğan bebek, kurban keseme, zımni ve seyahatla ilişkin İslam hukukunun görüşleri inceleyen, güncel konulardan kürtaj, ötanazi ve yapay dölleme üzerine verilen İslam hukukunun hüküm ve görüşleri inceleyen ve değerlendiren makaleler de yayımlanmıştır.

Hukuk ve Felsefe açısından İslam Hukuku'ndaki dini özgürlük, adalet, barış ve eşitlik kavramlarını tek tek ele alarak araştıran makaleler de listede yer almaktadır.

Çin’de özellikle Müslümanlar’ın yaşadığı bölgelerdeki camilerin davalarda arabulculuk rolünü hukuki açıdan değerlendiren çalışmalar çok yapılmıştır. Üstelik son dönemlerde İslam Hukuk düşüncesinin sosyalistik ahenkli bir toplum kurmadaki etkisi ve uyum sağlayabileceğini düşünerek ele alınan çalışmalar da çok ayrı bir yer tutmaktadır.

Yukarıdaki çalışmaların içinde 1991 yılı SaiShengfa tarafından ele alınan “Büyük Fıkıh Kitabı “el-Mebsût” adlı makalesi de dikkat çekmektedir. Ancak yazar makale de sadece kitap hakkında genel bir bilgi vermekle yetinmemektedir. Bunun dışında İslam toprak hukuku ile ilgili düzenlemeleri ve tarihi geçmişini ele alan iki makale de bu listeden yer almaktadır.

SONUÇ

İslam Hukuku'nun Çin tarihinde Tang, Song, Yuan, Ming, Qing hanedanlıkları ve Çin Cumhuriyeti gibi tarihi dönemlerden geçerek bugüne ulaştığı bilinmektedir. Çağdaş Çin'de yürürlükte olan İslam Hukuku'nun Çin'de yerelleşmesi sonucunda ortaya çıkan İslami örf ve adet hukuku araştırmacılar tarafından “Şeriat”ın temel başarısının önemli bir bölümü olarak gösterilmektedir. Dolayısıyla Çin akademisinde İslam Hukuku araştırmalarının ortaya çıkışı çok eski bir döneme rastlamaktadır. Ancak gerçek anlamda İslam Hukuku akademik çalışmaları, Çin'in reform ve dışı açılım politikasından sonra canlanmaya başlamıştır. Söz konusu çalışmaların ilk önce Çin'de yabancı araştırmacılara ait makalelerin akademik dergilerde yayınlanmasıyla başladığı tespit edilmektedir. Bu tezde söz konusu çalışmalar tezler, makaleler ve kitaplar ile sempozyum bildirileri olmak üzere üçe ayrılarak incelenmektedir.

Yukarıda bahsettiğimiz gibi Çin'de İslam Hukuku ile ilgili lisansüstü tez çalışmalarının 2000 yılından itibaren başladığı gözlemlenmektedir. Sayısı 100'ü aşkın olan lisansüstü tezlerin 30'dan fazlasının doktora, diğerlerinin ise yüksek lisans tezi olduğu bilinmektedir. Bu tezde sadece İslam Hukuku'nu doğrudan ilgilendiren çalışmaları vermekle yetinilmiştir. Lisansüstü tezlerin çoğu İslam siyaseti üzerine yapılan araştırmalardır. İslam siyaseti dışında yoğun olarak çalışılan diğer konular İslam hukuk tarihi ve gelişimi, İslam Ekonomisi ve İktisatı ve Çin'e özgün olarak Çin İslami örf ve adet hukuku konularıdır. Yapılan çalışmalar daha çok üniversitelerin hukuk, siyaset ve tarih bölümlerinde gerçekleştirilmektedir. Bunun yanı sıra Çin'e eğitim amacı ile Müslüman ülkelerden gelen öğrencilerin daha geniş kaynaklardan istifade ederek, özellikle İslam Tarihi ve İslam Ekonomisi üzerine yazdığı tezler de son dönemde önemli bir yere sahip olmaktadır.

İslam hukuku ile ilgili akademik dergi makaleleri, İslam Hukuku çalışmaları içinde diğerlerine oranla büyük bir yekûn tutmaktadır. Çalışmalar esas olarak İslam Hukuku'nun özellikleri, tarihi gelişimi, İslam Siyaseti, İslam Ekonomisi ve İktisatı, Çin İslami örf ve adet hukuku konularına yer vermektedir. Günümüze kadar 250'den fazla

akademik dergide 800'den fazla makale yayımlanmıştır. Makaleler genel olarak Din Araştırmaları Merkezi, Arap Araştırma Merkezi ve Sosyal Bilimler Araştırma Merkezi'nin ilgili dergileri ve üniversitelerin sosyal bilimler alanındaki dergilerinde yer almaktadır. Ancak araştırmacıların yetersizliği ve başka sebeplerden dolayı İslam hukukunun birçok alt dalı üzerinde detaylı olarak yazılan makalelerin sayısı çok fazla değildir. İbadetler ve dini hükümlerle ilgili çalışmalar, toplumun temel ihtiyacını karşılama maksadıyla sadece genel bilgi vermekle iktifa etmektedir. Bu çalışmalar arasında Mısır, Pakistan ve İran gibi Müslüman ülkelerdeki akademisyenler ile ortaklaşa ele alınan makalelerin varlığına dikkat çekmektedir.

Çin'de İslam ekonomisi ve iktisadı üzerine yazılan dergi makaleleri çok yoğun ve detaylı çalışmaların ürünleridir. Bu çalışmalar İslam Ekonomisi'nin Çin'de uygulanması girişimlerinin ortaya çıkmasında önemli katkılar sağlamaktadır. Son dönemlerde yoğun olarak ele alınan İslam siyaseti ile ilgili makaleler yurt içi ve yurt dışı terör eylemleri ve dini aşırıcılıklara karşı kaleme alınmaktadır. Müslüman azınlıkların yaşadığı bölgelerde devlet hukukunun gücünü artırmak, ulusal devlet hukuku ile örf ve adet hukuku arasındaki uyumu sağlamak ve ihtilafı çözmek amacıyla Çin İslami Örf ve Adet Hukuku'nu konu alan çalışmaların da çok fazla olduğu görülmektedir. Din, hukuk, siyaset, tarih ve ekonomiye dair ortaya konulan makaleler, alanlarında uzman araştırmacılar tarafından yazılmıştır.

Çin'de İslam Hukuku üzerine yayınlanan kitaplara gelince, 1980'den bugüne kadar olan süreçte ulaştığımız bilgilere göre yaklaşık yarısı çeviri eserlerden ve diğer yarısı Çince kitaplardan oluşmaktadır. Bunlara kısıtlı yayınlanan ve internet ortamında yayınlanan kitaplar dâhil edilmemiştir. Bu eserler konu açısından incelendiğinde kitapların daha çok İslam Hukuku'nu tanıtmaya amaçlı olup İslam Hukuku'na giriş, İslam Hukuk Tarihi, İslam Hukuk Felsefesi, İslam Hukuk Metodolojisi ile ilgili olduğu tespit edilmektedir. İslam Ekonomisi hariç, İslam Hukuku'nun alt dallarına dair kitapların neredeyse hiç bulunmadığı görülmektedir. İslam Hukuku üzerine yazılan bu kitaplar nicelik açısından az olmasına rağmen Çin'de İslam Hukuku araştırmalarındaki büyük bir boşluğu doldurmuştur. Klasik Fıkıh eserlerinden ise sadece "Şerhü'l-Vikaye"nin tamamı çevrilmiştir. Bu da Çin İslam Hukuku akademik araştırmalarında büyük bir başarı sayılmaktadır.

Çin’de İslam Hukuku üzerine yapılan gerek uluslararası gerek ulusal sempozyum ve konferans yapılmamıştır. Ancak yabancı hukuk, karşılaştırmalı hukuk, örf ve adet hukuku, devletin helal gıda düzenlemeleri ve İslam ülkeleri ile olan ticari ilişkilere ilişkin sempozyumlardan İslam Hukuku üzerine yazılan birçok makale ortaya çıkmıştır.

Sonuç olarak, bu tez İslam Hukuku’nun Çin’deki tarihi hakkında kısaca bilgi vermekle beraber Çin İslam Hukuku araştırmaları ve başarısını Türk akademisine tanıtmakla önemli bir katkı sağlayacak ve konu ile ilgili derinlemesine incelemelerin yapılmasına öncülük edecektir. Özellikle bu araştırmaların içinde Çin İslami Örf ve Adet Hukuku, İslam Ekonomisi ve İktisadi konuları üzerine daha da kapsamlı, farklı ve güzel çalışmaların yapılabileceği beklenmektedir.

KAYNAKÇA

Ha Baoyu, “ ZhongGuo YiSiLanJiaoFa de XueShu YanJiuTong [Çin’de İslam Hukuku Akademik Araştırmaları ve Özellikleri] ”, YinChuan, HuiZu YanJiu [Hui Araştırma Dergisi] 4 (2007),ss. 113-120

Li Lin, “Dangdai ZhongGuo YiSiLanJiaoFa YanJiu de WenTi Yü FanSi_JianYi YiSiLanJiaoFa YanJiu de LiangDa XueShu Chuan Tong[Çağdaş Çin İslam Hukuku Araştırmaları Üzerine Düşünceler_ Ayrıca İslam Hukukunun İki Araştırma Geleneği Üzerine Bir İnceleme]”, Pekin, ShiJie ZongJiao WenHua [Dünya Din Kültürü AraştırmaDergisi] 5(2013), ss.12-17

Li Lin, “ DangDai ZhongGuo YiSiLanJiaoYiXue YanJiu de WenTi Yü FanSi” [Çağdaş Çin İslam Kelam İlmi Araştırmaları üzerine Bir Düşünce]”, Pekin, ZhongGuo MuSiLin [Çin Müslümanları] 3 (2011) ss. 18-21

Ma Xia, “Jin Shi NianLai YiSiLanFa RuoGan WenTi YanJiu ZongShu [Son On yıl İslam Hukuku Araştırmaları Üzerine Bir İnceleme]”, Pekin, SheHui KeXue GuanLi Yu PingLun [Sosyal Bilimler Yönetimi ve İncelemeleri] 2 (2006), ss. 48-53, Xiao Xian, “ ZhonGuode YiSiLanYanJiu [Çin’de İslami Araştırmaları]”, Pekin, XiYaFeiZhou [Batı Asya ve Afrika Araştırma Dergisi] 4(2010), ss.48-50

<https://www.cnki.net/>

<https://www.douban.com>

<https://baike.baidu.com/>

EKLER

LİSANSÜSTÜ TEZLERİN TOPLU LİSTESİ

A. Doktora Tezleri

1. Wang ZhengWei, “YiSiLan JingJi ZhiDu LunGang” (İslam Ekonomisi Taslağı”), 239s, Merkezi Milletler Üniversitesi,2003
2. Ma Mingxian, “JinXianDai YiSiLanFa YanJiu” (Modern İslam Hukuku Üzerine Bir İnceleme),137s, Kuzeybatı Çin Üniversitesi, 2005
3. Liu Yan Bing, “20 ShiJi ZhongDong YiSiLan GuoJia De FaLü BianGe_ Yi TuErQi, AiJi, YiLang Yü ShaTeALaBo Si Guo Wei AnLi” (20. Yüzyıl Ortadoğu İslam Ülkelerin Hukuku Reformun İncelenmesi_ Türkiye, Mısır, İran Ve Suudi Arabistan’ın Örneğiyle),131s, Kuzeybatı Üniversitesi, 2015
4. Liu Yan Bing, “20 ShiJi ZhongDong YiSiLan GuoJia De FaLü BianGe_ Yi TuErQi, AiJi, YiLang Yü ShaTeALaBo Si Guo Wei AnLi” (20. Yüzyıl Ortadoğu İslam Ülkelerin Hukuku Reformun İncelenmesi_ Türkiye, Mısır, İran Ve Suudi Arabistan’ın Örneğiyle),131s, Kuzeybatı Üniversitesi, 2015
5. Rasha Khalil, “YiSiLan ShangFa Zhong de HeTong FenXi yu Yingyong” (İslam Ticaret Hukukunda Sözleşmenin Analizi ve Uygulaması),144s,ChongQing Üniversitesi,2018
6. Ren Shaomeng, “YiSilan JingRong de HongGuan Jingji Xiaoying” (İslami Finansın Makroekonomik Etkileri), 124s, CeCiang Üniversitesi, 2017
7. SunHua, “ HuiZu MinShangShi XiGuanFa YanJiu” (Hui Medeni Örf ve Adet Hukuku), 197s, ShanDong Üniversitesi, 2011
8. FangLai, “ YiSiLan WenHua ShiJiaoXia de MinJian JinRong FaZhan YanJiu” (İslami Kültür Açısından Özel Finans Gelişimi üzerine Bir İnceleme),183s, LanZhou Üniversitesi,2012

B. Yüksek Lisan Tezleri

1. Yuan Zhiyong, “Qingdai Huijiang Falü JiQi Shiyong” (Çing Hanedanı “ HuiJiang” Hukuku ve Uygulaması Üzerine Bir İnceleme), 46s, Xinan (Güneybatı) Siyaset ve Hukuk Bilimleri Üniversitesi,2002
2. Ma WenTao, “ ShaLiya Zai CiShi de XingZou- Yi Aiji Duli Jiqi Zhengti YanJin Wei ShiJiao” (Mısır’ın Bağımsızlığı ve Siyasi Gelişimi Açısından İslam Hukuku Üzerine Bir İnceleme), 62s, Kuzeybatı Çin Normal Üniversitesi, 2016
3. Liu Jingjie, “YiSiLan JiaoFa Zai FeiZhou de FaLü YiZhi Yu BenTuHua” (İslam Hukuku’nun Afrika’da İktibas ve Yerelleşmesi), 45s,XiangTan Üniversitesi, 2010
4. Mohamed Elsayed Ibrahim Abdou, “Shaliya DafaShi JiQi Zai Hua de Yanhua FaZhan YanJiu” (Şeriatın Tarihi ve Çin’deki Evrimsel Gelişimi), 53s, Şangay Normal Üniversitesi, 2017
5. Zhao Juanjuan, “ BulaiEn Sitanli Tena De Yisilan FaZheXue SiXiang Yanciu” (Bryan Stanley Turner’in İslam Hukuku Felsefesi Üzerine Bir Çalışma), 68s, NingXia Üniversitesi, 2017
6. Cheng Xiujuan, “ YiSilanJiao yu FanZui KongZhi” (İslam Dini ve Suçun Önlemesi), 26s, Çin Siyaset ve Hukuk Bilimleri Üniversitesi, 2009
7. FengYao, “QianYinXing ShiJiao Xia YiSiLan XingFaYanJiu” (Zaruret Hali Açısından İslam Ceza Hukuku üzerine Bir İnceleme), 38s, GanSu Siyaset ve Hukuk Bilimleri Enstitü, 2015
8. NiuXiao, “ YiSiLanJiao Dui FanZui de YinZhi – Yi GanSu LinXia ZiZhiZhou MuSiLin Wei DiaoYan Dui Xiang” (İslam’da Suçun Önlenmesi: Gansu Eyaleti, Linxia Hui Özerk İli’nde Müslümanlar’ın Araştırma Örneğiyle),36s, Kuzeybatı Çin Normal Üniversitesi, 2016
9. Zhong Yan, “YiSiLanFa HunYin ZhiDu ChuTan” (İslam Hukuk Evlilik Sistemi üzerine Bir Bakış), 44s, Şangay Normal Üniversitesi, Şangay,2010.
10. Zhang Kezhen, “QuanTong YiSiLan HunYin ZhiDu YaJiu_Yi Dui WoGuo DangDai HuiZu HunYin XiGuanFa De YingXiang WeiLi” (Geleneksel

- İslam Evlilik Sistemi Üzerine Bir Araştırma – Çağdaş Çin’de Huiler’in Evlilik Örf Ve Adet Hukuku’na Etkisi) , 64s, Kuzeybatı Normal Üniversitesi, 2016**
- 11. YangYang, “YiSiLanFa Zhong de CaiQuan Zhidu YanJiu”(İslam Hukuku Mülkiyet Hakları üzerine Bir İnceleme), 37s, LiaoNing Üniversitesi,2013**
  - 12. WangJing , “ShiLiZhiZui yu XingZhe de ShenZhan- Lun YiSiLanJiaoFa Zhong de LiXi JinLin” (İslam Hukuku’nda Faizin Yasaklanması), 57s,Çin Siyaset ve Hukuk Bilimleri Üniversitesi,2010**
  - 13. Ma Lianlu, “ HuiJiao BaoXian FaZhan YanJiu” (İslami Sigortacılığın Gelişimi Üzerine Bir Çalışma), 53s, FuDan Üniversitesi, 2011**
  - 14. Li Yanchi, “YiSilan Jinrong Jigou YanJiu” (İslami Finans Kurumları üzerine Bir İnceleme), 46s, Kuzeybatı Çin Üniversitesi,2004**
  - 15. Chen Yuyuan, “YiSilan JingRong JianGuan MoShi yu WoGuo de Xuanze” (İslami Finansın Düzenleme Modeli ve Çin’in Seçimi), 49s, Çin Petrol Üniversitesi, 2013**
  - 16. Mi Zhen,“Hui Zu Yi Si Lan Xi Guan Fa De Chuan Cheng yu Bian Qian – Yi Si Shui Hui Zu Wei li” (Huilerin İslami Örf ve Adet Hukukunun Oluşumu ve Dönüşümü- Hui Shui Huilerini Örnek Alarak), 39s, QuFu Normal Üniversitesi,2014**
  - 17. Huang Jiannying, “ ZhongGuo FaZhan YiSilan Jinrong WenTi YanJiu” (Çin’in İslami Finansı Geliştirmesi üzerine Bir İnceleme), 82s, Merkezi Milletler Üniversitesi, 2013**
  - 18. Tan Modan, “YiSilan YinHang Lifa YanJiu” (İslami Bankanın Mevzuatı Üzerine Bir İnceleme), 33s, GuangXi Üniversitesi, 2015**
  - 19. Aynur Osman, “WeiWuErZu YiSiLan XiguanFa YanJiu” (Uygurların İslami Örf ve Adet Hukuku Üzerine Bir İnceleme), 55s, ShanXi Üniversitesi, 2012**
  - 20. ChenJin, “XinJiang MuSilin XiGuanFa Zhong de CaiChanQuan”(Xinjiang Müslümanlarının Örf ve Adet Hukukundaki Mülkiyet Hakları),44s, JiLin Üniversitesi,2013**

21. ChengYang, “AnNaYiMu RenQuan SiXiang YanJiu” (Abdullah Ahmet An Naim’in İnsan Hakları Düşüncesi Üzerine), 49s, NingXia Üniversitesi, 2015
22. Feng Wensi, “YiSiLanFa Yu XianDai NüQuan Yanjiu” (İslam Hukuku ve Modern Zaman Kadın Hakları üzerine Bir İnceleme), 23s, Çin Sosyal Bilimler Araştırma Enstitüsü,2017
23. Emad Elhag Mohamd, “ YiSiLan KuaiJi ZhunZe Dui SuDan YinHang XiTong KuaiJi ShiWu de ZuoYong He YinXiang” (İslami Muhasebe Standartlarının Sudan Bankacılık Sistemi Muhasebe Uygulamasındaki Rolü ve Etkisi), 68s, HuaZhong Teknik Üniversitesi, 2010
24. CuiZheng, “ YiSiLan YinHang de YunYing WenJianXing ShiZheng FenXi” (İslami Bankaların İş İstikrarlığının Ampirik Analizi),YunNan Finans ve Ekonomi Üniversitesi,48s, 2009
25. Xiong Chongyang, “DongNanYa YiSiLan JinRong FaZhan YanJiu” (Güneybatı Asya İslami Finans Sektörünün Gelişimi), XiaMen Üniversitesi,73s, 2009
26. FeiHe, “ ZhongGuo XiBei DiQu YiSiLan YinHang FaZhanWenTi YanJiu” (Kuzeybatı Çin’de İslami Bankaların Gelişimi Üzerine Bir İnceleme), LanZhou Üniversitesi, 42s, 2011
27. Sidime Nountenin, “JiYu YiSiLan YinHang de FengXian GuanLi” (İslami Bankaların Risk Yönetimi), DongBei ShiFan DaXue,60s, 2011
28. GuLaRe. KuWan, “ YiSiLanJinRong FengXianGuanLi yu XinJiang YinJing FangAn” (İslami Finansal Risk Yönetimi ve Sincan’a Tanıtma Program Analizi), TianJin Üniversitesi,73s, 2011
29. “YiSiLan YinHangXiaoLüFenXi” (İslami Bankanın Verimlilik Analizi), ShanDong Üniversitesi, 66s, 2015
30. Miras KurmamBayev, “ HaSa KeSiTan YiSiLanJiao YinHang de ShangYe FenXi” (Kazakistan'da İslami Bankaların İş Analizi), HaErBin Teknik Üniversitesi, 103s, 2015
31. Ergasheva Mahbuba, “ İslamic Banking and Finance in Uzbekistan” (Özbekistan’da İslami Finans ve Bankacılık), ZheJiang Ticaret ve Sanayi Üniversitesi, 56s, 2018

32. Abdourahman Barkad Mahamoud, “ YiSiLan YinHang Dui JiBuTi JingJi ZengZhang de YingXinag” (İslami Bankaların Cibuti'nin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi Üzerine Bir İnceleme), JiangXi Fianans ve Ekonomi Üniversitesi, 68s, 2017
33. ZhangChenlong,“QingDai HuiJiangXiGuanFa YanJiu – Yi HunYing JiaTingJiChengFa WeiZhongXin” (Qing Hanedanlığı HuiJiang Bölgesi Örf ve Adet Hukuku – Evlilik ve Miras Hukuku Örneği İle), Güneybatı Çin Siyaset ve Hukuk Bilimleri Üniversitesi, 82s,2016
34. Yan Meifang, “ YiSiLan JiaoFa Yu WuGanDa FaLü WenHua Zhi BianQian” (İslam Hukuku ve Uganda'nın Hukuk Kültürü Değişimi), XiangTan Üniversitesi,52s,2012
35. Ma Li , “ YiSiLan JiaoFa Zhong de DaiHun ZhiDu YanJiu_Qian Lun HuiZu XiGuanFa yu HunYinFa TiaoShe” (İslam Hukuku'nda İddet üzerine Bir İnceleme_Hui Örf ve Adet Hukukuyla Ulusal Aile Hukukun İlişkisi), Merkezi Milletler Üniversitesi), 37s, 2013
36. SongJin yu, “ JiYu PDE FangFa de YiSiLanZhaiJuan DingJia WenTi YanJiu” (PCA Yöntemine Dayalı İslami Tahvillerin Fiyatlandırılması Üzerine Bir İnceleme), Şangay Normal Üniversitesi, 51s, 2017

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
TEZ ÇOĞALTMA VE ELEKTRONİK YAYIMLAMA İZİN FORMU

Yazar Adı Soyadı	Saikena PIERDONG
Tez Adı	Çin’de İslam Hukuku ile ilgili Yapılan Akademik Çalışmalar Üzerine Bir Analiz
Enstitü	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	Temel İslam Bilimleri
Tez Türü	Yüksek Lisans
Tez Danışman(lar)ı	Prof. Dr. Ali KAYA
Çoğaltma (Fotokopi Çekim) İzni Kısıtlama	☐ Genel Kısıt (6 ay) ☒ Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasına izin veriyorum.

Hazırlamış olduğum tezimin belirttiğim hususlar dikkate alınarak, fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere Bursa Uludağ Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından hizmete sunulmasına izin verdiğimi beyan ederim.

Tarih : 04/10/2019

İmza :